

1
2008

6,90 €

Uusi

SAFIIRI

Henkinen kulttuurilehti

- Ken Wilber
– idän ja lännen yhdistäjä
- Juha Kotilainen ja laulun lahja
- Mika Waltari
- Euroopan sielu

Ihmisen
kehitystien
monet kasvot

puutarha- konsertti

**Pyhäpäivän ratoksi
kahvikonserttisäveliä
Kaukalinnan puistossa**

Oopperalaulaja Juha Kotilainen
ystävineen konsertoi jälleen
Kaukalinnan puutarhassa
sunnuntaina **3.8.2008** klo 15.

ESIINTYJIÄ:

Juha Kotilainen
baritoni

Kaarina Ollila
mezzosopraano

Jukka Ollila
piano

Juha-Sakari Kulmala
trumpetti

Camilla Ståhle
trubaduuri

Kerimäkeläisiä kuorolaulajia

Wanhan Apteekin kahvilan tytöt
Aila Knihtilä ja Leena Reinman

Liput 15 euroa.
Eläkeläiset, työttömät,
opiskelijat ja lapset 10 euroa.
Kahvitarjoilu.
Sateen sattuessa konsertti
pidetään Kaukalinnan salissa

*Tervetuloa
kauempaakin!*

Uusi SAFIIRI

Sisällys 1 2008

UUSI SAFIIRI 34. VSK

Kustantaja:

Via-Akatemian säätiö

Toimituksen osoite:

Uusi Safiiri, PL 4, 58201 Kerimäki

Päätoimittaja ja toimitussihteeri:

Terttu Seppänen

050 567 9630, terttu.seppanen@via.fi

Toimittaja

Tuula Uusitalo

Taitto:

Tommi Leporinne, Avendis

Tämän numeron kirjoittajat:

Börje Fri, Anita Heiskanen, JP Jakonen,
Sinikka Juntura, Pirkko Jyväkorpi, Björn
Kjellgren, Mervi Lehtinen, Kaisa Pakkala,
Simo Skinnari, Timo Viitala, Pirkko Viskari

Uusi Safiiri -lehdessä julkaistavat artikkelit
ilmaisevat kirjoittajien omia mielipiteitä.

Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetetyistä
kirjoituksista tai kuvista. Toimitus pidättää
itselleen oikeuden muokata tekstejä.

Tilaukset, osoitteenmuutokset, laskutus:

Uusi Safiiri, PL 4, 58201 Kerimäki.

Kaukalinna/Via-Akatemia,
Sinikka Juntura, 015 543 112, 040 8255165.

Tilaukset myös internetin kautta:

www.via.fi/safiiri.htm

Tilaus tehdään maksamalla tilaushinta

13,80 euroa (1 vuosi) tai 24 euroa (2 vuotta)

lehden tilille: Uusi Safiiri,
Kerimäen Op 513 300 - 223577, viite 550.

Ilmoitukset:

015 543 112, 040 8255165/Sinikka Juntura
uus.safiiri@via.fi

Ilmoitushinnat sivulla 169

Painopaikka:

Kopio Niini Finland Oy, Cityoffset,
Tampere 2008

Ilmestyminen

Lehti ilmestyy 2 kertaa vuonna 2008
toukokuussa ja marraskuussa.

Uusi Safiiri tehdään pääosin talkootyönä.
Pyrimme noudattamaan annettuja ilmestymis-
aikatauluja.

Internet:

www.via.fi

ISSN 0781-7975

© Via-Akatemian säätiö

- 4 **Pääkirjoitus**
Terttu Seppänen
- 5 **Laulun lahja - elämäni mahdollisuus**
- oopperalaulaja Juha Kotilaisen haastattelu
Terttu Seppänen
- 20 **Rakastan, olen siis olemassa**
Simo Skinnari
- 39 **Kotona Kosmoksessa**
– Henkisyiden haasteet uudella vuosituhannella
JP Jakonen
- 51 **Vauvasta valaistuneisiin**
- Tietoisuuden jatkumo Ken Wilberin ajattelussa
Terttu Seppänen
- 62 **Arkkityypit, piilotajunnan merkilliset asukkaat**
Tuula Uusitalo
- 81 **Euroopan sielu**
Sinikka Juntura
- 94 **Kolumni: Kukat ympäristössä**
Börje Fri
- 96 **Mika Waltari jumalien pidoissa**
Tuula Uusitalo
- 110 **Runoja** Anita Heiskanen
- 112 **"Tulemisen tilassa" Yksilön henkinen ja uskon-**
nollinen kehitys Søren Kierkegaardin mukaan
Kaisa Pakkala
- 131 **Runo** Pirkko Viskari
- 132 **Korviin kuiskaten,**
Alice Baileyn esoteerisen filosofian perusteista
Timo Viitala
- 137 **Vesimiehen aika**
Timo Viitala
- 143 **Lectorium Rosicrucianum**
- Kultaisen Ruusuristin Kansainvälinen Koulu
- 146 **Ruusun voima**
Björn Kjellgren & Mervi Lehtinen
- 152 **Etsijä Matti Luoma löysi omat tiensä**
Pirkko Jyväkorpi
- 156 **Kirjakatsaus**
- 166 **Via-Akatemia tiedottaa**
- 168 **Runoja** Anita Heiskanen
- 169 **Uusi Safiiri –lehden tilaustiedot**
- 171 **Ilmoituksia**

Kauneus, hyvyys, totuus

Tässä Uusi Safiiri –lehden numerossa jatkamme Ken Wilberin integralistisen ajattelutavan esittelyä. Maailman ehkä tunnetuin ja kiistellyin synteettinen ajattelija ansaitsee tulla tunnetuksi Pohjan perukoita myöten.

Lyhyesti Wilberin kaiken teorian neljä näkökulmaa tai nurkkausta sisältävät ”kaiken”, mitä maailmassa on. Kaiken teorian ”aakkoset” voidaan ilmaista neljällä sanalla: psykologia, biologia, kulttuuri ja yhteiskunta. Kun asioilla on sisäpuoli ja ulkopuoli ja kun asioita tarkastellaan yksilön ja yhteisön näkökulmasta olemme jälleen neljän näkökulman kanssa tekemisissä: yksilön sisäinen, yksilön ulkoinen, yhteisön sisäinen ja yhteisön ulkoinen puoli. Näitä aakkosia voi harjoitella myös hauskaasti lehteä lukiessaan; mihinkähän näkökulmaan tämä artikkeli ensisijaisesti liittyy?

Jatkaessamme eteenpäin Wilberin hahmottelemia ydinsanaryhmiä klassisten kauniin, hyvän ja toden alueelle, saamme tällä kertaa kolmen ryhmää: taide, moraalili, tiede tai itse, kulttuuri, luonto. Jätän näiden lähemmän pohtimisen lukijan iloksi. Syntetisoivassa kyvykkyydessään Wilber yllättää yhä uudelleen. Toki teoriarakennelmaan jää aukkoja, joihin lukija pääsee mukavasti tuikkaamaan omia ajatuksiaan ja ihmettelyjään. Kun Wilberin ajatusrakennelmien perustoja alkaa ymmärtää, voi ilokseen todeta myös yleissivistyksenkin samalla kokeneen huomattavasti.

Vaikka sanaleikit, sanat ja älyllinen ponnistelu uusien asioiden oppimiseksi ja ymmärtämiseksi ovat hauskoja ja avartavia niin, ihmisen kasvu ja kehitys kulkee kuitenkin parhaiten Simo Skinnarin artikkelin ydinteeman virrassa *Rakastan – olen siis olemassa*.

Via-Akatemia järjesti kuluneena kevätkautena kaksi seminaaria teemasta ”Ken Wilber ja integraalispirtuaalisuus”. Kuitenkin ensimmäisen esitelmän Ken Wilberin kaiken teoriasta kuulin jo vuonna 2001. Esitelmän piti Matti Luoma, jonka etsijän tietä Pirkko Jyväkorpi kauniisti muistelee.

Kaiken teorian pohtiminen lienee konkretisoitunut myös siinä, että tästä Uusi Safiirin numerosta tulikin tavallista tuhdimpi. Seuraavassa numerossa palaamme kotoisan tuntuiseen hieman suppeampaan sivumäärään.

Valon ja vehreyden ajatuksin kesää kohti! Kokonaisuuden ymmärtämisen iloa!

Terttu Seppänen

Oopperalaulaja
Juha Kotilaisen
haastattelu

Laulun lahja

– elämäni
mahdollisuus

Tärkeintä musiikin toteuttamisessa ja tekemisessä on, että täydellisellä ja rehellisellä esiintymisellään – olemalla välittäjänä säveltäjän tai runoilijan päämäärille – saa annettua kuulijoille elämyksen tai herätyksen, joka saa heidät havahtumaan. Oli sitten kysymyksessä kirkkomusiikki tai maallinen musiikki, niin täysillä laidasta laitaan. Lauluääni on lahja, jota voin kehittää ja sillä lahjalla voin palvella ja puhutella ihmisiä eri tilanteissa kirkoissa, konserttisaleissa tai teatterissa – ei vaan sillä äänellä, vaan myös tekstillä ja melodialla yhdessä, kun laulajasta on kysymys.

TERTTU SEPPÄNEN

Juha Kotilainen kuuluu valovoimaisimpiin suomalaisiin baritoneihin sekä kotimaassa että maailmalla. Kiireistä laulajaa viedään konsertista konserttiin ja produktiota toiseen. Esiintymisen ja opettamisen ohella hän pitää tärkeänä tehtävänä tasokkaiden konserttien tuomista syrjäisemmillekin maa-seutualueille ja yhteistyötä nuorten taiteilijoiden kanssa.

Istumme Kaukalinnan salin pöydän ääressä ja tarkoituksemme on puhua laulamisesta ja laulajan työstä, Juha Kotilainen alkaa kuitenkin puhua innoissaan puutarhakonsertista, joka toteutetaan elokuun 3. päivänä 2008. Konserttipaikka on Kerimäen kirkon kauniisti korjatun entisen kappalaisen pappilan Kaukalinnan puutarha.

– Se on jo perinteinen konsertti, kun se järjestetään neljäntenä kesänä peräkkäin, sanoo Kotilainen ja jatkaa – kyllä kannattaa järjestää konsertteja, kun on tällainen paikka. Tarkoitukseni on ollut tukea tässä työssä, minulla kun on tuttuja, jotka tulevat talkoohengessäkin konsertoimaan. Jatkossa voidaan saada myös ulkomaisia vieraita, jotka tulevat ihan mielellään käymään näin hienossa paikassa, jos ajan-kohta vain sattuu sopimaan. Uskon että jatkuvuutta tulee olemaan näissä puistokonserteissa. Tapaan lähiaikoina **Mikon**, joka tekee videodokumentteja erilaisista tapahtumista. Ajattelin pyytää häntä filmaamaan puistokonsertin, se päivämäärähän oli kolmas elokuuta. Mikko filmas äskettäin Helsingissä sellotaiteilija **Seppo Laamasen** 80-vuotisjuhlakonsertin Sibeliuksen Akatemian juhlasalissa. Hän tekee mielellään näitä filmauksia.

– Kyllä näitä konsertteja pitää olla tarjolla täällä vähän syrjässäkin. Ohjelman pitää olla täyttä tavaraa ja se on, kun se tehdään hyvin kaikessa rauhassa ja yhteisymmärryksessä. Taso on sitten ihan hyvä. On paljon nuoria hyviä

taiteilijoita, jotka tarvitsevat esiintymistilaisuuksia ja tulevat mielellään esiintymään.

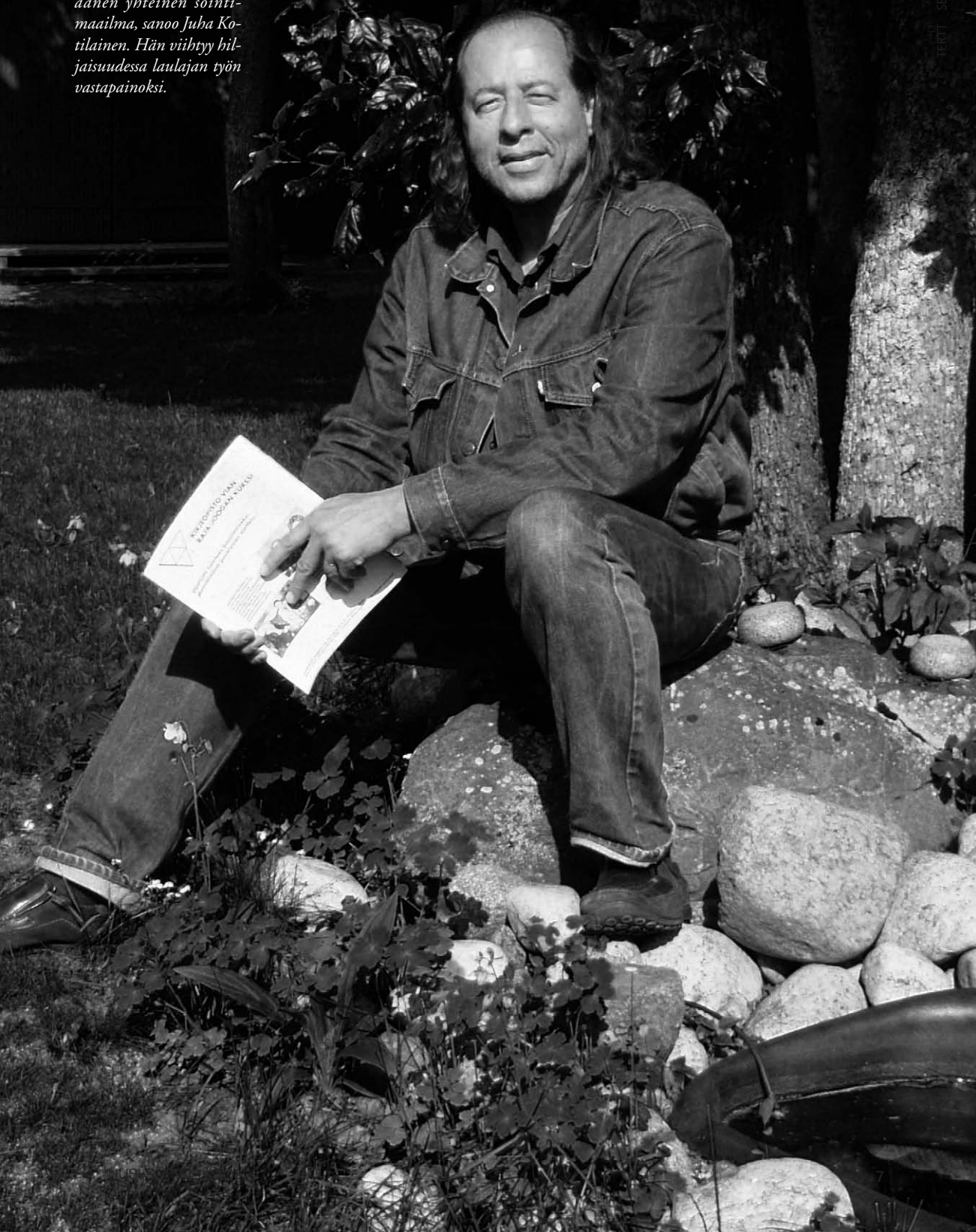
Laulun ammattilainen

Juha Kotilaisen laulajanura alkoi Rauman pöykäkuorosta. Pappis- ja opettajaperheen pojalle musiikin perusteet tulivat tutuiksi jo kasvuiässä. Kotilaisen suvun geenit ovat vahvasti musikaaliset, löytyyhän sieltä mm. säveltäjä **Otto Kotilainen**, joka oli isoisän serkku. Juha Kotilaisen pappi-isä opiskeli teologian ohella myös musiikkitiedettä ja sävellystä, veli **Timo Kotilainen** toimii Turun laivastosoittokunnan kapellimestarina ja on mukana, kun Suomen Turku julistaa joulurauhan. Pikkuserkuista löytyy tunnettuja musiikin ammattilaisia, mm. professori, laulaja **Matti Tuloisela** ja Sibeliuksen Akatemian emerita vararehtori **Tuula Kotilainen**. Matti Tuloiselan isoisä, joka oli Heinäveden kirkon kanttori ja Juha Kotilaisen isoisä, joka oli opettaja ja musiikkimies olivat veljeksiä. Kanttoreiden, pappien ja opettajien edustavuus suvussa on vahva. Teatterikorkeakouluun ja Sibelius-Akatemiaan pyrkinyt Juha Kotilainen hyväksyttiin jälkimmäiseen ja tarkemmin Kuopion kirkkomusiikkiosastolle. Sieltä opinnot jatkuivat yksinlaulun puolella opettajina **Olavi Hautsalo** ja Matti Tuloisela.

Juha Kotilainen kuvaa työtään laulun ammattilaisena:

– Teen monipuolista työtä musiikin parissa, on oopperaa ja puhtaasti liedkonsertteja, sitten on kirkkokonsertteja ja tällaisia musiikillisia tapahtumia. Elämässäni on monenlaista. Minulla ei ole kiinteää sidottua tehtävää. En ole sitonut mihinkään käsiäni, haluan toimia vapaana taiteilijana. Tarkoitukseni on mahdollisimman monella tavalla olla mukana musiikin kentässä. Voimien mukaan tietenkin, välillä se on helpompaa. Ensi kesä voi olla hyvin antoi-

Kun on aivan hiljaa, niin aistii kyllä sen, että luonnon perusääni on monen äänen yhteinen sointimaailma, sanoo Juha Kotilainen. Hän viihtyy hiljaisuudessa laulajan työn vastapainoksi.

Sopraano Jutta Holmberg ja baritoni Juha Kotilainen tulkitsevat Zerlinan ja Don Giovannin dueton Mozartin oopperasta Don Giovanni. Erinomainen tulkinta ja savonkielinen libretto valloittivat itäsuomalaisen yleisön.

sa, koska en ole mukana Savonlinnan oopperajuhlilla eikä niin ollen ole tiedossa pitkää ja vaativaa harjoitus- ja esityspankkaa, jossa kaikkien pitää olla paikalla.

Miten kuvailet laulamisen filosofiaasi?

– Sitä ei voi erotella mistään erikseen, se kuuluu tähän elämään mahdollisuutena, jonka olen saanut lahjana ja jota olen kehittänyt. En osaa enkä halua eritellä sitä sen enempää, sillä se on lahja, jota olen työstänyt ja se on antanut minulle ammatin. Totta kai voisin harjoittaa jotain muutakin ammattia. Laulaminen soveltuu minun elämäni parhaiten. Jos ajatellaan ammatillisen työn näkökulmasta, niin teatteri ja musiikki yhdistettynä – ooppera – antaa minulle sen oman työni. Totta kai oopperan ohessa voi tehdä monenlaista muutakin. Lauluääni on lahja, jota voin kehittää ja sillä lahjalla voin sitten palvella ja puhutella ihmisiä eri tilanteissa kirkkoissa, konserttisaleissa tai teatterissa.

– Minun mielestäni tärkeintä musiikin toteuttamisessa ja tekemisessä on, että täydellisellä ja rehellisellä esiintymisellä olemalla välittäjänä säveltäjän tai runoilijan päämäärille saa annettua ihmisille elämyksen tai herätyksen, joka saa heidät ikään kuin havahtumaan. Se on mielestäni tärkeää, oli sitten kysymyksessä kirkkomusiikki tai maallinen musiikki: täysillä laidasta laitaan, taiteilija joutuu niin monenlaista tekemään sekä klassisessa musiikissa että vanhassa musiikissa.

Ketkä ovat sinulle tärkeimmät säveltäjät?

– Kyllä minä pidän **Bachia** yhtenä tärkeimmistä, erityisesti Bachin kirkkomusiikkia. Hän on tehnyt myös maallista musiikkia. Bach se on ja painotus on enemmän barokkiin ja kirkkomusiikkiin. Jos mennään oopperasäveltäjiin, niin siellä on omat suosikit. Tai ehkä ei ole kehtaan erityistä suosikkia, mutta on paljon mie-

luisia oopperasäveltäjiä. **Verdi** ja **Mozart** etunäissä, sitten **Puccini** – nämä ovat mieluisia. Ja löytyy myös **Bartok**, joka on tehnyt oopperaa, sitten on nykysäveltäjiä sekä suomalaisia että ulkomaalaisia, joiden musiikkia olen saanut esittää. Sieltä löytyy hyvin erilaisia oopperoita, jotka sitten sisällöltään ja tekstiltään ovat sellaisia, joita haluan esittää mielelläni.

Mikä on nykyisin mielestäsi laulutaiteen tila kansainvälisesti? Onko joku tietty koulukunta vahvoilla? Joskus on kuulut puhuttavan teknisistä huippuosajista vailla persoonallista otetta? Miten näet tilanteen?

– No jos ajatellaan ihan koko maailman laulajia tai olkoon kysymyksessä mikä taiteenlaji tahansa, niin jatkuvasti löytyy lisää ja lisää aivan suveeneja uusia taitajia, jotka hallitsevat myös tulkinnallisen puolen ja osaavat kaikkea

mitä esiintyvän taiteilijan tarvitsee osata. Heitä tulee koko ajan lisää Suomessa ja ulkomailla. Edelleen on paljon erilaisia koulukuntia. Aikoinaan puhuttiin mm. venäläisestä koulukunnasta, miten Venäjällä opetettiin laulua. Nykyään rajat eri koulukuntien välillä ovat tasoittuneet aika paljon. Käytäntö on tullut paljon järkevämmäksi, eikä niitä eroja sillä tavalla ole eikä niitä tehdä. Tänä päivänä pyritään eri puolilla maailmaa yhteiseen päämäärään, siihen että laulaminen olisi mahdollisimman luonnollista ja palvelisi sitten kaikkia tyyliuuntia, oli se oopperaa, liedmusiikkia tai jotain muuta.

– Meillä Suomessa on hyvin asiat, vaikka tällä hetkellä puhutaankin laulukilpailujen yhteydessä, ettei miesääniä ole tarpeeksi tulossa ja että hyvätasoisia naisia on tulossa ihan liikaakin. Näkisin kuitenkin, että koko ajan tulee lisää potentiaalista ainesta myös miesääniin.

– Poikien vähäisempi kiinnostus yleensä klassisen musiikin opiskeluun voi kuitenkin pitää

Rossinin ooppera Matka Reimsiin: Baritoni Juha Kotilaisen Trombonikin paroni näyttää loppujuhlan seremoniamestarina, miten näyttämö otetaan haltuun. Hänen laulussaan ja olemuksessaan on rehevän koomista uljuutta.

Hannu-Ilari Lampila, HS 19.1.2003

SUOMEN KANSALLISOOPERAKUVAAJA HEIKKI TUULI

Richard Straussin Ruusuritarissa Eric Halfvarson paroni Ochsin ja Juha Kotilainen herra von Faninalin roolissa.

paikkansa, koska kouluissa on vähennetty normaalia musiikinopetusta ja yhdessä laulamista, niin pojat ehkä sitten suuntautuvat enemmän fyysisiin harrastuslajeihin. Laulu ja tanssi jää heillä vähemmälle. Musiikinopetus kouluissa on paljon keventynyt siitä, mitä se oli aikaisemmin. Se tahtoo olla nykyisin sitä kevyttä musiikkia. Musiikkitunnit mennään läpi sillä musiikilla, millä saadaan lapset mukaan. Se on negatiivinen puoli tämän hetken musiikinopetuksessa. Impulsseja klassisen musiikin puolesta tulisi saada kouluihin enemmän tavalla tai toisella, jos ne eivät tule automaattisesti, niin sitten kouluihin pitäisi kutsua vierailemaan taiteilijoita, jotka voivat näyttää, mitä klassisen musiikin osaaminen on.

Laulaja vai näyttelijä?

Nuorena haaveilit näyttelijänurasta. Jos olisit mennyt teatterikouluun ja esiintyisit näyt-

tämöllä, käyttäisit puheääntä, mutta oopperassa käytät lauluääntä. Oletko pohtinut äänenkäytön eroja näyttelijän työssä ja laulajan työssä?

– Laulajana se on rikkaampaa ja monipuolisempaa, kun musiikki on mukana, on orkesteri ja muut elementit, mitä oopperassa on. Mutta uskoisin, että olisin pärjännyt pelkästään näyttelijänäkin, siis puhetyöläisenä, mutta minusta tuli laulutyöläinen. Molemmat ovat hyvin vaativia alallaan, näyttelijän työ on hyvin vaativaa, koska siitä puuttuu musiikki, joka kantaa tietyissä tyhjiissä hiljaisissa hetkissä. Näyttelijä kannattelee yksin omaa rooliaan ja myös sitä kokonaisuusitystä.

– Ajattelen kyllä itse, että olisin pärjännyt myös puhenäyttämöllä ja pärjäisin vieläkin. Minua kiinnostaa edelleen se, ettei olekaan musiikkia, vaan joutuu pelkästään puheen avulla tekemään roolin. Olisi kiehtovaa kokeilla, miltä tuntuu esittää monologia eikä olisikaan ketään

muuta näyttämöllä eikä mitään musiikkia eikä pauseja kannattelevia välisoittoja. Musiikki joka koko ajan menee siellä taustalla, vaikka ei ole yhtään repliikkiä laulettavana, on tietyllä tavalla turva. Se on tietysti myös rikasta ja imponoivaa, se vaikuttaa vielä enemmän kuulijan tunnemaailmaan ja elämyksiin. Puheenkäytössä ollaan kasvokkain pelkän äänen kanssa ja sen tuntemuksen kanssa, mitä itse tunnet sanoesasi tiettyä repliikkiä, jossa pitää olla tietty sisältö ja tietty tunnemaailma mukana.

– Olen laulanut myös modernia musiikkia, modernia oopperaa ja myös uutta liedä. Olen laulanut myös saamenkielellä mm. **Nils Aslak Valkeapään** teoksen ja siitä on tullut hyvää palautetta. Saamenkielessä on alkuääniä – örinöitä. Turussa oli konsertti, jossa yleisö otti hyvin riemullisesti vastaan tämän esityksen. Se oli sellaista, mitä ei kuulla kovin usein näillä leveysasteilla. Saamenkielen äänneissä on tiettyjä erilaisuuksia muihin kieliin verrattuna. Saamelaisen poromiehen ääntelyt tässä teoksessa sekä herättivät hilpeyttä että joissakin toisissa kuulijoissa myös ihmetystä, että mitä tämä on ja mistä tuo ääni tulee. Kyllähän laulaja esiintyvänä taiteilijana joutuu esittämään monenlaista.

Miten oopperalaulajat pärjäävät näyttelijöinä?

– Siitä on puhuttu aina ja varmasti on menty paljon eteenpäin tilanteesta, jossa oltiin 50 vuotta sitten, kun vaan seistiin ja laulettiin aariat. On kenties menty liian pitkällekin jossain mielessä. Oopperalaulaja pistetään liikkumaan samalla,

kun pitäisi laulaa mahdollisimman hyvin. Siinä saattaa tipahtaa pois musiikin esittämisestä, jos joutuu tekemään kovin paljon muuta siinä ohessa. Ainahan on oopperalaulajia, jotka eivät osaa näytellä ja laulaa samanaikaisesti. Heitä koulutetaan koko ajan, että he pääsisivät täydelliseen balanssiin rooleissaan.

Oopperataiteesta

Miten näet oopperan taidemuotona?

– Taidemuotona arvostan ja arvotan oopperassa sitä, kun siinä on jotain ihmisiä puhuttelevaa, joka saa aikaan keskustelua, oli se aihe taustalla poliittinen, kansainvälinen tai mikä tahansa. Jos se laittaa ihmiset ajattelemaan ja keskustelemaan, jos se herättää suurenmoisia elämyksiä ja ravistelee ihmisiä, niin se on taidemuotona kannatettavaa ja silloin se on tehnyt tehtävänsä.

Tämä oopperan puhuttelevuus toteutui erinomaisesti viime kesänä **Olli Kortekankaan** oopperassa *Isän tyttö*, joka oli Savonlinnan Oopperajuhlien ja Suomen eduskunnan yhteinen tilausteos juhlien kunniaksi: eduskunta täytti 100 vuotta ja oopperajuhlat 40 vuotta. Arvostelut oopperasta olivat myönteisiä ja yleisö eli täysillä mukana oopperan tapahtumissa. Katsojat kokivat katharsiksen. Juha Kotilainen jatkaa:

– Kun mukana on elementtejä, jotka puhuttelevat ihmisiä, se saa hermistymään, keskustelemaan ja ajattelemaan. Se voi herättää myös muistoja ja omakohtaisia tuntemuksia: tämä ooppera kertoo meistä

Isän tytön tapahtumat sijoittuvat muutamaa kesäpäivää 1997, ja takautumina ne palaavat vuosiin 1956, 1968, 1981 ja 1992. ooppera päättyy esitysjänkohtaansa kesään 2007. Ooppera kertoo kokemuksista, joihin jokainen suomalainen voi omalla tavallaan samastua, joko itse elettyinä todellisuutena tai osana yhteistä henkistä perintöämme ja identiteettiämme. Esimerkiksi sodan ja sen jälkeisen ajan tunnot ovat varmasti tuttuja monelle katsojalle, samoin lamavuosia edeltänyt vauhtisokeus ja siihen liittyvät ihmiskohtalot.

Pekka Hako, Oopperajuhlakirja 2007, s. 48

kaikista. Se saa ihmiset ajattelemaan jopa uudella tavalla. Kun nämä tällaiset asiat toteutuvat, niin ooppera taidemuotona elää.

– Tässä *Isän tytössä* oli sitä jotain! Monta viikkoa oli yhteisiä harjoituksia. Minulle *Axelin* roolintekijänä kaikki tuli selväksi, miksi tehtiin näin ja miksi ajankohdat yhtäkkiä vaihtuivat; miksi mentiin ajassa taaksepäin ja miksi sitten hypättiin eteenpäin. Totta kai säveltäjä ja libretisti voisivat aina vähän parannella työtään.

Entä oopperat, jotka eivät ole heti auenneet?

– Eräs uusimmista *Aika ja Uni* oli kolmen säveltäjän **Rechbergerin**, **Kortekankaan** ja **Ahon** trilogia-ooppera **Paavo Rintalan** librettoon. Siinä tein Blazerin eli pirun roolin, se punatakkainen piru putosi sieltä korkealta, siis nukke putosi alas ja tulin itse alas hissillä ja lauloin: *Onneksi putosin p.....lleni*. Se oli semmonen oma mielikuva ni pirusta, joka oli hyvin nopealiikkeinen.

Sävellyksenä ja modernina sävelkielenä *Ajan ja unen* musiikki ei ollut ihan helppoa. Uudet modernit oopperat ovat aina vähän vaikeita. Niitä ei pysty kuin itse työstämään, jotta sitten esitystilanteessa saa kaikin puolin suvereenisti toimimaan laulamisen ja esittämisen.

Miten maailmalla noteerataan suomalaisen ooppera, Suomessahan on aika paljon sävelletty oopperoita? Ja Suomesta nousee myös kansainvälisiä taiteilijoita?

– Maailmalla seurataan mielenkiinnolla, mitä Suomessa tehdään. Suomalainen ooppera on ihan harvinaisessa maineessa, pieni kansa,

pieni maa ja täältä löytyy aina uutta ja uutta. Suomesta nousee uusia oopperoita, uusia laulajia ja uusia kapellimestareita.

– Ehkä se on just siinä yksinkertaisuudessa ja konstailemattomuudessa, mitä me kansainkin edustamme täällä Pohjoismaissa, se millä tavalla täällä ajatellaan, tehdään ja eletään – aika yksinkertaisesti. Kun sitä elämäntyylä sopivasti mausteiden kera saadaan sävellyksiksi ja libretoiksi, niin se toimii. Tämä on mielenkiintoista.

Missä ovat tämän luovuuden juuret? Ovatko ne jossain syvemmällä, ajattel- laan vaikkapa kalevalais- ta historiaamme, löytyykö sieltä se luova voima?

– Ehkei enää löydy, ne Kalevalan tarinat on jo sävelletty. Mutta nyt on menossa esim. Kaija Saariaho -buumi. **Kaija Saariaho** tuo esille oopperoissaan yleismaailmallisia teemoja ja myös Lähi-Itään liittyviä teemoja libretistinsä ansiosta, joka on libanonilainen **Amin Maalouf**. Hän on kirjoittanut libretot Kaija Saariahon oopperoihin *Kaukainen rakkaus* ja *Adriana Mater*, jonka Suomen ensiesitys oli nyt kevättalvella Kansallisoopperassa. Nämä teemat koskettavat ihmi-

siä ympäri maailmaa ja Adriana Materin loppuratkaisu, väkivallan ketjun katkaiseminen kiinnostaa ja puhuttelee.

– Ja sitten on omat kansalliset stoorimme, kuten esim. **Aleksis Kiven** kohtalo. *Aleksis Kivi* on mielestäni **Einojuhani Rautavaaran** hienoimpia oopperoita musiikillisesti. **Aleksis Kiven** elämä on meille läheinen tekstinä ja historiana. Se esitettiin oopperana *Retretissä*

Aika ja uni on yhden libretistin ja kolmen säveltäjän yhteistyön tulos. Teoksessa on syvyyttä sekä historiallisesti että henkisesti. Vuodesta 1996 lähtien tekijät ovat työskennelleet tiiviissä yhteistyössä ja synnyttäneet oopperahistoriasa ainutlaatuisen oopperatrilogian, jonka teoksia voi esittää myös erikseen.

*Aika ja uni on kertomus ihmiskunnan historiasta viimeisen kahdentuhannen vuoden ajalta. Teoskokonaisuudessa yhdistyvät eri kulttuurit ja aikakaudet. Aika ja uni on omalla tavallaan puheenvuoro oopperasta taidemuotona ja sen uusista mahdollisuuksista siirryttäessä uudelle vuosituhatvuo-
lelle.*

Pekka Hako, Oopperajuhlakirja 2000, s.61

*Richard Wagnerin ooppera Jumalten tuho
oli Kansallisoopperan ohjelmistossa 2004.
Juba Kotilainen laulaa Güntherin ja Susan
Marie Pierson Bründhilden roolissa.*

1997 ja 1998 ja vietiin sitten ulkomaille Ranskaan. Pidin siitä kovasti, lauloin nimiroolin 1998. Aleksis Kivi on meille kaikille tärkeä ja läheinen kirjailijahahmo. Ja kaikkea mikä liittyi hänen elämäänsä, on mahdollista tuoda näytämölle. **Vilppu Kiljusen** ohjaus oli hyvin mielenkiintoinen. Näistä suomalaisista *Aleksis Kiven* rooli voi olla yksi onnistuneimmista rooleistani. Nimiroolin esittäminen ja tulkinta sekä Retretissä että Ranskassa oli iso juttu minulle.

Roolin tekeminen

Esittämiäsi rooleja on varmasti kertynyt paljon? Minkälainen on unelmaroolisi?

– En ole laskenut koskaan, mutta luulisin että jotain nelisenkymmentä roolia voisi olla. Unelmarooli on sellainen, missä saa mennä syvälle ja missä pystyy menemään syvälle, mihin voi ottaa mukaan sellaisia elementtejä, jotka ovat elettyjä ja koettuja omassa elämässä. Sellaiset roolit ovat kiitollisia esitettäviä. Jokaisen ihmisen elämästä löytyy mielenkiintoista elettyä elämää, jota voi hyödyntää. Minulla on etuoikeutena, että voin rooliini ammentaa syvyyttä eletystä elämästä. Se tuo rooliin mukaan myös todellisuuden tunnetta. Rooli pitää aina tehdä, elää ja esittää todellisena, vaikka se olisi mielikuvitus syntynyt. Muuten se jättää kylmäksi eikä mene perille yleisön tajuntaan.

Miltä tuntuu sukeltaa päärooliin täysillä?

– Aluksi se vähän pelotti, pystynkö siihen, onko minusta päärooliin. Nytemmin pikku-

hiljaa päärooleja on tullut lisää ja lisää. Nimirooleihin liittyy tietysti vähän sellainen odotus, että esittäjän pitäisi tuoda esille niiden traditioon liittyvä esittämisen käytäntö, ne yleiset

näkemykset ja perinteet, mitä tuohon nimirooliin on liitetty esim. 200 vuotta. Ja kuitenkin pitäisi saada tuotua esille myös oma kokemuksensa siinä roolihahmossa. Tällaisia on mm. *Rigoletto* -ooppera, joka on tulossa ohjelmistooni. En ole laulanut sitä aiemmin, mutta se todennäköisesti tulee nyt lähitulevaisuudessa. Sitä on pyydetty pari kertaa aikaisemmin, mutta ajoitus ei ole onnistunut.

Mitä rooleja on toivelistallasi?

– On niitä paljon, tämä *Rigoletto* on yksi sellainen rooli. Tässä *Rigoletto*ssa oma tytär ryöstetään isältään hänen omien virheitensä takia. Pitää löytää ne ainekset, mistä oma tulkinta lähtee, oma kärsimys tai oma tuska siihen, että saa sen tulkittua mahdollisimman aidosti. Ihmisillä on tänäkin päivänä esim. hy-

vin paljon avioeroja ja niihin liittyviä traagisia kohtaloita. Tällaisten omien sekä myös muiden ihmisten kokemusten kautta nämä tunteet avautuvat ja sitten rooliin voi mennä täysillä. On tietysti myös vain kreivin tai prinssin rooleja. Pahan miehen rooleja olen saanut tehdä aika paljon ja koomisia rooleja haluaisin tehdä enemmän. Pystyisin kyllä hyppäämään ooppera buffan rooleihin, on minussa sellainenkin puoli olemassa.

Roolihahmoissasi on elämän kirjo laidasta laitaan; kreivi, perheenisä, hauska mies, paha mies, piru ja Jeesus.

Ne kolme jaksoa jotka Kiven työssä ja elämässä saattaa nähdä ovat sivistyneistön kansallinen nousu ja kielitaistelu, toiseksi ajan kyläilijö eli "nummisuutaritaso" ja kolmanneksi korpimaisema, synkän metsän yksinäisyys ja sen myyttiset hahmot, alitajunnan arkkityypeistä syntyisin. Näistä tuli lähtökohta eräille musiikillisille valinnoille, jotka olivat lähinnä muotoa koskevia ratkaisuja.

Kiven tyyli, sen arkaaisuus jo sinänsä, mutta varsinkin sanonnan ominaissävy oli minulle aina soinnut tuttua ikään kuin melodiikkaa, ehkä geneettistä yhteisperua, suomalaisuutta. Jos se oopperan jonakin hetkenä välittyy kuulijalle on tarkoitus saavutettu.

Einojuhani Rautavaara, Oopperajuhla-kirja 1998, s. 84

– Kaikki nämä, oopperamaailma on hyvin rikas maailma. Koettua, elettyä elämää saa ottaa mukaan; humoristisia, itseironisia tapahtumia tai surullisia, traagisia elämäntapahtumia. Tässä laulajan elämässä pitää mennä joskus ihan vieraalle maaperälle, kun ei ole elänyt joittenkin kuuluisien saksalaisten runoilijoiden vaihteita, muuta kuin tietää historiasta, miten he ovat eläneet ja mitä heille on tapahtunut. Siihen maailmaan pitää osata mennä, mutta ehkä siihen voi tuoda myös omaa elettyä elämää mausteena mukaan, sitten se puhuttelee vielä enemmän.

Onko joku rooli ollut niin erilainen, että sitä on joutunut miettimään, miten sen tekee?

Esimerkiksi Bartokin ooppera Herttua Siniparran linna, missä herttua Siniparta tappaa kaikki entiset vaimonsa. Kyllä se on aika hurjaa (nauraa). Minä olin se Siniparta, enkä tänäkään päivänä tiedä, miten se tappoi ne vaimot. Judith on viimeinen vaimo ja hän kokee saman kohtalon. Hän avaa seitsemännen oven ja sieltä ilmestyvät Siniparran aikaisemmat vaimot. Se Siniparta oli hirviö. Myös Shakespearen teoksista löytyy hurjia julkia kuninkaita.

– Esiintyvänä taiteilijana joutuu kuvittelemaan, miten pitää riehua siellä näyttämöllä, miten esittää hulluuskohtauksia ja muuta sellaista, tietyissä rooleissa pitää kuolla pitkät kuolemat. Terroristin rooli oli raju rooli. Tein Mamoudin roolin **John Adamsin** oopperassa *Klinghofferin kuolema*. Se kytkeytyy Lähi-Idän politiikkaan ja perustuu tosiasioihin, Mamoud oli palestiinalainen terroristi ja **Achille Lauro** oli se v. 1985 kaapattu laiva, josta Adams teki oopperan. Se tuli tunnetuksi 1990-luvulla. Kansallisoopperassa se esitettiin 2000-luvun alussa. Roolissani jouduin mukaan väkivaltaiseen tappamiskohtaukseen ja jossakin näytöksessä vahingossa riehuin sen aseiden kanssa vähän liikaa, niin että kuorolaiselta meni etuhampaat. Tämmöisiä onnettomuuksia sattuu silloin tällöin. Niin myös minulle itselleni, kerran putosin oopperaorkesterin monttuun sellistin selkään jossain tiimellyksessä.

Mozart, Don Giovanni: Tuhmana tähtenä loistaa baritoni Juha Kotilainen, joka on kuin näköispainos arkkityypisistä don juaneista. Don Kotilainen on intohimoinen, suloisen vaarallinen ja elehtii roolissaan sopivan lipevästi – ja kietoo laululaan myös yleisönsä pikkurillinsä ympärille.

Satu Koho, Oulun kaupunginteatteri

Mozart, Figaron häät: Juha Kotilainen näytti nautinnonhimoiselta ja kieronpuoleiselta kreiviltä.

Hannu-Ilari Lampila, HS 18.5.1989

Richard Straussin Ruusuritari: Juha Kotilaisen von Faninal on näyttämöllä kuin kotonaan, baritonikin on kuin huolosta tullut.

Matti Saurama Uutispäivä Demari
30.11.2004

Basso-baritoni Juha Kotilainen oli illan laulusolisteista ylivoimaisesti nimekäs ja kokenein. Hän tulkitsi Jeesuksen osuuden herkän puhuttelevasti: ääni kantoi miellyttävän lämpimänä, ja sävelten säkeet kaartuivat aistikkaina.

Arto Sakari Korpinen, Bachin Johannes-passio Ristin kirkossa 4.4.

Joseph Haydnin oratorio Luominen: Hienoista solisteista erottui vielä edukseen Juha Kotilainen, jonka näyttelijänlahjoista on ollut eri oopperataloissa jo vuosien ajan näyttöä. Hän osasi tuoda tekstin sisällön eri sävyin lähes käsinkoskeltavaksi, ja hänen äänensä soi vakaana kuin tammi.

Pentti Mäkinen, Etelä-Suomen Sanomat
23.11.2003

Juha Kotilainen on Jeesuksena perinyt sen jyrkän hartaan, arvovaltaisen roolin, joka aikoinaan kuului Jorma Hynnille.

Hannu-Ilari Lampila, Helsingin Sanomat

Giacomo Puccinin oopperan La Bohème boheeminelikkona laulavat Jyrki Korhonen Collinen, Juhha Kotilainen Marcellon, Jouni Kokora Schaunard'n ja Ari Grönthal Rodolfon roolissa.

Hyppäsin nopeasti sieltä ylös, mitään vahinkoa ei kuitenkaan tapahtunut sellistille eikä sellolle. Ne ohjaukset missä näitä on sattunut, ovat olleet niitä rajuimpia.

Missä menee raja mitää kaikkea oopperalaulaja voi laulaessaan tehdä? Mikä on hurjinta mitä sinulta on odotettu?

– Raja menee yksinkertaisesti siinä, että harjoituksissa on tullut eteen tilanne, jolloin on ollut pakko sanoa tai todeta ohjajalle tai kapellimestarille, että en pysty tähän? Vaativimpia minulle ovat olleet ehkä just hyvin liikunnalliset roolit, joissa on pitänyt laulaa hyvin vaikeita ja pitkiä äänellisesti raskaita lauluosuuksia. Niissä on ollut joskus tosi tiukalla, että kuinka jaksaa tehdä laulamisen ohella sen liikunnallisen roolin. Toistaiseksi olen jaksanut tehdä, nuorempana varsinkin, tänään ei ehkä jaksaa enää niin suveenisti kuin mitä jaksoi 20 vuotta sitten. Kyllä jotkut laulaa vaikka ihan päälläänkin seisten.

– Jotkut ihmettelivät, kuinka pystyin selläni laulamaan pitkän aarian viime kesänä Savonlinnan Oopperajuhlilla Olli Kortekankaan oopperassa *Isän tyttö*. Se on mahdollista, kun tekniikka on kehitetty siihen pisteeseen, että pystyy vaakatasossa laulamaan. Fysiikka ei kaikilla anna myöten tietenkään tällaiseen suoritukseen.

Evangeliumin välittäjä

Entä kun laulat Johan Sebastian Bachin kirkkomusiikkia, miten koet sen?

– Tuntuu juuri siltä, että olen evangeliumin välittäjä, sanoman välittäjä tai tuoja, on kysees-

Puccinin ooppera La Bohème: Räiskyvän Musettan taistelupari rakkaudessa on vähintäänkin yhtä energinen taidemaalari Marcello. Juha Kotilaisen Marcello on kerassaan herkullinen boheemityyppi, kaveri jonka ympärillä tapahtuu aina. Taitavana näyttelijänä Kotilainen pystyy irrottelemaan Marcelloaan sekä suuria koomisia että traagisia tehoja menemättä kuitenkaan typeryittäviin liiallisuusiin. Kotilaisen sähköistävä roolitö antoi virtaa myös oopperan boheeminelikolle.

Mikko Voutilainen, Savon Sanomat
15.9.2002

sä sitten Bachin *Johannespassio*, *Matteus-passio* tai *Jouluoratorio*. Tämä on ensisijainen tunne. Bachin hieno musiikki on siinä mukana, mutta evankeliumiteksti on tärkein asia; esityksen tarkoitus on, että se teksti menee perille. Bachin musiikki on hienoa ja puhuttelevaa. Laulan todella mielelläni Bachia. Olen ehkä suomalaisista baritoneista saanut eniten esittää Johannes- ja Matteus-passioita siitä lähtien, kun minut ensi kerran kutsuttiin esiintymään. Olisiko se ollut vuosien 1984–85 tienoil-la? Unohtaa ei voi Verdin ja *Mozartin Requiemejä* eikä *Haydnin Luomista*, joiden teksti osittain perustuu Raamattuun.

– Ehkä Bachin Matteus-passio on vaikuttavin ja puhuttelevin kokonaisuus, jossa olen saanut laulaa Jeesuksen osan. On minua joskus sanottu Jeesuksen näköiseksikin. Kerran kun menin yhteen kirkkoon, suntio sanoi: Teistä onkin jo maalaus tuolla kirkon etuosassa. Matteus-passio ja Jouluoratorio ovat lempiteoksiani.

Musiikki ylläpitää terveyttä

Viime aikoina on useampaan otteeseen ollut esillä musiikin parantavat elementit. Mm. radiossa kerrottiin kansanterveyslaitoksen tutkimuksesta, jossa todettiin että kuorolaulua harrastaneet henkilöt olivat terveempiä ja pitkäikäisempiä kuin harrastamattomat.

– Pitää varmasti paikkansa. Se johtuu myös siitä, kun käytetään kehon eri osia ja ennen kaikkea keuhkoja. Laulaminen tekee hyvää

Juha Kotilaisen säestäjänä tällä kertaa Kalle Toivio

niin keuhkoille kuin kurkun laululihaksistolle. Ihminen pysyy sekä henkisesti että myös fyysisesti vetreämmässä kunnossa. Jos on laulanut vaikka kuusikymppiseksi ja sitten on tullut periodi, ettei ole laulanut kymmeneen vuoteen edes pihastakaan, niin aloittaessaan jälleen huomaa suuren eron: hyvänen aika, en saa toimimaan tätä ja tätä lihasta! On hyvä, jos pystyy jatkamaan läpi elämän laulamista. Kuorossa laulaessa on mukana myös sosiaalinen puoli, joka edistää terveyttä.

Olisi hirveän kivaa, jos ensi kesänä puistokonsertissa olisi vaikka pieniä kuororyhmiä

Suomalaiskansallista linjaa jatkoi baritoni Juha Kotilainen Otto Kotilaisen Pilvitanssilla ja Martti Turusen tutulla Sunnuntailla sekä Heino Kasken herköllä ja sydämeenkäyvällä Ois vierellän hän. Ei voi muuta kuin ihailla Kotilaisen muuntautumiskykyä herkästä humoristiseen ja oopperasta laulelmaan.

Kaisa Pakkala, Kaukalinnan puutarhakonsertti 5.8.2007

mukana. Se olisi myös kuuliijoille elämys, ei vain niille, jotka tekevät musiikkia. Kun on useampi ääni, niin se saundi tai sointi on monella tavalla hätkähdyttävämpää kuin pelkästään yhden esittämänä. Ja harmonian löytyminen ja sen vaikutus hivelee sekä esittäjää että kuulijaa.

– Kun on aivan hiljaa, niin aistii kyllä sen, että luonnon perusääni on monen äänen yhteinen sointimaailma. En yleensä kuuntele mitään taustamusiikkia, olen mieluummin ihan

ilman musiikkia kotiloissakin, paitsi jos sitten on kuunneltava jotakin tarkoitusta varten. ●

Juha Kotilainen laulaa mielellään Bachia. Hän sanoo: ”Tuntuu juuri siltä, että olen evankeliumin välittäjä, sanoman välittäjä tai tuoja, on kyseessä sitten Bachin Johannes-passio, Matteus-passio tai Jouluatorio.”

Juha Kotilainen – Curriculum vitae

Baritoni Juha Kotilainen aloitti laulajanuransa Rauhan poikakuorossa. Hän opiskeli laulua Sibelius-Akatemiassa Olavi Hautsalon ja Matti Tuloiselan johdolla. Lauludiplomin hän suoritti 1985 ja lauluopintojaan hän on täydentänyt mm. Thomas Hampsonin ja Peter Bernen mestarikursseilla. Kotilainen on vieraillut säännöllisesti Suomen Kansallisoopperassa vuodesta 1986, jolloin hän debytoi Dandinin roolissa Rossinin La Cenerentola -oopperassa. Sitten hän on roolejaan ovat olleet mm. Kreivi Almaviva Figaron häissä, Jussi Leevi Madetojan Pohjalaisissa, Marcello La Bohèmessa, Mamoud John Adamsin Klinghofferin kuolemassa, Gunther Jumalten tuhossa sekä Rambaldo Puccinin La Rondinessa, Richard Straussin Arabellan Mandryke sekä Il Barone de Trombonok Rossinin oopperassa Il viaggio a Reims.

Vuosina 1992–97 Juha Kotilainen oli kiinnitettyä Essenin Aalto-teatteriin, jossa hänen tärkeimpiä roolejaan olivat mm. nimiroolit Tsaiikovskin Jevgeni Oneginissa, Bartókin Herttua Sini-parrassa ja Mozartin Don Giovanniassa, Guglielmo Cossi fan tutussa sekä Guntherin rooli Wagnerin Jumalten tuhossa.

Kotilainen on vierailut useita kertoja myös Savonlinnan oopperajuhlilla, mm. Alfiona Mascagnin Cavalleria rusticana ja nimiroolissa Einojuhani Rautavaaran oopperassa Aleksis Kivi (1998). Kesinä 2001–02 Kotilaista kuultiin Blazerin roolissa oopperajuhlien tilausproduktiossa Aika ja uni ja 2004 hän palasi Savonlinnaan Alfiona. Vuo-

sina 2005 ja 2006 Kotilainen teki oopperajuhlilla Matti Puikkasen roolin Sallisen Ratsumiehessä. Kesällä 2007 hän lauloi Alexin roolin Olli Kortekankaan Isän tyttö -oopperan kantaesityksessä.

Muita tärkeitä tehtäviä ovat olleet mm. Tamerlano Händelin samannimisessä oopperassa, Figaro Rossinin Sevillan parturissa, Kreivi Tomski Tsaiikovskin Patarouvassa, Tonio Leoncavallon Pajatsossa, ja nimirooli Leevi Madetojan Juhassa.

Viime kausilla Kotilainen on vierailut ahkerasti oopperataloissa eri puolilla Eurooppaa mm. Belgiassa, Hollannissa, Saksassa, Ranskassa ja Espanjassa. Joulukuussa 2000 kantaesitettiin Brysselin Théâtre Royal de la Monnaïssa Philippe Boesmansin ooppera Wintermärchen, jossa Juha Kotilainen lauloi Antigonuksen roolin. Pari kuukautta myöhemmin tämä kansainvälisesti kehuttu produktio vieraili suurella menestyksellä Lyonissa, nyt Kotilainen pääroolissa Leontesina. Wintermärchen-ooppera on sittemmin vierailut mm. Pariisissa (2001) ja Barcelonassa (2004). Viimeisimpiä oopperaproduktioita ovat olleet mm. Shostakovskin Lady Machbet, Musorgskin Boris Godunov, Mozartin Don Giovanni ja Verdin Otello.

Juha Kotilaisen ohjelmistoon kuuluvat olennaisesti myös lied – ”klassisesta” liedistä nykysäveltäjien teoksiin – sekä basso-baritoniosat suurissa kirkkomusiikkiteoksissa. Kotilainen on esittänyt lukuisia kertoja mm. Bachin Matteus-passiota, Johannes-passiota ja Haydnin Luomista Peter Schreierin johdolla, h-molli-messua Harry Christophersin johdolla ja esiintynyt oratoriosolistina Esa-Pekka Salosen johdolla. Helsingin kaupunginorkesterin solistina Kotilainen on laulanut mm. Orffin Carmina Buranassa, Berliozin oratoriossa Kristuksen lapsuus ja Beethovenin 9. sinfoniassa. Kotilainen on laulanut Jukka-Pekka Sarasteen johdolla Schönbergin Gurre-laulujen Bauerin roolin (Helsingin juhlatuokot 2001) ja Haydnin Luomisen basso-baritoniosat mm. Helmut Rillingin johdolla (Sinfonia Lahti 2002) ja Bachin h-molli messun (Sinfonia Lahti 2005) Helmut Rillingin johdolla sekä suuren baritoniosan Luciano Berion viimeiseksi jääneessä orkesterisävellyksessä La Stanze Helsingin Musica Novassa 2004. Vuonna 2006 Kotilainen esitti mm. Schubertin Winterreisea Tokiossa sekä esiintyi useilla eurooppalaisilla festivaaleilla mm. Alankomaissa, Itävallassa ja Italiassa. Näytäntökaudella 2007–2008 Kotilainen laulaa Suomen kansallisoopperassa Marcellon roolin Puccinin La Bohèmessa.

Nyt toukokuun lopulla on tulossa Espanjassa lulesitaali yhdessä pianisti Ilmo Rannan kanssa.

Lähteet:

Savonlinnan Oopperajuhlien julkakirjat
www.fazerartists.fi
www.operafin.fi

”Välillä puhuu selvästikin tiettyyn aikaan ja paikkaan sitoutunut persoona, alempi ego...ja jostain sieltä täältä voi kuulla tai ainakin aavistaa myös Minuuteni puhetta. Mutta tämä olkoon sitä varten, että ihmiset vähän tuntisivat minua ja Minua”,
sanoo Simo Skinnari

Rakastan

– olen siis olemassa

Simo Skinnari on kasvatustieteiden tohtori, joka kouluttautui sosiaaliterapeutiksi Jyväskylän yliopistossa vuonna 1979 ja teki väitöskirjan vuonna 1988 Steiner-pedagogiikan ihmiskuvasta ja kasvatuskäytännöstä. Hän toimii nykyään lehtorina Turun yliopistossa ja kasvatustieteen dosenttina Oulun ja Helsingin yliopistoissa. Hän on toiminut myös

Snellman-korkeakoulun opettajana noin 20 vuotta ja Turun Steiner-koulun lukion sivutoimisena opettajana noin viisi vuotta. Lisäksi hän pitää toiminimensä *Tämä hetki – koulutus ja konsultointi Simo Skinnari* puitteissa koulutusta ja terapeutteja, ihmisen eheytymiseen tähtääviä istuntoja ympäri maata. Hänen toistaiseksi tunnetuin kirjansa *Pedagoginen rakkaus – kas-*

vattaja elämän tarkoituksen ja ihmisen arvoituksen äärellä (PS-Kustannus) ilmestyi vuonna 2004, toinen painos 2007 ja ruotsiksi teos ilmestyy Tukholmassa tänä keväänä. Hänen uusin kirjansa *Elämänkoulu – oppimaan oppimisesta kasvamaan kasvamiseen* (PS-Kustannus) ilmestyy huhtikuun puolivälissä.

– Nuorempana olin hengentieteen teoreetikko. Nyt vanhempana olen kohonnut käytäntöön. Erityisesti omien kriisien työstäminen on kuulunut elämänkouluni oppimäärään. Olen tutustunut kohtuullisessa määrin sekä ihmissuhdeongelmiin että sairauksiin. Sieltä suunnalta löytyvät varsinaiset opettajani. Toki näiden ”opettajien” tuntemukseen ovat auttaneet mm. **Deepak Chopra, Rudolf Steiner, Pablo Alemany, Ihmeiden oppikurssi** ja myös 2000-luvun taitteessa käymäni **Kirje-opisto Vian raja-joogan kurssi**. Kuitenkin elämä sinänsä on järjestänyt suurimmat oppimiskokemukset. Varsinkin 2000-luvun alussa parantumattomaksi diagnosoitu sairaus, jonka myötä eläkepäivät näyttivät olevan muutaman vuoden päässä, siivitti kehitystäni. Toi yhtä aikaa nöyryyttä ja rohkeutta. Sen jälkeen olenkin ollut terveempi kuin koskaan. Terveys määritelämäni alkoi ylittää fyysisen kehon. Näin tervehtymisen yhä enemmän eheytyminenä ja eheytyminen yhä tietoisempaan jäsentymiseen maailmankaikkeuden kokonaisuuteen. Aloitin elämäni aktiivisimman kauden, sukelluksen kaikista dogmeista vapaaseen minuuden mysteeriiin. Löysin hengen voiman ja johonkin samaan pyrin seminaareissani ja kirjoissani viitoittamaan tietä. Voi sanoa niinkin, että koin pienen siivun Ikuista Itseäni. Huomasin, että kaikki paraneminen (myös fyysisellä tasol-

la) ja eheytyminen tapahtuu Itsestään. Aloitin tutustumisen tuohon Itseen.

– *Itseen tutustuminen* ei merkitse maailmasta eristymistä. Ajattelen tässä Steinerein tavoin, että *havaitsemme todellisen minämme tullessamme kontaktiin toisten ihmisten kanssa*. Kuitenkin myös maailmasta vetäytymistä tarvitaan – vetäytymistä omaan sisäisyyteen. Kun sisään- ja uloshengitys on ihmiselämä. Välillä menemme sielullis-henkiseen todellisuutteen ja sieltä palaamme ihmisten pariin etsimään Minää, etsimään Sinää. Näin voimme rakentaa seuraavaa – rakkaudelle pohjautuvaa – kulttuurikautta, jolle nykyinen yksipuolisesti älylliseen suuntautunut kulttuuri on luonut perustan. Mutta olisi älytöntä jatkaa pelkästään älyntietä. En tahdo kuitenkaan osoittaa aikamme ihmisille yhtä ainoaa ja oikeaa tietä. Jokaisella meillä on oma tiemme, vaikka kuljeskelemmekin porukoissa. Autamme parhaiten muita kulkemaan omaa tietään kulkemalla omaa tietämme. Tällöin emme ole muiden tiellä, vaan voimme jopa auttaa toisiamme. Muiden palveleminen on henkisen kehityksen yksi teistä (”pesemme toistemme jalkoja”).

Teilläämme sisään- ja ulospäin tarvitaan erilaisten lainalaisuuksien tuntemusta. Tämä tuntemus – ihmistuntemus ja maailmantuntemus – auttaa meitä selviämään törmäilyistämme ja jopa ehkäiseekin törmäilyä.

Yöllä heräsin kahden maissa. Istuin puolisen tuntia sisäisissä mietteissäni ja sen jälkeen paperille putkahti aforistinen runo. Nimitän näitä kirjassani *Elämänkoulu* rakkausrunoiksi ja huomaan pukevani sanottavani ytimen yhä useammin tämänkaltaiseen ilmiäsuun.

Kaksi lakia

*Fysiikassa vaikuttaa **painovoiman laki**.*

Se on ankara.

*Jos en tunne sitä, hyppään kalliolta alas ja
murskaudun rannan kiviin.*

Kuitenkin,

sama laki on myös siunauksellinen.

Kun tunnen sen,

voin rakentaa lentokoneen ja

..... lentää!

*Elämässä vaikuttaa **armollinen karman laki**.*

Sekin on ankara.

*Jos en tunne sitä, ajelehdin elämässä ahdistuneena
kolhien itseäni toisiin ihmisiin.*

Kuitenkin,

sama laki on myös siunauksellinen.

Kun tunnen sen,

voin elämäni koulussa kuoria

itsekkään itseni uumenista esiin

todellisen Itseni, voittaa pelkoni ja rakastaa.

Painovoiman laki on voittamista varten,

ensin nousemme pystyyn,

sitten rakennamme teräksestä siivet ja

...lennämme.

Koemme myös minämme raskauden,

mutta emme Itsemme keveyttä.

Elämänlait eivät ole voittamista varten,

elämänkoulussa ei kannata etsiä voittoja.

Elämässä etsimme rauhaa ja rakkautta,

Tahdomme löytää syvimmän Itsemme rakkaudessa...

tuolloin ei jää jäljelle ketään kuka meidän pitäisi voittaa,

... paitsi tuo itsekäs olento, joka luulee itseään minuksi.

Aikamme ongelma on siinä,

että sekoitamme fysiikan ja elämän lait.

Ratkaisu on siinä,

että opin tuntemaan elämän moniulotteisuuden.

Tällöin elämäntuntemuksemme on kivaa.

Mutta pitääkö kouluissa olla kivaa – eivätkö ”suoritukset” riitä?

... näin kysyvä ei tiedä, että elämää ei voi suorittaa.

Elämä on olemista, oleminen rakkautta,

rakkaus suoritusten ulottumattomissa.

Voimmehan toki elää synkkyudessa ja ahdistuksessa,

jos niin valitsemme.

Tai ilossa ja autuudessa,

jos niin valitsemme.

Olemme tällä ainutlaatuisella

vapaan valinnan planeetalla siksi,

että oppisimme tekemään oikeita valintoja.

Valinta on oikea silloin kun se lisää rakkautta,

väärä silloin kun se lisää ihmisten erillisyyttä.

Elämme oppiaksemme tuntemaan maailmankaikkeuden lait

oman olemuksemme ja oman elämämme kautta.

Fysiikan laintuntemus auttaa

meitä tekemään teräksiset siivet.

Elämän lainalaisuuksien tuntemus

auttaa tekemään ”huolista hevoset”.

... ja silloin tunnen myös keveyteni...

ja lennän uusin, henkeni siivin.”

Simo Skinnari 2008

”Maailmalla leviää parhaillaan yhdistävä liike. Lähestymme hetkeä, jolloin näennäisesti yhteen sopimatomat asiat, kuten itäinen ja läntinen maailma, miehisuus ja naisellisuus, ruumis ja sielu, ajatus ja tunne, elämä ja kuolema, liittyvät yhteen. Ehkä juuri siksi meidän aikaamme pidetään niin sekasortoisena. Myöhemmin ihmettelemme kuitenkin päätä pudistellen, kuinka nämä asiat ovat koskaan voineet olla erillään.” (Ehdin 2002, 11.) Näin toteaa ruotsalainen lääketieteen tohtori Susanna Ehdin ja kirjoittaa meidän elävän keskellä paradigman murrosvaihetta.

SIMO SKINNARI: RAKASTAN – OLEN SIIS OLEMASSA,
OSA I AIKAMME TEHTÄVÄ

Ykseyden etsintä

— transmoderni aika

Tätä aikaa on nimitetty myös transmoderniksi (ks. Huhmarniemi, Skinnari & Tähtinen 2001, Tähtinen & Skinnari 2007). Tieteiden ja maailmankuvien kehitystä voisi ehkä hahmottaa kolmivaiheisesti. Vuosilukuja on tässä yhteydessä mahdotonta esittää. Näin siksikin, että nämä erilaiset suhtautumistavat elävät myös nykypäivänä rinnan, mutta painopiste siirtyy vähitellen

kohti transmodernia ajattelua. (Ray 1996, Ray & Anderson 2000.)

Moderni

- yksi teoria
- objektiivisuus ulkokohtaisuutena

Postmoderni

- kaikki teoriat näennäisiä
- subjektiivinen totuus
- ei ”suuria kertomuksia”

Transmoderni

- teoriat integroituvat
- objektiivisuuteen subjektiivisuuden kautta
- ”suurten kertomusten” paluu

Materiaalinen edistys synnytti voimakkaan tulevaisuudenuskon. Tiedettä ja tekniikkaa kunnioitettiin toisen maailmansodan jälkeen, ikään kuin niistä olisi löytynyt ratkaisu kaikkiin olemassa oleviin ongelmiin. Tällöin oli vielä vallalla valistusajoilta peräisin oleva *moderni*. Esimerkiksi 1960-luvulla vallinnut Neuvostoliiton ja USA:n kilpajuoksu avaruuden valloituksesta kuvasti vahvaa luottamusta teknologian voimaan. Seuraava vuosikymmen toi kuitenkin energiakriisin ja pettymyksen tekniikan rajallisuuteen. Syntyi kaiken epäily, suhteellistaminen ja yhden totuuden hajoaminen subjektiivisiksi näkemyksiksi. Oli tultu *post-moderniin* aikaan, jonka perimmäinen käsitys todellisuudesta oli kuitenkin valistusajan materialismin jälkeläinen. Todellisuus palautettiin edelleen erillisiin aineellisiin kappaleisiin.

Sekä **modernismissä** että **postmodernina** aikana vallinnut reduktionismi (pallauttaminen, yksinkertaistaminen, ”ei mitään muuta kuin” -ajattelu) perustuu **Newtonin** matemaattisiin teorioihin, **Rene Descartes’n** filosofiaan ja **Francis Baconin** metodologiaan. Tällaisessa ajattelussa ainetta on pidetty kaiken olevaisen perustana (re ”takaisin”, ducere ”johtaa”; kaikki, myös henkiset ilmiöt johdetaan takaisin aineeseen) ja materiaalista maailmaa joukkona erillisiä kappaleita, jotka yhdessä muodostavat valtavan koneen. Tämä ajattelutapa oli omiaan teollisen ja koneellisen yhteiskunnan alkuvaiheessa, mutta sopii huonosti nykyajan uuteen yhdentyneeseen tietoyhteiskuntaan.

Kun postmodernina aikanamme totuus on hajonnut eri mielipiteiksi, etsitään ajassamme jälleen totuutta, johon nyt kuitenkin voisi olla

löydettävissä useita teitä. Hyvä kuva voisi olla ympyrä tai pyörä, jonka keskustaan johtaisi useita tuon pyörän ”puolia”. Tämänäköisiä symboleja myös löytyy henkisistä opeista:

*”Kuten pyörän puolat,
jotka ovat ympyrässä kaukana toisistaan,
mutta keskustassa lähebenevät toisiaan
muodostaen akselin ympärille helan,
joka antaa voimaa kaikille.*

*Niin monet opitkin ja lahkot eroavat toisistaan,
kunnes eräänä päivänä yhtyvät keskipisteessä,
alkulähteessä, josta kaikki saa alkunsa
ja jossa Laki on sama kaikille.*

*Kuitenkaan ei yksikään ole täydellinen,
jokaisella on paikkansa ja tehtävänsä.
Ja sama totuus on kirjoitettu kaikille
ja sama viisaus ohjaa ja suojaa kaikkia.”*

Axel Fredenholm

Vuosina 1881 – 1962 elänyt ruotsalainen toimittaja-tutkija Axel Fredenholm oli synteesiä etsivän ”uuden aikakauden” pioneereja. Kovin laajalle tämä ajattelu ei kuitenkaan ole vielä levinnyt. Yleisin ”sairautemme” ja ongelmamme on yhä edelleen elämän kokeminen tarkoituksettomana sekä tähän liittyvien pelko- ja vihaenergioiden valitsevuus yksilöiden ja kansakuntien elämässä. Tästä voi vakuuttua vaikka katsomalla television iltat uutiset tai lukemalla aamun lehden.

Rakkauden renessanssi

Maailman kauheuksien vastapainoksi aikamme ihminen kaipaa rakkautta. Päivän kuumimpia puheenaiheita ovat tavallisesti poliitikkojen tai muiden julkkisten rakkaussuhteet. Ihminen kaipaa jotakin hyvää keskellä maailman kaa-

*Päästäksemme syvempään,
aitoon rakkauteen, meidän
on määriteltävä itsemme
uudelleen ja luovuttava
egon monista rooleista ja
naamioista.*

osta. Tuo kaipuu on toistaiseksi vallalla olevan ajattelumallin mukaisesti suuntautunut lähinnä ulkomaailmaan. *Rakkauden lähdeä etsiään kiihkeästi ulkoisesta todellisuudesta.* Omaa itsekasvatusta liitetään harvemmin rakkauden etsintään. Niinpä ajattelemme toisen ihmisen ”tekevän minut onnelliseksi ja täyttävän kaikki haluni ja tarpeeni”. Pidemmän päälle tällainen asenne kuitenkin paljastuu illuusioksi. Silloin syntyy viha: ”Et täyttänytäkään odotuksiani.”

Mikä oli perusongelma? Nähtävästi se, että molemmat osapuolet olivat kiinnittyneet omaan pinnalliseen egoonsa ja sen tarpeisiin. *Tosiasiassa ego voi vain haluta, se ei osaa rakastaa. Päästäksemme syvempään, aitoon rakkauteen, meidän on määriteltävä itsemme uudelleen ja luovuttava egon monista rooleista ja naamioista.*

Nykypäivänä kaivataan sellaista uutta oman tunnon ja itsetajunnan käyttöönottoa, joka pystyy tavoittamaan myös pyhyiden ja henkisyiden laatuja. Tämä tarkoittaa elämistä syvemmästä minuudesta lähtevää elämää. Sama vaatimus voitaneen esittää tieteen, taiteen ja uskonnon alueilla. Itsetajunnan ja vapauden kautta voimme päästä myös *uuteen yhteisöllisyyteen*, joka perustuisi ihmisten tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen. Voisi ehkä sanoa, että tässä vaiheessa *itsetajuinen rakkaus* on ihmiskeshityksen motivoiva päämäärä. Tällä tarkoitan tilannetta, jossa olemme vapautuneet itsenäisyyteen alkuvaiheessa helposti liittyvästä itsekkyydestä. Rakkaus ei ole tällöin myöskään ”autoritaarista omistamista” vaan kysyy: ”Kuka sinä olet? Miten voin auttaa sinua sinun elämäntielläsi?” Tällainen rakkaus on vapaa kaikesta haluamisesta. Tällainen rakkaus on syvää tiedostamista, elämistä vapaana egon rajoittuneesta määräysvallasta.

Tulin myös kirjassani ”Pedagoginen rakkaus” siihen johtopäätökseen, että täydellisintä on tietäminen rakkauden avulla ja kautta. Rakkauden herääminen näyttää olevan myös avain elämän kokemiseen tarkoitukselliseksi. Ongelma on siinä, että rakkaus tulkitaan useimmiten lähinnä egotason toiminnaksi. Siksi asiaa

on tarkasteltava perusteellisemmin. Kuitenkin tässä ”rakkauden renessanssissa” piilee inhimillisemmän tulevaisuuden toivo.

Ajattelun uni

*Voinko herätä ajattelun unesta,
joka on vuosituhansia minua ehdollistanut,
opettanut tuhansia ja taas tuhansia käsitteitä
– sanoja siitä, mikä mikin on.*

*Nuo sanat ovat tienviittoja, jotka viittaavat
olemukselliseen, maailman täyteyteen ja jumaluuteen.*

*Kuitenkin olen ottanut sanat epäjumalikseni,
joita palvon, joista teen dogmeja
– on jopa dogmatiikan professoreita, eri näkemyksillä omansa.*

*Onko taustalla erehdys – alussa ei ollutkaan
sana vaan ääni.*

*Voinko nyt herätä
ja oppia itse kuuntelemaan maailman ääniä?*

*Kun opin ensin kuuntelemaan, niin opin myös
puhumaan maailman peruskieltä,
joka on rakkauden kieli.
Rakkauden kieli on se, joka meidät yhdistää.*

*Nykyiset kielet ovat erottaneet meidät toisistamme,
nykyiset sanat ovat vieneet meidät erillemme –
olemme nukahtaneet käsiteviidakkoon, nukku-
neet tuhatvuotiseen uneen.*

Mutta opinko puhumaan rakkauden kieltä?

Simo Skinnari 2007

Kohti rakkauden uutta määrittelyä – kohti heräämistä

Elämäni tarkoitusta etsin...

*Elämäni tarkoitusta etsin asumattomista erä-
maista,
Tunkkaisista kaupungeista,
Vuorilta ja laaksoista,
Taivaista ja maan uumenista,*

Kunnes oivalsin:

*Ymmärtääkseni olemassaoloni tarkoituksen,
Minun on löydettävä oma syvin olemukseni.*

Simo Skinnari 2007

”Kuka minä olen” on elämäni peruskysymys. On löydettävä se, joka kysyy elämäni tarkoitusta. Minuuteni oivaltaminen johtaa myös anteeksiantoon, samoin rakkauden elävöitymiseen.

Miten minuutta voi tutkia? Keräämällä sisäisiä ja ulkoisia havaintoja sekä liittämällä havaintoihin *tulkintoja*. Tulkinta on tavallaan jokin ”filosofia” aiheesta. Teemaa on hyvä tutkia esimerkiksi iltaisin ja varhain aamulla, jolloin minää voi tarkastella ikään kuin ”ylhäältä”. Voimme tuolloin ehkä oivaltaa sen minän, jota minäksemme luulemme – eli sen, joka koko ajan vertaa ja arvioi itseään suhteessa muihin. Mutta tämän lisäksi voimme – aluksi ehkä häivähdyksenomaisesti – oivaltaa myös sen minän, joka näkee tuon arvioinnin ja vertailun suhteellisuuden, joka näkee jokaisen ainutlaatuisuuden ja ikuisuuden. Ikuinen avautuu ajallisen kautta ja ajallinen ikuisuuden kautta. Molempia tarvitaan.

Per-sonare (persoonallisuus-termin taustalla) tarkoittaa ’soida läpi’. Kuka soi elämäni varrella sisäistämieni persoonallisuuden piirteiden läpi? Vai onko siellä ketään?

Nykypsykologiassa puhutaan ”minuuden syntymästä” tietyssä iässä. Tällöin *geneettinen perimä ja ympäristö* nousevat ratkaiseviksi tekijöiksi, jotka tuon minän synnyttävät. Ihmissessä sinänsä ei ole tämän näkemyksen mukaan mitään ”sisäistä viisautta”. Tavallaan ihminen on ”tabula rasa” henkisessä mielessä. Toki ihmisessä on DNA:n sisältämät ”koodit”, mutta ne näyttäytyvät enemmän sattumanvaraisina. Kasvatus muovautuu *astian täyttämiseksi tai sosiaalistamiseksi*. Tämä ”ehdollistettu minä” on mieleemme tuote, egomme, joka elää koko ajan ”en ole tarpeeksi” -tilassa.

Toisaalta minuutta voidaan tarkastella ja tulkita myös ikuisena, syntymättömänä ja kuolemattomana. Tällöin *geneettinen perimä ja*

ympäristö vievät ihmisen kehitystä tiettyyn vaiheeseen, mutta lopulta ne luovat vain ”maisen pohjan”, jossa todellinen minuus voi ”herätä” tai ”syttyä”. (Vanhassa kristillisessä ajattelussa Kristus-sana on tarkoittanut aurinkoa tai tulielementtiä.) Ihminen tulkitaan *mikrokosmoseksiksi makrokosmoksessa*, hänessä on kätkeytyneenä ”sisäinen viisaus”. Kasvatus muovautuu *tulen sytyttämiseksi, herättämiseksi*. (*”Kasvatus ei ole astian täyttämistä vaan tulen sytyttämistä” – Herakleitos.*)

Lähtökohtani on, että on olemassa voima, syntymätön ja kuolematon, voima joka on suurempi kuin yksikään tunne, mieli tai mikään ”me vastaan ne” -henki, voima joka on vapaa ja yhteydessä kaikkeen. Kyseessä on ydinminuutemme. Tämä ei ole keruutavaraa. Tämän ”syttyminen” on elämämme tarkoitus.

Todellisen minänsä voi pikemminkin tuntea ja kokea kuin tietää määritelmänomaisesti. On ehkä avoimesti tunnustettava, että en *tiedä*, mitä tarkoittaa olla oma itsensä. ”Jos voit olla täysin tyytyväinen siihen, ettet tiedä, kuka olet, jäljelle jää *todellinen minuutesi* ... pikemminkin selkeiden mahdollisuuksien kenttä kuin jotakin valmiiksi määriteltyä” (Tolle 2007, 98).

Vapautta on sekin, että luovumme liiallisesta hallinnan tarpeesta, tarpeesta saada puristettua minuutemme käsitteelliseen määritelmään. Juuri tätä luopumista voidaan pitää minuuden heräämisenä. Kun näemme selkeästi ”leimamme” eli kaiken sen, mitä *minulla on* (roolit, tittelit, kehoni jne.), mutta joka ei määritä todellista minääni, voin hellittää. Tuolloin en kuole, vaan pikemminkin herään eloon – herään vapauteen.

Lähden synteisistä, joka yrittää tehdä oikeutta eri näkökulmille. Minulla on kuitenkin suuria vaikeuksia ajatella, että ihminen syntyisi pelkästään *biologian* lainalaisuuksien pohjalta. Hänellä ei olisi mitään omaa, hän tulisi ikään kuin tyhjästä, sattumanvaraisena yhdistelmänä. *Yhteiskunnallinen ympäristö* muovaaisi häntä sitten eteenpäin. Elämä ikään kuin kohoaissi, saavuttaisi lakipisteensä jossain keski-iässä, jolloin ihminen on ”tuottavimmillaan”. Sitten,

biologian lakien mukaan, alkaisi kehitys, joka vähitellen loppuisi, ja lopulta kuolla kupsahtaisimme kokonaan, raukeaisimme tyhjiin. Elämällä olisi selkeä alku ja loppu.

Miltä elämän tarkoitus näyttää tästä perspektiivistä? Näyttää aika loogiselta, että tarkoitus olisi tämän lyhyen elämän aikana hamuta itselle niin paljon kuin mahdollista tätä maallista ”hyvää”. Myös itsetunto on tässä ajatusmallissa riippuvainen ”kokoon haalitusta”. Pinnallinen egomme on tyytyväinen saadessaan jotakin haluamaansa. Tyytyväisyys on kuitenkin lyhytaikaista. Kohta täytyy saada jotakin muuta ja enemmän. Asiaa on vaikea tiedostaa, koska koko kulutusyhteiskuntamme perustuu tälle mallille. Luulemme kamppailevamme toistemme kanssa rajallisista resursseista.

Kamppaillessamme emme muista osoittaa rakkautta toisille tai itsellemme. Näin luomme pohjaa varjojemme syntymiselle. Varjot muodostuvat rakkaudettomuudesta.

Voi ajatella, että ihminen – hänen minuutensa – ikään kuin ”laskeutuu” vanhempien muodostamalle perustalle. Elämä on tarkoituksellista, emme vain helposti havaitse sitä. Olemme tietyllä tasolla valinneet vanhempamme sekä ne olosuhteet, joihin tulemme. Syvällä sisimmässämme tiedostamme, mitä olemme tulleet oppimaan. Fyysisessä todellisuudessa tämän kuitenkin unohdamme. Yhteiskunnallinen ympäristö muovaa meitä murrosikään saakka voimakkaasti. Olemme laskeutumassa aineellis-yhteiskunnalliseen todellisuuteen. Murrosiässä ”Kuka minä olen?” -kysymys nousee polttavaksi. *Silloin kasvatustavallaan päättyy ja alkaa itsekasvatus.* Keski-ikässä olemme voimakkaimmin kiinni yhteiskunnallisessa hyörintässä, olemme kaaren alimmassa kohdassa. Sitten alkaa jälleen kohoaminen, jolloin vähitellen riisumme ”minuuden verhoja”, opimme elämään yhä enemmän varsinaisesta minuudes-

tamme, ydinihmisyydestämme ja kunnioittamaan toisten minuuksia. Alamme – parhaassa tapauksessa – vähitellen muistaa tehtävämme, lähestymme todellista minuuttamme. Viisaus ja rakkaus käyvät yhä todellisemmiksi.

Yksi ehto on varjojemme tiedostaminen tällä tiellä. Varjomme kehottavat meitä jatkamaan itsellemme hamuamista. Tosi olemuksemme kehottaa antamaan pois. Antaessaan ihminen myös saa. *Todellinen minuutemme elävöityykin pois antamisessa – oli se sitten fyysistä tai vaikka sanallista.* Elämä on ikään kuin spiraali. Kehitys voi olla jatkuvasti kohoava, vaikka keho vähitellen rappeutuu, tai ehkä kehitys voi jatkua juuri siitä syystä, että voimia vapautuu muualta.

Myös sairaudet ovat ihmisellä kehittymistä varten. Luonnonvarainen eläin siitä vastoin on yleensä terve, koska se ei tarvitse sairauksia kehittyäkseen. Siili ei tarvitse sairauksia kehittyäkseen ”siilimmäksi”, mutta ihminen tarvitsee sairauksia ihmisyytensä esiin saamiseksi.

Miltä elämän tarkoitus näyttää tästä perspektiivistä? Olisiko ”tule siksi, mikä (syvimmiltäsi) olet” hyvä ohjenuora? Tai ”Ole se, mikä olet”, jos sama esitetään ei-lineaarisen ajan näkökulmasta eli ajatellaan, että olemuksemme on tietyllä tasolla täydellinen tässä hetkessä, vaikka ilmiäsi ei sitä aina kerrokaan. Itsetunto ei tule ulkoapäin.

Ihmisen olemus tiivistettynä muodostuisi seuraavista ulottuvuuksista:

1. Ihminen on biologinen olento. Hänen fyysisen kehonsa ”alkukuva” on geneettisiltä vanhemmilta perittyä.

2. Ihminen on yhteiskunnallinen olento, jota vallitsevat arvot ja maailmankuvat pitkälle muokkaavat. Mielemme on pitkälle ympäristön muodostamaa.

3. Ihminen on henkinen olento, joka pyrkii tulemaan ”siksi mitä hän syvimmiltään (henkisen alkukuvansa mukaan) on”. Hänen kas-

"Rakkauden
renessanssissa"
piilee
inhimillisemmän
tulevaisuuden
toivo.

vunsa suuntautuu vapauteen ja vastuuseen. Hän ei pelkästään sopeudu ympäristöönsä vaan pyrkii kehittämään ympäristöä hyvän, toden ja kauniin ideaalien mukaiseksi. *Ilman tätä viimeistä kohtaa mitään uutta ei koskaan*

olisi auringon alla. Tämä on luovuutemme lähde, "luojuus meissä".

Ei-lineaarisen ajan käsite ei ole ristiriidassa sen kanssa, että ihmisen tyypillisin piirre näyttäisi olevan *kehittyminen*. Tämän takia

meillä on esimerkiksi niin pitkä ja vaivalloinen lapsuus- ja nuoruusaika. Tilannetta voi verrata vaikka kissanpentuun. Kissa on syntymän jälkeen hyvin pian omilla jaloillaan, ja ollessaan sukukypsä se on tavallaan valmis.

Emme odota sen kehittyvän enää kissamaisuudessaan.

Entä ihminen? Tuntuu, että me ihmisyydes-
sämme olemme koko ajan kehityksessä. Ydin
näyttäisi olevan *kehittyminen vapauden ja pois-
antamisen kautta*. Ihminen ei automaattisesti,
ilman omaa vapaata tahtoa kehity ihmisyydes-
sä. Tässäkin on suuri ero eläimiin verrattuna.
Ajattele esimerkiksi hyvää koiraa. Hyvä koiraa
on sellainen, joka ei ilmennä vapautta toimin-
nassaan. Ihmiseen siirrettynä kyse on orjasta.
Orjuus ei ole ihmisyyttä.

Entä ihmisen kehittymisen päämäärä? Raa-
matussa puhutaan ihmisestä ”jumalankuvan-
kaltaisena”. Käytännössähän ihminen on teh-
nyt Jumalan oman alemman minänsä – egonsa
– kuvaksi. Mitä muuta tuo kiivastuva ja tuo-
mitseva mielikuva Jumalasta voisi olla? Paras
Jumalan määritelmä on yhdellä sanalla sanot-
tuna *rakkaus*. Kyse ei ole opin tai oppien tun-
nustamisesta vaan käytännöstä. Aivan yhtä
hyvin voidaan puhua *solidaarisuudesta*. Läh-
den ajatuksesta, että *rakastamaan oppiminen
on kaiken inhimillisen kehityksen päämäärä*.
Tämä rakkaus on meissä tällä hetkellä – kyse
on sen *ilmentämisestä*, mitä me jo syvimmil-
tämme olemme.

Mutta miksi sitten tämä kaikki pahuus ja
julmuus, aggressiivisuus, ylpeys ja lyhytnäköi-
syys? Siksi, että rakkaus on mahdollista vain
vapauden kautta ja rakkauteen johtava vapaus
on mahdollista vain vastakuvansa rakkaudetto-
man mielivallan kautta. Luojuus meissä ei herää
automaattisesti. ”Kolkuttavalle avataan.”

Edellä esitetyillä ihmisen olemusta koskevilla
ns. ontologisilla valinnoilla, jotka siis koskevat
valintaa ihmisen perusolemuksen suhteen, on
liittymäkohdat tieteen kehitykseen. Epistemo-
logia eli kysymys tieteen ja tiedon luonteesta
liittyy siten läheisesti siihen, minkälaista kä-
sitystä pidetään milloinkin tieteellisenä. Esi-
merkiksi **Lauri Rauhala** (1989, 1992, 1996)
on maassamme korostanut ontologisten ja
epistemologisten lähtökohtien tiedostamista
ja esiintuomista kaikessa tutkimuksessa. Muu-
ten ei tutkimuksissa päästä objektiivisuuteen,

vaan jäädään piilovaikuttamiseen. Aikanamme tarvitaan avointa keskustelua perimmäisistä kysymyksistä. Tie objektiivisuuteen kulkee rohkean tiedostamisen ja avoimen keskustelun kautta.

Voimme kysyä itseltämme: ”Kuka minä olen?” Voi olla, että löydämme vähintään kaksi minuutta. Seuraavassa muutamia laadullisuuksia, joita ehkä löydämme itsestämme – tai siitä kokonaisuudesta, jota itseksi kutsumme.

Ego, persoonallisuus, alempi minä... varjomme

- haluaa olla aina oikeassa
- uskoo erillisyyteen toisista
- kilpailee toisten kanssa
- tahtoo paljon tavaroita
- yrittää nujertaa toisia
- hänen arvonsa on kiinni suorituksista
- ...laskee palkintojaan ja kunniamerkkejään”

Korkeampi minä (”Kristus minussa”, varsinainen minä, ydinminä)

- tahtoo mieluummin olla onnellinen kuin oikeassa
- uskoo anteeksiantoon
- säteilee rauhaa ja rakkautta ympärilleen
- tahtoo kunnioittavaa dialogia, yhdessä etsiä totuutta
- näkee yhteyden kaikkien kesken
- ei tahdo ylimääräisiä tavaroita eikä statussymboleita
- kilpailee vain itsensä kanssa
- hänellä on itseisarvo, ”minä olen” -tietoisuus, joka riippumaton suorituksista

Kansansadut, joissa prinssi saa prinsessan tai kuningas kuningattaren, ovat kuvanneet tätä *liittoa alemman ja ylemmän minän välillä*. Liittoa on kutsuttu viisaustraditiossa myös *valaistumiseksi* (hindulaisuus, joskus myös buddhalaisuus) *ylösnousemukseksi* tai *vapahdukseksi* (Jeesuksen, ”vapahtajan” opetukset) tai *kärsimyksen loppumiseksi* (buddhalaisuus). Tällaiseen *heräämiseen* (yleisnimitys edellisille) johtavaa tietä, jossa alemmaa minää ei nujerretta mutta jossa se muuttuu ylemmän minän työkaluksi, on nimetty *henkiseksi kasvuksi*. Esimerkiksi

inhimillinen kunnianhimo voi muuntua sitkeäksi työksi eettisemmän maailman luomisen puolesta. Yleisnimityksenä voisi puhua myös *tajunnan laajenemisesta*.

Henkinen kasvu tai tajunnan laajeneminen edellä kuvatussa merkityksessä merkitsee aina *universaalin rakkauden kokemusta*. Tämä kokemus hävittää puolestaan pelon. Tällöin ihminen voi päästää irti omavoimaisuudestaan, siitä, että hän kuvittelee hallitsevansa egon tasolla elämänsä kulkua. Hän voi heittäytyä rohkeasti rakkauden kannettavaksi. Hänen sydämessään asuu luottamus: ”Tapahtukoon Sinun tahtosi.”

Alkulähde, jonka tahtoon ihminen antautuu, ei ole missään kaukaisessa etäisyydessä vaan ihmisessä itsessään. Ihminen kokee rakkauden, vapauden ja autuuden. Ihminen kokee myös oman arvokkuutensa, sen että jokaisella elämällä on merkitystä, jokaisella ihmisellä on kutsumuksensa. Elämä näyttää nyt meille, keitä me olemme. Nyt tiedämme, miten voimme rakkaudella palvella maailmaa. Kosminen auttamisen laki on rakkauden – ei ulkoisen velvollisuuden täyttämisen – laki. Heräämme itsetajuiseen, vapaasta tahdosta nousevaan rakkauteen. Rakkaus kohoo teoriasta käytäntöön. Tätä varten me tätä elämänskoulua käymme.

Huomaan, että ominaisuuteni tai luonteenpiirteeni eivät määrittele todellista minää. Mikään minuun kiinnitetty leima ei ole se minuus, joka hahmottuu sisäisenä ytimenä, vapaana tahtona, hiljaisena tietoisuutena tai rajattomana henkenä. **Chopra** (2002, 215) määrittelee minuuden ”sydäimestä säteileväksi juma-luuden tuntua huokuvaksi loisteeksi”. Toisesa yhteydessä (Chopra 2002, 96) hän toteaa: ”Todellinen minäsi on järjestys, organisoiva voima, tieto, älykkyys, tietoisuuden impulssi, joka muotoilee ulkoisen olemuksesi raaka-aineesta. Se on ainoa todellisuus, jota voidaan pitää täydellisyytesi arvoisena. Se on aineeton, eheä, dynaaminen ja kuitenkin hyvin pysyvä, sen kehityskyky on rajaton. Omalla rajattomalla ilmauksellaan se luo muutoksen, kehityksen, hajoamisen, heikkenemisen ja kuole-

man ulkoisen muodon, mutta pohjimmaltaan se pysyttelee muutoksen ilmenemismuotojen taustalla...”

Sama ilmiö voidaan Choprankin (2002, 96) mukaan selittää myös kvanttifysiikan mittakäsitteillä. Bhagavad Gita lausuu: *”Ei hän synny eikä kuole milloinkaan, eikä kerran tullaan olevaksi koskaan tule ei-olevaksi, hän on syntymätön, ikuinen, pysyväinen ja muinainen, ei hän kuole ruumiin tulla surmatuksi”*

Yksilötasolla minuuden voi pikemminkin tuntea kuin nähdä. Siksi eri viisausperinteet puhuvatkin ”sydämensä seuraamisesta” tienä todelliseen minuuteen ja elämän syvempään tarkoitukseen. Voisi sanoa niinkin, että tässä Jumalan tahto ja ihmisen tahto yhdistyvät. Coelho (2002, 35–36) kirjoittaa: *”...tätä maapalloa hallitsee yksi perustotuus: on ihminen kuka on tai tekee mitä tekee, toive joka pursuaa syvältä sydäimestä on lähtöisin Maailmankaikkeuden Sielusta. Unelmansa toteuttaminen on ihmisen tehtävä maan päällä.”*

Jokaisella meistä on oma ainutlaatuinen olemuksemme. Meillä on oma elämäntiemme, jota kulkemalla täytämme paikkamme yhteisessä maailmassa. Vertailut muihin eivät kuulu asiaan, oman ”henkisen suunnitelman” seuraaminen kylläkin. Jos olemme tiedostaneet asian, opimme kuuntelemaan varsinaisen minämme ääntä tai opetuksia varsinkin kriisikohdissa ja kärsimyksissä. Kriisikohdissa olisi hyvä kysyä: ”Mitä tämä tilanne, kipu tai kärsimys minulle tahtoo opettaa?” Korkeampi minä puhuu usein kärsimysten kautta. Voimmeko jopa oppia kiittämään näitä elämän järjestämiä opetustilanteita? Elämä on koulu. Myös huumori, ilo ja rakkaus kuuluvat opetusohjelmaan. Ne avautuvat vähitellen ”korkeamman minän

koulutusohjelman” kautta. Tämä koulutusohjelma, jossa me kaikki ihmiset olemme, ei ole yksinkertainen, vaan siihen sisältyy myös kärsimyksen syviä sointuja: ” — *Sinun on opittava vielä seuraava asia: ennen unelman toteutumista Maailman*

Sielu tutkii kaiken matkan varrella opitun. Se ei tee niin pahuuttaan vaan siksi, että omaksuisimme kaikki ne opetukset, jotka olemme oppineet kulkiessamme kohti unelmaa ja päämäärää. Siinä vaiheessa useimmat antavat periksi. Kutsomme sitä aavikon kielellä hetkeksi, jolloin ihminen ’kuolee janoon nähdessään jo kaukana siintävät palmut’.” (Coelho 2002, 148.)

Tarvitaan kärsivällisyyttä ja luotamusta. Valkeus loistaa pimeyttä vasten. Ihminen on kuin kasvi, jonka on usein ensin työnnettävä juurensa mustaan, pimeään multa. Vasta tämän jälkeen kukinto voi avautua kohti aurinkoa.

Kärsimys kysyy

Kärsimys kysyy: Kuka olen?

Sairaus kysyy: Kuka olen?

Elämänkriisi kysyy: Kuka olen?

On hyvä, että minulla on näitä kaikkea yllin kyllin, sillä muutoin en saa vastauksia kysymyksiini.

Ilman kysymyksiä ei ole vastauksia, ilman kärsimyksiä en tunne minua, en tunne sinua, ylipäänsä – en tunne.

Kärsimys opettaa minulle elämän tuntemista. Kärsimys on ikuisen elämän oppitunti.

Simo Skinnari 2007

Elämän tarkoitus ja kuolema

Kaikki elämä tapahtuu jatkuvassa laajenemisen ja supistumisen syklistä. Me tulemme lapsuudessa tähän maailmaan pienenä. Kasvamme fyysisesti, hankimme tietoa, rooleja, toimimme maailmassa – kunnes alkaa vetäytymisvaihe. Kutistumme fyysisestikin, menemme kumaraan, vetäydymme kaikin tavoin. Kuin vuoksi ja luode, kuin sisään- ja uloshengitys, kuin yö ja päivä. *Molemmat suunnat kuuluvat elämään.*

Ilman yötä ei uusi päiväkään ole mahdollinen. Myös koko maailman-kaikkeus noudattelee fyysikoiden mukaan samantilaista laajenemisen ja supistumisen rytmiikkaa. Ilmennyt palaa välillä ilmentymättömään ilmentyäkseen jälleen kokemaan uusia muotoja.

Nykyinen egoon ja laajenemisvaiheeseen kiinnittynyt kulttuurimme ei hevin ymmärrä supistumisvaiheen, siis rappeutumisen, syvää tarkoitusta. On kuin pyrkisimme hengittämään vain ulospäin.

Vaikka kuinka yrittäisimme pitää kehomme terveenä, elinvoimamme vähenevät. Lopulta edessämme on se vääjäämätön totuus, että kehomme kuolee. *Tämän oivaltamisen kautta meillä on mahdollisuus oivaltaa myös se, mikä pysyy kuoleman ulottumattomissa.* Kulttuurisamme sekä kuolema että kuoleman ulottumattomissa oleva on työnnetty jonnekin alitajunnan syövereihin. Tämä on yksi syy elämänkoulumme oppimäärän suorittamisen vaikeuteen – emme suoraan ja pelottomasti ole tutkineet sen paremmin elämää kuin kuolemaakaan.

Supistumisvaiheessa kaiken taustalla oleva hahmoton ja muodoton alkaa loistaa kirkkaammin. On ikääntyviä ihmisiä, joiden raihnaisen ruumiin läpi loistaa ikivalo. On myös vanhuksia, jotka sitkeästi tahtovat pitää kiinni maisista asemistaan ja omaisuudestaan vartioiden niitä sairaalloisesti. He marisevat ja valit-

tavat. Vanhenemista ei ole syytä tahattomasti jouduttaa, muttei liioin keinotekoisesti hidastaakaan. Ihmisen ulkoisen muodon heikkeneminen ja hajoaminen, johtuu se sitten vanhenemisesta ylipäättään, sairaudesta tai jostakin henkilökohtaisesta tragediasta, avaa aina mahdollisuuksia vapautua tietoisuuden liiallisesta egoriippuvuudesta. Hahmoton ja muodoton ikuinen olemuksemme alkaa käydä selvemmin

koettavaksi. Siksi voidaan ruumiin rappeutumista pitää *pyhänä tapahtumana*. Tämän takia vanhoissa kulttuurissa on vaistonvaraisesti arvostettu ja kunnioitettu vanhoja ihmisiä.

Vanheneminen on siirtymistä tekemisestä kohti olemista. Vanheneminen on siirtymistä vaakasuuralta ajan janalta pystysuoralle ikuisuuden ulottuvuudelle. Nämä ulottuvuudet yhdessä muodostavat ristin, ihmisyiden symbolin, joka yleensä laitetaan myös hautakummulle viestittämään ihmisyiden salaisuutta – olet hahmoon sidottu ja myös hahmoton.

Elämässä voi ilmetä rajoitteita jo nuorelle iällä. Jokin sairaus voi ilmaantua vaiheessa, jolloin ihminen kuvitteli vielä olevansa laajenemisvaiheessa. Sairaudesta pakottaa hänet supistumisvaiheeseen. Myös lapsia ja nuoria kuolee kaikissa kulttuureissa. On luonnollista, että tällaisista tapahtumista aiheutuu surua. Olimmekohan niin kiintyneitä esimerkiksi omaan terveeseen hahmoomme tai kuolleen lapsen fyysiseen läsnäoloon. Kuitenkin mitä ilmeisimmin tapahtuu vain se, minkä oli määrä tapahtua. Me emme näe sitä kokonaisuutta, johon tämä yksittäinen tapahtuma liittyy. Sen kuitenkin voimme huomata, että usein esimerkiksi kärsivistä lapsista tulee nopeasti ikäisiään huomattavasti kypsempia – näyttää siltä, että todellisuus tässä kohtaa tarvitsi tämän nopeutetun kehityspyryksen. Ihminen rappeutuu, kuihtuu ja kuolee herätäkseen. ●

Olla ja tulla

Istun metsässä. Ympärilläni Kuusamon erämaita silmän kantamattomiin. Suljen silmäni ja kuulostelen. Lopetan suorittamisen. Olen.

SIMO SKINNARI: RAKASTAN – OLEN SIIS OLEMASSA,
OSA II KOKEMUKSIA

Muistan lapsuudessani usein kuulleen kehotuksen: ”Älä vain istu siinä, tee jotakin.” Nyt päivän paistaessa Kuusamon metsiin mietin tätä kehotusta ja siihen liittyvää elämäntapaamme. Sanonta kuvaa hyvin kulttuuriamme, jossa on täytynyt olla tehokas suorittaja. Olemme kokeneet kiihkeän suorittamisen läpi maailman, yhteiskunnan, luonnon ja sosiaaliset suhteemme. Samoin koulutuksemme on ollut kilparata, jossa olemme pyrkineet ohittamaan toisemme. Olemme olleet ohittajia ja ohitettuja – kohtaaminen luonnon tai ihmisten kanssa ei ole kuulunut arvomaailmaamme. Meillä on ollut kiire – jonnekin? Minne?

Jotta pääsisimme tutkimaan edellistä kysymystä, olisi toivottavaa, että yhä useammin sanoisimme toisillemme: ”Älä koko ajan tee jotakin, vaan istu siihen.”

Kiihkeä hääriminen elämän pyörteissä ja myös oman olemuksen kiihkeä etsiminen eivät ehkä lopulta johda elämän täyttymykseen. Ne ovat kuitenkin tarpeellisia prosesseja. Enhän muuten tietäisi, etteivät ne johda elämän täyttymykseen. Syvimmän todellisuuteni myös tunnen löytäväni silloin, kun en varsinaisesti ”tee” mitään. Syvimmät oivallukset tapahtuvat

siten kylpyammeessa, saunanlauteilla, bodhipuun tai vaikka suomalaisen koivun alla.

Luonto on hyvä olemisen opettaja. Teknokulttuurin ihminen kaipaa uutta *olemisen tiedettä*, uutta *olemisen opettelua*. Olemme hukanneet itsemme. Siksi myös oireilemme monin tavoin. Luojuus meissä pyrkii oireidemme kautta esiin. Luojuus on sitä, että luon omasta olemuksestani lähtien elämäni.

Luojuuden puhkeaminen johtaa siihen, että olemme läsnä tekemisissämme. En tuolloin tarkkaile itseäni roolin suorittajana, olen yhtä tekemiseni kanssa. Tuolloin tekeminen on olemista. Oleminen ja tuleminen yhdistyvät. Koemme silloin virtaavuutta, johon usein on viitattu puhuttaessa *flow-kokemuksista*.

Olemisen, tekemisen ja tulemisen leikkauspisteessä tunnistan totuuden. Voin kohdata myös aiempaa selkeämmin ja oivaltavammin elämän haasteet, ruumiillisen kivun, tunteiden myllerryksen ja sekavat ajatukset, koska en enää samastu näihin tiloihin. Olen olemassaolo itse. Tiedän kaiken koko ajan muuttuvan. Tuossa muutoksessa – joka joskus vaikuttaa kaaokselta – elää kuitenkin suuri harmonia.

Avaan varovasti silmäni. Aurinko häikäisee. Astun pienen puron tapaiseen ja tunnen vii-

Luojauden
puhkeaminen
johtaa siihen,
että olemme
läsnä tekemisis-
sämme

leän veden virtauksen jaloissani. Vuosi sitten tämä puro oli vielä jäässä. Vai oliko se tämä puro? Muistan filosofi **Herakleitoksen** (544–484 eKr.) sanoneen, että kukaan ei voi astua samaan virtaan kahta kertaa.

Ehkä Herakleitos vähän liioitteli. Vaikka reilu vuosi on kulunut siitä, kun olin edellisen kerran näissä maisemissa, tunnen minuudeltani itseni kuitenkin samaksi. Herakleitos tarvitsee kumppanikseen Pythagoraan (500–428 eKr.), joka puhui muuttumattomuuden puolesta. Ympäriilläni luonto elää, kuihtuu, kukoistaa ja jälleen kuihtuu ja kukoistaa. Koen oman kehoni kohdalla samoin. Sekin on ympäristöä, joka välillä kuihtuu, välillä kukoistaa. Kaikessa asuu kuitenkin harmoninen tarkoituksellisuus. On myös jotain muuttumatonta.

Koen minuuteni kautta tämän jatkuvan kiertokulun, elämän leikin, jonka usein otamme liian tosissamme. Satutamme itseämme ja satutamme toisiamme. Miksi? Oppiaksemme. Mitä? Ihmisyyttä, joka samalla on jumaluutta.

Istun rantakivelle, jota aurinko valaisee. Koen vahvasti ulkoisen auringon. Se lähes häikäisee. Metsän ääriviivat tuntuvat häipyvän.

Suljen silmäni ja tunnustelen sisäistä aurinkoani. Tunnen kesän kuumotuksen poskillani. Tunnen sisäisen minuuteni tarkkailevan tätä kivellä istuskeluani lempeän humoristisesti. Filosofit kutsuvat tätä itsetajuiiseksi olotilaksi. Tässä minuus katsoo pinnallisempaa itseäni. Tiedostan itseni, mutta en varsinaista minääni. Olen minässäni, en rantakivellä. Kuitenkin tuo kivellä istujakin kuuluu minulle, vaikkei se olekaan minä.

Tajuan luonnon ympärilläni – olen tajui-nen. Tajuan itseni istumassa kivellä – olen itsetajui-nen.

Oivallan, että minussakin on koko ajan jotakin, joka pysyy, kuten **Pythagoras** väitti, ja toisaalta kaikki on muutoksen alaista, kuten Herakleitos oletti. Ihmisen salaisuuteen ja elämän tarkoitukselliseksi kokemiseen kuuluvat nämä molemmat ulottuvuudet. Tervehtyäksemme ja eheytyäksemme tarvitsemme molempien ajattelutapojen synteisiä.

Istun jonkin aikaa paikallani ja vähitellen huomaa sulautuvani luontoon. En enää tee niin suurta eroa minän ja maailman välillä. Koen jonkinlaisen virtauksen. Kaikki itsetärkeily on poissa. Koen ykseyden. Koen rakkauden. Minä olen – ikuisesti. Sinä olet – ikuisesti. Lopulta meitä onkin vain yksi.

Jäät ovat sulaneet. Olen silta.

Nousen paikoiltani. Menen sisälle ja nukahdan. En nuku kauaa. Herään. Mietin tätäkin kiertokulkua – nukahtamista ja heräämistä. Miksei voisi olla jatkuvaa heräämistä – sitä, että heräisimme aina yhä paremmin maailman suhteen? Katson ikkunasta ulos ja pohdin tätä kysymystä.

Nukkua ja herätä – kuolla ja syntyä

Nukahtaminen ja herääminen ovat kuin tuleminen ja oleminen. Molempia tarvittaneen tässäkin. Istun ikkunan ääressä ja katson vaale-nevaan kesäyöhön – kosmiseen opettajaani.

Kello on puoli kaksi. Aurinko nousee metsikön takaa. Siitä syntyy kullankeltainen värinäytelmä, jossa taivaan sinen eri sävyt sekoittuvat vähitellen vaaleisiin, keltaisiin tai etualalla seisovien mäntyjen ja kuusten vihreisiin, ruskeisiin, harmaisiinkin vivahteisiin. Katselen vanhoja havupuita. Niiden yläosassa on vihreitä ja elinvoimaisia oksia ja alaosassa sojottaa eri suuntiin harmaapartaisia, naavaisia oksan kääntyröitä, jotka ovat selvästikin jo hommansa tehneet. Ne katkeilevat ja putoilevat pois pikkuhiljaa myrskyjen tuiverruksessa. Kuolema ja syntymä yhdistyvät luonnossa koko ajan. Uusi päivä on yön kuolema. Uusi yö on päivän kuolema. Uudet oksat puissa merkitsevät vanhojen siirtymistä sivuun, kuolemaa.

Elämän vastakohta ei ole kuolema. Kuolema kuuluu elämään niin kuin syntyminenkin. Kuoleman vastakohta on syntyminen. Nämä – jatkuva kuolema ja jatkuva syntymä – muodostavat yhdessä elämän.

Ihminenkin elää kokeakseen kuolemaa ja kokeakseen syntymässä olevaa, kokeakseen hyväksi sanottua ja kokeakseen pahaksi tai ei-

toivotuksi sanottua. Ilman toista ei ole toista. Jos maailma olisi pelkästään auringon keltainen, sitä ei voisi kokea – oikeastaan meillä ei silloin olisi keltaistakaan. Jotta voimme kokea keltaisen tarvitsemme jotakin ei-keltaista, vaikkapa sinistä. Jotta voimme kokea hyväksi sanottavaa tarvitsemme jotakin pahaksi tai huonoksi sanottavaa, vaikkapa ihmissuhdekrisejä, sairauksia ja epäonnistumisiksi leimattua. Lopulta nuo huonoiksi luokitellutkin ovat hyvän palveluksessa – ne ovat uhrautuneet pahuuden moniin rooleihin, jotta voisimme kokea kaikenkattavaa hyvyyttä. Oivaltaessamme tämän voimme rakastaa kaikkea, niin pahaksi kuin hyväksikin sanottua. Voimme rakastaa sairauksiamme, voimme rakastaa ongelmiamme, voimme rakastaa kaikkea epäkelpoiseksi luokiteltua. *Voimme antaa kaiken huonoksi luokitellun anteeksi itsellemme ja sitä kautta koko maailmalle. Kaikki tuo huonoksi luulemani on ollut hyvän tähden. Erillisyyteni on päättynyt. Hyväksyn olevan.*

Tämä ei tarkoita, että meidän täytyisi pitää kiinni sairauksista tai muista ongelmiksi kutsutuista. Sen sijaan tämä tarkoittaa rakkauden antamista ongelmille ja tarkoituksellisuuden oivaltamista kehityskriiseissämme. Kun olemme havainneet nuo ongelmamme rakastamisen arvoisiksi, voimme vähitellen päästää ne menemään. Myrsky vie mennessään naavan peittämät ja kuivettuneet männyn oksat. Samoin elämän myrskyt vievät vähitellen ne kriisimme, joihin olemme niin kovin kiinnittyneet.

Aurinko on noussut jo puiden latvojen tasolle. Valo voittaa varjot – jälleen kerran. Miellessäni herää kysymyksiä: Miksi tämä jatkuva kiertokulku, miksi tämä katoavaisuus tarvitaan? Miksi tämä aineellisen maailman ilmiöiden moninaisuus, koska kaikki vaikuttaa niin epävarmalta, miksi vanhojen oksan käppyröiden on väistyttävä uusien tieltä? Kysymykset voisivat jatkua loputtomiin, mutta jostain, persoonallista minääni kauempaa ja syvempää kuuluu selkeä vastaus kysymystulvaani: *tarvitsemme katoavaista, jotta voisimme havaita ikuisen.* Nyt ymmärrän: juttu on sama keltai-

sen kanssa – on oltava ei-keltaista, jotta voisi havaita keltaista. On siis oltava katoavaa ja raihnaista – omassa olemuksessaanikin –, jotta voin havaita ikuisen, kaiken katoavan tuolla puolen olevan ikuisen olemukseni.

Männynoksat ja ongelmamme eivät ole ikuisia – me olemme. Ikuisuusolemuksemme on puhdasta rakkautta. ”Amo, ergo sum” – rakastan, olen siis olemassa, on uuden aikakauden tunnuslause. ●

Viitteet

- Chopra, D. 2002. *Polku rakkauteen*. Helsinki: Otava.
- Coelho, P. 2002. *Alkemisti* (alkuperäinen teos vuodelta 1988). Helsinki: Bazar Kustannus.
- Ehdin, S. 2002. *Itsensä parantava ihminen*. Helsinki: WSOY.
- Fredenholm, A. 1999. *Tilitys elämälle*. Hämeenlinna: Karisto.
- Huhmarniemi, R., Skinnari, S. & Tähtinen, J. (toim.) 2001. *Platonista transmodernismiin*. Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 2.
- Rauhala, L. 1989. *Ihmisen ykseys ja moninaisuus*. Helsinki: Sairaanhoidajien koulutus-säätiö.
- Rauhala, L. 1992. *Henkinen ihmisessä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Rauhala, L. 1996. *Tajunnan itsepuolustus*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Ray, P.H. 1996. *The integral culture survey. A study of the emergence of transformational values in America*. Research report 96-A. California-Michigan: Institute of noetic sciences in partnership with Fetzer institute.
- Ray, P.H. & Anderson, S.R. 2000. *The cultural creatives. How 50 million people are changing the world*. New York: Harmony Books.
- Tolle, E. 2007. *Uusi maa*. Elämän tarkoituksen oivaltaminen. Helsinki: Basam Books.
- Tähtinen, J. & Skinnari, S. 2007. *Kasvatus- ja koulukysymys Suomessa vuosisatojen saatossa*. Suomen kasvatustieteellisen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 29.

Koulutusta ja kirjoja

Simo Skinnari pitää toimimensä *Tämä hetki – koulutus ja konsultointi* Simo Skinnari puiteissa koulutusta ja terapeuttisia, ihmisen eheytymiseen tähtäviä istuntoja ympäri maata. Hänen toistaiseksi tunnetuin kirjansa *Pedagoginen rakkaus – kasvattaja elämän tarkoituksen ja ihmisen arvoituksen äärellä* (PS-Kustannus) ilmestyi vuonna 2004, toinen painos 2007 ja ruotsiksi teos ilmestyy Tukholmassa tänä keväänä. Hänen uusi kirjansa *Elämänkoulu – oppimaan oppimisesta kasvamaan kasvamiseen* (PS-Kustannus) ilmestyy huhtikuun puolivälissä. Tänä keväänä hän pitää koulutustilaisuuksia ainakin Tampereella, Helsingissä, Lahdessa, Lappeenrannassa, Jyväskylässä, Rovaniemellä ja Kerimäellä. Ilmoittautumiset ja tiedustelut 050-3666619, ks. myös www.simoskinnari.fi.

Kotona Kosmoksessa

– Henkisyys haasteet
uudella vuosituhanella

Elämme uutta aikaa. Kaikki vapautuksen polut ja esoteeriset traditiot ovat meille ensimmäisen kerran maailman historiassa avoinna. Samalla meillä on käytössämme ennen näkemätön määrä Kosmosta ja sen rikkautta, iloa ja elämää. Kokonaistava filosofia on uuden ajan ajattelumalli. Se auttaa ihmistä elämään Kosmoksessa – kehon, mielen, tunteiden ja Hengen maailmassa.

JP JAKONEN

Tämän kartan kokoaja, visionääri ja kehittäjä on itseoppinut filosofi-kirjailija-mystikko **Ken Wilber**, 58. Kirjoissaan hän käsittelee näennäisesti erilaisia alueita sosiologiasta, antropologiaan, filosofiaan,

politiikkaan, fysiikkaan, uskonnollisuuteen ja psykologiaan. Taustalla on kuitenkin kaiken aikaa punainen lanka, kokonaisvaltainen tai *kokonaistava* näkemys maailman, ihmisen ja todellisuuden luonteesta.

Ken Wilberin lyhyt historia

Vuonna 1968 Ken Wilber oli ensimmäisen vuoden lääketieteen opiskelija Duken yliopistossa, Yhdysvaltojen Pohjois-Carolinassa. Armeijan palveluksessa olleen isän perhe oli tottunut vaihtamaan kotikaupunkia muutaman vuoden välein. Tällä kertaa kotipesänä oli Lincoln, Nebraska, josta lahjakas nuoriherra muutti uuteen opiskelukaupunkiinsa.

Kenneth Earl Wilber jr. oli ollut lahjakas oppilas jo koulussa. Täysiä kympejä kiskonut Wilber koki älypään roolin myös taakana. Niinpä hän parantaakseen mainettaan osallistui aktiivisesti koulun urheilu- ja opiskelijatoimintaan, ja juonsi kouluaikoinaan jopa televisio-ohjelmaa.

Suurena yllätyksenä Wilberin vanhemmille tuli, kun perheen ainoa lapsi palasi ensimmäiseltä yliopistovuodeltaan kotiin lähes tyhjin käsin. Arvosanat olivat hädin tuskin tyydyttäviä, ja tieteellinen maailma oli menettänyt hänelle täysin viehättyksensä. *”Siitä päivästä lähtien, jolloin astuin ensimmäisen kerran huoneeseeni yliopistolla, tiesin että tämä oli tässä. Tavallinen tieto ei enää kiinnostanut minua. Olin opiskellut sitä koulussa riittävästi, eikä se tarjonnut vastauksia kysymyksiini”,* kuvailee Wilber.

Idän ja lännen yhdistäjä

Kiinalaisen ajattelun klassikko *Tao Te Ching* alkaa sanoilla:

*”Tao, joka voidaan sanoin ilmaista,
ei ole muuttumaton Tao.*

*Nimi, joka voidaan määritellä,
ei ole muuttumaton nimi.*

*Nimettömästä taivas ja maa syntyvät.
Nimellinen on kymmenentuhannen
olion äiti.”*

(suom. Pertti Nieminen)

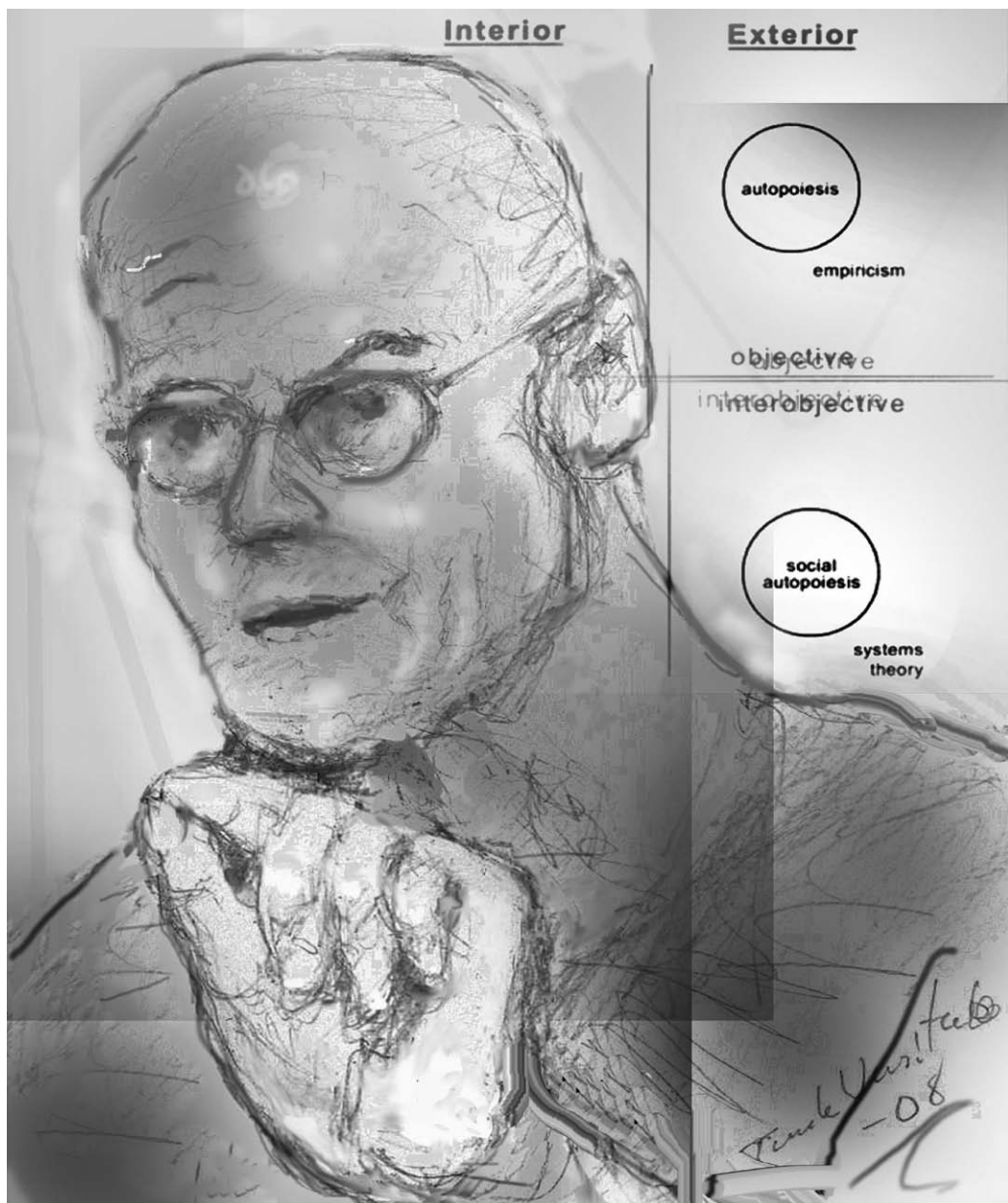
Luettuaan tämän Wilberin elämä muuttui täysin. Hänelle avautui uusi maailma aistien ja tieteen tuolla puolen, joka veti vastustamattomalla tavalla puoleensa. Biokemian kandidaatti jätti kesken opintonsa yliopistossa ja alkoi lukea omin päin – seuraavat kaksi vuotta lähes eristäytyneenä –länsimaista psykologiaa ja metafysiikkaa sekä itämaista filosofiaa ja uskontoa.

Kymmenen vuoden ajan Wilber rahoitti omaehtoisen opiskelunsa tekemällä astianpesijän ja kassamyynnin töitä. Hän koki uuden kiinnostuksensa olevan samalla myös itsehoidon menetelmä: *”Elämä ei maistunut minulle. Ja osittain siksi luin pakkomielleisesti suurten psykologien ja tietäjien teoksia, koska etsin vapautusta elämän ankeudesta... ja tavallaan minun oli ”luettava kaikki”, koska yritin yhdistää älyllisesti ja emotionaalisesti... kaiken sen, jonka koin olevan omalle henkilökohtaiselle vapautukselleni välttämätöntä.”*

Niinpä Wilberin muistikirjat täyttyivät psykologien kuten Fritz Perlsin, Carl Jungin, Sigmund Freudin, Otto Rankin ja Sandór Ferenczin, sekä uskonnollisten ajattelijoiden kuten Krishnamurtin, Mestari Eckhartin, Hui-nengin, Padmasambhavan ja Gaudapadan nimistä. Lukeamisen ohella Wilber harjoitti myös itse meditaatiota ja psykoterapiaa intensiivisesti.

Vuonna 1973, ollessaan 23-vuotias, Wilber kirjoitti ensimmäisen kirjansa *The Spectrum of Consciousness*. Sen avulla Wilber välitti idean ihmisen tietoisuudesta jatkumona. Tämän jatkumon eri osilla – vauvasta valaistumiseen – on omat kehitystasonsa, ja jokaisen tason ongelmia vastaa jokin psykoterapian tai henkisen kasvun menetelmä.

Kirja kerrallaan hän kehitti filosofiaansa, jota uskontotieteilijä **Huston Smith** nimitti ”idän ja lännen yhdistämisen perustaksi”. Wilber kirjoitti kirjoja, jotka käsitelivät näennäisesti erilaisia alueita sosiologiasta, antropologiaan, filosofiaan, politiikkaan, fysiikkaan, uskonnol-

lisuuteen ja psykologiaan. Taustalla oli kuitenkin kaiken aikaa punainen lanka, kokonaisvaltainen tai *kokonaistava* näkemys maailman, ihmisen ja todellisuuden luonteesta.

Mitä ”kokonaistava” tarkoittaa? Sanaa ”kokonaistava” (*integral*) käyttivät ensimmäisen

kerran 1900-luvun alussa intialainen filosofimystikko **Sri Aurobindo**, saksalainen antropologi **Jean Gebser** ja sosiologi **Pitirim Sorokin** viittaamaan ihmisen ja yhteiskunnan evoluution kulkusuuntaan. Yhteistä heidän ajattelulleen oli käsitys siitä, että todellisuus sisältää

sekä sisäisen että ulkoisen, koetun ja havaitun maailman. Evoluutio liikkuu heidän mukaansa kohti suurempaa ulkoista monimutkaisuutta samalla kun se sisäisesti kasvaa yhä syvemmille asteille. Kokonaistavassa ajattelussa uskonto ja tiede, mieli ja aivot, kokemus ja havainto ovat jakamattoman kokonaisuuden osia: vastakkainasettelun aika on sen mukaan ohi.

Maailmankuvien muutoksia

Valistuksen vuosisatoina taiteen, tieteen, uskonnon ja etiikan alueet eroteltiin toisistaan. Siihen asti ne olivat eläneet keskenään symbioosissa, sulautuneena toisiinsa eriytymättömäksi kokonaisuudeksi. Valistus, järjen vallankumous, pyrki parantamaan tuon symbioosin aiheuttamia haavoja: uskonnollisia ristiretkiä, inkvisitiota ja muita kauheuksia, jotka johtivat ranskalaiskirjailija **Voltaire**n taistelulukutsoon: ”Muistakaa julmuudet!”.

Erottautuessa omaksi erilliseksi elämänsä katsomukselliseksi alueekseen tiede julisti *subjektiivisuuden tabuksi*. Uskonto oli tuottanut niin paljon julmuutta ja sekasortoa, että järjen vallankumous kritisoi voimakkaasti uskonnon itsensä lisäksi myös sen subjektiivisuuteen perustuvaa totuutta. Uuden tieteen suuriin oivalluksiin kuului mitaaminen ja sen apuvälineet: teleskoopit, kiikarit ja mikroskoopit. Silminnähtävästä, empiirisyyteen pohjautuvasta *objektiivisesta* todellisuudesta tuli valistuksen myötä ainoa virallinen todellisuus.

Tieteen, taiteen ja uskonnon erottelu oli valistuksen suuri saavutus. Sen suuri tragedia oli, että ne jäivät erilleen.

Ennen valistusta elettiin esimodernia aikaa. Sen suuriin ansioihin kuului *subjektiivisen* todellisuuden kartoittaminen. Tämä oli *esoteerisen uskonnollisuuden* ominta aluetta. Esoteeri-

nen uskonnollisuus – toisin sanoen mystiikka – perustui omakohtaiseen kokemukseen ihmisen egoa suuremmasta todellisuudesta, Jumalasta, Tyhjyydestä, Taosta, Brahmanista, Olemisesta. Tätä kokemusta vietiin eteenpäin perimyslinjoissa, joissa ohjeet omakohtaisen kokemuksen saavuttamiseksi kulkivat vuosisadasta toiseen.

Eksoteerinen uskonto puolestaan oli uskonnollisuuden ulkokuorta: oppijärjestelmiä, sääntöjä, normeja ja dogmeja, jotka useimmiten oli tarkoitettu suurille massoille. Esoteerinen uskonnollisuus oli kuin laimentamatonta mehua, jota eksoteerisen uskonnon vedellä jatkettaessa riitti kaikelle kansalle ilman alkuperäistä väkevyyttä ja vaatimusta kokea itse perimätiedon välittämä väite todellisemmasta maailmasta.

Valistuksen myötä henkisen tai uskonnollisen kasvun ajatus hylättiin. Syntyi *tasollinja-virhe* ja *preltrans -harha*. Valtaosa uskonnosta oli tuolloin eksoteerista myyttistä uskontoa, joka joutikin romukoppaan. Valistuksen virhe oli kuitenkin siinä, että se hylkäsi *koko henki-*

sen kasvun sinänsä, vaikka ainoastaan myyttinen jumalakäsitys olisi tullut unohtaa ja siirtyä eteenpäin uuden, kypsemmän henkisyyden vaiheeseen.

Tämä oli *tasollinja-virhe*, jossa koko henkisen kasvun linja sekoitettiin vain sen yhteen tasoon, eli myyttiseen uskonnollisuuteen. Se on pohjana

länsimaiselle suhtautumiselle henkisyyteen vielä nykyäänkin. Henkisyyden, merkityksellisuuden ja omaa egoa suuremman todellisuuden kaipuussa kärvistelevälle ihmiselle jäi yksi onneton vaihtoehto: pitää *kaikkea*, mikä ei ollut järjestystä, henkisenä. *Oi vei!* Sama yksilötteinen vaihtoehto jäi myös tiedemiehille ja -naisille: pitää kaikkea ei-järjestystä myyttisenä hapatuksena, julmuuteen ja sekasortoon johtavana taikauskona, johon ei enää ollut palaamista.

Kokonaistavassa ajattelussa uskonto ja tiede, mieli ja aivot, kokemus ja havainto ovat jakamattoman kokonaisuuden osia: vastakkainasettelun aika on sen mukaan ohi.

Ken Wilber

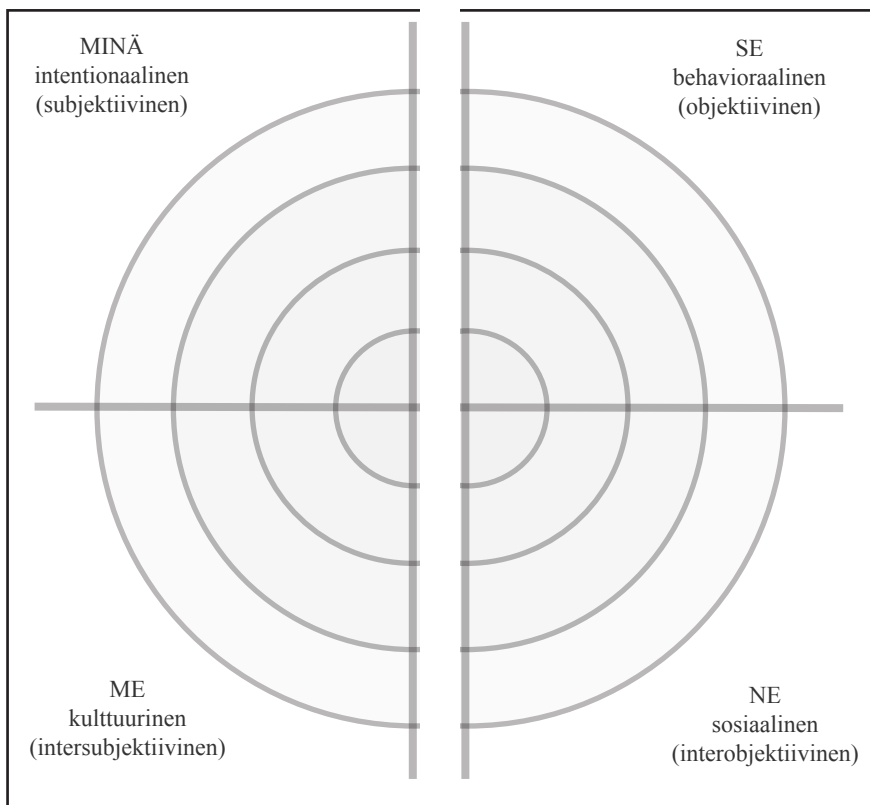
Tapahtui siis niin sanottu *pre/trans -harha*. Kaikki *ei-järjellinen* oli joko henkistä ja autuasta ja hyvää, tai sitten sitä pidettiin taantumuksellisenä paluuna keskiaikaan. Ja tämä harha, joka ei osannut erottaa eksoteerista *esijärjellistä* uskonnollisuutta (pre-rationaalista, maagista, myyttistä, ...) *jälkijärjellisestä* esoteerisesta uskonnollisuudesta (trans-rationaalista, mystisestä, aitoon kokemukseen perustuvasta...) vaivaa uskontoa ja tiedettä edelleen.

Modernin valistuksen ajan jälkeen läntinen maailma astui postmodernismin aikaan. Se julisti suuret kertomukset – tieteen, uskonnon ja etiikan – kulttuurisidonnaisiksi kyhäelmiksi. Mitään meille ei anneta sellaisenaan, ei edes tieteen havaintoja, sanoi postmodernismi, vaan yhteisöllinen tausta, kulttuuri ja yhteiskunta

muokkaavat havaintojamme. ”Todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta” tuli hallitseva paradigma, viitekehys, jonka läpi maailmaa tarkasteltiin.

Postmodernismilla oli kuitenkin äärimuotonsa. Pahimmillaan se oli sisäisesti ristiriitaista. Jos kaikki totuus on yhteiskunnasta ja kulttuurista riippuvaista, kuinka sen oma totuus, kaiken kontekstisidonnaisuus, oli sen enemmän totta?

Postmodernismi äärimmillään johti suhteellisuuden pohjattomaan kuiluun. Sinne hukkuvat yhtä lailla tieteen ja etiikan väittämät kuin suurten uskonnollisten traditioiden yleismaailmalliset totuudetkin. Niin moderni tiede kuin postmoderni humanismikin olivat hylänneet uskonnon, ja kaikki mitä siitä 2000-luvulle tultaessa oli jäljellä, mahtui nuuskarasiaan.

Kuvio 1.1 Neljän nurkkauksen vasen puoli (MINÄ, ME) kuvaa yksilöiden ja yhteisöjen subjektiivista, kokemuksellista puolta.

Kuvio 1. Neljän nurkkauksen oikea puoli (SE, NE) kuvaa todellisuuden aistien havaittavaa objektiivista ja interobjektiivista ulkopintaa.

Tätä maailmankuvien avioeroa kokonaistava filosofia pyrkii sovittamaan.

Kokonaistavan filosofian suuntaviivoja

Neljän nurkkauksen (*Four Quadrants*) malli on kokonaistavan filosofian perusta. Sen avulla maailman eri puolet muodostavat yhtenäisen kuvan. Nurkkausten näkeminen kokonaisuuden osina vähentää tieteen, taiteen ja henkisyyden *nurkkakuntaisuutta*, ja mahdollistaa näiden eri alueiden yhteisymmärryksen.

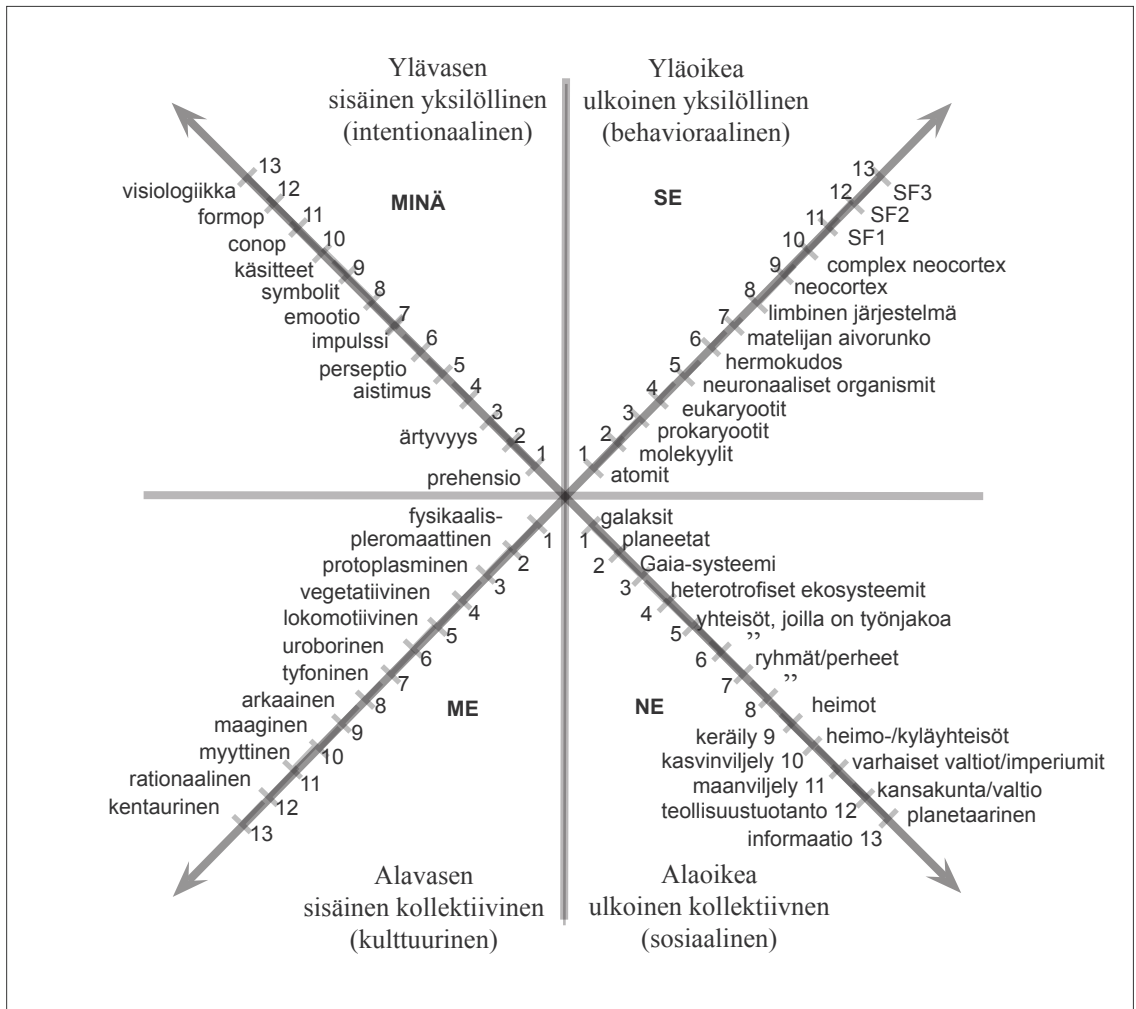
Neljä nurkkausta muodostaa eräänlaisen todellisuuden kaavakuvan tai pohjapiirroksen, joka jakaantuu Vasempaan ylänurkkaan, Oikeaan ylänurkkaan, Vasempaan alanurkkaan

ja Oikeaan alanurkkaan. Neljän nurkkauksen mallissa kuvion yläosa kuvaa yksilöitä ja kuvion alaosa yhteisöjä.

Kuvion oikea puoli kuvaa puolestaan ulkopintoja (kuvio 1.). Niille yhteistä on helppo paikannus: ne voidaan nähdä aistien tai aistien jatkeiden avulla. Ne kuvaavat siis objektiivista ja interobjektiivista todellisuutta, yksilöiden ja yhteisöjen ulkokuoria, joiden tieteellinen tutkimus perustuu *selitykseen*.

Ulkopuolella on kuitenkin myös sisäpuoli (kuvio 1.1.). Vasen ylänurkka kuvaa yksilöiden sisäpuolta: tietoisuutta tai tajuntaa, eli sisäistä *kokemusta* tai tuntemusta.

Yksittäisen tietoisuuden yhteisöllisiä vastineita ovat *kollektiivisesti jaetut* maailman-

Kuvio 1.2 Neljän nurkkauksen malli on kokonaistavan filosofian perusta. Nurkkausten näkeminen kokonaisuuden osina vähentää tieteen, taiteen ja henkisyyden nurkkakuntaisuutta, ja mahdollistaa näiden eri alueiden yhteisymmärryksen.

katsomukset. Niitä esiintyy aina lintuparvien kommunikaatiosta inhimillisiin symbolijärjestelmiin, moraaliin ja maailmankuviin. Ne ovat yhteisymmärryksessä muodostettuja *merkityksiä*, joiden tutkiminen perustuu *tulkintaan*. Wilberin mallin Vasen alanurkkaus kuvaa tätä aluetta.

Neljän nurkkauksen kuvion yläosa viittaa siis yksilöihin ja alaosa yhteisöihin. Oikea puoli kuvaa niiden objektiivisia ja vasen puoli niiden subjektiivisia muotoja. Neljässä nurkka-

uksessa on toisin sanoen koko maailma: psykologia, biologia, kulttuuri ja yhteiskunta, eli yksilöiden sekä yhteisöjen ulkoiset ja sisäiset puolet. Sisäpuolia tulkitaan, ulkopuolia selitetään (kuvio 1.2.).

Henkisyyden haasteita: sisäinen kokemusmaailma

Henkinen nälkä voi pakottaa ihmisen epätoivoisiin tekoihin. Uudella vuosituhannella

ei selviä kuitenkaan enää vanhan maailman ase-in. Henkisen tasapainon tavoittelu vaatii kokonaisvaltaisen ymmärryksen torjutun minuuden sekä tajunnan tilojen ja tasojen vai-kutuksesta uskonnolliseen kokemukseen ja henkiseen kasvuun. Ilman niitä olemme varjo-jemme ja tietämättömyytemme vankeja – aina valaistumiseen saakka.

Maailmaa voidaan tarkastella siis neljästä nurkkauksesta: psykologian, biologian, kult-tuurin ja yhteiskunnan kautta. Jokaista nurk-kausta voidaan tarkastella sekä sisä- että ulkopuo-lelta. Tämä tarkoittaa si-tä, että esimerkiksi mi-nun sisäistä kokemusta-ni maailmasta – Vasenta ylänurkkausta –voidaan katsoa niin sisäisestä kuin ulkoisesta näkökulmasta. Samoin kulttuuria, bio-logiaa ja yhteiskuntaa – kolmea muuta nurkkausta – voidaan tutkia sekä niiden sisältä että ulkoa. On olemassa siis *kahdeksan näkökulmaa* (1-kulma, 2-kulma, jne.) ja näin ollen kahdeksan paikkaa, joissa kehitys voi mennä pieleen ja säteillä koko elä-mään (kuvio 2.).

Näkökulman vaihtamisen taito tekee meistä ihmisiä, sanoo lääkäri ja filosofi Antti S. Mat-tila. Siitä seuraavat monenlaiset hyvät asiat, kuten huumori, luovuus ja ongelmien ratkai-su. Ne tulevat mahdollisiksi kuitenkin vasta *näkökulman ottamisen* myötä.

Kun tarkastelen omaa sisäistä kokemus-maailmaani – miltä minusta tuntuu juuri nyt – teen *fenomenologiaksi* kutsuttua tutkimusta. Katson maailmaa sisältäpäin. Kun samaa si-säistä kokemusta tarkastellaan ulkoapäin, et-sitään kokemuksiani yhdistäviä rakenteita ja kaavoja. Tällöin harrastetaan *strukturnalistista* tutkimusta. Fenomenologia etsii kokemuksia ilmiöistä, strukturalismi etsii ilmiöitä yhdis-täviä kaavoja.

Jokainen kahdeksasta näkökulmasta on *toi-minta tai teko, joka tuo ilmi* niiden kautta ha-

vaitut ilmiöt tutkimalla maailmaa juuri tuon näkökulman avulla. Nämä alueet ovat olemas-sa, koska ne on ”eletty olevaksi” *kehittymällä* sellaiselle tajunnan tasolle, joka kykenee *ot-tamaan eri näkökulmia*. Kaikkein oleellisinta kuitenkin on, että jokaisessa näkökulmassa voi olla ongelmia.

Jos tiedetään, missä ongelma esiintyy, se voi-daan myös parantaa. Jos ongelmaa ei nähdä *siitä näkökulmasta, jossa se esiintyy*, ei havaita ongelmaakaan. Nämä ihmismielen ”kuolleet kulmat” ovat suurimpia psykologisen ja henkisen kasvun esteitä nykypäi-vänä.

Meditaatio, mielen tarkkailu tai keskittämi-nen on 1-kulman metodi. Buddhalaisuuden keskei-set tekniikat perustuivat oman mielen *sisäiseen* tut-kimiseen. Istu, meditoi ja

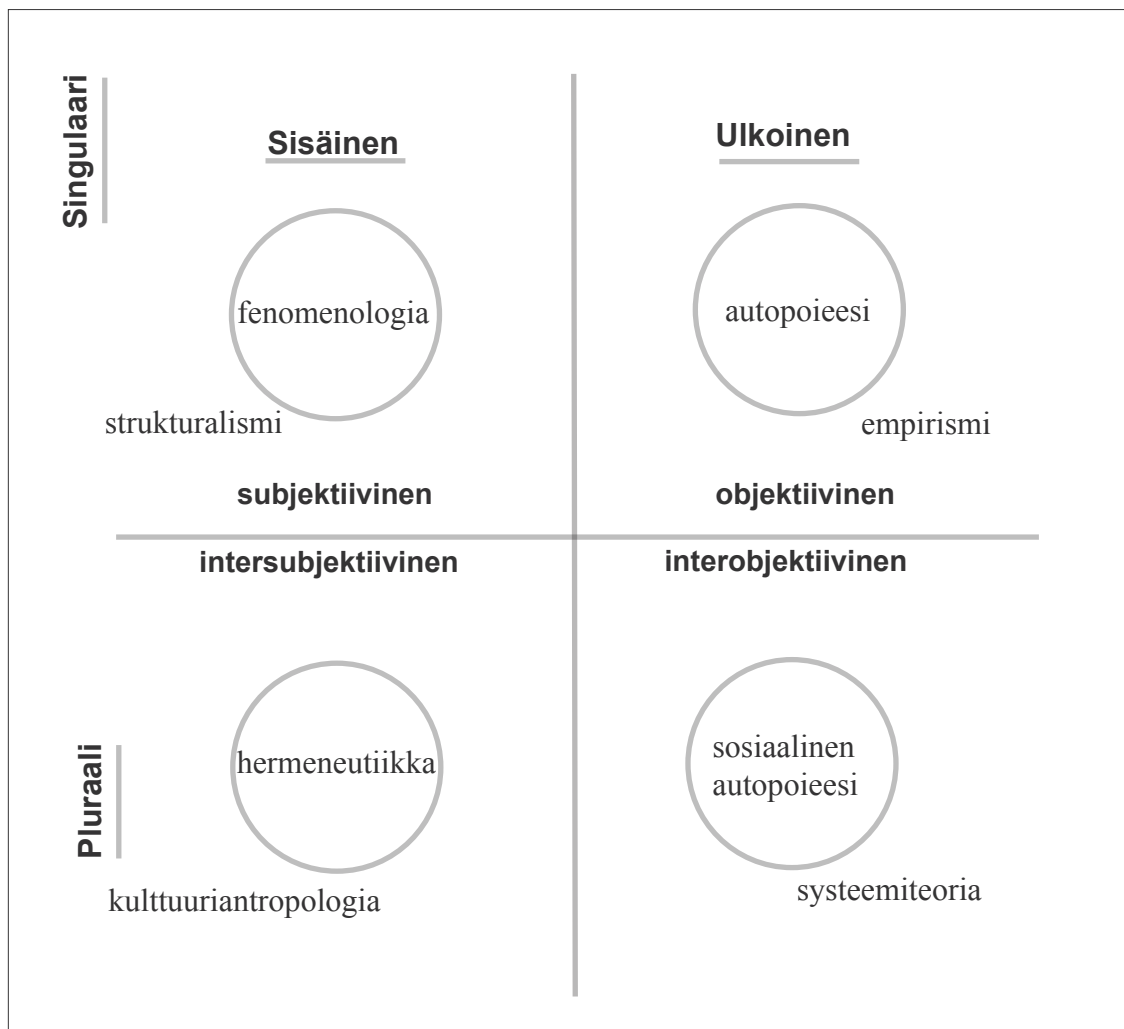
vapaudu minän kahleista.

Länsimainen psykologia ja psykoterapia pe-rustuvat 2-kulman menetelmiin. Keskeistä tässä näkökulmassa on mielen rakenteiden ja kehityksen tarkastelu. Toisin sanoen, yksilön sisäisen tajunnan tarkastelu ikään kuin *ulko-puolelta*.

Molemmissa näkökulmissa, 1-kulmassa ja 2-kulmassa voi esiintyä ongelmia. Molemmat näkökulmat voivat havaita ongelmia vain *omi-en näkökulmiensa ongelmia*, ei toisen näkökul-man ongelmia. Psykologi näkee rakenteellisia ongelmia; meditoija näkee tajunnallisia on-gelmia. Psykologi *ei näe* mitä tajunnan *sisällä* tapahtuu, meditoija *ei näe*, mitä tajunnan *ul-kopuolella* tapahtuu.

Tajunnan rakenne käy kasvaessaan läpi mon-ta tasoa itsekeskeisestä ryhmäkeskeiseen ja glo-baaliin tietoisuuteen. Nämä tajunnan tasot ei-vät näy tajunnan sisältöjä tarkkailevalle mie-tiskelijälle. Itsekeskeisen moraalitason ajatuk-set eivät erotu globaaleista ajatuksista, koska mieltä sisältä käsin tarkastelemalla ei näy sitä, mikä näkyy *vain ja ainoastaan* mieltä ulkoa-

Esoteerinen uskonnollisuus – mys-tiikka – perustui omakohtaiseen ko-kemukseen ihmisen egoa suurem-masta todellisuudesta, Jumalasta, Tyhjyydestä, Taosta, Brahmanista, Olemisesta

Kuvio 2. Kun jokaista neljää nurkkausta tarkastellaan sekä sisä- että ulkopuolelta saadaan kahdeksan perusnäkökulmaa.

päin tarkastelemalla. Toisin sanoen, 1-kulman ja 2-kulman menetelmät *tuovat esiin* todellisuutta, joka ilmenee vain niiden avulla.

Varjo ja torjuttu minuus tuottavat ongelmia. Jos lapsuudessani koen voimakasta vihaa vanhempiani kohtaan, voin joutua *torjumaan* tuon tunteen tietoisuudestani sen aiheuttaman pelon tai uhan vuoksi. Torjuttu tunne ei silti häviä. Ei ainakaan ennen, kun se on *nähty* ja *tunnustettu*.

Torjutuista tunteista kehittyy varsinaisen minuuden sisälle *torjuttu minuu*s. Niitä voi olla yhtä monta, kuin on ongelmallisia tunteitakin. Esimerkiksi lapsuudessa torjuttu viha saattaa muuttua *masennukseksi*. Tämän masennuksen yli ei päästä, ellei sitä nähdä sen *todellisessa, alkuperäisessä* muodossa: vihana, ei masennuksena.

Ongelma on omistuksen rajoissa: mitä asioita pidän itseni osina, ja mitkä asiat näen it-

seni ulkopuolisina? Jos olen torjunut sen osan minuuttani, joka alun perin koki vihan tunteita vanhempiani kohtaan, siitä tulee *varjoni*. Se seuraa minua, ja kaikki muut näkevät sen paitsi minä itse. Koska en uskalla tai osaa kohdata torjuttua minuuttani, näen sen ainoastaan muissa.

Psykoterapia on 2-kulman menetelmä, jonka tarkoitus on saada minut hyväksymään torjuttu minuuteni. Tällä hetkellä se on ”minäksi” kutsumani rajan ulkopuolella, enkä näe sitä sisäisen tarkastelukulman kautta. Tarvitsen ulkopuolista tulkintaa. Terapia tarjoaa turvallisen ympäristön, jossa voin nähdä varjoni, hyväksyä sen osaksi itseäni, ja sitten, *mutta vasta sitten*, jättää sen taakseni. Muuten se on minussa kiinni varjoni tai lempinimeni lailla.

Tärkeintä 1-kulman ja 2-kulman menetelmissä, meditaatiossa ja psykoterapiassa on ajoitus. Ensimmäinen on samastuttava vihan tunteeseen, koettava se rehellisesti, jonka jälkeen siitä voidaan päästää irti – kokea se tietoisuuden *objektina*, jonka *ensin on kuitenkin oltava subjekti*. Ne osat, joita emme minuutemme osiksi tunnusta – varjomme – seuraavat meitä aina syvimpään valaistumiseen saakka.

Lisää haasteita: tilat ja tasot

Jos uskonnollisuus aikoo selviytyä 2000-luvulla, sen on vastattava varjon ja torjutun minuuden lisäksi kahteen haasteeseen: pre/trans-harhaan ja tajunnan tilojen ja tajunnan tasojen väliseen suhteeseen. Pre/trans-harhaa käsiteltiin jo aiemmin. Viimeisenä siis ehkä tärkein haaste: mikä on tajunnan *tilojen* ja tajunnan *tasojen* ero?

Tajunnan tilat ja niiden kehitys ovat suurten uskonnollisten traditioiden erikoisaluetta: meditaation, kontemplaation, rukouksen ja hil-

jentyksen harjoittamista. Ne ovat ohikiitäviä, usein lyhytaikaisia ja voimakkaita kokemuksia, mutta harjoituksen vaikutuksesta ne voivat olla myös pysyviä. Ne koetaan sisäisinä 1-kulman kokemuksina. Mitä enemmän olen tietoisesti harjoittanut tajunnan tilojani, sitä enemmän minulla on *vapautta* maailmasta.

Tajunnan tasot puolestaan ovat mielen rakenteellista kuvausta esimerkiksi kehityspsykologian keinoin. Ne kuvaavat mieltä sen ulko-

puolelta, 2-kulmasta käsin. Mitä enemmän minulla on tajunnan tasoja käytössäni – itsekeskeisestä ryhmäkeskeiseen ja globaaliin kehitystasoon – sitä enemmän minulla on *maailmaa* käytössäni.

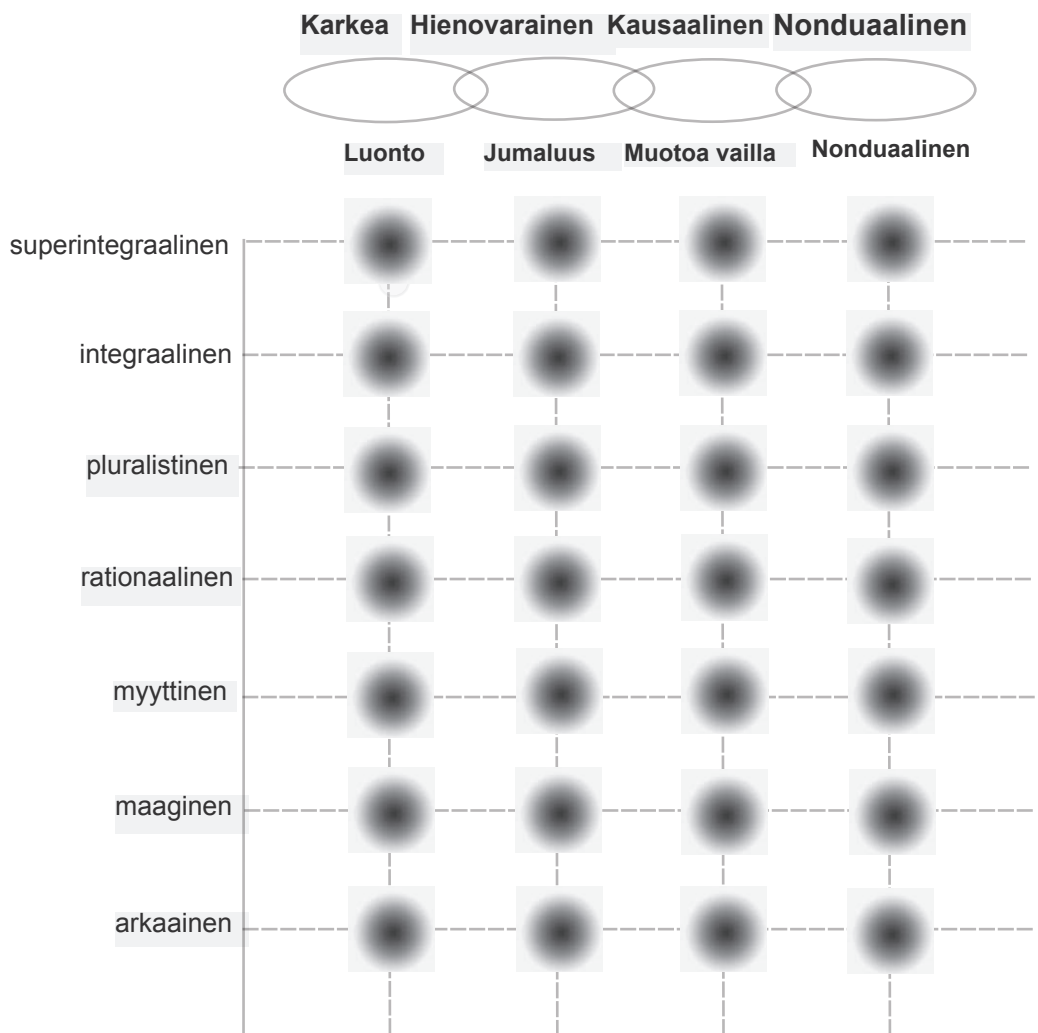
Tulkinta on yhtä tärkeää kuin kokemus. *Koetun tilan tulkinta* tapahtuu *siltaa kehitystasolta*, jossa ymmärryksen painopiste on.

Jos maailmankuvani on myyttisellä tasolla ja elän kristillisessä kulttuurissa, tulkiten kokemani uskonnollisen kokemuksen Kristuksen ilmestymiseksi. Rationaalisen tiedeuskovaisena saatan tulkita samanlaisen kokemuksen ateistisin tai agnostisin terimin. Kokonaistava kehitystaso antaa jälleen uuden tulkin.

Wilber-Combs-kaavio esittää saman ajatuksen kuvion muodossa (kuvio 3.). Neljä esoteerisissa uskontoperinteissä – kristillisestä mystiikasta hindulaiseen vedantaan ja buddhalaisuuteen – keskeistä tajunnan tilaa – *karkea*, *hienovarainen*, *kausaallinen* ja *nondualistinen* – yhdistettynä seitsemään merkittävään kehitystasoon tuottaa 28 mahdollisuutta tulkita uskonnollinen tai mystinen tai henkinen kokemus. Kaikki ne on otettava huomioon uskonnollisuutta ja uskonnollista kokemusta selitettäessä ja ymmärrettäessä.

Valaistumisen kaksi puolta ovat vapaus ja rikkaus. Ken Wilber määrittelee valaistumisen tarkoittavan *ykseyttä kaikkien tilojen ja kaikkien tasojen kanssa*, joita kulloisellakin hetkellä on

Vertikaalinen valaistuminen tarkoittaa samastumista yhä korkeamman kehitystason kanssa. Horisontaalinen valaistuminen on ”klassista” valaistumista: samastumista yhä hienovaraisemman tajunnan kanssa.

Kuvio 3. Wilber-Combs -kuvio esittää neljä esoteerisissa uskontoperinteissä keskeistä tajunnantilaa yhdistettynä seitsemään merkittävään kehitystasoon, jolloin saadaan 28 eri mahdollisuutta tulkita uskonnollinen, henkinen tai mystinen kokemus.

olemassa. Tämän vuoksi on tärkeää kehittää *sekä* tietoisuuden tasoja *että* tiloja. Vertikaalinen valaistuminen tarkoittaa samastumista yhä korkeamman kehitystason kanssa: mitä enemmän tasoja on hallussani, sitä enemmän *maailmaa* on hallussani. Horisontaalinen valaistuminen puolestaan on ”klassista” valaistumista: vapautumista maailmasta, samastumista

yhä hienovaraisemman tajunnan kanssa, kunnes lopulta kaiken ykseys on vain tämä hetki, tällaisenaan, tavallisena. Koska vapaus ulottuu niin moneen kehitystasoon mitä meillä on käytössämme ovat sekä horisontaalinen että vertikaalinen kehitys nykyajan henkisen kasvun vähimmäisvaatimuksia. Näin oma kokonaisvaltainen harjoituksemme tarjoaa *sekä* vapau-

tusta *että* elämisen rikkautta Itsellemme, Toisille Olennoille ja Kosmokselle.

Kokonaisvaltainen näkökulma

Henkisyys kohtaa monia haasteita uudella vuosituhannella. Valistuksen ajan erottama ja jälkimodernin ajan hajottama tieteen, taiteen ja uskonnon – Toden, Kauniin ja Hyvän – luonnollinen yhteys on elettävä uudelleen olevaksi. Tällä kertaa näkökulman on oltava kokonaisvaltaisempi: yhdistävä, tasapainottava, kokonaistava.

Elämme uutta aikaa. Kaikki vapautuksen polut ja esoteeriset traditiot ovat meille ensimmäisen kerran maailman historiassa avoinna. Samalla meillä on käytössämme ennen näkemättömä määrä Kosmosta ja sen rikkautta, iloa ja elämää. Näin vääjäämättömä vapautumisemme tuntuu aina vain vapaammalta, ja meille kuuluvat rikkaudet aina vain rikkaammilta.

Uusi elämä vaatii myös kasvua. Se alkaa aiheen kasvusta, ja jatkuu elämän, mielen, sielun ja Hengen kasvussa. Tuohon kasvuun olemme kaikki oikeutettuja ja velvoitettuja.

Uusi elämä vaatii uuden ihmisen. Uusi ihminen vaatii kodin. Kodin Kosmoksessa. ●

Kirjallisuutta

- Cohen, A. (ed) 2007. The REAL Evolution Debate. *What is Enlightenment?* Vol. 35, 2/2007
- Kegan, R. 1982. *The Evolving Self. Problem and Process in Human Development*. Cambridge: Harvard University Press
- Mattila, A.S. 2006. *Näkökulman vaihtamisen taito*. Helsinki: WSOY
- Visser, F. 2003. *Ken Wilber. Thought as Passion*. New York: State University of New York Press.
- Wilber, K. 2000. *Sex, Ecology, Spirituality. The Spirit of Evolution*. Second edition, revised. Boston: Shambhala.
- Wilber, K. 2000b. *A Brief History of Everything*. Second edition. Boston: Shambhala.
- Wilber, K. 2006. *Integral Spirituality. A Startling New Role for Religion in the Modern and Postmodern World*. Boston: Shambhala

Kuviot ja Ken Wilberin valokuva integralinstitute.org -sivustoilta **Integral Institututen** luvalla.

Internet

- <http://www.kenwilber.com> – filosofin omat sivut, joissa on näytettävän visuaalisen ilmeen lisäksi myös paljon asiaa
- <http://www.integralnaked.org> – viitteellinen keskusteluohjelma, jonka joka viikko vaihtuvat video- ja radiolähetykset ovat pakollista seurattavaa kokonaistavasta ajattelusta kiinnostuneille
- <http://www.integralspiritualcenter.org> – buddhalaisuuden, kristinuskon, juutalaisuuden, islamin ja hindulaisuuden opettajat johdattavat 2000-luvun henkisyys
- <http://www.integraleurope.org> – eurooppalaisille suunnattua tietoa aiheesta
- <http://www.myilp.com> – kehon, mielen, varjon ja Hengen harjoitusohjelma (ILP) – suosittelen!
- <http://jupsa.blogspot.com> – vuoden koe ILP:n parissa

Kirjoittaja JP (Juha-Pekka) Jakonen opiskelee Turun yliopistossa uskontotiedettä ja tutkii pro graduunsa Ken Wilberin filosofiaa. Hän kääntää suomeksi Ken Wilberin teosta *A Brief History of Everything* (Kaiken lyhyt historia), joka ilmestyy syksyllä 2008 Basam Booksin kustantamana. Uusi Safiiri numerosta 2/2007 löytyy JP Jakosen artikkeli *Ken Wilber ja kokonaisisuuden näkemisen taito* sekä laajempi esittely kirjoittajasta.

TERTTU SEPPÄNEN

Vauvasta valaistuneisiin

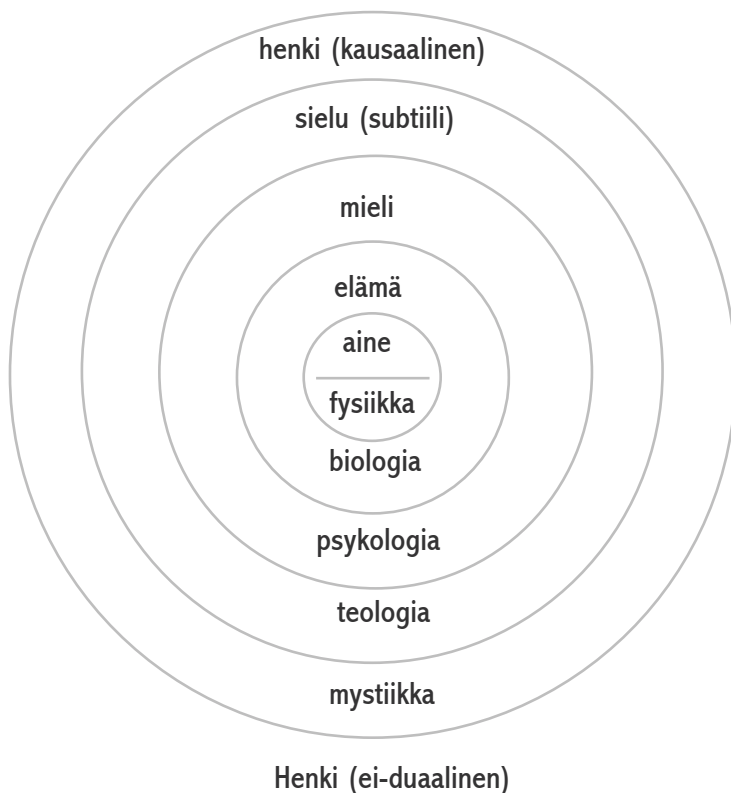
– Tietoisuuden kehitys
Ken Wilberin ajattelussa

Tietoisuuden kehityskulku pienen lapsen esitajuisuudesta valaistuneeseen ylitajuntaan on Ken Wilberin teoriassa tietoisuuden jatkumon ydin. Hän yhdistää idän filosofioiden ylitajunnan tuntemuksen ja länsimaisen kehityspsykologisen tiedon. Suuret viisaustraditiot täydennettynä länsimaisella psykologialla auttavat meitä liikkumaan eteenpäin, ei taaksepäin, sanoo Ken Wilber.

TERTTU SEPPÄNEN

Ken Wilber on laajan lukeneisuutensa pohjalta löytänyt viisaustraditioista, idän filosofioista ja lännen kehityspsykologisista järjestelmistä noin 20 tietoisuuden kehitysvaihetta, jotka hän tiivistä seitsemään. Näin syntyi tietoisuuden jatkumon/spektrin yleinen malli. Se ei ole Suomessa kovinkaan yleisesti tunnettu. Aikaisemmin **Tony Dunderfelt** on käsitellyt aihetta artikkelissaan *Psykologia ja henkinen tietoisuus* (teoksessa *Tuhkaa ja Linnunrata* toim. **Eero Ojanen**, 1998).

Jotta tietoisuuden jatkumon pohdinta voi alkaa, pitää tietää peruspalikat. Tässä tekstissä esitellään tietoisuuden jatkumon yleinen malli (Wilber, *Eye to Eye*, ss. 222–226) ja Wilberin kritiikki tämän mallin heikkouksista samoin

Kuvio 1: Wilber käyttää perenniaafilosofian tuntemaa *Olemisen suurta pesää* (*The Great Nest of Being*) kuvaamaan olemisen kehiä, jotka ovat aine, elämä, mieli, sielu ja henki. Henki on siinä sekä korkein (kausaallinen) taso että ei-duaalinen kaikkien tasojen Perusolemus. Kuviossa ovat esillä myös tieteenalat, joiden puitteissa kunkin kehän tai tason tutkimus tapahtuu.

Wilberin kehittämä täydennetty tietoisuuden malli. (Wilber, *One Taste*, ss. 106–112)

Perenniaafilosofia pohjana

Wilberin ajattelu pohjautuu perenniaafilosofiaan eli ikuiseen viisauteen. Perenniaafilosofian mukaan luomakunta kehittyi luonnosta ihmiskunnan kautta jumaluuteen, alitajunnasta tajunnan kautta ylitajuntaan; esipersonallisesta persoonalliseen kautta transpersoonalliseen tietoisuuteen.

Useiden tutkijoiden käsityksissä perenniaafilosofian ydin on Olemisen Suuri Pesä/Kehä

(The Being of Great Nest/Chain). Olemisen Suuri Pesä/Kehä kuvaa olemisen ja tietoisuuden ulottuvuudet hierarkkisenä järjestelmänä aineen tiheimmiltä tasoilta hienojakoisemmille tasoille tai kehille. Tasoja tarkastellaan tiiveimmästä eli fyysisestä lähtien hienoaineisempiin päin. Tiiviimmät olemisen kehät eivät pysty selittämään hienoaineisempia, mutta *sisältyvät* niihin. Hienoaineisemmat eivät voi sisältyä tiiviimpiin eivätkä ole ymmärrettävissä niiden keinoin. Kehille on tyypillistä holarkkisuus, ne sisältyvät toisiinsa hologrammin tavoin ja vaikuttavat toisiinsa. Kehien välillä taas vallitsee hierarkia. (Kuvio 1.)

Nämä tasot/kehät ovat tiiveimmistä lähtien:

1. Fyysinen – eloton aine ja energia (tiede fysiikka)
2. Biologinen – elollinen, tunteva aine ja energia (tiede biologia)
3. Psykologinen – mieli, ego, loogisuus, ajattelu (tiede psykologia)
4. Subtiilinen – arkkityypit, yliyksilöllinen, intuitiivinen (tiede teologia)
5. Kausaalinen – muotoa vailla oleva valo, täydellinen transsendenssi (mystiikan alue)
6. Ultimate – tietoisuus itsessään, kaikkien muiden tasojen lähde ja olemus.

Holarkkisuuden idean mukaan siis jokainen taso ylittää edeltävän tason ja sisältää sen, mutta ei päinvastoin. Esimerkkinä Wilber mainitsee, että biologian tutkimus käyttää fysiikkaa, mutta fysiikan tutkimus ei käytä biologiaa. (Wilber, Eye to Eye, s. 115)

Tietoisuuden yleinen malli

Wilberin neljän näkökulman mallissa (kuviot s. 44) subjektiivinen tietoisuus sijoittuu ylävasemmalle yksilön näkökulmasta ja alavasemmalle yhteisöjen ja maailmankuvien näkökulmasta. Kun tarkastellaan koko Wilberin teorian rakennelmaa, tietoisuuden subjektiivinen jatkumo (ylävasen) tarvitsee objektiiviset korrelaatit (yläoikea), intersubjektiiviset kulttuuritilat (alavasen) ja kollektiiviset sosiaaliset systeemit (alaoikea).

Wilberin oivallus oli yhdistää idän filosofien ylitajunnan tuntemus ja länsimaisen tieteen kehityopsykologinen tieto tietoisuuden jatkumoksi ja saattaa ne samaan kuvaan pointillistisen maalarin tavoin. Hän asetteli eri viisaustraditioiden ja psykologisten kehitysjärjestelmien löydökset samalle jatkumolle kuin tikapuille ikään. Wilber löysi kaikkiaan 20 tietoisuuden kehitysvaihetta, jotka hän tiivistä seitsemään. Wilber myös ajattelee, että eri vaiheille ominaisia ongelmia hoitaa juuri kyseiselle kehitystasolle soveltuva terapiamuoto psykoanalyysistä meditaatioon.

Tietoisuuden seitsentasoinen yleinen jatkumo on esitetty sivulla 55. Siinä näkyy kehitysstruktuurinen lähestymistapa, se miten Wilber sijoittaa eri filosofien ja psykologisten kehitysjärjestelmien käsitykset tietoisuuden jatkumon eri tasoille.

Mallia on myös kritisoitu vahvasti. On kysytty, miten eri aikakausien ja erilaisten kehitysjärjestelmien käsityksiä ylimalkaan on mahdollista verrata.

Kolme tajunnallista maailmaa

Näistä seitsemästä tietoisuuden kehitysvaiheesta rakentuu kolme aluetta: kehityksen varhaisvaiheiden esirationaalisuus (arkaainen, maaginen ja myyttinen vaihe), aikuisen arkipäivän tietoisuutta vastaavasta rationaalisuudesta (rationaalinen vaihe) ja henkisen alueen ylirationaalisuus (psykykinen, subtiili ja kausaali vaihe). Nämä voidaan esittää ympyräkuviona. (Kuvio 2.)

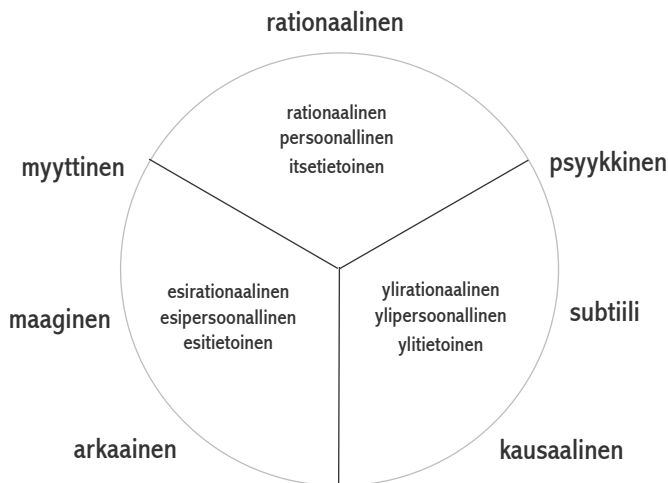
Wilberin mukaan tämä yleinen malli voidaan esittää prerationaalisen, rationaalisen ja transrationaalisen käsitteillä tai esipersonaalisen, persoonallisen tai transpersoonallisen käsitteillä tai alitietoisien, itsetietoisien tai ylitietoisien käsitteillä.

Malli on koottu kehityksellisten ja rakenteellisten kriteerien pohjalta ja siinä on hyödynnetty esim. **Piagetin** ja **Kohlbergin** tutkimustuloksia. Se on myös avoin ulkoiselle ja kokeelliselle todentamiselle. (Wilber, Eye to Eye, s.225)

Psykologian professori **Kaisa Puhakka** on luonnehtinut esipersonaalisuutta, persoonallisuutta ja transpersoonallisuutta kehitystasoa seuraavasti:

Esipersonaalisella kehitystasolla psyyken rajat ja identiteetti ovat epäselviä. Toisen ihmisen kokeminen subjektina vaikeaa, projisointia esiintyy paljon. Esipersonaallinen henkilö ei tiedosta katselevansa asioita omasta näkökulmastaan; hän on itsekeskeinen, absoluuttinen ja dogmaattinen. Kehitystasoa voi soveltaa myös aikuisiin.

Persoonallisen kehitystason henkilöllä on turvallinen identiteetti, hyvä itseluottamus

Kuvio 2. Kolme tajunnallista maailmaa

ja itsetuntemus. Rationaalinen tajunta on jakaantunut selvästi subjektiiviseen ja objektiiviseen. Itsen ja toisen välillä on selvä ero. Hän kykenee reflektiivisiin ja jäsentyneisiin mielen toimintoihin, mutta ei koe mystisiä kokemuksia. Persoonallisen vaiheen henkilö tiedostaa, että hänellä on oma näkökulma ja hyväksyy sen että toisellakin on.

Transpersoonallisen kehitystason henkilöllä on oma näkemys. Hän on vapaa identiteetin tarpeesta. Kohtaamiset eivät enää ole välineitä itsen tukemiseen. Hän uskoo itseensä ja tuntee olonsa turvalliseksi. Hänen itseluottamuksensa laajenee oman itsen yli koko maailmaan. Maailman olemus on, että siihen voi luottaa; ei tarvitse elää erillisenä ihmisenä maailmassa. Esim. rakkaus ei silloin olekaan ihmiselle kuuluva kyky, vaan olemassaolon perimmäinen olemus, joka virtaa kaikkialla kaikkien saatavana. (Seppänen, 2002)

Aikamme kehityshaaste: pre/trans -harha

Johdannoksi pre/trans -harhan käsittelyyn kiinnostunut lukija voi katsoa **JP Jakosen** artik-

kelista sivulta 42 kappaleen *Maailmankuvien muutoksia*. Siinä avautuu pre/trans -harhan lisäksi myös Wilberin uudempi käsite taso/linja -virhe. Nämä molemmat Wilberin esiin tuomat väärinymmärrykset tulee tiedostaa, jotta selviydyttäisiin nykyajan henkisyyden haasteista, kuten kyvyttömyydestä erottaa esirationaalista ja transrationaalista toisistaan.

Wilberin esille nostama **pre/trans -harhan** käsite on merkityksellinen ja selkiyttävä apuväline tarkasteltaessa uskonnollisia ja henkisiä kokemuksia tietoisuuden jatkumon avulla. Tämä harha tarkoittaa, että kolme alinta kehitysvaihetta sekoitetaan helposti kolmen korkeimman kanssa. Varhaisiin kehitysvaiheisiin kuuluvat maagismyyttiset kokemukset tulkitaan transrationaaliksi, henkiseksi – eli niitä yliarvostetaan. Ja toisinpäin: ylirationaaliset, aidot henkiset yksilöllisen tietoisuuden ylittävät kokemukset redusoidaan, tyypistetään alirationaaliksi.

Harjaantumattomalle tarkkailijalle ne näyttäytyvät samankaltaisina. Maagismyyttiset näyt ja kuvalliset visiot ilmentävät kuitenkin vain psyykestä nousevia tiedostamattomia haluja, toiveita ja pyrkimyksiä. Ylirationaalisisa ta-

Tietoisuuden yleinen malli

Tietoisuuden jatkumon tasot varhaiskantaisimmasta kehittyneimpään ovat:

1. Arkaainen (Archaic)

Tämä sisältää kokemukset kehosta, tuntemukset, havainnot ja tunteet. Karkeasti ottaen se vastaa **Piaget'n** sensomotorista vaihetta, **Maslowin** fysiologisia tarpeita, **Loevingerin** esisosiaalista ja symbioottista kehityksen tilaa, energiakehojärjestelmän ensimmäistä ja toista tsakraa, annamayakoshaa (fyysinen ravinto) ja pranamayakoshaa (élan vital).

2. Maaginen (Magic)

Tämä sisältää yksinkertaiset mielikuvat, symbolit, alkeelliset käsitteet; varhaista maagista ajattelua, johon liittyy paljon kuvittelua, omia toiveita ja onnipotenssia. Tämä on Freudin primaariprosessi, **Arietin** paleologinen ja Piagetin esioperationaalinen ajattelu; kolmas tsakra. Se korreloi Kohlbergin esikonventionaaliseen moraaliin, Loevingerin impulsiiviseen ja puolustautuvaan tilaan, Maslow'n turvallisuuden tarpeeseen jne.

3. Myyttinen (Mythic)

Tila on kehittyneempi kuin maaginen, mutta ei pysty selkeään rationaaliseen tai hypoteettis-deduktiiviseen päättelyyn, Gebser nimitti tilan myyttiseksi. Tämä on ominaista

Piagetin konkreettisen ajattelun vaiheelle, neljännelle tsakralle, *manomayakosha* alulle (Vedanta) ja *manovijnanalle* (Mahayana). Se korreloi Loevingerin tasojen mukautuva ja itseään tiedostava kanssa, Maslow'n yhteenkuulumisen ja liittymisen tarpeiden kanssa ja Kohlbergin konventionaalisen kehitysvaiheen kanssa jne.

4. Rationaalinen (Rational)

Tämä on Piaget'n formaalisten operaatioiden mukaista ajattelua, propositionaalista ja hypoteettis-deduktiivista päättelyä; viides tsakra, *manomayakosha* ja *manovijnanan* kulminaatio. Se korreloi Loevingerin tietoiseen ja yksilöityneeseen tasoon, Kohlbergin jälkikonventionaaliseen moraaliin, Maslow'n arvostuksen tarpeisiin jne.

5. Psykkinen (Psychic)

Tähän Wilber sisällyttää *kentaurin* ja *alemman subtiilin* yhtenä yleisenä tasona. Kentaurilla Wilber tarkoittaa kehon ja mielen integraatiota. Psykkinen ei välttämättä tarkoita paranormaalia, vaikka joissakin teksteissä viitataan tiettyjen paranormaalien tapahtumien todennäköisemmin esiintyvän täällä. Pikemminkin se viittaa psyykeen korkeampana kehityksen tasona kuin rationaalisen mielen taso (mm. **Aurobindo**, **John Free**). Tason kognitiivista rakennetta on kutsuttu nimillä visio-logiikka tai integratiivinen logiikka; siihen liittyy kuudes tsakra, *manas* Mahayanassa ja *vijnanamayakosha* Vedantassa. Se korreloi Loevingerin integroituneeseen ja autonomiseen tasoon, Maslow'n itsensä toteuttamisen tarpeisiin, Broughtonin integroituneeseen tasoon jne.

6. Subtiilinen (Subtle)

Tämä on pohjimmiltaan arkkityyppinen taso, valaistuneen mielen taso (Aurobindo); *manaksen* ja *vijnanamayakosha* huippukohta; aidosti transrationaalinen (ei prerationaalinen eikä antirationaalinen) rakenne; intuitio korkeimmassa ja puhtaimmassa merkityksessään, ei emotionaalisesti eikä pelkästään kehollisesti koettuna; Platonin ideoiden koti; bija-mantra, vasanas; alku Maslow'n transendentiaalisille tarpeille jne; seitsemännen tsakan alku;

7. Kausaalinen (Causal)

Kaikkien tasojen ilmentymätön perusta; kasvun ja kehityksen raja; "Henki" korkeimmassa merkityksessä, ei Suurena Persoonana vaan "Olemisen Perustana" (**Tillich**), "Eternal Substance" (**Spinoza**), "Geist" (**Hegel**); seitsemännen tsakan tuolla puolen, *anandamayakosha* (Vedantassa), *alayavijnana* (Mahayanassa), Keter (Kabbala) jne. (Wilber, Eye to Eye, s. 224-225)

junnantiloissa taas kokemus ylittää normaalin tietoisuuden ja yhtyy henkiseen.

Pre/trans -harhaa ilmenee tutkijoiden, New Age -liikkeiden sekä uskontojen piirissä. Wil-

ber väittääkin, että 50 % New Age -liikkeistä on prerationaalisia. Tämän vuosituhannen henkisyys haaste on kehittyä eheytyvän ja varjonsa tunnistavan aikuisen kypsään hen-

kisyyteen sekä kasvaa pois maagismyyttisen jumalakäsityksen ja oman tiedostamattoman varjon värittämästä kokemusmaailmasta perusteettomine uskomuksineen.

Wilberin mukaan pre/trans -harha voi siis tuottaa kahdenlaisia erehdyksiä, reduktionistisia ja elevationistisia. Kun harjaantumaton silmä näkee transpersoonallisen ilmiön esipersonaalisena kyseessä on reduktionistinen harha. Ja silloin kun ihminen näkee esipersonaallisen transpersoonallisena, kyseessä on elevationistinen harha. Esimerkiksi Freud tulkitessaan kaikki hengelliset ja transpersoonalliset ilmiöt esipersonaalisiksi id-impulsseiksi, narsismiksi, jne. syyllistyi reduktionistiseen harhaan. Jung puolestaan ei tehnyt selväksi alemman ja ylemmän kollektiivisen piilotajunnan rajoja ja tulkinnoissaan yleni joitakin infantiileja myyttisiä ajatusmalleja ylemmille (elevationistinen harha) ja alensi Hengen alueeseen kuuluvia ilmiöitä alemmille tasoille (reduktionistinen harha).

Wilber ei säästä arvostelultaan niitä Uuden ajan ajattelijoita, jotka eivät pysty erottamaan esipersonaalista regressiota ja transpersonaalista progressiota toisistaan.

Tietoisuuden täydennetty malli

Tietoisuuden yleinen malli sai osakseen runsaasti kritiikkiä ja Wilber täydensi mallia. Seuraava teksti perustuu Wilberin teokseen *One Taste*, sivut 106–112.

Monien tutkijoiden käsityksen mukaan perenniaalfilosofian ydin on Olemisen Suuri Pesä/Kehä. Wilberin mielestä Suuren Pesän/Kehän perinteisessä tulkinnassa on ainakin *neljä lamauttavaa riittämättömyyttä*. Näiden selkeä osoittaminen ja saattaminen moderniin ja postmoderniin maailmaan soveltuviksi korjaa Olemisen Suuren Kehän sovellettavuutta.

Perinteisesti Olemisen Suuri Kehä on annettu aineena, kehona, mielenä, sieluna ja henkenä. Monissa traditioissa jakoja tehdään huomattavasti enemmän. Esim. sielu jaetaan usein psyykkiseen ja subtiiliin tasoon, samoin henki jaetaan kausaaliin ja nondualiin. Laajennettu Olemisen Suuri Pesä siis sisältäisi: aineen, kehon, mielen, sielun (psyykkinen ja subtiili) ja hengen (kausaaali ja nonduaali).

Ensimmäinen riittämättömyys

Perinteisesti Suuren Kehän tulkinnassa oletetaan, että edellä mainitut tasot sisältävän koko todellisuuden. Useat viisaisperinteet asettavat etusijalle ylävasemman nurkkauksen, joka on sisäisen tietoisuuden jatkumo – siinä on ensimmäinen riittämättömyys. Tähän Wilber kohdistaa napakan kritiikkinsä ja jatkaa: ”Jokainen Olemisen Suuren Kehän verti-

kaali taso tulee jaotella neljään horisontaaliseen dimensioon. Näin tietoisuuden subjektiiviseen jatkumoon tarvitsee lisätä objektiiviset korrelaatit (yläoikea), intersubjektiiviset kulttuuri- taustat (alavasen) ja kollektiiviset sosiaaliset systeemit (alaoikea). (Katso kuviot sivulla 44.) Muutoin Suuri Kehä ei voi pitää puoliaan sitä salamoivaa kritiikkiä vastaan, jota modernismi aivan oikein siitä paljastaa.”

Esimerkiksi suuret traditiot harvoin ymmärtävät, että subjektiivisilla tietoisuudentiloilla (ylävasen) on korrelaatit orgaanisissa aivoissa (yläoikea). Psykofarmakologia, psykiatria ja tietoisuustutkimukset ovat mullistaneet tässä asiassa ymmärryksemme.

Toinen riittämättömyys

Perinteisesti mieli on ollut yksi laaja kehä. Wilber tuo esille, että mieli täytyy välttämättä jakaa kehitysvaiheisiin lapsen varhaisen kehityksen osalta. Tässä länsimaisen psykologian aikaansaannokset loistavat kirkkaimmin.

Pre/trans -harha tarkoittaa, että kolme alinta kehitysvaihetta sekoitetaan helposti kolmen korkeimman kanssa.

Pähkinänkuoressa mieli on jaettavissa ainakin neljään pääkehitysvaiheeseen: maaginen (ikävuodet 2–5), myyttinen (ikävuodet 6–11), rationaalinen (11 ikävuodesta eteenpäin) ja integraalinen vapaa näkökulmista -vaihe ts. visio-logiikka (aikuisuus, mikäli vaihe saavutetaan). *Visio-loginen* tarkoittaa näkemykseen pohjautuvaa loogisuutta.

Kun kaikki tämä evidenssi niin idän kuin lännenkin perinteistä lisään Olemisen Suureen Pesään/Kehään, saadaan kymmenen kehää, jotka kukin kätkevät sisäänsä edeltäjänsä: *Development is Envelopment*.

Täydennetty tietoisuuden jatkumo on seuraavanlainen:

1. Sensorimotorinen: fyysinen keho, materiaalitaso, fysiosfääri

2. Emotinaalis-seksuaalinen: biologiset vietit, tuntemukset, havainnot, tunteet, elämänenergia, élan vital, libido, praana, bioenergia.

3. Maaginen: mielen varhainen muoto, jossa subjekti ja objekti ovat heikosti eriytyneet. Narsismi ja egosentrismi hallitsevat. Tyypillisiä piirteitä ovat itsekeskeisyys, keinotekoisuususko, animismi, ihmiskeskeisyys ja sanamagia. Narsistinen ego uskoo voivansa manipuloida maailmaa suoraan – siis maagisesti. Maaginen ego käsittelee maailmaa itsen jatkeena ja täyttää maailmaa omilla egoisilla piirteillään.

4. Myyttinen: mielen keskitaso, missä maaginen voima on eriytetty ja kohotettu egosta myyttisten jumalien ja jumalattarien joukoksi. Magiikassa egolla itsellään on aina voima suorittaa ihmeitä – myyteissä ihmeitä tekevän voiman omistaa aina suuri Toinen. Ellei ego voi manipuloida maailmaa milloin ja miten haluaa, niin jumalat ja jumalattaret voivat. Siinä missä magiikka käyttää rituaaleja saadakseen ihmeitä tapahtumaan – myytti käyttää rukousta yrityksenä saada jumala tai jumalatar suorittamaan ihme, johon itse ei koe pystyvänsä. Myytti on tajuamisen tai oivaltamisen alku: jos ego ei enää usko voivansa työntää maailmaa sinne tänne, niin seurauksena on narsismin väheneminen ja egosentrismin kutistuminen.

5. Rationaalinen: mielen korkeasti eriytynyt toiminto. Eivät egosentrinen magia eivätkä myyttiset jumalahahmot tule puuttumaan Kosmoksen tapahtumiin vain tyydyttääkseen ihmisen egoisia haluja. Jos ihminen tahtoo jotain Kosmokselta, hänen täytyy seurata sen omaa todistusaineistoa ja ymmärtää sitä sen omilla termeillä. Tämä on todellisen tieteellisen asenteen syntyä ja se vähentää edelleen narsismia.

6. Visio-logiikka: karkean alueen mielen korkein toiminto: kognitiota syntetisoiva, yhdistävä tapa, moodi. Visio-logiikka ei saavuta yhteyttä kieltämällä eroja, vaan sulkemalla ne piiriinsä – se on näkökulmista vapaa – se löytää erilaisuudessa universaalin pluralismin ja yhteyden.

7. Psykkinen: transpersoonallisen, supraindividuaalisen tai henkisen alueen alku, ominainen ihmisen mystiselle yhteydelle karkean alueen muodostaman kokonaisuuden, kuten luonnon kanssa. Intensiivinen yhteys luontoon, Gaiaan, Maailmansieluun. Luonnon-mystiikan koti.

8. Subtiilinen: hienovaraisen alueen varsinainen koti. Ei sisällä egoon fokuoituneita karkea-aineisia mytologisia jumala- tai jumalatarhahmoja, vaan oman korkeimman Itsen suoraan havaitsemia eloisan intensiivisiä ja ontologisesti todellisia muotoja. Aito jumal-mystiikan koti.

9. Kausaalinen: Kausaali alue itsessään, muotoa vailla oleva ilmentymätön, puhdas tyhjyys. ”Todistajan” alkuperä. Muotoa vailla olevan mystiikan koti.

10. Nonduaalinen: korkein taso ja kaikkien tasojen ikuisesti läsnä oleva perusta. Nonduaalissa vallitsee muodon ja tyhjyyden ykseys. Integraalisen tai nonduaalisen mystiikan koti ja kehityspäämäärä.

Wilber pitää tätä mallia täydellisempänä Suurena Olemisen Kehänä tai tietoisuuden jatkumona (täydellisempi ylävasen). Jokaisella noista tasoista on itse asiassa neljän kvadrantin neljä dimensiota, mutta itse kokonaisuus, täydelli-

Tietoisuuden ymmärtämisessä tarvitaan sekä tietoisuuden tasot että tietoisuuden tilat

sempi Olemisen Kehä, antaa aiheen useisiin tärkeisiin havaintoihin. Varsin reippaasti – stop-kehotuksella – Wilber ohjeistaa lukijan irtautumaan New Age -uskontojen pre/trans-harhoista. (Wilber, *One Taste*, ss.109–111)

Sillä niissä usein

- maaginen ja myyttinen kohotetaan psyykiseen ja subtiiliin. Wilber pitää maagisen narsismin ylevöittämistä transpersoonallisella gloorialla eräänä New Age -liikkeen ominaispiirteinä.

- myyttiset tarinat sekoitetaan transpersoonalliseen tietoisuuteen. Wilberin mukaan tämä myyttisen korottaminen subtiiliin valaistumiseen rehoittaa vastakulttuurisessa spirituaalisuudessa.

- holistista visiologiikkaa sekoitetaan maagiseen yhteensulautumiseen. Kokonaisuutta ja osaa *sekoittavan* maagisen kognition arvottaminen visio-logiikan tasoiseksi on ominaista uudeksi paradigmaksi pyrkiville ”web-of-life” ideologioille. Visio-logiikka päinvastoin *integro*i kokonaisuuden ja osan. Näiden asioiden sekoittaminen kulkee epidemiana ekoprimitivismissä. Se liittyy uskomukseen, että keräilijäheimot integroituivat itseen, kulttuuriin ja luontoon. Kuitenkin teoreetikot **Lenskistä Habermasiin** ja **Gebseriin** ovat osoittaneet, että nämä heimot itse asiassa *epäonnistuivat eriytymisessä*. Tämä oli siis predifferentioitunut yhteensulautuminen, ei transdifferentioitunut integraatio.

- biosfääri, bioenergia ja praana (taso 2) sekoitetaan Maailmansieluun (taso 7). Tämä ekologian kohottaminen Maailmansieluksi on tunnusmerkillistä ekopsykologialle, ekofeminismille ja syväekologialle.

Wilberin mukaan noita esimerkkejä löytyy melkein rajaton määrä. Riittää todeta että täydellisemmällä Olemisen Suurella Holarkialla voimme itse asiassa nähdä monien liikkeiden tai suuntien regressiivisen luonteen. Täten suuret viisaustraditiot täydennettynä länsimaisella kehityopsykologialla auttavat meitä – Wilberin mukaan – siirtymään eteenpäin, ei taaksepäin.

Suuren Kehän traditionaalisissa kuvauksissa (esim. aine, keho, mieli, subtiili, kausaali ja nonduaali) ”mielen” taso melkein aina tarkoittaa loogista ja rationaalista kykyä. Korkeammille tasoille ei silloin pystytty sijoittamaan mitään ei-rationaalista, koska kehityksen varhaiset prerationaaliset tasot olivat heikosti ymmärrettyjä ja estivät vastaavasti korkeimpien tasojen ymmärtämisen. Prerationaaliset tasot voidaan tehdä ymmärrettäviksi vain vauvan ja lapsen kehityksen intensiivisellä tutkimuksella ja modernin länsimaisen ajattelun voimakkaalla myötävaikutuksella.

Ken Wilber ja Kermit

INTEGRALINSTITUTE.ORG

Toisin sanoen perinteinen Suuri Kehä (kristinuskossa, hinduismissa, sufismissa, taolaisuudessa, pakanauskossa, Jumalattaren palvonnassa, jne.) oli – ja ehdottomasti vielä on – avoin massiivisille pre/trans -harhoille, koska ei ole mitään tapaa erottaa magiikkaa ja myyttejä psyykkisestä ja subtiilista – ne kaikki sijoitetaan transpersoonallisen/transrationaalisen piiriin.

Wilber pitää tätä katastrofaalista sekaannusta vastuullisena ei sen vähempään kuin spirituaalisuuden täydelliseen ja totaaliseen hylkäämiseen länsimaaisessa valaistumisessa, koska paljon siitä (ja Suuresta Kehästä) oli ilmeisen täyttä dogmaattista magiikkaa ja myyttiä. Länsi heitti lapsen pois pesuveden mukana.

Tämän päivän vastakulttuuriset spirituaaliset etsijät nojaavat samaan Suuren Kehän teoreetikkojen virheeseen: aina kun löydetään maaginen tai myyttinen tarina, oletetaan että juuri se edustaa transrationaalisia todellisuuksia. Valitettavasti ne useimmiten edustavat nimenomaan prerationaalista regressiota. – Ja jos et ole samaa mieltä prerationaalisen magiikan ja myytin kanssa, sinua syytetään antispirituaalisuudesta, hehkuttaa Wilber.

Kolmas riittämättömyys:

Koska perinteisen Suuren kehän teoreetikot ymmärsivät heikosti inhimillisen kehityksen varhaisia infantiileja prerationaalisia vaiheita, he epäonnistuivat myös varhaisten kehitysvaiheiden komplikaatioista lähtöisin olevien psykopatologioiden ymmärtämisessä. Suuri Kehä suorastaan huutaa täydentämistä näillä löydöksillä. Erityisesti psykoosit voivat juontua kehitysvaiheiden 1–2 ongelmista; rajatilat ja narsistiset häiriöt kehitysvaiheiden 2–3

ja psykoneuroosit kehitysvaiheiden 3–4 ongelmista. Länsimainen syvyyopsykologia on koonnut ihailtavan todistusaineiston näistä patologioista ja niiden alkuperästä.

Suuren Kehän teoreetikoita onkin usein syytetty hulluudesta. – Tämä raukat mielenvikaiset ihmiset eivät olleet ”Jumalasta päihtyneitä”; he olivat toivottomia rajatilatapauksia. Heidän kohtelemisensa Jumalan ilmentyminä kuuluu samaan kategoriaan pyhien lehmien kanssa. Jos sekavia höpöttävät idiootit ja lehmät ovat valaistuneita, niin miksi myöskään kuunnella **Eckhartia**, **Teresiaa** ja **Rumia**, miksi? kysyy Wilber.

Modernismin epäilysten lievittämiseen ei ollut mitään apua käsityksestä, että kaikki spirituaalisuus on hullun hommaa. Sen valitettavana seurauksena Suuren Kehän kriitikot ovat luulleet kumonneensa transrationaalisen Jumalan olemassaolon.

Neljäs riittämättömyys

Perinteisessä Suuressa Kehässä puutteellinen evoluution ymmärtäminen on neljäs riittämättömyys, sillä tradition mukaisesti Suuri Kehä ajatellaan staattisena. Monet teoreetikot ovat osoittaneet, että jos Suuren Kehän annetaan avautua vähän kerrallaan, niin tuloksena on evoluution hahmotelma. **Plotinoksen** kehä ajallistettuna tuottaa evoluution.

Evoluutio tähän päivään mennessä – alkaen Suuresta Pamauksesta – on purkanut kolme viidesosaa Suuresta Kehästä tarkalleen ennustetussa järjestyksessä: elottomasta aineesta eläviin kehoihin ja edelleen käsitteelliseen mieleen (tai fysiosfääristä biosfäärin kautta noosfääriin). Kaikki tämä tarvitaan nähdäksemme, että Suuri Kehä ei ole vielä olemassa täysin annettuna ja staattisesti muuttumattomana. Paremminkin

Tämän vuosituhannen henkisyysden haaste on kasvaa pois magismyyttisen jumalakäsityksen ja oman tiedostamattoman varjon värittämästä kokemus- ja uskomusmaailmasta sekä edetä kehityksessä persoonaltaan eheytyvän ja varjonsa tunnistavan aikuisen kypsään henkisyyteen.

se kehittyy (evolves or devolves) pitkien ajanjaksojen kuluessa siten, että jokainen korkeampi taso emergoituu *alemman tason kautta* – mutta ei alemmasta.

Miten korkeammat tasot tulevat esille ts. emergoituvat evoluutiossa ei ole ymmärrettävissä, ellemmme oletta, että se tapahtuu Eroksen kautta Hengestä (Spirit-in-action), sanoo Wilber.

Evoluutio kulttuurisessa kehityksessä on tietenkin poliittisesti epäkorrekti aihe, mikä melko varmasti tarkoittaa, että se on totta. Lukemattomat teoreetikot ovat kääntyneet tähän näkemykseen – viime aikoina mm. Jürgen Habermas, Gerald Heard, Michael Murphy, W. G. Runciman, Sirikumar Ghosh, Alastair Taylor, Gerhard Lenski, Jean Houston, Duane Elgin, Jay Earley, Daniel Dennett, Robert Bellah, Erwin Lazlo, Kishore Gandhi ja Jean Gebser vain muutamia mainitakseni, sanoo Wilber. Jean Gebserin pioneerityö on mahdollisesti paradigmaattinen tälle joukolle: hän näkee kulttuuristen maailmankuvien – hänen sanojensa mukaan – kulkevan arkaaisesta myyttisen ja mentaalisen kautta integraaliseen.

Idea on tämä, Wilber väittää, että kun keran Suuri kehä kiinnitetään evolutionaariseen näkemykseen, se voi onnellisesti esiintyä yhdessä suurelta osalta ”Läntisen Jumalan” ts. evoluution kanssa. Lisäksi se nostaa esiin jäsennettävän mahdollisuuden: jos evoluutio on tähän mennessä saavuttanut ensimmäisen kolme viidesosaa Suuren kehän kehityksestä, eikö ole mahdollista että se jatkaa edelleen ja saavuttaa korkeammat kaksi viidesosaa? Jos on niin, Jumala sijaitsee Tien loppupäässä, ei alkupäässä. Henki löytyy menemällä eteenpäin, ei taaksepäin; Edenin puutarha sijaitsee tulevaisuudessa, ei menneisyydessä, visioi Wilber.

Transsendentaalisen paradigman muodostaminen uudenlaisen maailmankatsomuksen perustaksi on mahdollista, jopa välttämätöntä. Se sisältäisi kaikki tietämisen muodot toisin kuin aikaisemmat paradigmat.

Nuo neljä Olemisen Suuren Kehän riittämättömyyttä ovat perusteellisesti estäneet sitä tulemasta modernismin hyväksymäksi. ”Älkää käyttäkö neljää kvadranttia, älkää ottako huomioon varhaista prerationaalista kehitystä, ja

näin olkaa avoimia masiivisille pre/trans -harhoille, älkää ymmärtäkö varhaista patologiaa, älkää käsittäkö evoluutiota”, karrikoi Wilber. ”Kääntäen, korjaamalla nuo puutteet voidaan – ja uskon, että tahdotaan – tehdä Suuri Holarkia täydellisemmäksi modernin tutkimuksen, todistusaineiston ja informaation avulla. Täten voidaan

yhdistää muinaisen viisauden paras anti älykämpään moderniin tietoon”, päättää Wilber vauhdikkaan katsauksensa.

Transsendentaalinen paradigma

Kirjassaan *Eye to Eye, The Quest for New Paradigm* (ilm. 1989) Wilber on hahmotellut maailmankatsomuksellisen näkemyksensä perusteita uudelle paradigmalle, jota hän nimittää transsendentaaliseksi. Wilberin kritiikki kohdistuu vallassa olevien paradigmojen vajavuuteen ja haluaa ottaa huomioon koko sen inhimillisen tietämisen ja kokemisen kirjon, jonka hän on esittänyt tietoisuuden spektrissä ja kaiken teoriassa. Wilber haluaa yhdistää luonnontieteiden faktat, filosofian ja psykologian pehmeän tiedon samoin kuin uskonnollisen ja hengellisen ”transsendentaalisen” tiedon. Hän puhuu kategoriavirheestä, johon on syyllistynyt sekä nykyinen länsimainen tiedeajattelu että Uuden Ajan ajattelijat. Wilber viittaa kristillisen filosofin St. Bonaventuren esittämiin tietämisen kolmeen eri kategoriaan:

1) ”**Lihan (aineen/kehon) silmään**” (eye of flesh) joka havainnoi tilan, ajan ja näkyvien

objektien muodostamaa ulkonaista maailmaa. Tämä silmä saa tietoa aistien avulla empiirisesti ja analyytisesti aineellisesta, konkreettisesta ja aistittavissa olevista ilmiöistä eli **sensibiliasta**. Luonnontieteet ovat keskeistä tutkimusalueita aineen silmälle.

2) ”**Järjen (mielen) silmään**” (eye of reason), jonka avulla ihminen pystyy hankkimaan tietoa filosofiasta, logiikasta ja mielestä itsestään. Järjen silmä hankkii tietoa mielen ja järjen avulla symbolisesta, käsitteiden ja kielen ilmentämästä maailmasta eli **intelligibiliasta**, esim. matematiikasta, kielitieteistä, psykologiasta ja filosofiasta,

3) ”**Hengen silmään**” (eye of contemplation), jonka kautta ihminen kohoaa transsendentaalisen tietämisen tasolle. Hengellisen, transsendentaalisen ja transpersoonallisen eli **transsendelian**, siis uskonnollisten ja mystisten kokemusten tarkkailuun tarvitaan hengen silmää.

Kaikkia näitä ”silmiä” voidaan käyttää tiedon hankkimiseen, ja jokaisella ”silmällä” ovat omat tarkkailun kohteensa. Jokainen näistä ”silmistä” on pätevä ja hyödyllinen tarkkailemaan ainoastaan omaa aluettaan: lihan silmä ”monologisia”, järjen silmä ”dialogisia” ja hengen silmä ”transloogisia” tieteitä. Virhe tapahtuu, kun jonkin silmän avulla pyritään selittämään sen alueeseen kuulumattomia ilmiöitä.

Kohti paradigman muutosta

Kategoriavirheet tuottavat epäkelpoa tietoa niiden pyrkiessä laajentamaan selitysmallinsa niille kuulumattomille alueille. Uudenlaisen maailmankatsomuksen perustaksi on siis välttämätöntä ottaa käyttöön uusi paradigma, *transsendentaalinen paradigma*, joka sisältää kaikki tietämisen muodot.

Jokaisen tietämisen muodon tulee käyttää omia menetelmiään omalla alueellaan. Ainetta tutkittaessa tarvitaan aistihavaintoihin perustuvaa, empiiristä ja analyttistä tutkimusta, hypoteeseja ja kokeita; mieltä tutkittaessa her-

meneuttista, fenomenologista ja historiallista tutkimusta sekä tulkintaa, analyysejä ja synteesiä; hengen tutkimusta voisi harjoittaa esim. eri mietiskelytekniikoiden avulla ja kartoittamalla korkeampia tasoja.

Wilberin mukaan transsendentaaliseen paradigmaan sisältyy myös yhteiskunnallinen näkökulma, jonka tarkoitus on auttaa yksilöitä etenemään kehityksessään ylemmille tasoille ja selvittämään kunkin tason kehitysväärityksiään. Kun tiedetään, missä ongelma on, se voidaan parantaa. Kehittyvä tajunta muuttuu rakenteeltaan: egokeskeisyydestä ryhmäkeskeisyyteen ja edelleen maailmakeskeisyyteen. Lähestymme transmodernia aikaa – ykseyden aikaa. ●

Lähteet

- Dunderfelt Tony, *Psykologia ja henkinen tietoisuus* (ss.36–57). Teoksessa Tuhkaa ja Linnunrata, henkisyys mielenterveysystössä (toim.) Eero Ojanen, Suomen mielenterveysseura. Gummerus 1998
- Seppänen Terttu, *Tietoisuuden vapautuksesta. Kaisa Puhakka -seminaari*. Uusi Safiiri 3/2002.
- Wilber Ken, *Eye To Eye The Quest for the New Paradigm*. Shambala Boston 2001
- Wilber Ken, *Integral Spirituality. A startling New Role for Religion in the Modern and Postmodern World*. Integral Books Boston&London 2006
- Wilber Ken, *Integral Psychology, Consciousness, Spirit, Psychology, Therapy*. Shambala, Boston&London 2000
- Wilber Ken, *One Taste. Daily Reflections on Integral Spirituality*. Shambala, Boston&London 2000
- Wilber Ken, *The Spectrum of Consciousness*. Quest Books, Theosophical Publishing House, Wheaton, Illinois, Chennai (Madras), India 1993
- Wilber Ken, *The Atman Project. A Transpersonal View of Human Development*. Quest Books, Theosophical House, Wheaton, Illinois, Chennai (Madras), India, 1996
- Kuviot ja Ken Wilberin valokuva integralinstitute.org -sivustoilta **Integral Institututen** luvalla.

Kirjoittaja YTM Terttu Seppänen on psykologi ja rajajoo-
gan opettaja. Ominta
aluetta ovat mm.
integraiva psyko-
logia, tietoisuus ja
rajajooga.

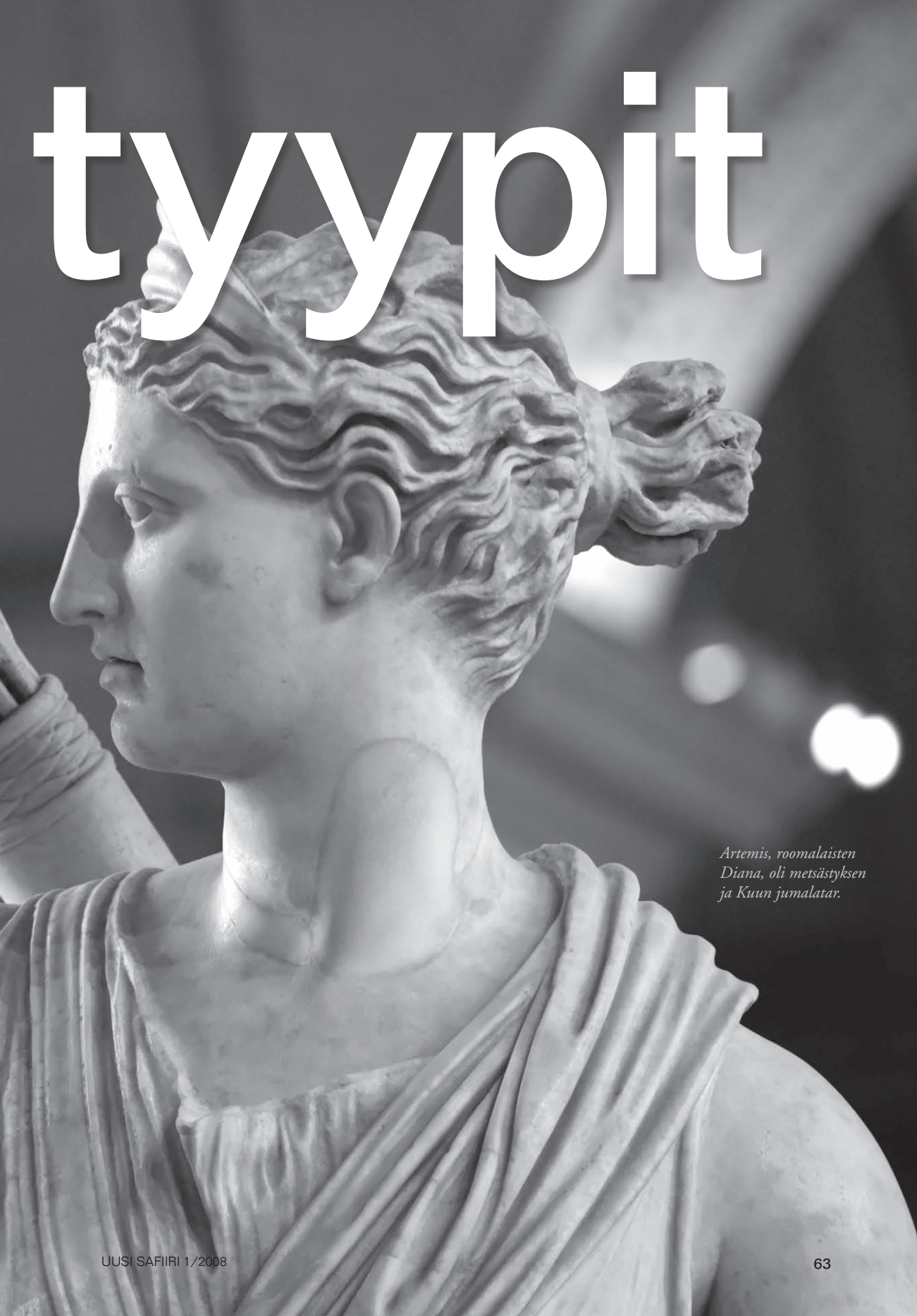
Arkki

piilotajunnan merkilliset asukkaat

Oman elämän uni- ja valvetapahtumia voisi luonnehtia samalla kertaa sekä odotettavissa oleviksi että yllättäviksi, sillä vain osa ihmisyydestämme on täysin tietoisena jokapäiväisessä valvetajunnassamme. Enin osa on näkymättömissä, hyvin vanhaa perua ja aiheuttaa usein tunteen siitä, että elämä ei ole oikein järkipäisesti ymmärrettävissä. Minkälaisia arkkityyppejä ts. muinaisaikojen jumalia ja sankareita tajunnassamme piileekään ja mitä niiden kanssa pitää tehdä?

TUULA UUSITALO

tyypit

*Artemis, roomalaisten
Diana, oli metsästyksen
ja Kuun jumalatar.*

On olemassa jatkumo hyvin kaukaisten vanhojen aikojen ja kenties vieläkin kaukaisempien tulevaisuusaikojen välillä.

Nykyajan ihmiselle, joka pyrkii hahmotamaan elämäänsä pääasiassa tietoisien toimintansa kautta, sellainen on hankalaa ja niinpä on jouduttu kehittämään uusia käsitteitä, kuten *alitajunta*, *ylitajunta*, *kollektiivinen ali- tai ylitajunta*, *arkkityypit*, jne. Näillä sanoilla halutaan viitata kaikkiin niihin yksilöllisen tai yhteisöllisen olemassaolon piirteisiin, joita me emme pysty analyttisellä, rationaalisella päättelyllä suoraan ymmärtämään tai selittämään. Ne on otettu käyttöön voidaksemme edes jollakin tavoin kuvailla ihmiselämää, jolla on hyvin suuri ja vahva tuntematon puoli.

Ihmisen piti muinoin aina ottaa jumalat huomioon, sillä ne edustivat jonkinlaista ikäaikaisesti oikeaa luonnon ja olemassaolon järjestystä. Uskonto käsitteenä on kuitenkin melko uusi. Muinaisen ihmisen elämä kokonaisuudessaan oli ”uskontoa”.

Koko elämä uskontoa

Muinaisaikojen uskomukset jumalineen ja sankareineen eivät ole kadonneet minnekään vaikka ne näennäisesti ovatkin poistuneet tietoisuudestamme. Rationaalisuuteen samaistuva ihminen on vain siirtänyt ne alitajunnan puolelle *arkkityypeiksi* ts. tietynlaisiksi elämisen malleiksi odottamaan tilaisuutta pompahtaa esiin ikään kuin ihmisen omina ominaisuuksina hämmästyttämään epärationaalisuudellaan. Arkkityypit – meidän kollektiivisessa alitajunnassamme – kun noudattavat arkaaista logiikkaa, mikä on nykyajattelulle sangen vieras. Niiden estetiikka on kuitenkin tuttua, se

noudattaa jo muinoin tragedioissa käytettyjä muotoja, *draaman lakeja*.

Arkkityyppien muodostumista ja tehtävää voimme ymmärtää siten, että elämässä on olemassa jatkumo hyvin kaukaisten vanhojen aikojen ja kenties vieläkin kaukaisempien tulevaisuusaikojen välillä. Jollakin tavalla tämä jatkumo saa aina ilmaisunsa *nykyajassa* – kulloisenkin hetken tietoisuudessa. Se ”nyky aika” on ollut jo eläinmuodoissamme; se on ollut kivikaudella, se kulkee nykytietoisuuttamme hallitsevan rationaalisen prosessin kautta.

Jokainen kulttuurikausi on ratkaissut omalla tavallaan sen hetken tärkeimmät kysymykset: Miten hoidetaan elinkeinoja, miten pidetään yhteyttä jumaliin tai henkiin, mitkä jumalat ja henget ovat elinkeinolle siunauksellisimmat.

Ja edelleen: Minkälaisia esi-isät ovat olleet? Miten ihminen löytää asemansa omassa heimossaan tai kulttuurissaan, miten hänestä tulee yhteisön täysivaltainen jäsen – miten hän on mies, miten nainen, miten elää, saa lapsia ja kuolee. Miten saa arvokkaan kuolemanjälkeisen elämän?

On mietitty vaatteiden ja astioiden tekemistä, asumusten rakentamista. Vuoden kiertoa. Äiti Maata ja isänmaata. Vihollisen jallittamista, sodan voittamista. Hautaamista. Jne. On jouduttu miettimään myös hyvän ja pahan ongelmaa.

On kysymys alusta ja lopusta, luomisesta ja häviämisestä, maailmankaikkeudesta ja sen kosmologiasta. Mikä suhde tähtitaivaalla on maanpäälliseen elämään? – Ja miten päästään henkisesti eteenpäin, saadaan esim. valaistus tai jumalyhteys.

Arkkityyppisten tarinoiden pohjana on

- kertomuksen arkaaisuus
- luonnon antama malli poeettisesti ilmaistuna
- muinainen kosmologia ja maailmankäsitys
- pyhyys (entinen tai nykyinen)
- kollektiivisuus, muinaisten yhteiskuntien mallit
- kulttuurien muutokset
- muinaiset siirtymäriitit
- symboliikka
- kertomuksen/hahmon kyky edistää tulkintojen kautta ihmiskunnan tai kulttuurin omaa kehitystä.

Nämä vaativat kysymykset ja niiden vastaukset eri aikakausina olivat kiinni yhteisöjen erilaisissa perinteissä, uhrauksissa, rituaaleissa ja unissa. Tiedon alkulähteille saattoi päästä lähinnä *shamaani*, *tietäjä*, *pappi*, *profeetta* tai *muu vihitty*, *auguuri* tai *astrologi esimerkiksi* – kulttuurin mukaan.

Vanhakantainen suhde jumaliin perustui palvomiseen, uhreihin ja riitteihin. Se perustui mm. antamisen ja saamisen tasapainoon. Saatua hyvää palautettiin sen antajalle sekä konkreettisesti että henkisesti.

Esim. metsästäjäkulttuureissa huolehdittiin siitä, että osa saaliista myös uhrattiin. Mahtavin saaliseläin korotettiin jumaluudeksi ja nostettiin tähtitaivaalle sekä juhlittiin heimon esi-isänä. Moni taivaan tähtikuvioista on saanut nimensä näiden eläinjumaluuksien mukaan. (Mm. Suomen Karhuseuran sivustolta löytyy paljon tietoa karhun asemasta suomalaisessa mytologiassa ja kosmologiassa.) Vanhassa Testamentissa Jumala huolehti heimostaan siten, että oli lähteitä, puroja ja vihreitä niittyjä, joissa ihmiset ja karja saattoivat elää rauhassa.

Maanviljelyksen alettua *maasta* tuli tärkein jumaluus, *Suuri Äiti*, joka kaikessa kauneudessaan ja kauheudessaan on antanut elämän ja sen ylläpitäjän, viljan, maan hedelmällisyyden. Hedelmällisyys on koskenut yhtä hyvin maan anteja kuin lapsien syntymistäkin. Viljeleminen on ollut vaikeaa, raskasta ja epävarmaa, vaatinut ponnisteluja ja uhreja; myös eläin- ja ihmisuhreja. Henkisesti se on opettanut Jumalattaren/Jumalan tahdon pitämistä *korkeimpana hyvänä, tuntui se ihmisestä miltä tahansa*.

Taivaasta satava vesi on ollut tässä yhteydessä tärkeä elementti, taivaan ja maan yhdistäjä, elämän antaja sekin. Jumalille on uhrattu periaatteella mitä tärkeämpi asia – sitä suurempi uhri. Tältä pohjalta voidaan ymmärtää, että elävän olennon uhraaminen antoi enemmän voimaa, *väkeä*, takaisin jumaluuden käyttöön kuin vaikkapa ruokauhri. Tämä ajoittuu hyvin kauas, kivikaudelle – sen vuoksi myytit ovat olleet perusluonteeltaan raakoja ja alkeellisia.

Monet edelleen kulttuurissamme vaikuttavat myytit ovat tunnistettavissa maanviljelyksen syntyaikojen perillisiksi.

Arkaaista päättelyä ja poeettista ilmaisua

Arkkityyppien vuosituhantisen säilymisen takana onkin monipuolisuus ja yhteisöllinen *selviytymisperiaate*. Jotta eteen tulevien asioiden – kuten esim. aikuiseksi kasvaminen, yhteisön jäsenyyden tai sen johtajuuden saavuttaminen jne. – kanssa selviäisi, täytyy olla valmiina sukupolvittain koettuja kategorioita, sankari- tai jumalhahmoja, tarinoita, joustavia kaavoja yms. joihin voi tukeutua ja joihin samaistumalla saa voimaa tai kykyä tehdä ratkaisuja. – Yhteisön kannalta on aina ollut tärkeää, että sen jäsen omaksuu sen arvot ja tiedot. Yksilölle taas on ollut tärkeää pysyä yhteisön jäsenenä ja saada siitä turvaa sekä myös identiteettiä olemassaololleen.

Oli tarpeellista tehdä kuvia jumalista ja sankareista. Oli tarpeellista luoda symboliikkaa, jonka puitteissa yhteys jumaluuteen oli mahdollinen ja joka loi uskolle sen konkreettisen että myös abstraktin puolen. Näin myytit saivat

monipuolisuutensa, niihin piti mahtua ”koko elämä”, sen fyysinen, psyykkinen, henkinen ja ”tuonpuoleinen” osuus.

Tarinankertojat ja mm. *näytelmäkirjailijat* ovatkin jatkaneet siitä missä varsinainen tieto on loppunut – samoin *taiteilijat*, jotka ovat maallanneet tai veistäneet muinaisten jumalolentojen, hallitsijoiden ja sankarien/sankarittarien kuvia. Taiteen ja kertomusten ansiosta syntyi yhdistävä lanka kokemuksellisen ja orastavan rationaalisen tajuamistavan välillä. Pääosassa olivat *symboliikka* ja *dramatiikka*. Nekin kuvaavat myytin syntymäajan ajattelutapaa, etiikkaa mm. – alkuaan elinkeinon muovaamien yhteisön tarpeiden ja käsitysten valossa.

Arkkityyppi ikaikaan tarinamuotoon kuuluu yleensä sellaisia tavalla tai toisella yhteen liittyviä asioita kuin ”*näin asiat saivat alkunsa*” ja siihen liittyvät jumalien luomisteot, ihmisten ja puolijumalien sankariteot tai näiden riidat, avioliitot, lapset jne.

Osa tarinoiden sanomasta liittyy alkuperäiseen hyvään maailmanjärjestykseen ja jumalien osuuteen siinä. Näillä on oma ”poeettinen” (1700-luvun filosofi ja uskontotieteilijä **Giambattista Vico** käytti tätä sanaa) kerrontatapansa, joka tähdentää kerrottavan asian myyttisyyttä ja sanomaa. Tärkeitä ovat tarinan päähenkilön tai sankarin kehityskaari, sen kohtalonomaisuus sekä muuttuva suhde tarinan muihin osapuoliin. Juonta kehystävät myös ennustukset ja usein tragedian väistämättömyys.

Tragedian merkitys ei kuitenkaan ole, että ”päättyy huonosti”. Tragedian olemus on siinä, että jalo ihminen, *sankari* joutuu niin vaikeaan tilanteeseen, ettei kestä sitä. Tätä piirrettä muinaisessa Kreikassa pidettiin katsojan kannalta terapeuttisena. Yleisön kokemana *katharsis* eli puhdistuminen liittyi juuri tähän. Mukana on kunnioitusta ja ihmettelyä sekä omien sisäisten puoltien nostamista tietoisuuden valoon.

Tyypillisiä arkkityyppien poeettiselle ja symboliselle ilmaisulle ovat myös symboliikka ja sen mukaiset **vihjeet** siitä, että kyse on ”arkkityyppisestä tarinasta”: kolmen tien risteys,

sokea tietäjä, ”näin on kirjoitettu”, kuninkaat, kuningattaret, sukuuettelot jne. sekä metamorfoosit, ihmisen ja eläinten sekamuodot, sfinksit, kentaurit jne. Tarinaan kuuluu tietynlainen *dramaturgia*, *eheys* ja *kauneus*, joka viihdyttää lumoten kuulijansa sekä muodostaa myös tunnistettavan kokonaisuuden.

Arkkityypin kertomuksen ominaisuuksiin kuuluvat lähtökohtaisesti yleisluontoisuus, ”kauan sitten”, toistaminen ja muunnelmat. Kertomus on niin kuin se kerrotaan, ts. se on väljä ja vapaa eri tavoin uudelleen kerrottavaksi ja tulkittavaksi.

Myyttisyys antaa kertomukselle heimon tai kansan – usein jumalalliseksi katsottua – alkuperää valottavan, tai yleisempään alkusyntyyn liittyvän värityksen. Riitit, esim. kalendaari- tai ikäkausi- ym. siirtymäriitit, siirtävät myyttisen kertomuksen tapahtumia kulloiseenkin nykyyhteen ja eläviin ihmisiin. Myytin merkitykset siirtyvät silloin riitin suorittajiin ja samalla antavat myytille kollektiivista elinvoimaa. Ne liittyvät samalla *sykliseen aikakäsitykseen*, ts. ”kansanomaiseen” tapaan muistaa asioita esikuvien muunnoksina – ei yksittäisinä tapahtumina. Mircea Eliade käsittelee näitä kirjassaan *Ikuisen paluun myytti*.

Yksinkertaistaen: myyttien ja niitä toisintavien riittien avulla yhteisö yhdistää jäsenensä jumalalliseen alkusyntynsä ja sen arkkityyppeihin, ts. jumala- tai sankarihahmoihin. Sekulaareissa kulttuureissa tämä alkuperäinen, ”vahva” merkitys on mitä ilmeisimmin kadonnut näkyvistä, mutta se ei ole estänyt kertomusten siirtymistä kulttuurin erityyppisiin kerroksiin: kirjallisuuteen, elokuviin, tietokonepeleihin, viihdelehtiin, urheiluun jne. – sekä tietysti psykologiaan.

Ihmismieli ja -aivot pyrkivät ”korjaamaan” muistikuviaan tarinamallien mukaisiksi. Oletusten mukainen ”näkeminen” on todennettu

kokeellisten tutkimusten kautta, mutta jo Eliade kiinnitti tähän huomiota. Toisin sanoen: *arkkityypinen oletus voittaa todellisuuden* ihmisten mielikuvituksessa. Hyvä, paha, oikea ja väärä etsitään kollektiivisesti omaksutusta normista ajattelematta, että se on peräisin jostakin ikivanhan uskomusjärjestelmän jäänteestä. Kun arkaainen päättely ja rationaalinen oletusten tutkiminen ottavat mittaa toisistaan, arkaainen päättely voittaa useimmiten ihmiset puolelleen.

Yksilöt voisivat sopia riitansa, avioparit korjata avioliittonsa, sodat voitaisiin lopettaa jne. mutta arkkityypinen ajattelu ei anna myöten, koska ”niin on aina ollut”. Kollektiivinen katse seuraa median välityksellä poliitikkoja, laulajia ym. julkisuuden henkilöitä ja ”kansan” tuomio tai hyväksyntä on suuressa määrin arkkityypisten oletusten seurausta. Kyse on jonkinlaisesta yhteisesti hyväksytystä harhasta.

Myytin, arkkityypin, tms. ”käytännöllisyys” on sen tarjoamassa tajunnallisessa ekonomisuudessa. Niissä kun oikea ja väärä on ennalta annettua tietoa. Kun kertomus on valmiissa tutussa muodossa, se auttaa hahmotamaan mm. psykologisia ja eettis-moraalisia kysymyksiä. Näkökulmaa on kuitenkin aina aiheellista tarkistaa. Ei arkkityypin saa ajaa todellisuuden yli!

Myytin haitallisuus on siinä, että se jättää todellisuuden varjoonsa, pahimmassa tapauksessa (juuri niin kuin ei pitäisi – rajat ovat niin häälyviä) luo sitkeähenkisiä stereotyyppisiä ja myös itseään toteuttavia ennustuksia. Pahimmillaan tällainen kollektiivinen katse leimaa ihmisiä hyväksi tai huonoiksi.

Myytin haitallisuus on siinä, että se jättää todellisuuden varjoonsa, pahimmassa tapauksessa (juuri niin kuin ei pitäisi – rajat ovat niin häälyviä) luo sitkeähenkisiä stereotyyppisiä ja myös itseään toteuttavia ennustuksia. Pahimmillaan tällainen kollektiivinen katse leimaa ihmisiä hyväksi tai huonoiksi.

Mytologiasta psykologiaan

Psykologisesti ajatellen arkkityypisessä tarinassa on siis yhteen koottuna monenlaisia ih-

Osa arkkityypisten tarinoiden sanomasta kuljettaa tietoa alkuperäisestä hyvästä maailmanjärjestyksestä ja jumalien osuudesta siinä.

Vanhakantainen suhde jumaluuteen perustui palvomi- seen, uhreihin ja riitteihin.

miselämään kuuluvia ulottuvuuksia. Muinainen tarina ja sen päähenkilön luonne voivat löytyä nykyajankin ihmisestä suuremmalla tai pienemmällä tarkkuudella. Myös eri ihmisuhteet ja ikäkaudet saattavat vetää esiin yksilöstä aivan eri arkkityypin, jumalolennon tai taruhenkilön sille ominaisine tapahtumineen, arkkityyppisine ihmissuhteineen sekä omine käyttäytymismuotoineen.

Sen vuoksi arkkityyppi on erilailla käyttökelpoinen tulkinnan pohja ihmiskokonaisuuden ongelmille kuin yksitasoisemmat näkökulmat kuten vaikkapa aivotutkimus tai ihmisen psyyken kemiallinen puoli ja siihen liittyvä medikalisointi.

Uskonnossa sen kertomuksiin ja olentoihin suhtaudutaan usein fundamentaalisen vakaasti tosیتapahtumina ja todellisina olentoina, jopa kansakunnat sitovat identiteettinsä uskonnollisiin kertomuksiin – erityisesti silloin kun identiteetti ei ole muulla tavoin turvattu, kuten suuria yhteiskunnallisia muutoksia tavoiteltaessa.

Eepokset, pyhät kirjat ja perimätiedot sisältävät kuitenkin myös kertomuksia, joiden mahdollinen todellisuuspohja on kaukana hämärän peitossa ja jotka ovat ei-historiallisiksi todistettuja.

Siitä huolimatta – tai juuri siksi – niiden jumalilla ja sankareilla on ollut suuri merkitys ihmisille, niihin on liittynyt ja edelleenkin liittyy uskonnollisia tunteita, palvontamenoja, pyhiä paikkoja jne.

Tarut ovat antaneet omaksujalleen eräänlaisen *rinnakkaistodellisuuden*, huomauttaa Karen Armstrong kirjassaan *Myyttien lyhyt historia*. Myyttien todellisuudella on ollut huomattava määrä kosketuspintaa ja todellista tai oletettua vaikutusta myös ihmisten jokapäiväiseen elämään. Kyse on ollut myös sisäisestä eheydestä – mikä jälkimmäinen on nykyaikana tullut entistä tärkeämmäksi.

Myyttien merkitys rakentuu hyvin pitkälle sovellettavuuteen: niillä on voimaa toimia symbolisesti, ts. niitä voi tulkita kehittyneemmällä tavalla, jolloin ne myös vievät kehitystä eteenpäin. Ongelmissa oleva ihminen tai yhteisö saa niistä tukea ja henkisellä tai hengellisellä polulla eteenpäin pyrkivä esimerkkejä.

Psykologinen tulkintamahdollisuus on myyteillä aina ollut olemassa – jo antiikissa sitä käytettiin hyväksi – samoin yhteiskunnallinen. Psykologialla ja uskonnolla on kuitenkin hiuksenhieno mutta selvästi havaittava raja – psykologian arkkityyppejä ei oteta samalla tavalla totisesti kuin uskontoa. Niitä ei varsinaisesti palvota, eikä niitä piderä ”olentoina”. Siitä seuraa tietynlainen vapaa-mielisyys: muinaisen – uskonnollisessa mielessä jo aikoja sitten unohdetun – uskonnon jumalia ja jumalattaria voidaan hyvällä omallatunnolla löytää nykyihmisen psyykestä (hänen uskonnostaan riippumatta) – kuten psykiatri **Jean Shinoda Bolen** on asiakkaidensa kautta löytänyt.

Bolenilaisittain arkkityypit ovat ihmisen psyykkisiä tai henkisiä osaolemuksia, jotka ovat jossakin mielessä vähemmän kuin koko ihminen mutta laadultaan kollektiivisina persoonan rajat ylittäviä, jopa mahdollisesti ”transpersoonallisia” *sikäli kuin ihmisen oma tietoisuuden taso on riittävän korkea*. Ne ovat vaikuttavampia kuin yksilöpersoonan yksilölliset voimavarat tai ominaisuudet ja sikäli ”jumalallisia”.

Niiden avulla voidaan myös löytää konkreettinen tunneyhteys ja myötätuntoinen yhteenkuuluvuus niiden ihmisten välille, joilla on samantapainen kohtalo kuin myytissä.

Sukupuolet arkaaisessa tajunnassa

Vanhoissa mytologioissa jumalat eivät olleet eettisesti erinomaisia tai muutenkaan täydellisiä mm. siksi että ne olivat vanhempia kuin ihminen ja niillä havainnollistettiin luonnon toimintaa. Jumaluudet saattavat olla paitsi mahtavia ja jumalallisia myös vihaisia, mustasukkaisia. Ne saattoivat raiskata tai tulla raiskatuiksi, murhata jne. Jumalolennolla ja sitä vastaavalla arkkityypillä on traagisia puolia ja ihmisten kannalta huonoja, ei-suotavia piirteitä. Arkaainen yhteiskunnallinen ajattelu siirsi nämä luonnosta lainatut metaforat mutkitta ihmisuhteisiin, etenkin miesten ja naisten välisiin. Vanhakan-
taisisissa yhteisöissä ”miehet” ja ”naiset” ovat edelleenkin kollektiivisia yhteiskunnan osia, ei niinkään yksilöjoukkoja.

Yksinkertaisella arkaaisella logiikalla voidaan myös ymmärtää, että Maa ja Taivas ovat sukupuolittuneet maanviljelysajan myyteissä: ”heikko”, vastaanottava, passiivinen Maa on samaistunut naiseuteen ja jylisevä, salamoiva ja sateita tuottava Taivas taas mieheyteen. Tästä jaosta on seurannut useita arkkityyppejä, mm. maanviljelyn jumalatar Demeter ja taivaan isäjumala Zeus – roomalaisilla Jupiter – jonka salamat ja sade ovat hedelmöittäneet maan varsin väkivaltaisesti. Naiseus ja mieheys ovat

tämän maa–taivas metaforan kautta olleet keskenään ristiriidassa vaikkakin välttämättömiä toisilleen.

Sukupuolten ristiriidoille on toinenkin perspektiivi, josta mm. Ken Wilber puhuu kirjassaan *Up From Eden*. Uusi kehitysvaihe pyrkii mitätöimään ja leimaamaan vanhemman kauden jumaluuksineen pahuudeksi. Karen

Armstrong kuvaa yhtä tällaista murrosta: Ennen kuin maskuliinisuuden ylivalta kulttuurissa ja uskonnoissa alkoi, vallitsi Suuren Äiti-jumalattaren kulttuuri, joka syntyi maanviljelyksen yleistyessä. Suuri Äiti oli luoja, ylläpitäjä ja raivoisa tuhoaja.

Muinaisten kulttuurien yhteentörmäykset vaivaavat edelleen ihmisten henkis-psykkistä yhtenäisyyttä Arkkityyppien esiin nouminen alitajunnan syövereistä saattaa tuottaa tällaisia arkaaisia löydöksiä.

Kulttuurin siirtyessä maskuliinisuuden puolelle koko naiseus leimattiin ”pahaksi” tai ”heikoksi” – samalla

papitarkultit alkoivat edustaa vanhempaa kulttuuria, siis ”pahuutta”. Tasa-arvon aikakin se vielä jäytää mieliä: myöhäiskivikautisen äitikultin ”pahuutta” ollaan näkevinään nykynaisissakin.

Esimerkiksi naispappeuden torjunta vastaiskuineen on kaikessa fanaattisuudessaan mitä ilmeisimmin kollektiiviseen alitajuntaan jääneen muinaistaistelun tulosta – eikä suinkaan

Tästä on lähdetty. Alkukantainen Suuri Äiti oli myös kaikkien jumalatarten esiäiti. Suuresta Äidistä on pitkä ajallinen ja kulttuurinen matka Kreikan kauniisiin jumalattariin.

korkealle kehittyneelle uskonnolliselle mielenlaadulle ominaista harmonista intuitiota.

Naisen arkkityyppejä

Maskuliinisuuden päästyä voitolle naispuolinen jumaluus siis heikkeni ja hajosi osiin. Naiseuteen alkoi vähitellen liittyä erilaisia sävyjä ja kategorioita.

Bolenin sanoma kirjassaan *Goddesses In Everywoman* on, että naiseuteen pitää hyväksyä paljon muutakin kuin perinteiset naiskäsitteet. Bolen pitää muinaiskreikkalaisen pantheonin koko naisellista jumalatar-arkkityyppikoelmaa naiselle parempana tulkintatapana kuin Jungin ”kaksi olemusta yhdessä ihmisessä” eli *animus-anima* yhdistelmää.

Nainen nähdään tällöin periaatteessakin kokonaisuudessaan naisena vaikka tiettyjen jumalatar- ja jumala-arkkityyppien kautta hän saat- taan toimia ja ajatella ”maskuliinisesti”. Väärään naisellisuuden muottiin pakotettuna nainen masentuu ja ahdistuu. Nainen voi löytää itsensä naisena useamman arkkityypin kautta.

Bolen jakaa käyttämänsä naispuoliset arkkityypit kolmeen kategoriaan: itseriittoiset ja ulospäin suuntautuvat **neitsytjumalattaret** Artemis, Hestia, Athene, avio- ym. seksuaalisuhteidensa vuoksi **loukkauksille alttiit** jumalattaret, Hera, Demeter ja Persefone sekä **alke- mistinen** rakkauden jumalatar, Afrodite. Tämä muinaiskreikkalainen jumalatarsarja kuuluu siis jo uudempaan maskuliiniseen kulttuuri- ympäristöön, missä nainen nähtiin miehen silmin ja missä mies oli kaiken keskipiste. Ju-

malille ja jumalattarille syntyi omia edelleen muinaisten kulttuurinvaihdosten ja arkaaisen logiikan mukaisia ”toimenkuviaan” ja sukupui- taan (**Hesiodos, *Jumalten sukupuut***).

Bolenin käsittely paljastaa aiheen moni- tasoisuuden: Jumalhahmon, häneen liittyvät tarinat, tapahtumat ja avio- ym. suhteet, hä- nen psykologisen hahmonsä ja luonnetyypin, jossa arkkityyppi toteutuu. Bolenilla on myös ohjeita miten arkkityypin voi aktivoida ja li- säksi vielä esimerkkejä, joista kyseisen arkki- tyypin voi löytää. Esim. on mahdollista olla ”Artemis-nainen”, jossa luonne on toiminta- tavaltaan ”Artemiksen kaltainen” vaikka ta- rinoiden tai hahmon ulkoiset tunnusmerkit – metsästys, kuu, naisystävät, neitseys – eivät sen kummemmin toteudu.

Neitsytjumalattarista Artemis on metsäs- tyksen ja Kuun jumalatar ja sikäli myös valon tuoja. Hänellä on jousi, jonka hän on saanut isältään Zeulta. Hän on neitsyt, haavoittuma- ton metsän ja eläinten hallitsijatar. Hän viihtyy sisarparvessa (myytissä nymfit). Hän auttoi äi- tiään Letoa synnyttämisessä. Arkkityyppinä ja naisen mallina hänellä on vahva päämäärätie- toisuus. Artemis-nainen voi olla sivistymätön ja tunne-elämältään kylmä, hän voi olla myös ilkeä jos hänen oikeudenmukaisuudentaju- aan loukataan.

Olympolainen Artemis on kuitenkin jo siis- titty versio varhaisemmasta verenhimoisesta Artemiksestä.

Athene on Zeun päästä syntynyt neitsytju- malatar, viisauden ja tiedon jumalatar, loogik- ko, strategi, kantaa suojaavaa kilpeä ja kypärää.

”Arkkityyppisesti oikein”

Neitseys on ollut muinaisina aikoina naiselle merkittävä ominaisuus. Papitar-neitseys on ollut vuosituhantinen instituutio, joka on sekä rajoittanut että vapauttanut naista. Neitseys on ollut naiselle hyväksytty tapa ”sovittaa” häneen liitettyä arkkityyppistä ”pahuutta”, johon usko- taan esim. Raamatun luomiskertomuksen pohjalta. Esim. Neitsyt Marian neitseys on vielä- kin uskonkappale, johon kajoaminen herättää runsaasti vastalauseita. ”Neitseys” tässä tapa- uksessa on **arkkityyppisesti oikein**. Siinä kehityslinjassa, jonka kristillinen kulttuurimme on omaksunut ”neitseys” herättää tajunnan symbolitasolla edelleen myönteisiä tunteita jumalalli- suudesta ja erityislaatuudesta hyväydestä.

Naisena hän ystävystyy miesten kanssa, toimii ja kilpailee heidän kanssaan tasaveroisena. Arkkityypinä hän edustaa naista, jota pää hallitsee, ei sydän. Athene-nainen voi siis olla vaisu ja etäinen tunne-elämältään.

Hestia on kodin ja kotilieden neitsytjumalatar. Hestiaa pidetään naisen sisäisimpänä arkkityypinä. Hestia on sisäänpäin kääntynyt ja itseriittäinen, ”itse itselleen”. Hestia-naisista on nykyään vaikea löytää tunnettua esimerkiksi, heistä kun ei oikein saa aikaan draamaa. Ehkä Hestia on nykyajan vaatimusten johdosta latenttina. Bolenin ajatuksen mukaan Hestiaa pitäisi pyytää auttamaan, jotta kodeista tulisi jälleen yhteiskunnan perusta. Hestialla yhtenä vanhimmista jumalattarista on paljon yleisinhimillisiä merkityksiä:

Jokainen koti symboloi ”oikeaa kotia”, lapsuuden kotia, ja siihen liittyvän perustunteen palauttaminen on yksi ihmisen (ei pelkästään naisen) eheyden perusta.

Edelliselle voidaan esittää myös henkinen tulkinta: Kun ”kodin tunne” laajentuu koskemaan koko olemassaoloa, ihminen on saavuttanut henkisen eheyden ja ilmeisestikin yhden tärkeimmistä henkisistä tavoitteistaan. Koti on laajentunut Kodiksi, arkkityyppi on saanut korkeamman merkityksen.

Alkemistinen jumalatar Afrodite on meren vaahdosta syntynyt kauneuden, rakkauden – tai ehkä paremminkin rakastumisen – ja seksuaalisuuden jumalatar. Hän on naimisissa ramman seppä Hefaistoksen kanssa ja on etupäässä uskonon miehelleen.

Afrodite-naisella on oma pukeutumistapansa, elehtimistapansa ym. jotka viestittävät mahdolliselle kumppanille sitä, että naisen hormonit toimivat nyt rakastumisen hyväksi.

Naisen arkkityypinä Afrodite kuvastaa suhteutumistapaa, jossa toimitaan ”rakastumisperiaatteella”: hän nostaa ”parrasvaloihin” asioita

ja ihmisiä, joista on kiinnostunut ja jättää sen, mikä on lakannut kiinnostamasta. Bolen sanoo tätä ”Afrodite-tajunnaksi”. Afrodite-nainen toimii ensin ja ajattelee vasta sen jälkeen, kuten hänen rakastajansa Areskin. Afrodite on kauneuden ja taiteellisuuden luoja ja kaikessa huikentelevaisuudessaan ja ”alkemistisuudessaan” hyvin tarpeellinen mm. kulttuurin saavutuksille.

Karkeassa maskuliinisessa yhteiskunnassa nainen on aina ollut vaarassa tulla raiskatuksi, ryöstetyksi, petetyksi tai muuten alistetuksi. Ei siis ihme, että näillä alistettuun naiseuteen liittyvillä puolilla oli omat jumalattarensa. Tai ehkäpä tiettyjen jumalattarien loistokkaaseen jumalhahmoon oli liitetty nämä naisen elämää hankaloittavat puolet, jotta he suojelisivat ja auttaisivat häntä kärsiviä naisia.

Hera, avioliiton jumalatar ja avioliiton pyhyiden suojelijatar oli Zeuksen puoliso ja raivoisan mustasukkainen miehensä jatkuvan uskottomuuden vuoksi.

Demeter, ”äiti”, viljan ja äitiyden jumalatar raiskattiin. Persefone, hänen tyttärensä, myös raiskattiin ja joutui Manalaan Haades-jumalan ryöstämänä. Manalassa hän joutuu olemaan – äitinsä, viljan jumalattaren tahdosta – neljä kuukautta kerrallaan joka vuosi, mikä ilmeisesti liittyy maanviljelyyn ja viljan kasvamiseen. Tässä tarussa Persefonesta käytetään vain nimitystä ”tyttö”, kreikaksi *kore*.

Tässä yhteydessä sopii myös muistaa, että muinaisuudessa kaikki kuolemanpuoleen liittyvä viittaa myös tärkeisiin initiaatioihin – niihin liittyy myytin korkeampi henkinen puoli. Kuolemanpelon ja edelleen kuolemanpuolen hallitseminen on ollut yksi vaikeimpia ja olennaisimpia asioita ihmiselämässsä. Henkisessä mielessä voimme muistuttaa mieleemme **Jeesuksen** sanat: ”Ellei vehnänjyvä kuole...”

Kertomus on niin kuin se kerrotaan, ts. se on väljä ja vapaa ertiavoin uudelleen kerrottavaksi ja tulkittavaksi.

Persefone on Bolenlaisessa nyky-ymmärryksessä lähinnä alitajunnan ja masennuksen valtiatar ja jumalattarista kiinnostavimpia siksi, että hän näyttää olevan arkkityyppinä hyvin yleinen. Persefone-arkkityypillä on suuri kehityspotentiaali avoimuutensa ja lapsellisuutensa vuoksi – ja sen vuoksi naisen luovuudelle yhtä tärkeä kuin Afrodite. Ts. kun nainen kehittyy ihmisenä myös hänen arkkityyppinsä kehittyvät hänessä. Persefone, kehittyessään, ei vie naista enää masennukseen tai kuolemaan eikä altista pahoinpitelylle vaan paremminkin hillitsee muiden arkkityyppien yksipuolisten intressien ylivaltaa, antaa mahdollisuuksia kehittyä ”maan alla”, piilossa.

Miesten arkkityyppejä

Bolen kirjassaan *Gods In Everyman* näkee miehiä ja isyyttä koskevan kehityskaaren: Isäjumala Zeus, toisin kuin edeltäjänsä, Uranus ja Kronos, oli ainakin osalle lapsistaan hyvä ja kannustava isä. Nykyään isyydellä on jo – ainakin periaatteessa – täysin positiivinen merkitys.

Bolen jakaa muinaiskreikkalaiset jumalat *isä*-jumaliin ja *poika*-jumaliin. Muinaiskreikkalaisessa pantheonissa isä-jumalia ovat pääjumala, taivaanjumala salamoiden valtiatar, Zeus, Haades, Manalan jumala ja Poseidon, meren jumala. Poika-jumalia ovat, Hermes, jumalten sanansaattaja, Ares, sodan jumala, Apollon sekä seppä Hefaistos.

Zeuksella oli kaksi vaimoa, tunnetumpi, jälkimmäinen niistä on Hera, jota hän petti. Zeulla oli lapsia koko liuta – myös kuolevaisten naisten kanssa. Zeus-jumala kaikessa maskuliinisuudessaan saattoi myös raikata. Arkkityyppinä Zeus on laajakatseinen hallitsijatyyppi, jota pikkuasiat eivät kiinnosta. ”Zeus-mies ei välttämättä ole paras mahdollinen aviomies, mutta naiselle, joka arvostaa valtaa ja pystyy pitämään kulissit pystyssä, Zeus sopii”, sanoo Bolen.

Toisaalta koko kreikkalais-roomalaisesta jumalajoukosta ei oikein kunnan aviomiesarkkityyppejä löydy. Ehkä tämä johtuu siitä, että naista

aviovaimona ei noina olympolaisten jumaluuksien aikoina arvostettu. Siitä, että miehiltä on kaiken kaikkiaan puuttunut ”hyvän aviomiehen” arkkityyppi tai tavallisia naisia arvostava jumalahahmo, on seurannut paljon ei-ymmärtämystä sukupuolien välillä. **Ukkosenjumala Zeun** salamat lienevät raikaustarujen lähtökohta – jota ei enää pitäisi siirtää ihmiskäyttäytymiseen minkäänlaisten arkkityyppien kautta.

Toisaalta varhaisstoalainen **Kleantes** kuvasi Zeun salamoita valotuojina ja ohjauksen antajina:

”Hyväntuoja Zeus, kun saartaa pimeyden yö ukkospilvistä kirkkauden salamat lyö!”

”Oi hetteiltä erheen lapsesi suojaathan, sielujen pimeyden valaisethan.”

Haades, Manalan jumala on miehen arkkityyppinä ujo, usein psyykkisistä ongelmista kärsivä. Seksuaalisuus on hänelle vaikeaa, hän kohtaa mieluummin kuviteltuja naisia, elää fantasioissaan.

Myös Haades-arkkityyppi voi olla henkisesti tärkeä samoista syistä kuin Persefonekin.

Loput Bolenin kuvaamat jumala-arkkityypit jääkööt pidempää käsittelyä vaille: äkkikipäinen Poseidon, korkeakulttuurin ja tieteen suojelija Apollon; Hefaistos, käsityöläisen arkkityyppi; rähjävä ja tanssiva sodanjumala Ares sekä ekstaattisten naisten palvoma viininjumala Dionysos. Lisäksi on vielä monikasvoinen kauppamies Hermes, taitava välittäjähahmo, mutta osittain myös epäluotettava veijari ja triksteri; Hermes on yksi Olympoksen viestinviejistä ja myös yhteydessä Manalaan – tiedetään, että Hermes-arkkityypin takana on joukko erilaisia jumalia.

Myyttejä ja tulkintoja

Siinä missä typologiset arkkityypit antavat tietoa omista ja toisten ihmisten luonteenpiirteistä siinä kertomukset karakterisoivat erilaisia elämäntilanteita ja haasteita.

Pohdin tässä kahta psykologiasta tuttua kertomusta, Narkissos- ja Oidipus-myyttiä sekä niiden tulkintamahdollisuuksia eri tasoilla. Si-

Tarpeet ovat edelleen samat kuin ennenkin: ongelmista selviäminen, kasvu ihmisenä, avioliiton solmiminen, lasten saaminen sekä yleisemmin ottaen pettymysten ja kuoleman hyväksyminen – sekä mahdollinen valaistuminen tai muu voimakas henkinen kehitysaskel sitä edeltäneine vaaroineen ja vaikeuksineen.

Hermes, jumalten lähettiläs sitoo sandaaleitaan

Joviaali Zeus, olympolaisten jumalien johtaja ja pääjumala.

syfos ja Narkissos eivät olleet jumalia, eivätkä hahmoina samalla tavalla arkkityyppejä kuin varsinaiset jumalat, mutta näissä tarinoissa on nykyihmisten kannalta mielenkiintoisia tulkinnan mahdollisuuksia.

Narkissoksen tarina: Nymfi Liriopen poika, Narkissos, oli kaunis ja lahjakas. Kaikki rakastuivat häneen ja olivat hänen kimpussaan, mutta hän ei halunnut antautua kenellekään. Mm. Ekho, joka toisti aina vain sen mitä kuuli toisilta, oli häneen rakastunut, mutta Narkissos torjui hänet jyrkästi ja Ekho muuttui kaiuksi. Nemesis, kohtalotar, langetti tällöin tuomionsa: ”Narkissos rakastukoon sellaiseen, jota ei voi koskaan tavoittaa!”

Kun Narkissos lähteellä näki oman kuvansa, hän yritti koskea tätä, mutta silloin kuvajainen aina särkyi. Narkissos jäi tuijottamaan kuvaansa kunnes riutui ja muuttui narsissiksi.

Narkissos on freudilaisessa psykologiassa yksipuolistettu ”narsistisen ihmisen kuvaukseksi”. Kun katsomme yksityiskohtia, voimme löytää aivan toisenlaisen tulkinnan. Kyseessä onkin ehkä kokonaan toisenlainen opetustarina.

Narkissos oli nuori mies, **Ovidiuksen** mukaan noin 15-vuotias. Nykykäsityksen mukaan sen ikäiselle ei ollut hyväksikään olla ”kaikkien rakkauden kohteena” (muinaiskreikkalaisessa kulttuurissa poikien hyväksikäyttö oli tavallista ja yhteiskunnan hyväksymä tapa). Toisin sanoen, Narkissoksen kokemus oli todennäköisesti traumaattinen. Tässä voi ottaa myös huomioon, että kasviksi muuttuminen on kreikkalaisessa mytologiassa yleinen pako paikka ylivoimaisista tilanteista.

Narkissoksen kokemaa vaikeaa tilannetta voisi pitää portaana, jonka kautta tulkinta voidaan muuttaa henkisemmäksi. Narkissosta pyrittiin vetämään joka suuntaan, eikä hän voinut löytää rauhassa omaa itseään. Mm. tyhmä Ekho, joka vain toisteli muiden sanomisia, oli hänen kimpussaan. Kun Narkissos torjui Ekhon ja vihdoin lähteellä näki oman kuvansa, hän rakastui siihen ja vähitellen muuttui narsissiksi.

Voimme ajatella, että Narkissoksella oli sekä muiden ihmisten esittämien vaatimusten aiheut-

tamia että myös omia sisäisiä ristivetoja – hänellä oli runsaasti ”kauneutta ja lahjakkuutta” ts. erilaisia lahjakkuuden lajeja, joita kaikkia olisi pitänyt viedä eteenpäin, jolloin keskittyminen on vaikeaa. Ekhon torjuminen voidaan tulkita sisäisenä prosessina, jolla Narkissos vapautuu ”sisäisestä kaiusta”, joka toistelee niin omia sanomisia kuin erilaisia arvosteluja ja kiistoja. Oman kuvansa näkeminen lähteessä voidaan nyt tulkita henkisesti: Kun Narkissos lähteellä – lähteet ovat aina olleet Kreikassa pyhiä paikkoja – vihdoin pystyi keskittymään, hän näki itsessään olevan jumaluuden, johon hän myös rakastui. Silloin, kokiessaan suurta intohimoa tähän jumalalliseen rakkaudenkohteeseen ja sen saavuttamiseen hän muuttui puhtaaksi hengeksi tai sieluksi, jota narsissi keskittyneessä kauneudessaan symboloi.

Tällä tavoin narsissiksi muuttuminen vastaisi syvää meditatiivista tilaa.

Oidipuksen tarina: Kuningas Oidipus on Sofokleen tunnetuimpia näytelmiä. Oidipuksen tarina on nykyään tunnettu lähinnä Freudin teorian mukaisesta oidipuskompleksista, mutta tämäkin tarina voidaan tulkita eri tavoin – esimerkiksi tavallisena siirtymäriittinä tai sitten pitkälle kehittyneiden ihmisten henkisenä initiaationa.

Se kertoo pojasta, joka syntyi Theban hallitsijaparille Laiokselle ja Iokastelle. Nämä kuuluaan sokean tietäjä Teiresiaan ennustuksen, että poika tulisi tappamaan isänsä ja naimaan äitinsä, antoivat pojan erälle paimenelle, jonka myös määräisivät tappamaan tämän. Paimen ei kuitenkaan tehnyt sitä, vaan vei pojan Korinthon.

Korinthoksen kuningasparilla ei ollut lasta, ja he adoptoivat löytölapsen ja nimittivät lapsen Oidipukseksi. Kasvettuaan täysikasvuiseksi Oidipus meni tietäjän luo mutta saikin kuulla saman ennustuksen, joka oli lausuttu hänen vanhemmilleen: Hän tulisi tappamaan isänsä ja naimaan äitinsä. Oidipus, joka ei tiennyt oikeaa syntyperäänsä, päätti lähteä kauas Korinthoksesta.

Kolmen tien risteyksessä tuli Oidipuksen eteen seurue vaatien tietä. Ylpeä kuninkaan poika Oidipus ei väistynyt. Oidipus ei tiennyt, että vaunuissa istunut vanhempi mies oli Laios, Theban kuningas, hänen oikea isänsä. Syntyi tappelu, jonka tuoksinassa Laios yritti iskeä Oidipusta sauvallaan mutta Oidipus tappoi hänet ja hänen seurueensa, joista yksi pakeni kertomaan tapahtuneesta.

Tähän aikaan Thebaa piti hirmuvallassaan siivekäs naispuolinen Sfinksi, joka odotti tien varrella matkalaisia ja kysyi heiltä arvoituksia. Oidipus sai vastattavakseen arvoituksen: ”*Mikä se on, joka kulkee aamun neljällä, päivän kahdella ja illan kolmella jalalla?*” Oidipus vastasi: ”Se on ihminen, joka vauvana konttaa ja vanhuksena kulkee kepin kanssa.” Sfinksi menetti voimansa, Theba vapautui. Niin Oidipus sai kuninkuuden ja vaimokseen entisen kuninkaan lesken, Iokasten - siis oman äitinsä.

Näin ennustus oli toteutunut, mutta totuus selvisi Oidipukselle ja Iokastelle vasta paljon myöhemmin, jolloin Iokaste tekee itsemurhan ja Oidipus puhkoo silmänsä äitinsä rintaneulalla.

Oidipus-tarinaa kehystävät *sokean tietäjä Teiresiaan ennustukset* ja *kohtalo, jota ei voi paeta*, ne kaikki vihjaavat ”arkkityypiseen todellisuuteen” eri tasoilla. Edelleen – Oidipus on kuninkaan poika, joka ei tiedä oikeaa syntyperäänsä, vaan on väärässä kuningaskunnassa. Tuntemattomassa menneisyydessä on jotain uhkaavaa. Prinssi Oidipus syöksyy tragedian syvyyksiin, kun hänen oikea isänsä käy hänen kimppuunsa ”kolmen tien risteyksessä” ja Oidipus joutuu tappamaan hänet, tosin tietämättä kuka oli kyseessä.

Esim. *unien tulkinnoissa* isän tappaminen voi tarkoittaa vanhan minuuden kuolemistä ja oman itsen löytämistä. Äidin naiminen voi henkisimmillään tarkoittaa paluuta alkusyntyynsä, kunhan on ensin ratkaissut ihmis-kasvoisen leijonan, sfinksin antaman arvoituksen: oman ihmisyytensä ja ikäkausiensa arvoituksen.

Kreikkalaiset näytelmäkirjailijat ovat luonnollisesti korostaneet traagisuutta, mutta ennustukset ym. perinteinen tarinarekvisiitta vihjaavat henkiseen initiaatioarkkityyppiin: oma tie on vain käytävä läpi ja initiaatio suoritettava. Ajattelen näin: Oidipuksen tarina kuuluu ”oidipusihmisille”, ts. niille, joiden kehityskaari on jossain (jopa freudilaisessa!) mielessä analoginen Oidipuksen kanssa. On ollut tarkoitus, että heidän tiensä saa suuntaa tästä tarinasta.

Armstrongin mukaan siirtymäriiteissä yhteisön korkeimmat salaisuudet ilmoitettiin kokelaalle, joka oli jo toivonsa menettänyt ja hulluuden partaalla. Myös pyrkiessään henkinessä kehityksessään eteenpäin ihminen joutuu käsittämättömiin umpikuijiin, jolloin tragedia vihjeittensä ja tulkintansa kautta ohjaa ymmärtämään elämän korkeampaa puolta.

Oidipus on hyvä hallitsija mutta rikkoo tärkeimpiä yhteisöllisiä tabuja tietämättään.

Yhteisön tabujen rikkominen on henkisten myyttien tärkeä yksityiskohta. (Niin tekee myös Parsifal, joka aluksi tappaa pyhän joutseen, mutta pelastaa lopulta koko yhteisön.) Oidipuksesta tulee lopulta sokea niin kuin tietäjästäkin ja hän lähtee maanpakoon. Kun muistaa, että mystiikkaan viittaava kreikankielen sana *mystein* tarkoittaa silmien sulkemista, on mahdollista ajatella, että tarinassa Oidipus läpäisee mystikon vihkimyksen ”sokeutumalla” ja siirtyy ”maanpakoon” eli kehityksensä seuraavalle tasolle.

Maailman alku, loppu ja Kristus-arkkityyppi

Kristinuskolla on myös omat arkkityypinsä kuten Kristus ja ”maailmanloppu”.

Kristus arkkityypinä kokoaa aineksia monesta lähteestä. Se alkaa uhrauksen kehityskaaresta ja uhrin kelpaavuudesta Jumalalle. Uhrauksen symboliikka henkistyy, *Kristus-arkkityyppi* etenee Jumalalle uhratusta konkreetista uhrilampaasta tai syntipukista joiden avulla syntejä on pyritty mitätöimään kohti Jeesus

Kristusta, Jumalan Karitsaa ja siitä edelleen ihmisen omaa Kristus-tietoisuutta.

Kristus-arkkityypissä on muistumia muinaisista sankareista, parantajista, voidelluista kuninkaista – jotka olivat myös jumalia tai jumalan poikia – ja myös ihmis- ja eläinuhreista. Jeesus Kristuksen syntymän ja kuoleman ajankohdat on asetettu vuoden kierron strategisille paikoille ja hänen sukuluettelonsa voidaan johtaa Joosefin esi-isästä, kuningas Daavidista siitä huolimatta että Jeesus ei evankeliumien mukaan ollut Joosefin lapsi vaan ”sikisi Pyhästä Hengestä ja syntyi neitsyt Mariasta”. Jeesus oli myös ”juutalaisten kuningas” ja maailmanlopun tapahduttua koko maailman hallitsija, Jumalan poika ja Jumala, paimen ja uhrilammas – ”karitsa”.

Arkaainen logiikka kulkee jotakuinkin näin: oikea Kristus täyttää kaikki perinteiset ennustukset ja ehdot siitä huolimatta että fyysinen todellisuus ei niitä täsmälleen noudattaisikaan, joten kertomuksissa joustetaan hiukan hienon ja korkean asian *täydellisyyden* hyväksi sekä nostetaan samalla mielikuva Jeesus Kristuksesta henkiseen todellisuuteen, Jumala-tasolle.

Sukuluettelon katkeamattomuus ja Marian neitseus samoin kuin muunlaiset ihmeet ja paradoksaalisuudet kehystävät Jeesuksen antamaa esimerkkiä ja opetuksia. Ne sanovat: ”Kuunnelkaa, nyt tulee jotain kuulemisen arvoista!” Ihmeet eivät silti ole ”se juttu” vaan parhaimmillaan ne nostavat kuulijan tajunnan ymmärtämään Kristuksen opetuksia ja hänen viitoittamaansa Tietä sekä symbolitasolla että ”uutena elämänä”, jota Kristus hallitsee.

Kristus on samaistettu myös Logokseen, kaikkialliseen Järkeen mutta yhtä hyvin myös kaikkialliseen Rakkauteen. Kokonaistavassa ajattelussa niin Järki kuin Rakkaus ja rationaalisuuskin mukautuvat hyvin saman kehityskaaren ja kokonaisuuden aidoiksi osiksi.

Tällä hetkellä Kristus-arkkityypin selväpiirteisimpiä ominaisuuksia ovat syntien anteeksiantaminen, iankaikkinen elämä, rakkaus. Syntien anteeksiantaminen ja saaminen helpottaa oloa ja poistaa synteihin sitoutumisen. Ihminen vapautuu.

Syntien sovittaminen on voimakas henkisen ja aineellisenkin kehityksen moottori. Kun Kristus-arkkityyppi sisäistyy, jokainen ihminen voi toimia anteeksiantajana ja anteeksi-pyyttäjänä – iankaikkinen elämä on ”tässä ja nyt”, joka hetki.

Kristus-arkkityyppi jatkaa matkaansa henkisenä prosessina keräten mukaansa ”kaikkea hyvää”.

Kristus-arkkityyppiin liittyy myös tunte-mamme ajatus *maailmanlopusta*.

Arkaaista ajattelutapaa seuraten ”maailma” tarkoitti *kosmosta* ts. järjestynyttä elämänym-päristöä. Muinaisessa Kreikassa pääteltiin, että aluksi oli *alkukaaos*, joka täytyi luoda kosmokseksi. Tämä ajatus oli mm. Platonilla. Kosmos saattoi kuitenkin tarkoittaa esim. taloa tai kaupunkia, joka luotiin suuremman maailman-kaikkeuden kuvaksi.

Siitä, kuka oli ”maailman”, kaikkein ensimmäisen kosmoksen, alun alkuaan luonut, on ollut eri aikoina niille ominaisia käsityksiä. Ne, jotka ovat ajatelleet maailman olleen heti luomisen jälkeen ”hyvä” ja ”täydellinen” ovat sitä mieltä, että maailman on luonut Jumala. Ne taas, joiden mielestä maailma on huonosti luotu ja alkuaankin paha, siirtävät vastuun ”*demiurgille*”, joka on useissa tarustoissa jopa hirviö.

Silloin kun ajatellaan, että kosmos, luotu maailma, on vain tietyn kulttuurin elinympäristö, tunnettuja ”maailmanloppuja” on ollut lukuisia. Vedenpaisumustarinat kertovat tietynlaisista kosmoksen tuhoutumisista. Rationaalinen ajattelu ja tekninen kehitys ovat siirtäneet ”maailman” rajoja, myös maailmanlopun on ajateltu koskevan ilmeisestikin paljon laajempaa universumia kuin aiemmin.

Kaiken kaikkiaan maailman pahuus on jonkin tai jonkun syytä. Vanhassa Testamentissa käärme leimataan syylliseksi ja ihminen on pahan vallassa kunnes syntyy pelastaja, joka ”polkee käärmeen pään”. Tämän prosessin lopullinen päätös on apokalyptisen ajattelun mukaan *maailmanloppu*.

Tunnetuin maailmanlopun ennustuksista on *Johanneksen ilmesty*s, johon uskotaan vakaasti

*Hera oli avioliiton py-
hyyden jumalatar.*

nykyäänkin siitä huolimatta, että kyseisen tapahtuman ajankohta on kerta kerralta ennustettu väärin. Tätä kirjoitettaessakin on pieni venäläinen uskonlahko luolassa odottamassa maailmanloppua. Maailmanlopun uskojat pitävät tätä apokalyptista tapahtumaa täysin konkreettisena. Ennustusten erityinen maailmanloppu ja ilmastomuutoksen globaalit katastrofiodotukset näyttävät nykyisin sekoittuvan yhteen siitä huolimatta että Raamatun kertomus hirviöineen ja pasuunaan puhaltavine enkeleineen onkin silmiinpistävän mielikuvituksellinen tarina.

Johanneksen ilmestystä on kuitenkin mahdollista pitää myös Kristus-tietoisuuteen johtavan henkisen puhdistumisprosessin symbolikuvana – hirviöt ja enkelit pääsevät silloin edustamaan ihmisen sisäisiä voimia.

Maailmanlopun ennustuksissa on tiettyä arkkityypistä kaavamaisuutta ja ihania lupauksia siitä, että lopuksi kaikki on hyvin ja Kristus pääsee hallitsijaksi. Maailmanlopun ennustuksia valottaa erinomaisesti **Tony Dunderfelin** ja **Martti Mäkisalonen** kirja *Apokalypsis Maailmanlopun pelot ja uuden maailman unelmat*.

Mihin arkkityyppejä voidaan käyttää nykyelämässä

Arkkityypeissä on siis mm. paljon toistetun tarinan itseään toteuttava voima: itseään toteuttavan ennustuksen voima! Ajatuksen voima! Sanojen voima! Kohtalonomaisuuden voima! – sekä lisäksi paljon asioita, jotka ovat kasvanut sisälle ihmiseen ja yhteiskuntaan.

Ehkäpä tärkein niistä on inhimillisten tarpeiden pysyvyys, jolloin henkilöiden reaktiot selittyvät sekä tarinan kautta että elämän kautta.

Kollektiivisesti vaikuttava on myös kollektiivisen huomion ja yhteisöllisten tapojen *muutoon pakottava voima*, mistä aiheutuu paljon hankaluuksia vapautta itseisarvona pitävässä yhteiskunnassa. Monet ongelmaryhmät esim. nuorison parissa johtuvat siitä, että auttaminen tuntuu pakottamiselta tai että vapaus vaikuttaa hylkäämisen tavoin.

Konkreettisimmalle tasolle johtaa arkkityypin taipumus ilmetä ihmisessä hänen *hormonien* kautta – hormonaaliset muutokset päästävät toisia arkkityyppejä esiin ja siirtävät toisia latenssiin. Tämä on Karen Armstrongin havainto.

Kukaties lisäksi on vielä jokin ihmisestä erillinen ”arkkityypien” kansoittama henkimaa-ilma, joka – esim. afrikkalaisille uskonnoille tyypillisten henkiolentojen tapaan – voi ottaa ihmisen haltuunsa ja joita voi poistaa eksorkismin avulla.

Tiedostettuja arkkityyppejä voi soveltaa esimerkiksi niin, että yksilötasolla ihminen hyväksyy huonot puolensa ja lakkaa häpeämästä niitä ymmärtäessään paremmin itseään. Hänellä on mahdollisuus pitää niitä myyttisten, kollektiivisten hahmojen kautta saatuina kehityshaasteina. Toisaalta jonkin tietyn arkkityypin huonojen tai kehittymättömien puolten vallassa oleva voi vaihtaa arkkityyppejä ainakin tilapäisesti ja päästä vaikeuksien ohi. Tämän voi tehdä tietoisestikin. Sen lisäksi on mahdollista saada persoonalle ominaiset arkkityypit toimimaan yhdessä kokonaisuuden hyväksi.

Kollektiivitasolla tapahtuu koko ajan jotta ihmisten eettisten ja henkisten ponnistusten johdosta.

Ihmiskunta laajassa mitassa voittaessaan taistelunsa huonoja puoliaan vastaan, ehkä saa arkkityypitkin vähitellen muuttumaan suotuisammaksi, sillä samalla vaikutetaan kertomuksiin: kertomus sivistyy – hyvin negatiiviset puolet jäävät kokonaan pois tarinoista, jotka luonteensa mukaan voivat muuttua, jolloin voi ajatella, että kollektiivinen tajunta myös sivistyy ja eettistyy.

Antiikin aikana kerrottujen tarinoiden vihätyksen lieene ollut estottomassa kerronnassa, detaljien rikkaudessa ja jopa pelottelussa, mutta eroosiota tapahtuu niissäkin.

Toisaalta kamaluuksillakin on arvonsa. Eihän ihminen selvitä elämäänsä kolhuitta – varsinkin jos kyse on henkisestä kehitystiestä. Henkisten tulkintojen kautta kertomukset voivat muuttua kokonaan symbolisiksi henkisen kehityksen kaavakuviksi.

Tarina kestää sen, että sitä käytetään sekä viihdyttävänä kertomuksena että henkisenä opastuksena. Kun ihminen on vaikeassa tilanteessa, hän tarinan kautta saattaa ymmärtää kokonaisvaltaisesti itseään ja sitä ”missä menee” – sekä myös sitä miten jumalat auttavat selviytymisessä. Tai mahdollisesti heittävät eteen esteitä mutta samalla johdattavat seuraavaan vaiheeseen.

Onko elämäänsä elävä ihminen verrattavissa ”sankariin” tai ”sankarittareen”, joka on suorittamassa jumalien määräämää ylivoimaisen vaikeaa tehtäväsarjaa, kuten esim. Herakles tai Psyke. Ehkä tarinasta löytyy myös vastaus siihen, onko toiminnan aika vai pitääkö kenties vain odottaa omaa ja muiden kehitystä ”maan alla” kuten Persefone?

Arkkityyppit ja rationaalinen ihminen

Rationaalisuuden kehitys myötäilee ihmisen kokonaiskehitystä. Ensin tulee arkaainen rationaalisuus: kertomukset, myytit ja niiden realisointi riiteinä, uhreina ja taiteena. Sitten ne, kun tieteellinen rationaalisuus on vallalla, kyseenalaistetaan ja työnnetään alitajuntaan. Lopulta löytyy symbolinen käyttötapa, joka kertoo ihmisen eettisestä ja henkisestä kehityksestä.

Arkkityyppisistä kertomuksista ja niiden taruhenkilöistä löytyy myös henkinen filosofinen ydin, joka kohottaa ihmiskunnan eettistä ja uskonnollista puolta ja vie kantaviin tulevaisuuden näkemyksiin.

Rationaalisuuden kehitys nostaa esiin aikakauden ja kehitysvaiheen tärkeitä asioita. Sillä on tiukka totuuden vaatimus, ja eettisyys on myös osaltaan rationaalista. Normaali järki ja ymmärrys on alkanut puhua myös sen puolesta, ettei rationaalisuus voi sulkea ihmistä pois henkisyyttä, mystiikkaa esimerkiksi. Rationaalisuus on järkiperäinen tapa ajatella ja sellaisena tarpeellinen, mutta se ei kata koko elämää. *Integraalinen, kokonaistava* ajatusmalli pitää mahdollisena ja tärkeänä yhdistää ihmisen erilaiset voimavarat suureksi kokonaisuudeksi.

Arkkityypeissä on myös käyttämättömiä mahdollisuuksia, kuten Bolen osoittaa. On mahdollisuuksia sekä niiden kehittämiseen että vaihtamiseen. Kollektiivitasolla uudistumisen suunta riippuu myös yhteiskunnan kehityssuunnasta ja ihmisten käsityksistä yleensä. Vanhakantaisuudessa on voimaa, jonka vastustaminen tai mahdollinen uudelleen suuntaaminen on yksi ihmisen kehityshaasteista. ●

Kuvalähteet: Wikipedia/Wikimedia Commons
Kuvat on luovutettu yleiseen käyttöön

Kirjallisuutta

- Armstrong Karen: *Myyttien lyhyt historia*. Suom. Marja Haapio. Helsinki: Tammi, 135 siv. 2005
Eliade Mircea: *Ikuisen paluun myytti*, Kosmos ja historia, suom. Teuvo Laitila Helsinki: LOKI-kirjat, 156 siv. 1993
Bolen Jean Shinoda: *Goddesses in Everywoman, A New Psychology of Women*, NY: HarperPerennial, Harper Collins Publishers, 335 siv. 1984
Bolen Jean Shinoda: *Gods in Everyman, A New Psychology of Men's Lives and Loves*, NY: HarperPerennial, Harper Collins Publishers, 338 siv. 1990
Dennett Daniel C.: *Miten mieli toimii*. (Kinds of Minds, 1996). Suom. Leena Nivala. Helsinki: WSOY. 161 siv. 1997
Vico Giambattista: *La Scienza Nuova*, 1744 luettavissa mm. sivustolta <http://www.filosofico.net/gvico.htm>
Dunderfelt, Tony, Mäkisalo Martti: *Apokalypsis Maailmanlopun pelot ja uuden maailman unelmat*, Dialogia 1999
Dunderfelt, Tony, *Irti tunnekoukuista*, Dialogia 2004
Wilber, Ken: *Up From Eden, A Transpersonal View Of Human Evolution*, Quest Books, 400 siv. 1996

Tuula Uusitalo on kirjoittaja ja taiteilija. Aiheina mm. uskonnot, kulttuuri ja filosofia. Omaksunut henkisen maailmankatsomuksen.

Euroopan sielu

Hegelin ja Snellmanin filosofian mukaan maailmanhistoria on kehitystä kohti hyvää ja parempaa maailmaa. Maailmanhenki, Jumala, Absoluutti manifestoituu siinä oman ideansa mukaisesti. Ja kaikki on Jumalasta. Maailmanhengen tahto todellistuu valtiossa, sillä kansallistajuntojen ykseys on todellinen maailmanhengen tason tajunnassa. Puhumme tänä päivänä myös Euroopan hengestä. Se manifestoituu vastaavalla tavalla kuten maailmanhenki valtioiden, nimienomaan kansallisvaltioiden, keskinäisessä vuorovaikutuksessa.

Euroopan historian toimijoita olemme me, eurooppalaiset. Vaikka Euroopan historia on kansakuntien historiaa, se toteutuu kuitenkin meissä, meidän ajattelussamme ja toiminnassamme. Eurooppa olemme me, eurooppalaiset. Me, toinen toistemme ystävinä ja Euroopan hengen kanssatoimijoina voimme luoda Euroopasta yhteisen kodin. Kodin, joka ei ole suljettu vaan jonka ovet ovat avoimet. Se onnistuu, kun katsomme maailmaa *toisen* silmin. Sielun silmin. Ei ainoastaan oman tai kansallisen sielun vaan Euroopan sielun silmin.

SINIKKA JUNTURA

Koko maailmanhistoria on vapaudentietoisuuden yhä syvenevää kirkastumista, sillä hengen ominaisuus on vapaus. Hengellä on perustansa vain itsessään, se nojaa vain itseensä. Itämailla yksi ainoa ihminen, hallitsija – despootti – oli vapaa. Muinaisessa Kreikassa ja Roomassa monien saatettiin sanoa olevan vapaita. Vasta moderneissa valtioissa kaikki ihmiset voivat olla vapaita.

Kun maailma elää
meissä ja me maail-
massa, tapahtuu
se tajunnassamme
tällä hetkellä niin,
että ymmärrämme
nykyhetken menneen
jatkumona.

Kansallishenki todellistuu kansakunnan jäsenissä ja heidän kauttaan. Ja Euroopan henki saa ilmennyksensä kansallishengestään tietoisien kansakuntien jäsenten ajattelun ja toiminnan kautta. Hengen ilmetessä yksilöiden ajattelussa, ajattelun kehityksen ymmärtäminen auttaa meitä ymmärtämään omaa, kansakuntamme ja Euroopan kehitystä.

Ajattelun, hengen kehitys

Yksilö kehittyy Hegelin ja Snellmanin filosofian mukaan henkisesti hänen henkensä – ajatte-

lunsa – kehittyessä. Ajattelun kehitys on hengen itsestään tietoiseksi tulemistä. Kehityksen vaiheet voidaan kuvata **Wilberin** “kaiken teorian” tietoisuuden kehien mukaan.

Ihminen ei subjektiivisen hengen tasolla/kehotietoisuudessa ole tietoinen subjektin ja objektin yhteydestä. Objektiivisen hengen tasolla/mielen tietoisuuden kehällä yksilö kokee subjektin ja objektin, hengen ja aineen toisilleen vastakkaisiksi hengen ilmentäessä itseään ulkoisessa siis aineessa. Tai kuten Snellman kuvaa, kun ihmisen ajattelu on “uppoutunut” aineeseen ei hän tiedosta sen olevan omaansa vaan kokee sen olevan itsensä ulkopuolella. Kun henki sielutietoisuudessa palaa takaisin itsensä luo, kumoutuu subjektin ja objektin, hengen ja aineen vastakkainasettelu. Yksilö tiedostaa ajattelunsa omakseen. Maailma elää hänessä, hänen tietoisuudessaan, hänen ajattelussaan, on hänen omaa tekoaan. Ajattelumme on silloin itsestään tietoisia. Se nojaa vain itseensä, on sekä subjekti että objekti, ajattelumme ollessa ajattelumme kohteena. Sielutietoisuudessa todellistuu Snellmanin mukaan tietoisuuden ja tajunnan ykseys.

Sielutietoisuuden kehällä tiedostaessamme ajattelun omaksemme, olipa sen objekti luonto tai yhteiskunnalliset ilmiöt (Wilberin neljän näkökulman kaavion oikeanpuoleiset nurkkaukset, Se ja Ne) tai oma ajattelumme (kaavion vasen ylänurkkaus, Minä) tai lähimmäistemme ajattelu (vasen alanurkkaus, Me). Kun maailma elää meissä ja me maailmassa, tapahtuu se tajunnassamme tällä hetkellä niin, että ymmärrämme nykyhetken menneen jatkumona. Ja silloin todellistuu Wilberin “kaiken teorian” mukainen neljän näkökulman ykseys. Ilman historian tuntemusta, siinä ilmenneen hengen manifestaation tunnistamista ykseys ei ole mahdollista. Se ei myöskään ole mahdollista ilman positiivista suhtautumista lähimmäisiimme ja maailman tapahtumiin. Suhtautumisemme ollessa negatiivista ja virheitä etsivää maailma ja lähimmäisemme ilmenevät tietoisuudellemme toiseutena eikä tavoitteemme ole niissä ulkoi-

seen kätketyn hengen tunnistaminen puhumattakaan sen sisäistämisestä.

Absoluuttisen hengen tasolla tajuntamme sulautuu vähitellen Absoluuttiin, Henkeen, jolloin todellistuu hengen ja aineen tietoinen ykseys ja tajuntamme ykseys Absoluutin tajunnassa. **Vastaavalla tavalla** Wilberillä alkaa tietoisuutemme yhtyminen jumaluuteen lopullisena tavoitteena kaiken ykseys. Sielutietoisuudessa – ajattelumme kohdistuessa meneeseen ja olemassa olevaan – se elää tajunnassamme nykyisyydessä. Tulevaisuus on sille vielä avoin ja tuntematon, ei kuitenkaan enää pelottava vaan hyvä. Tajuntamme sulautuessa hengen tason tajuntaan intuitiomme kehittyi vähitellen hetkellisistä välähdyksistä hengen inspiroimaksi ajatteluksemme.

Se edellyttää kuitenkin että meillä on asiasta tietoa *a priori*. Tietoa esim. kansallishengestä – ei vain annettuna vaan ajateltuna ja ymmärrettynä tajunnassamme.

Ja että uskomme vahvasti kansallishengen tahdon mukaiseen tulevaisuuteen, vaikka emme sitä fyysisin silmin näekään.

Wilberin *holarkia*-käsite sisältyy myös Snellmanin ja Hegelin ajatteluun käsitteenä *tajunnan momentti*. Niin kuin jokainen edellinen tietoisuuden taso sisältyy momenttina seuraavaan, niin myös tämä sisältyy edelliseen mahdollisuutena, potentiaalisesti. Tämän mahdollisuuden kehittely todellistaa siirtymisen tietoisuuden kehältä toiselle. Sen tähden jokainen seuraava käsite on toisaalta edellisen määritelmä ja toisaalta uusi rikkaampi ja konkreettisempi käsite kuin kaikki aikaisemmat. Se myös määrittelee edellisen. Esimerkiksi Suomen kansallishenki on momenttina Euroopan hengessä. Suomen kansallishengen sisältyy Euroopan henki potentiaalisena. Euroopan henki on laajempi ja rikkaampi käsite kuin Suomen kansallishenki. Ymmärryksemme Suomen kansallishengestä syvenee kun todellistamme Euroopan henkeä. Tajunnan tasot eivät häviä kun tietoisuutemme kohoaa vaan ovat olemassa toisiinsa sulautuneena

niin Wilberin “kaiken teoriassa” kuin Hegelin ja Snellmaninkin ajattelussa. Voimme olla samaan aikaan suomalaisia, eurooppalaisia ja maailmankansalaisia. Ts. todellistaessamme Suomen kansallishenkeä todellistamme samalla Euroopan henkeä, kun ymmärrämme kansallistajunnan sulautuvan Euroopan hengen tajuntaan. Todelliseksi maailmankansalaisiksi meidät tekee tietoinen yhteytemme maailmanhenkeen.

Valtion idea

Yksilön ajattelun kehittyminen on henkemme pyrkimystä ylöspäin kohti jumaluutta. Hengen manifestoituminen maailmassa sen sijaan on sen laskeutumista alas aineeseen. Aineessa voimme oppia tuntemaan paitsi oman jumaluutemme, oman henkemme myös Jumalan. Henki ilmenee meille mielen tietoisuuden kehällä vielä salattuna, vastakohtaansa eli aineeseen kätkeytyneenä. Vastakohtaansa myös sikäli, että silloin Jumala ilmenee meille transsendenttina taivaassa. Niin kauan kuin emme tunnista henkeä, se joutuu “järjen viekkauksella” käyttämään ihmisiä välineinään ideansa toteutumiseksi kuten Hegel kuvaa. Tai kuten Luther sanoo: “Jumala tekee vierasta työtään”. Tällainen toiminta edellyttää myös ihmisen omia intressejä päämäärän suhteen. Tosin usein käy Hegelin mukaan niin, että ihmisen tavoitteiden ohella toteutuu myös muuta. Yksi esimerkki on Leninin tunnustama Suomen itsenäisyys. Tiedämme, että hän teki sen, koska hän uskoi Neuvostoliiton voivan myöhemmin vallata Suomen. Ja toinen esimerkki: Suomesta tahdottiin tehdä kuningaskunta. Kohtalo puuttui kuitenkin peliin. Saksa hävisi sodan ja kuningashaaveista oli luovuttava.

Hegelille ja Snellmanille valtio on transsendentti idea, kansallishenki. Sen manifestaatio on *Jumalan kulkua maailmassa*, kuten Hegel sitä kuvasi. Molempien filosofiasa kansallishenki ilmenee ensin perheessä ja kansalaisyhteiskunnassa.

Perheessä yksilö saa valmiudet astua yhteiskuntaan. Varsinaisesti vasta kansalaisyhteiskunnassa valtiolla on sisäinen ja ulkoinen suvereniteetti. Kansallishenki manifestoituu kansakunnan tavassa ja laeissa. Lain turvatessa omaisuuden ja yksilön suojan ihminen kokee mielen tietoisuudessa yhteiskunnan itsensä ulkopuolella olevaksi. Kun hän sielutietoisuudessa oppii ymmärtämään ajattelunsa avulla laeissa latenttina piilevän järjellisyden, niiden hengen, hänen tajuntansa sulautuminen kansallistajuntaan voi alkaa.

Kun emme ole tietoisia kansallishengestä, valtio on meille sen rajojen sisäpuolella oleva luonto ja luonnonvarat, sen aineellinen omaisuus. Kansallisen itsetietoisuuden kehittyessä ymmärrämme myös kansakunnan sisäisen, henkisen elämän, sen uskonnon, kulttuurin, tieteen ja taiteen sisältyvän kansallishengen ilmentyminä valtioon. Snellmanin sanoin; kansakunnan voima on sen sivistyksessä.

Uskonnolla on Hegelin ja Snellmanin ajattelussa suuri merkitys kansallisen itsetietoisuuden kehityksessä. Myös Wilber korostaa uskonnon merkitystä tietoisuutemme kehityksessä. Kristinuskon vaikutuksesta on – Snellmanin mukaan – kehittynyt myös vakaumus siitä, että jokaisen valtion tulee muodostua kansakunnasta ja jokaisen kansakunnan tulee muodostaa valtio.

Suomen valtion synty

Ruotsin vallan aikana Suomea pidettiin yhtenä maakuntana toisten joukossa. Maakunnan itäraja määriteltiin ensimmäisen kerran Pähkinäsaaren rauhassa 1323. Se kulki Pohjanmaalta kaakkoon Suomenlahden pohjukkaan eikä ollut kovin tarkka. Raja siirtyi kohti pohjoista ja itää 1743 saakka. Lähes nykyisiä rajoja vastaavat rajat saimme Ruotsin ja Venäjän rauhassa 1809.

Ruotsin vallan ajan tapahtumista uskonpuhdistus on yksi merkittävimmistä, sillä suomalaiset toteuttivat sen itse. Kansamme sai Lutherin

idean mukaan mahdollisuuden tutkia Raamatua omalla kielellä ja oman ajattelun avulla.

Agricola ja hänen työtoverinsa loivat kansalliseen tietoisuuteemme ajatuksen “kaiken teorian” mukaisesta integraalikristinuskosta. Onhan Lutherin teologian mukaan mahdollista tulla tuntemaan Jumalan tahto ja toimia sen mukaan jo maan päällä eikä vasta taivaassa.

Kansan mielikuva Ruotsin vallan ajasta säilyi myönteisenä vaikka täältä jouduttiin lähettämään miehiä sotiin ja verorahat jäivät suurelta osin emämaahan. Anjalan liitto oli ensimmäinen suomalaisten yritys erota Ruotsista, ei tosin itsenäiseksi valtioksi vaan Venäjän suojeluksessa olevaksi itsehallintoalueeksi. **Napoleonin** nousussa valtaan Ranskassa hänen laajentumispolitiikkansa heijastui myös Suomeen. Suomen sodan seurauksena 700 vuotta kestänyt Ruotsin vallan aika päättyi.

Napoleonin ja Venäjän keisarin **Aleksanteri I:n** aseleponeuvotteluissa Tilsitissä (nyk. Sovetskissa) 1807 Eurooppa jaettiin Ranskan ja Venäjän kesken. Suomi jäi Venäjän etupiiriin, mistä seurasi Ruotsin ja Venäjän välinen konflikti ja Suomen sota 1808–1809. Sodan vielä kestäessä Aleksanteri I kutsui koolle valtiopäivät Porvooseen maaliskuussa 1809. Samana vuonna Suomi sai oman keskushallinnon, kun hallituskonseljnin johtosääntö vahvistettiin ja sen toiminta alkoi.

Porvoon valtiopäiville eivät saapuneet kaikki säätyjen edustajat ja nekin, jotka tulivat, suhtautuivat niihin varauksellisesti. Kuitenkin keisarin esiintyminen ja lupaus kohottaa Suomi kansakuntien joukkoon teki edustajiin vaikutuksen. Pappissäädyn puhemies piispa **J. Tengström** julkaisi syksyllä 1809 kertomuksen maapäivistä, mikä oli pitkään lähes ainoa lähdeaineisto tapahtuneesta. Tengströmin mukaan säädyt osoittivat kunnioitustaan hallitsijalle vannomalla kukin erikseen uskollisuutta ja kuuliaisuutta hänelle. Sen jälkeen keisari vahvisti “Suomen entisen konstitution ja hallitustavan sekä kaikki sen säätyjen privilegit, vapaudet ja oikeudet.”

Martti Lutherin vaikutus eurooppalaiseen kulttuuriin alkoi 1517 Wittenbergistä teesiensä naulaamisella linnan kirkon oveen.

Kansakunnan voima on sen sivistyksessä.

Tapahtuman merkitystä ei Suomessa heti tiedostettu. Mutta ei ollut suomenkielessäkään uuden valtiollisen aseman kuvaamiseen kaikkia sanoja. Esim. valtio sana syntyi 1840-luvun lopulla, kun siihen saakka oli käytetty valtakunta-sanaa tai finanssivaltiota, ruhtinaan verohallintokoneistoa. Säätyjen kanssa synonyymina käytettiin kansakunta-sanaa. Lönnrot joutui vielä 1863 käyttämään ilmaisua “erinäisin aseuksin”, kun perustuslaki-sanaa ei ollut.

Mitä Porvoossa tapahtui? Mitä hallitsija tarcoitti konstitutiolla ja voimassa olevilla laeilla? Mitä kansakunnalla? Keskusteluun Porvoon valtiopäivien merkityksestä tarvittiin ulkopuolinen sysäys, järjen viekkautta. Keskustelu alkoi Ruotsissa, mutta vasta 1838, kun **Israel Hwasserin** pamfletti ilmestyi. Sysäyksen kirjoittamiseen hänelle oli antanut Ruotsin kuningas. Hwasser esitti, että Suomi oli solminut Porvoon maapäivillä säätyjensä välityksellä erillisrauhan Venäjän keisarin kanssa ja muuttunut ruotsalaisesta provinssista valtioksi. Hwasser sai arvosteluryöpyyn osakseen – ensisijaisesti Ruotsissa. Suomessa ei sensuurin takia voitu julkisesti ottaa siihen kantaa. **August Schaudan** kirjoitti kyllä muistelmissaan, miten Suomessa toivottiin asioiden olevan Hwasserin esittämällä tavalla, mutta miten ne todellisuudessa eivät niin olleet.

Suomessa keskustelu Porvoon valtiopäivistä ja etenkin siellä tehdystä Suomen ja Venäjän välisestä sopimuksesta alkoi yliopiston piirissä, missä Hegelin ja Snellmanin ajattelu jo tiedettiin. Eikä vain tiedetty vaan se myös vaikutti luentojen sisältöön. Ensimmäiset luennot olivat 1842. Keskustelu jatkui vuosia. Siihen osallistui myös Snellman. Hänen mukaansa Haminan rauhansopimus solmittiin Ruotsin ja Venäjän välillä ja siinä määrättiin kansainoikeudelliset, ulkoista suvereniteettia koskevat suhteet. Porvoon valtiopäivillä sen sijaan sovit-

tiin Venäjän keisarin ja Suomen kansan välillä sisäisestä suvereniteetista.

Kansat, joilla on sisäinen suvereenisuus mutta ei ulkoista kuten esim. Suomella Venäjän vallan aikana, ovat kansainoikeudellisen yhteisön jäseniä. Niiden valtiollinen olemassaolo on sopimuksen nojalla taattu, mutta ne eivät voi solmia sopimuksia, käydä sotaa tai solmia rauhaa toisten valtioiden kanssa. Ne voivat kuitenkin solmia sopimuksia sen valtion kanssa, josta ne ovat riippuvaisia ja niiden valta ulottuu sopimusten sallimiin rajoihin saakka. Snellmanin mukaan myös käsitys Suomen maanviljelyksen, kaupan ja teollisuuden kansallisista intresseistä oli kehittynyt niiden irtautuessa ruotsalaisista eduista ja vähitellen myös erottuessa Venäjän intresseistä. Samoin on tapahtunut suomalaisen opetuksen, kirjallisuuden, tieteen ja taiteen suhteen. Juuri tähän kansallisten etujen saattamiseen kansan tietoisuuteen Suomen kehittämisessä on pyritty. Samoin on pyritty kasvattamaan niiden kansakunnan jäsenten lukumäärää, jotka ovat tietoisia kansallistahdosta ja pystyvät sen mukaan toimimaan.

Tammikuun valiokunnan ympärillä käyty keskustelu 1861–1863 herätti yleisen kiinnostuksen ja käynnisti keskustelun valtiopäivistä, perustuslaeista ja valtioista. Tietoa siitä, mitkä olivat perustuslakimme tai mitä ne sisälsivät, ei monellakaan ollut, mutta sitä haluttiin. Niinpä professori **Palmén** sai tehtäväksi kääntää ne. Teosta myytiin ensimmäisenä päivänä Helsingissä yli 300 kpl ja mm. Palménin luo virtasi perustuslaeista kiinnostuneita niin paljon, että hän pelkäsi asuntonsa ovien särkyvän. Helsingissä syntyi jopa mielenosoitus, missä huudettiin “eläköön perustuslaki”.

Taiteessakin lait olivat esillä. Kansallishenkemme personifikaatio sai kuvallisen ilmaisunsa mm. **Walter Runebergin** Laki-veistoksessa

Porvoon valtiopäivät 1809, Aleksanteri I antaa hallitsijanvakuutuksen, öljymaalauk, Emanuel Thelning 1812, Porvoon tuomiokapituli, Valok. C. Grünberg

Aleksanteri II:n patsaan jalustassa ja **Eetu Iston** maalauksessa “Hyökkäys”. Oman lain merkitys iskostui kansan mieliin. Suomalaisten lainkuullaisuus oli saanut alkunsa.

Kun valtiopäivät kokoontuivat 1863, käsitys perustuslaista oli yleinen. Puhuttiin “valtiomahdista” modernissa merkityksessä; valtiopäivillä on lakiasäättävä valta yhdessä hallitsijan kanssa, toimeenpanovalta on hallitsijalla. Helsinkiin kokoontuneet säädyt kokivat olevansa lakiasäättävä parlamentti vaikka sen säätyrakenne ei sitä ollut. Myös senaatin asema tiedotettiin uudella tavalla. Sitä ei voitu ymmärtää enää kunnallislautakunnaksi tai raatimiehistöksi ikään kuin Suomen valtiota ei olisi olemassaakaan, kuten **Yrjö-Koskinen** kirjoitti.

Valtiopäivien kokoontumisesta alkoi käsitys Suomesta valtiona maakunnan sijaan voimis-

tua edelleen. Yksistään niiden säännöllinen kokoontuminen vahvisti valtioaatetta. Sen lisäksi käydyt valtiopäiväkeskustelut ja anomukset selvensivät valtiomahtien välistä rajaa. Kuten saksalainen tutkija **Robert Schweitzer** kirjoitti: “jokaisella lailla jonka keisari antoi valtiopäivien perustuslakien mukaisesti päättää, teki Venäjä tosiasiaa yksipuolisia ja peruuttamattomia myönnytyksiä Suomen erikoisasemalle.”

Puheet Suomesta erillisenä valtiona herättivät venäläiset. Suomalaiset pitivät Venäjän syytöksiä väärinkäsityksinä. Sen vuoksi 1870-luvulla laadittiin Suomen hallintojärjestelmää esittelevä kirjanen. **Mechelinin** 1877 julkaisema Suomen perustuslait -kirja toi esiin uusia näkemyseroja Suomen ja Venäjän välillä. Samoin asevelvollisuuslain käsittely, missä yhteydessä

kiisteltiin mm. isänmaa ja valtakunta-sanoista. Lakiin hyväksyttiin lopulta isänmaa. Venäläiset syyttivät suomalaisia myös siitä miten he kansainvälisissä näyttelyissä ja kokouksissa pyrkivät esiintymään erillään venäläisistä. Ja miten he olivat ruvenneet käyttämään naapurimaa-sanaa tarkoittaen sillä sekä Ruotsia että Venäjää.

Vuonna 1884 senaatti saikin tehtäväksi laatia uuden esityksen Suomen hallitusmuodosta ja valtiopäiväjärjestyksestä. Yksi sen tekijöistä oli Mechelin. Esitys ei ollut Venäjälle mieleen, joten Mechelin julkaisi sen omissa nimissään ranskaksi. Hän myös kustansi sen. Kun esitys vielä saksannettiin ja julkaistiin arvovaltaisessa saksalaisessa julkisoikeuden käsikirjassa ja Mechelin itse levitti sitä laajan yhteysverkostonsa avulla mm. Espanjaan ja Italiaan, tuli tieto Suomesta tunnetuksi myös Euroopassa. Ei ollut ihme, että Venäjällä valitettiin suomalaisten käyttäneen valtio-ilmausta niin paljon, että monien mielestä Suomi oli jo erityinen valtio.

Kun eduskuntauudistuksessa sata vuotta sitten toteutui kaikkien kansalaisten oikeus edustajiensa välityksellä osallistua lainsäädäntötyöhön yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden perusteella, Suomella ei enää itsenäistyessään 1917 ollut tarvetta konstituoitua valtioksi, kuten monilla pienillä valtioilla. Se oli tehnyt sen jo – kaiken lisäksi lyhyessä ajassa. Sadassa vuodessa. Sata vuotta on valtion historiassa lyhyt aika. Vaikka kehitys oli saanut alkunsa Venäjän ja Ruotsin hallitsijoista, niin työn olimme tehneet itse. Olimme oppineet tiedostamaan itsemme kansakuntana, tosin vasta mielen tietoisuudessa, ts. kansakunnan laeissa ja tavoissa annettuna. Kehitystä ohjanneilla sen sijaan oli tietoa kansallishengen toiminnasta ajateltuna ja ymmärrettynä, joten voimme sanoa Suomen valtion syntyneen tietoisesti sanan ja hengen voimalla. Ja vuorovaikutuksessa toisten kansakuntien kanssa, vaikkakin vuorovaikutuksessa missä kansakuntien edut ovat vielä keske-

Valtioliput symboloivat kansallishenkeä.

Euroopan sielua ei tarvitse löytää. Se on jo meissä.

nään vastakkaisia ja yhteen sovittamattomia. Olemmeko jo sisäistäneet omien lakiemme ja tapojemme henkeä riittävästi ollaksemme kansakuntana valmiit aloittamaan toisten kansakuntien kanssa sellaisen yhteistyön, missä tämä vastakkaisuus kumoutuu?

Mitä on Eurooppa?

Myyttien Europa-neidon jälkeen Eurooppa vakiintui antiikin termistössä tarkoittamaan maantieteellistä aluetta ensin erotuksena Aasiasta ja myöhemmin myös Afrikasta. Itse Euroopan aluekin vaihteli rajoiltaan, kunnes ne vakiintuivat nykyiselleen. Keskustelu Euroopan rajoista jatkuu edelleen. Kysytään esim. kuuluvatko Turkki ja Venäjä Eurooppaan. Tosin keskusteluissa ei niinkään ajatella maantiedettä kuin valtioiden sisäistä suvereniteettia.

Rooman valtakunta oli maailmanvalta, koko asutun maailman kattava yhteisö ei eurooppalainen valtio. Keskiajalla Eurooppa samastettiin kristikuntaan.

Eurooppa-termiä käytettiin ensimmäisen kerran poliittisessa merkityksessä **Kaarle Suuren** aikana 800-luvun alussa. Pyrkimyksenä oli samaistaa kristillisuus ja roomalaisuus sekä tehdä valtakunnasta läntisen kristillisroomalaisen perinteen jatkaaja.

Eurooppa määrittyi siis aluksi *toiseudesta* käsin. Siitä toiseudesta, mikä koettiin uhkaksi, vaaraksi omalle olemassaololle ja mitä vastaan oli taisteltava. Ja myös siitä toiseudesta, miksi koettiin kaikki ulkopuolinen; Eurooppa vastaan Aasia, kristikunta vastaan pakanat. Vasta 1400-luvulla eurooppalainen-sanaa maanosamme asukkaita yhdistävänä asiana käytti ensimmäisenä paavi *Pius II*. Keskiajalla maan-

osaamme tarkoittanut kristikunta-sana korvautui vähitellen Eurooppa-sanalla.

Keskiajalla toiseus ei merkinnyt enää yksinomaan kaikkea ulkopuolista eikä ainoastaan uskonnon kautta määrittyvää toiseutta. Se oli myös Euroopan sisäistä henkisen ja maallisen vallan, paavin ja keisarin taistelua siitä, kenelle kuuluu valta maallisissa asioissa. Hengellisissä kysymyksissä kirkon valtaa ei vastustettu.

Eurooppalaisessa keskustelussa 1300- ja 1400-luvuilla vedottiin maanosan yhtenäisyyteen, kun todellisena päämääränä oli kansallisten tai alueellisten etujen ajaminen. Toiseus ei koskenut enää koko Eurooppa vaan oli muuttunut valtioiden väliseksi toiseudeksi yhä monimuotoisemmaksi kehittyvässä Euroopassa. Yhteinen käsitys eurooppalaisuudesta liittyi enemmän yliopistojen yhteiseen kieleen ja kristinuskoon kuin yhteisiin poliittisiin näkemyksiin

Ranskalainen **Pierre Dubois** pyrki 1306 rakentamaan Euroopan yhtenäisyyttä Ranskan kuninkaan vallan alle. Böömin ja Puolan kuninkaat suunnittelivat 1463 kaikkien Euroopan maallisten ruhtinaiden liittoa siinä kuitenkaan onnistumatta. Ei myöskään toteutunut kirkon piirissä syntynyt, kardinaali **Cusanuksen** esittämä suunnitelma rakentaa juutalaisten, kristittyjen ja muslimien valtakunta yhteisen uskon alaisuuteen – yksi uskonto riittien moninaisuudessa -periaatteella.

Reformaation jälkeen 1500-luvun lopulla ja 1600-luvun alkupuolella sotimiseen väsyneinä alettiin toivoa pitempiaikaista rauhantilaa Eurooppaan. Kun sotien loppumiseen kokonaan ei uskottu, pyrittiin niitä rajoittamaan säännöillä. Mutta uskottiin myös ikuisen rauhaan Euroopassa. Siihen ei enää pyritty keisarin ja

paavin liiton avulla vaan valtakuntien keskinäisten liittojen avulla. **Ensimmäinen tällainen** suunnitelma oli ranskalainen **Emeric Crucé**n vuodelta 1623. Toinen ja ehkä tunnetuin esimerkki on **Kantin** teos "Ikuiseen rauhaan" (1795).

Crucén mukaan valtioliitto ylläpitäisi rauhaa neuvottelemalla. Ellei se auttanut, voimatoimia voitaisiin käyttää. Crucélle valtioiden väliset kiistat olivat poliittisia, joita syvemmällä ihmisissä on humanisuus. Siksi rauha ja kaupan vapaus eivät syntyisi sotimalla, eikä toisen maan alueelle saisi mennä muuta kuin silloin, kun sen hallitsija pyytää apua kapinallisten hillitsemiseksi. Crucé hahmotteli universaalien humanisminsa pohjalta valtioliiton koskemaan, ei vain Eurooppaa vaan koko maailmaa. – Humanismin ajatukset olivat Euroopassa tulleet tunnetuiksi **Erasmuksen** toimesta 1500-luvulla.

Ranskalaisen **Sullyn** herttuan esityksessä 1638 Euroopassa vakiintuneiden kolmen uskontokunnan – roomalaiskatolinen, kalvinistinen ja luterilainen – olemassaolo on tunnustettava eikä sitä tule pyrkiä enää muuttamaan. Itäistä kirkkoa hän ei laskenut mukaan koska se oli harhaoppinen. Suunnitelman tavoitteena oli pelon siemenen poistaminen Euroopasta. Käytännössä se tarkoitti Ranskan pahimman vihollisen **Habsburgien** vallan vähentämistä. Suunnitelma tähtäsi myös Turkin taholta uhkaavan vaaran torjumiseen ja Ranskan aseman tunnustamiseen Euroopan mahtavimpana.

Muita huomattavia rauhansuunnitelmia olivat englantilaisten kveekarien **William Pennin** ja **John Bellersin** ehdotukset. Pennin esitys 1693 hyväksyi olemassa olevat rajat, kun Bellers suunnitteli 1710 yhtä valtiota ja yhteisiä eurooppalaisia lakeja.

Myös ranskalaisen **Saint-Pierren** suunnitelmassa 1713 jäädettiin Euroopan senhetkinen valta-asema. Perustettaisiin Euroopan kuningaskuntien ja tasavaltojen kansainliitto, joka voisi tehdä yhteistyötä mahdollisesti myöhemmin perustettavien Aasian ja Afrikan

kansainliittojen kanssa. Liittoon kuuluisi 18 tai 24 kristittyä valtiota tai pikkuvaltioiden liittoa. Venäjä ja Turkki eivät kuuluisi siihen. Liitto turvaisi ruhtinaiden edut. Tarvittaessa voitaisiin käyttää voimakeinoja yhteistoiminnasta kieltäytyviä valtioita kohtaan. Saint-Pierren suunnitelmaa vastaan kritiikkiä esitti etenkin **Rousseau**. Hänen mukaansa suunnitelman ongelmana olivat hallitsijat, jotka toisissa oloissa voisivat kannattaa hanketta – ja toisissa vastustaa. Vastustaa nimenomaan silloin kun kun he kokisivat sen rajoittavan valtaansa.

Ranskan vallankumouksen aikoihin englantilainen **Edmund Burke** kirjoitti eurooppalaisesta ihanteesta. Huolimatta satojen vuosien aikana käydyistä sodista ne eivät ole pystyneet hävittämään yhteenkuuluvuuden tunnetta. Syitä tähän tulee etsiä uskonnosta, yhteisistä tavoista, moraalista ja laeista. Ne olivat niin yhdenmukaiset, että Eurooppaa voitaisiin Burken mukaan kutsua yhdeksi valtioksi.

Napoleon tavoitteli Eurooppaa, missä yksi kansa olisi kaikkien muiden yläpuolella ja ohjaisi tarvittavaa yhdistämiskehitystä. Johtava valtio olisi nimenomaan Ranska, jolloin Euroopasta tulisi Ranskan liittovaltio tai Ranskan keisarikunta.

Napoleonin ajan jälkeisiä Euroopan tulevaisuutta pohdittaessa ei niinkään enää puolustettu vanhaa tai uutta järjestelmää kuin luotiin kuvitelmia joissa Euroopan menneisyys ja tulevaisuus kietoutuvat yhteen. Tällaisia ajatuksia esittivät mm. saksalainen **Novalis** 1799 ja englantilainen **William Blake** 1794. Novalis esim. näki uskonpuhdistuksen Burken tavoin tuhonnohen henkisen yhtenäisyyden, mutta hän myös ymmärsi sen samalla luoneen mahdollisuuden kohota uuteen yhtenäisyyden tunteeseen omantunnon ja uskonnonvapauden avulla. Hän katsoi myös, että historialla on ihmisistä riippumaton kulkunsa.

Kansan suvereniteetin periaate tiedostettiin Euroopassa 1800-luvun alussa. Entiset suunnitelmat rauhan saamiseksi eivät toimineet, kun kansallisvaltiot alkoivat kehittyä.

Wienin kongressissa 1815 Eurooppa palasi takaisin vanhaan tasapainopoliittikkaan. Kuitenkin kongressin aikana esitettiin myös suunnitelmia uudenlaisesta eurooppalaisesta yhteistyöstä. Ranskalainen kreivi **Saint-Simon** julkaisi kongressin aattona yhdessä historioitsija **Augustin Thierryn** kanssa kirjan aiheesta vaikuttaakseen kongressin osanotajiin. Sen mukaan Euroopan tulevaisuus tulee rakentaa yleisen edun eikä omien kansallisten intressien varaan.

Englanti ja Ranska olisivat ne valtiot, jotka kehittyneimpinä johtaisivat Euroopan uudeen organisointia.

Eurooppalainen parlamentti aloittaisikin näiden kahden maan välisenä toimintansa. Parlamentissa olisi ylä- ja alahuone. Muista kansallisista parlamenteista myöhemmin valittavien alahuoneen edustajien tulisi olla hengeltään kosmopoliitteja ja riittävän varallisuuden omaavia. Ylähuoneen jäsenet nimittäisi Euroopan kuningas kaikkein varakkaimmista eurooppalaisista.

Saint-Simonin esityksen on sanottu aloittaneen uuden hallinnollisen linjan Eurooppa-ajattelussa mm. seuraavista syistä. Sopimuksia ei enää tehtäisi kuninkaiden välisten liittojen avulla eikä yhteisiä päätöksiä parlamentissa hallitusten vaan kansojen etujen mukaisesti. Yhdistämisen tavoitteena oli rauhan saavuttamisen lisäksi myös poliittisia, sosiaalisia ja taloudellisia etuja. Yhdistäminen säilyttäisi kanso-

COPYRIGHT "FEDERAL GOVERNMENT OF GERMANY"

Saksan liittokansleri Angela Merkel on käynnistänyt keskustelun Euroopan sielusta.

jen itsemääräämisoikeuden.

Kansakuntien erilaisuuden tultua tunnustetuksi suunnitelmia Euroopan yhdistämiseksi esitettiin edelleen. Niissä ei pyritty enää yhteen yhtenäiseen valtioon vaan liittovaltioon. Voimme ymmärtää nämä suunnitelmat mielen tietoisuuden ilmenyksinä. Vasta Euroopan Unioniin, kansallisvaltioiden vapaaehtoisen yhteistyön muotona sisältyy ajatus, tosin potentiaalisena, Euroopan hengestä

kansallistajuntojen ykseytenä. Emmehän puhua enää niinkään Euroopan yhdistämisestä kuin Euroopan integraatiosta, yhdentymisestä. **Romano Guardinin** sanoin *Euroopan syntyminen on mahdollista, kun jokainen kansakunta ajattelee uudelleen historiansa ymmärtääkseen omasta menneisyydestään käsin tämän suuren hahmon kehittymisen.*

Angela Merkel ja Euroopan sielu

Saksan liittokansleri **Angela Merkel** on viime aikoina puhunut Euroopan sielusta. Myös liittotasavallan toiset ministerit ovat alkaneet puhua siitä. Seuraavat ajatukset ovat Merkelin puheesta, minkä hän piti viime vuoden tammikuussa Euroopan parlamentissa Strassburgissa.

Euroopan Unioni on Merkelin mukaan ulkopuolelta nähtynä historiallinen menestystarina. Viidessäkymmenessä vuodessa, mikä histori-

Euroopan sielu on Euroopan moninaisuuden ja monimuotoisuuden tunnus-
tamista, yhdessä elämistä tässä moninaisuudessa.

Euroopan Unionin hallinto on suurelta osin keskittynyt Brysseliin.

assa on vain hetki, se on osoittanut olevansa vaikuttavin rauhanprojekti maaplaneetallamme. Se on ollut ja on Euroopan kansoille onneksi. Se vahvistaa niiden vapautta ja mahdollistaa niiden hyvinvoinnin. Mutta Eurooppa, jos käytämme vertauskuvana taloa, on sisältäpäin katsottuna, sen sisällä elettyä vieläkin kauniimpi. Meille paras paikka elää, meidän yhteinen kotimme.

Euroopan ydintä voi olla vaikea löytää, kun uudistamme taloamme ja laajennamme sitä. Ja kun meitä asuu siellä lähes puoli miljardia eurooppalaista. Sen vuoksi monet kysyvätkin. Mitä Eurooppa on? Tai mihin tarvitsemme sitä? Mikä perimmiltään yhdistää Eurooppaa? Mitä EU tekee? Jne.

Mikä on Euroopan olemus? **Jacques Delors** on sanonut, että meidän tulee antaa Euroopalle sielu. Merkelin mukaan sitä ei tule antaa vaan löytää, sillä se on jo meissä.

Mitä sielu sitten on? Onko se moninaisuutta, monimuotoisuutta? Kirjailija **Karel Čapek**in mukaan Luoja teki Euroopasta pienen ja jakoi sen vielä pienempiin osiin niin ettemme

voi sydämessämme iloita suuresta vaan moninaisuudesta.

Eurooppa elää kansojen ja uskontojen moninaisuudessa. Ja sen me tahdomme säilyttää. Kaikkea, mikä on harmonisoitavissa, ei tule yhdenmukaistaa. Eurooppa ei elä moninaisuudesta sellaisenaan. Moninaisuus ei ole sielu eikä toimi universaalina periaatteena.

Tarvitsemme myös vapautta. Se mahdollistaa moninaisuuden. Mielipiteen ilmaisun vapautta. Yrittämisen vapautta. Tieteen ja taiteen vapautta. Luovuutta.

Eurooppa tarvitsee vapautta. Se on meille yhtä tärkeää kuin ilma, jota hengitämme. Vapautta ei saavuteta yhdellä kertaa, vaan sen eteen on tehtävä työtä joka päivä. Eikä vapaus ole rajatonta vaan vastuullista vapautta. Se on myös toisten vapautta, vapauden sallimista toisille samoin kuin itselle.

Euroopan sielu on Euroopan moninaisuuden ja monimuotoisuuden tunnustamista ja yhdessä elämistä tässä moninaisuudessa, vuorovaikutusta. Euroopan sielu on suvaitsevaisuutta. Eurooppa on suvaitsevaisuuden maan-

osa, sen on historia meille opettanut. Siihen olemme tarvinneet vuosisatoja, käyneet läpi katastrofeja ja sotia. Olemme oppineet näistä kokemuksista, että suvaitsevaisuus – ei ylpeys – on se asenne, millä voimme auttaa myös tällä hetkellä maailmassa hätää kärsiviä ihmisiä. Historia on velvoittanut meidät harjoittamaan suvaitsevaisuutta.

Suvaitsevaisuus on vaativa hyve. Siihen tarvitaan sydäntä ja järkeä. Tie Euroopan sieluun, suvaitsevaisuuteen on yksinkertainen: Katsoa maailmaa toisen silmin, Euroopan toisten kansojen silmin. Se on avartava seikkailu, joka avaa meille oven nähdä Euroopan kansojen kulttuurien moninaisuus, yhteinen rikkautemme.

Tästä rikkaudesta kiihottuneina emme kuitenkaan saa unohtaa että suvaitsevaisuus ilman ymmärrystä on suvaitsemattomuutta. Ihmisyyttä on suvaitsemattomuus suvaitsemattomuutta kohtaan. Euroopan sielu on myös sitä, että toimimme yhdessä toistemme parhaaksi ja olemme ystäviä – ihmiset ja kansat uskontokunnasta riippumatta. Euroopan sielu on yhteinen tavoitteemme, Euroopan yhdentymisen tavoite.

Eurooppa - yhteinen elämämme moninaisuudessa

Euroopan historia on kansakuntien historiaa. Siinä manifestoituvan Euroopan hengen tunteminen edellyttää oman kansan historian tuntemista, kansallisen erityislaadun ilmentymistä maan laeissa ja tavoissa. Ei ainoastaan mielen tietoisuudelle annettuna olevana kansallisena yleensä – vaan sielutietoisuudessa kansakunnan jäsenten ajattelussa todellistuvana *erityisenä* kansallisuutena. Ranskalaisena, saksalaisena, ruotsalaisena, suomalaisena... Samoin se ilmenee Euroopan hengessä tapahtuvana kansallisten ajattelutapojen vastakohtaisuuksien kumoutumisena, kun ensin tiedostamme niiden ykseyden.

Euroopan historian toimijoita olemme me, eurooppalaiset. Vaikka Euroopan historia on kansakuntien historiaa, se toteutuu kuitenkin meissä, meidän ajattelussamme ja toiminnassamme. Eurooppa olemme me, eurooppalaiset. Me, toinen toistemme ystävinä ja Euroopan hengen kanssatoimijoina voimme luoda Euroopasta yhteisen kodin. Kodin, joka ei ole suljettu vaan jonka ovet ovat avoimet. Se onnistuu, kun katsomme maailmaa toisen silmin – Euroopan sielun silmin. ●

Kirjallisuutta

G. W. F. Hegel, *Järjen ääni, Hegelin historianfilosofian luentojen johdanto*, Gaudeamus, Kyriiri Osakeyhtiön kirjapaino, Helsinki 1978

Osmo Jussila: *Maakunnasta valtioksi, Suomen valtion synty*, Werner Söderström Osakeyhtiö, Juva 1987

Osmo Jussila, *Suomen historian suuret myytit*, WS Bookwell Oy, Juva 2007

Heikki Mikkeli, *Euroopan idea, Eurooppa-aatteen ja eurooppalaisuuden pitkä historia*, Suomen Historiallinen Seura, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1994

Aimo Reitala, *Suomi-neito, Suomen kuvallisen ilmentymän vaiheet*, Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu 1983

J. W. Snellman, *Teokset 1-4*, K. J. Gummerus Osakeyhtiö, Jyväskylä 1982

Kirjoittajaesittely

Kirjoittaja VTM Sinikka Juntura on käytännöllisen filosofian jatko-opiskelija, erityisalueena etiikka ja yhteiskuntafilosofia. Hän on myös rajajoogan harjoittaja.

BÖRJE FRI

Kukat ympäristössämme

Kukat ovat ajatuksissani ympäri vuoden. Katsellessani maaliskuussa Sofianlehdonkadun myymäläme edessä kukkivia lumikelloja, talventähtiä ja krookuksia, en voi kuin ihmetellä sitä voimaa, joka saa nämä hennot varret nousemaan kylmän mullan lävitse viileään ilmaan kukkimaan.

Eckhard Tolle kirjoittaa kirjassaan *Uusi Maa*, että kukat olivat todennäköisesti aikojen alussa ensimmäinen asia, jota ihminen arvosti, vaikkeivät ne suoraan liittyneetkään hyötyyn ja sen kautta henkiinjäämiseen.

Kukat ovat fyysisiä olioita ja silti ne tuntuvat sijoittuvan johonkin fyysisen maailman ja henkimaailman välimaastoon. Kasvit ovat luomakunnan nöyriä palvelijioita. Kasvien läsnäolo maapallolla on edellytys kaikelle korkeammalle elämälle täällä. Kasvien rakkaus on loputon ja täysin ilman ehtoja. Kasvit ovat tässä ja nyt – aina läsnä. On tavallaan merkillistä, että kasvit ja eläimet osaavat läsnäolon taidon aivan luonnostaan, vaikka edustavatkin ihmistä varhaisempaa kehitystasoa. Usein aikuisen ihmisen mieli huijaa pois läsnäolosta. Silloin ei auta muu kuin pyrkiminen takaisin tietoiseen läsnäoloon.

Kukkien merkitys on monitahoinen. Mikä sai suomalaisen metsänhoitaja **Esko Jalkasen** aikoinaan perustamaan kauppapuutarhan ja viljelemään siinä erilaisia kukkia? Uskon että yksi tärkeä syy oli kukkien kauneus. Kukkien kauneus on ikään kuin itsestäänselvyys. Ihmeellinen itsestäänselvyys. Ehkäpä ihminen tarvitsee kukkia, jotta voisi uskoa johonkin

korkeampaan ja kauniimpaan. Kukkien kauneus ja kukkien maailma ovat kuin linkki toiseen maailmaan.

Kukkaa katsellessa voi tuntea nousevansa korkeammalle tasolle, irti arjen pienistä murheista. Kukkien katseleminen ja ihaileminen on näin ollen tietynlaista sielunhoitoa. Itse **Jeesus Kristus** kävi mietiskelemässä Getsemanen puutarhassa. Hän kehotti myös seuraajiaan ja kuuntelijoitaan mietiskelemään kukkia sekä oppimaan niiltä elämisen taitoa. Se saattaisikin avartaa ymmärrystämme niin että pääsimme tieteellisten totuuksien takana oleviin suurempiin totuuksiin?

Mestari Jeesus Kristus ymmärsi ja tunsu kukat – myös niiden olemuksen.

Sitten henkisistä kukkaissfääreistä käytännön toteutukseen yhteiskunnassamme: kasvien ja kukkien läsnäolo arkisessa ympäristössämme ei ole mikään itsestäänselvyys. Kaikki eivät ole ”kasvi-ihmisiä” ja nyky-yhteiskunnassa suurin osa meistä elää urbaanissa ympäristössä, jossa luonto on alistettu ihmisen rakentamistoimenpiteille. Samalla on selvää, että kasvien ja maan asioiden tunteminen samoin kuin niiden ymmärtäminen jää helposti vähäiseksi.

Mitä kunnallinen vihertyö tarjoaa veronmaksajille? Se merkitsee eri asioita eri kunnissa. Eri kunnissa näyttää olevan erilainen tahtotila näissäkin asioissa.

Kukkien saaminen asuinympäristöihin on tämän päivän vauraassa Suomessa tahtokysymys. Sen pitäisi olla maailman yksinkertaisin asia ja antoisa rutiinitehtävä puutarhureille. Joten tahtokaamme että kunnat ryhtyvät tietoisesti tarjoamaan kasvimaailman kauneuselämyksiä asukkailleen – sekä myös turisteille – ja heräävät samalla antamaan positiivisia malleja kasvaville sukupolville.

Jotkin kunnat ovat puutarhuriensa ja päätäjiensä kautta oivaltaneet nämä asiat ja samat

kunnat mainitaankin yleensä edistyksellisinä malliesimerkkeinä puisto- ja puutarhakulttuurin alalla. Näissä kunnissa turismi on pirstunut ja vilkastunut monipuolisten istutusten ansiosta.

Koska oppiminen on paljolti mallioppimista, on itse kunkin syytä kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, miten hoidamme asuin-ympäristöämme ja sen istutuksia.

Kaunis ja monipuolinen virikerikas ympäristö on hyväksi ihmiselle. Tärkeitä ovat (yhteis)kunnan tekemät (malli)istutukset.

On hyvä antaa toimivia malleja lapsille ja lapsenlapsille. Tahdottavasti kunnallisilla virkamiehillä ja kunnallispoliitikoilla yhä useamassa suomalaisessa kunnassa riittää tahtoa ja ymmärrystä aikaansaada jotakin uutta, entistä parempaa ja ehyempää arkisissa asuin-ympäristöissämme. Pitää tehdä vanhoja tuttuja asioita vähän uudella tavalla.

– Meditaatio tuo uusia ajatuksia joista syntyy uusia ratkaisuja.

Kukat tarjoavat yksinkertaisen ja helpon keinon muuttaa matalävärähtelyisiä paikkoja paremmiksi niin ulkoisessa kuin sisäisessäkin ympäristössämme.

Useimmilla, tarkemmin ajatellen kaikilla kunnilla, on jopa ”kukkaistyöhön” täysin riittävät taloudelliset resurssit. Monilla kunnilla on jo valmiiksi tätä tehtävää varten palkattuja ihmisiä. Nyt vaan töihin, innolla ja tahdolla! Tulos tästä työstä on oleva sananmukaisesti kukoistava. Antakaamme rakkauden kukoistaa myös kukkaistutuksissamme.

Kun teemme työtä kristusrakkauden tilassa, niin siinä työssä käytetty raha lakkaa olemasta neutraali ”vaihdon väline”, se muuttuu kristusrakkaudeksi, kosmiseksi kristusenergiaksi. ✨

WSOY:n kuva-arkisto

Nuori Waltari Helsingissä Esplanadin puistossa.

Mika Waltari

jumalien pidoissa

Mika Waltari on käsitellyt uskontoa eri tavoin laajassa tuotannossaan. Kristinuskoa hän on peilannut muinaisten uskontojen ja erilaisten uskonnollisten muutosten kautta. Hän on tuonut esiin kristinuskon piirteitä pinnallisesti ja syvällisesti, asiapitoisesti ja mielikuvitukseksikaasti – niin kuin kirjailija vain voi. Mutta hän on kertonut myös omista uskonnollisista kokemuksistaan, aidosti omalla nimellään oman elämänsä osana – Roomalaiskatoliset mystikot ovat luterilaisen Waltarin hengenheimolaisia.

TUULA UUSITALO

Waltari pitää kristityn tai tosiuskovaisen nimitystä niin korkeana, ettei hän omaksu niitä itselleen. Mutta toisin kuin *Kierkegaard*, hän ei tavoittele ”uskonhyppyä tuntemattomaan” vaan – kokemuksistaan huolimatta tai niiden johdosta – hän pyrkii paremminkin kohtuuteen ja suvaitsevaisuuteen. Myös *Kaunis turhuus* on Mika Waltarin avainsanoja.

Hän ei pitänyt itseään edes uskovaisena, sillä ennen kaikkea hän oli kirjailija mutta kirjailija jolla oli mystisiä kokemuksia – mikään kään-

nyttäjä hän ei ollut. Mystisten kokemusten kertomisessa Mika Waltarilla oli puolellaan rehellisyytensä ja ”hulluutensa” – olihan mm. tunnettua että hän kävi ajoittain psykiatrisessa sairaalassa hoidattamassa päätään.

Geenejä, rottinkia, peruskysymyksiä

Uskonto oli Mika Waltarilla jo geeneissä – hän pohtikin myöhemmällä iällään vakavasti omia geenejään. Hänen isänsä **Toimi Waltari** oli pastori, hyvä saarnamies ja suosittu sielunhoitaja. Myös isän veli, **Toivo** oli pappi. Setänsä ansiosta Mika oli kahtena kesänä saaristossa saarnamiehenä. *Geeneissä oli kirjoittaminenkin*. Sekä Toimi että Toivo olivat myös kirjailijoita. – Samaan hengenvetoon voi sanoa, että myös taipumus ajoittaiseen alkoholismiin kuului Mika Waltarin oman käsityksen mukaan tähän geeniperintöön. Mika Waltari, joka suurten kirjallisten töittensä aikana oli pääsääntöisesti raitis mies, turrutti kirjoittamisen väliaikoina alkoholin avulla päässään vallitsevaa tyhjäkäyntiä.

Uskonnollisuuden voimakas esiinnousu liittyy – paitsi geeneihin – myös mitä ilmeisimmin kasvatukseen, ajan yleisiin asenteisiin jne. Lapsuudenkokemuksista löytyy pääosa myöhemmän elämän ytimistä: traumoja, onnea, tärkeitä ihmisiä ja heidän uskonnollisuuttaan, ongelmiaan, tragedioitaan jne.

1900-luvun alkupuolen lapsenkasvatus on väistämättömästi ollut yksi Mika Waltarin sisäiseen maailmaan vaikuttava puoli. Hänen synnintuntoinen pappi-isänsä – joka kuoli Mikkan ollessa viisivuotias – oli ankara kasvattaja. Rottinki oli tuolloin yleinen kasvatusväline. Kun lyöntien päälle rangaistun piti polvillaan rukoilla ”*Rakas Jumala, tee Mikasta tottelevainen poika*”, sana ”*rakas*” ihmetytti pikkupoikaa, sillä rangaistusten ja isänsä palavien saarnojen kautta Jumalasta tuli vielä isääkin ankarampi kuva – miten Jumala siis voisi olla rakas. Mika Waltari kuitenkin väittää, ettei ruumiillinen kuritus vahingoittanut häntä, mutta ilmeisen ylivilkas veli **Samu** sen sijaan sai pysyviä psyyk-

kisiä vammoja. Tuon ajan kasvatuksen laadusta kertoo vielä Mika Waltarin huomautus, että häntä ei lukittu pimeään komeroon niin kuin monia muita.

Isällä oli kasvatusten menetelmistä huolimatta lämmin suhde poikaansa, molemmat kunnioittivat toisiaan. Saattaa olla, että tässä jo yksi Mika Waltarin uskonnollisuuden varhaisista alkukuvista.

Uskonnon ja maallisuuden, idealismin ja realismin, hyvyyden ja pahuuden filosofiset peruskysymykset ovat kuin tarjottimella odottaen hänen kypsymistään kirjailijaksi, sillä Mika Waltarin lapsuusaikaan osuu myös Suomen irtautuminen Venäjästä ja sisällissota, vertahyttävä ”18-kesä”, jonka vaikutus mitä ilmeisimmin kertautuu hänen historiallisissa romaaneissaan.

Waltarin kirjailijanura alkoi – kuten odottaa sopii – uskonnollisella kirjoittelulla ja hänen opintouransa lähti liikkeelle vuoden käväisyllä teologisessa tiedekunnassa. Uskonnollisen kriisin koettuaan hän vaihtoi kuitenkin historiaan ja humanistisiin aineisiin ja opiskeli mm. uskontotiedettä. Toisen laudatututkimistaan, *Taivaallinen ja maallinen rakkaus*, hän kirjoitti uskonnon ja erotiikan suhteesta. Tutkielmassa on mm. ajatus siitä että jokainen voimakkaasti uskonnollinen ihminen on myös voimakkaasti eroottinen.

Hänen esikoisromaaninsa oli *Jumalaa paossa* ja varhaisen runokokoelmansa nimi oli *Sinun ristisi juureen*. Vastapainoksi hän kirjoittelei kauhunovelleja, yleensä salanimellä **Kristian Korppi**.

Nuoren runoilijan seurapiiri

Jo murrosiässä Mika Waltari joutui kirjallisuuden ja runouden taikakehään. Hän luki kirjan illassa ja hän oli hyvin perillä kirjallisuuden vir-

Kaunis Elina Waara oli Mika Waltarin unelmien kohde. Erotiikka ja uskonto kumpusivat Waltarilla samasta lähteestä. >

tauksista. Tuolloin 20-luvulla runouden edelläkävijöitä ja modernisteja olivat **Tulenkantajat**. Hurmio, eksotiikka ja eurooppalaisuus olivat heidän johtotähtinään ja säkenöivien keskustelujensa virikkeitä. Mika Waltari halusi väen vängällä mukaan ja hänen yksinhuoltajaäitinsä **Olga** – äitien tapaan – odottelee poikansa kotiintuloa myöhään yöhön.

Kun nuoret runoilijat ja taiteilijat alkavat uudistaa kulttuuria, he huomaavat luonnollisesti, että myös vapaa seksuaalisuus ja runsas alkoholin käyttö kuuluvat asiaan. ”*Näin on aina ollut ja aina oleva*”, voisi siteerata *Sinuhe egyptiläisen* vakiolausetta. Siitä kaikesta syntyy pohja ”turmeltuneisuudelle”, epämääräiselle synnintunnolle ja sitä kautta kriiseistä kumpuavalle uskonnollisuudelle. Olen tunnistanut tässä ”turmeltuneisuuden” korostamisessa jotain erityisesti 1900-luvun alkupuolelle tyypillistä asenne- ja mielikuvamaailmaa.

Mika Waltari käy 19-vuotiaana Pariisissa maistelemassa eurooppalaisuutta ja pariisilaisuutta. Hän saa ensimmäiset seksuaaliset ko-

kemuksensa – ja kiittää jälkikäteen kohtaloaan, ettei saanut Pariisiin Hallien tytöiltä tarttuvaa sukupuolitauti.

Mika Waltarin nuoruusajan suuri, ihana, onneton rakkaus **Elina Waara** oli Tulenkantaja; rakkaudessa onnekkaampi kilpakosija ja Waltarin merkittävin kriitikko, **Lauri Viljanen** oli heitä; myös Mika Waltarin suuresti ihailema **Olavi Paavolainen** kuului Tulenkantajiin. Yksi Tulenkantajien taustavaikuttajista oli **Minna Craucher**, poliittinen juonittelija ja patologinen valehtelija, joka tuns-

kaikki tuntemisen arvoiset henkilöt ja käytti heitä hyväkseen. Minna Craucher oli rakastunut Olavi Paavolaiseen ja hänen salongissaan Tulenkantajat kävivät keskustelujaan. Minna Craucherin murha ampumalla oli tietävästi kaikille helpotus. – Mika Waltari kertoo leikitelleensä mahdollisuudella avata Minna Craucherin nukkuessa tämän kaasuhana.

Tämänkaltainen moraalinen ristiriita näkyy usein Mika Waltarin romaaneissa esiintyvissä eettisissä ongelmissa. Niitä ei hyvän ja pahan yksinkertaisilla käsitteillä pystytty tyydyttäväs-

Säkenöivät keskustelut olivat Tulenkantajien suurin käyttövoima.

Tulenkantajat

Tulenkantajat oli 1920-luvulla vaikuttanut kirjailijaryhmittymä. Se on nimetty ryhmän julkaiseman *Tulenkantajat*-lehden mukaan. Vaikka varsinainen Tulenkantajien ryhmä hajosi, jatkoi lehti toimintaansa 1930-luvulla. Sen päätoimittajana toimi **Erkki Vala**.

Ryhmä pyrki eroon ”korpikulttuurista” ja määritteli suomalaisuuden ensisijaisesti teollisuuden, kaupungistumisen ja modernin taiteen kautta. He korostivat nykyhetken merkitystä ja liittymistä kansainvälisiin trendeihin, kuten jazzmusiikkiin tai ekspressionistiseen maalaustaiteeseen. Tulenkantajien tunnuslause oli ”*Ikkunat auki Eurooppaan*” ja ryhmä pyrki myös matkustamaan Euroopan suurkaupunkeihin, joista tärkeimpänä oli Pariisi. Kirjailijoiden lisäksi ryhmään kuului mm. muusikkoja ja kuvataiteilijoita.

Tulenkantajat ei ollut poliittisesti latautunut liike, sillä heidän joukkoonsa kuului taiteilijoita aina tiukoista vasemmistolaisista AKS:n kannattajiin. Ryhmä tosin hajosi ristiriitoihin 1920-luvun lopulla.

Tulenkantajiin katsotaan kuuluneen ainakin **Olavi Paavolainen**, **Mika Waltari**, **Erkki Vala**, **Katri Vala**, **Sulho Ranta**, **Elina Vaara**, **Lauri Viljanen**, **Aaro Hellaakoski**, **Yrjö Jylhä**, **P. Mustapää**, **Uuno Kailas**, **Ilmari Pimiä**, **Elmer Diktonius** ja **Arvi Kivimaa**.

Lähde: Wikipedia luettu 16.2.02

ti ratkaisemaan, mutta taitava kirjailija pystyy mielikuvituksellaan valottamaan niitä monelta eri puolelta.

Hänen läpimurtoteoksensa *Suuri illusioni* sisältää melko tunnistettavaa kuvausta Tulenkantajista. Kaasuhanan avaamisen hän toteutti myöhemmin kirjallisena dekkarissaan *Kuka murhasi rouva Skrofin*.

Maailmansodan kypsytävä vaikutus

Waltari meni 1931 naimisiin **Marjatta Luukosen** kanssa ja heille syntyi tytär, sittemmin kirjailijana tunnettu **Satu Waltari**. Waltarilla oli vakinainen työ Suomen Kuvalehden toimittajana ja hän pystyi elättämään perheensä kirjoittamalla. 1930-luvulla hän kirjoitti myös romaaneja, pienoisromaanien, satuja, runoja, matkakertomuksia ja näytelmiä.

Historia kulkee omaa latuaan: talvisota, jatkosota, rauha jne. Tapaturman johdosta Mika Waltari ei joutunut sotaan vaan osallistui maanpuolustukseen propagandan puolella ammattityönä nimellä *Nauticus* sekä jatkaa omaa kirjailijantyötään pienoisromaneilla.

Sota ja sodanjälkeisyys kaikkine ristiriitoineen inspiroivat rehellisyyteen pyrkivää kirjailijaa – Mika Waltari kypsyy suurten historiallisten romaanien kirjoittajaksi. Mm. Sinuhessa on haluttu nähdä tietoista yhtenevyyttä toisen maailmansodan poliittiseen maantieteeseen.

Historiallisten romaanien kautta Waltari pystyy esittämään näkemyksiään erittäin monitahoisesti. Tai ehkä on parempi sanoa, että romaanien kirjoittaminen on luonut tilaisuuden näkemyksen monipuolistamisen. Waltarillahan romaanihenkilöt ovat alkaneet elää omaa elämäänsä ja kirjailija on niissä mukana tarkkailijana ja asioiden kirjaajana. Waltari on hyvä juonenkuljettaja ja intuitiivinen historiantulkitsija. Hänellä on ollut henkilöidensä

ja heidän seikkailujensa kautta mahdollisuus tutkia – paitsi ohitettua maailmansotaa – myös ja erityisesti kristinuskoa juurista alkaen sekä löytää sille vertailukohtia ja yhtäläisyyksiä vanhemmista uskonnoista.

Kirjasta kirjaan voi nähdä kuinka hän kerrii auki seikkailujuonien ohessa henkistä johtolankaa: uskontojen kahta eri puolta: kokemuksellista, osin mystistä syvätasoa ja uhrien, dogmien ja tapojen raamittamaa ulkoisempaa uskonnollisuutta sekä näiden molempien usein häkellyttäviä vaikutuksia. – Aikanaan Waltaria pidettiin viihdekirjailijana, mutta tavallaan se

on ymmärrettävää, Waltarin kerronnassa kun on – 1900-luvun puolivälin mittapuun mukaan – melko reippaasti muinaisaikojen erotiikkaa ja juonenkuljetus on ajoittain melkein asterixmaisen rentoa. Karmaisevissakin yksityiskohdissa on tiettyä huumoria ja

etäännyttävää toteavuutta: ”*Näin on aina ollut ja...*” Ja sitten eteenpäin! Syvälliset piirteet näkyvät selvemmin vasta kun lukee useita hänen kirjojaan peräjälkeen.

Uskonnollisia uudistajia

Waltarin historiallisissa romaaneissa toistuu Kristus-aiheen variaatioita, ts. uskonnollisen kokijan ja uudistajan, Jumalan pojan kuva eri aikakausien ja uskontojen perspektiivistä. Samalla myös päähenkilön henkinen kasvu nousee esiin tältä taustalta.

Sinuhe egyptiläisessä farao **Ekhnatonin** sisäiset kokemukset ovat valtavia ja tosia. ”*Hän elää pelkästään totuudessa*” – kuului sanonta. Hänen on helppo saada kohtaamansa ihmiset mukaansa ja nämä rakastavat häntä, sillä he tuntevat saavansa Ekhnatonilta voimaa. Toisaalta faraolta salataan tosiasioita ja valtiotasolla väkivallattomuuden ja tasa-arvon ideat johtavat täyteen kaaokseen.

Historiallisissa romaaneissaan Mika Waltari kerrii auki uskontojen kahta eri puolta: kokemuksellista, osin mystistä syvätasoa ja uhrien, dogmien ja tapojen raamittamaa ulkoisempaa uskonnollisuutta.

Vanhemman – jo maallistuneeksi ja suuressa määrin taloudellisten intressien hallitsemaksi instituutioksi muodostuneen – egyptiläisen uskonnon ja sen pääjumalan Ammonin papit eivät hyväksy Ekhnatonin uskoa. Varsinkin kun Ammonin palvonta piti lopettaa ja hänen nimensä raapia pois temppeleistä, kuten ajan tapa oli.

Eikä kansakaan tajua faraonsa uskonnon syvyyttä ja sisältöä: Ammonille osoitetut perinteiset rukoukset ovat niitä, joita ”*sydän usko, vaikka sanoja ei enää ymmärrettäisikään*”. (Tämä muuten on hieno oivallus siitä miksi nykyaikanakin uskonnollisten tekstien uudistaminen tuottaa aina niin suuren vastustuksen!) Ekhnatonin tasa-arvoideat eivät saa edes köyhien kannatusta, vaikka he niistä eniten hyötyisivät.

Sotaa ja verenvuodatusta koko sielustaan inhoavan Ekhnatonin täytyy pyytää sotapäällikkö **Horemhebin** apua, joka sitten karskein keinoin panee mellakointiin joutuneen Theban – silloisen pääkaupungin – järjestykseen tosin yrittäen samalla välttää Atonin kieltämää verenvuodatusta. Ekhnaton alkaa vihata Thebaa ja rakentaa uuden pääkaupungin Akhetatonin Amarnaan. Ekhnatonin Aton-uskonto kokee takaiskun toisensa jälkeen ja koko Lähi-itä joutuu kaoksen valtaan. Horemheb joutuu pelastamaan mitä pelastettavissa on. Todellisuudessaakin Amarna-vaihe jäi lyhyeksi episodiksi ja Aton katosi Egyptin jumalista. Amon papistoiheen voitti, mutta Aton valloitti kuitenkin Sinuhen sydämen.

Ekhnaton vertautuu **Jeesukseen**: Ekhnaton on Aton-jumalan poika – hänen todellisin sanomansa koskee ihmisen sisäistä olemusta ja ihmissuhteiden ja jopa valtiosuhteiden väkivallattomuutta. Waltari rakentaa vertaustaan myös sirottelemalla mukaan Raamatun kielitä ja kielikuvia. Eroakin on: Ekhnatonilla oli

myös absoluuttinen maallinen valta, toisin kuin Jeesuksella.

Lähimpänä historiallista Jeesusta Waltari on kirjassaan *Valtakunnan salaisuus*, missä kirjan minäkertoja, roomalainen **Markus Mezentius Manilianus** saapuu Jerusalemiin ja näkee Jeesuksen, juutalaisten kuninkaan ristillä. Hän – samoin kuin muutamat opetuslapset – tapaa Jeesuksen tämän ylösnousemuksen jälkeen. Manilianus haluaa tietää enemmän juutalaisten kuninkaasta ja alkaa jäljittää Jeesuksen tunteneita henkilöitä ja kumma kyllä huomaa, että hänen, roomalaisen, on helpompi kuin useimpien opetuslasten, uskoa Jeesuksen elävän. Hän ymmärtää että Jeesuksen valtakunta on sisäinen. Manilianus saa kuulla kirpeitäkin kommentteja Jeesuksen ihmeteoista – mm. vammastaan parantunut kerjäläinen menetti tuottoisan kerjäysbisneksensä ja joutui tekemään töitä elääkseen. – Kuten Ekhnaton, myös Jeesus kaikkine ihmeineen koetaan häiriötekijäksi.

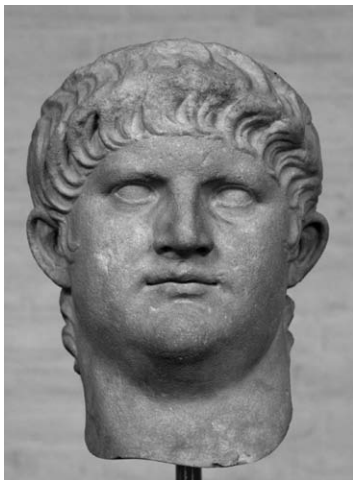
Lämmin kuva alkuseurakunnan toiminnasta jää kuitenkin päällimmäiseksi *Valtakunnan salaisuudessa*. Kristukseen uskovien välillä valitsee aito rakkaus ja epäitsekäs henki.

Viimeisessä suurromaanissaan Ihmiskunnan viholiset, joka samalla on *Valtakunnan salaisuuden* jatko-osa, kristinusko peilautuu roomalaista monijumalaisuutta ja muita samaan aikaan ilmaantuneita, jois-

sakin piirteissään kristinuskoa muistuttavia mysteeriuskontoja vastaan. Roomalaiset, jotka pitivät itseään maailman uskonnollisimpina kansana, hoitivat kyllä välejään perinteisiin jumaliinsa toivoen itselleen ja valtiolleen suojelusta ja menestystä, mutta tekivät silloisen tavan mukaan varkauksia ja murhia, kansanmurhiakin – nykykielellä ilmaistuna. Roomalainen oikeus, joka edelleen on yksi länsimaisen maailmankatsomuksen peruspilareita, osoittautuu ajan mylerryksissä lähinnä kulissiksi, joka

Ekhnaton on Aton-jumalan poika, ja hänen todellisin sanomansa koskee ihmisen sisäistä olemusta ja ihmissuhteiden väkivallattomuutta.

*Ihmiskunnan
vihollisissa
Waltari kä-
sitteli kristit-
tyjen vainoja
Rooman Val-
takunnassa ja
keisari Neron
osuutta siinä.*

toimii vastoin aidon oikeustajun periaatteita. Kristinuskon – vaikka huonosti ymmärretty- näkin – muutti ihmistä sisäisesti ja Kristus oli heille todellinen.

Roomalaiset julistivat keisarinsa jumaliksi viimeistään heidän kuolemansa jälkeen. *Ihmiskunnan vihollisissa* keisari **Nero**, myös virallisesti jumalaksi korotettu, valottaa hänkin Jumalan poika -teemaa tai -ongelmaa historiallisena kaavakuvana. Nero edusti ainakin aluksi uudistavia voimia, tosin astetta itsekkäämmistä lähtökohdista kuin Ekhnaton ja Jeesus. Neron tosiasiallinen Jumala oli teatteri ja laulutaide, mitä taas Rooman vanhoillisten oli mahdoton hyväksyä. Myös Neron kuolemassa oli jotain epäselvää ja ainakin hänen ystävänsä pitivät mahdollisena Neron myöhempää paluuta.

Waltari avaa Valtakunnan salaisuudessa ja ennen kaikkea *Ihmiskunnan vihollisissa* myös juutalaisuuden ja sen perillisen, kristinuskon riitaista puolta – erilaisten dogmien ja käytäntöjen välistä oikeassa olemisen kilpaa. Pietari ja Paavalikin olivat erimielisiä monissa asioissa.

Vaikka kristityt ovat hyvätapaisia ja menevät sävyisästi vaikka leijonien eteen, he saattavat vielä kuoleman edessä olla kiivaasti eri mieltä siitä, riittääkö pään kastaminen kasteeksi vai pitääkö kastaa koko ihminen.

Roomalainen **Minutus Manilianus**, *Valtakunnan salaisuuden* kristityn päähenkilön Markus Mezentius Manilianuksen poika, joka joutuu kristityksi kääntyneen vaimonsa **Claudian** kanssa tuomituksi leijonien eteen, ottaa kasteen juuri ennen kuolemantuomion täytäntöön panoa. Kun kristityt alkavat kiistellä kasteen suorittamisen tavasta, Manilianus pyytää kasteen antamisen armolahjan saanutta orjaa vaikka sylkäisemään hänen päähänsä. Se riittäisi hänelle kasteeksi. Se, että leijonat eivät halua koskea häneen, korottaa Manilianuksen ”Jumalalle erotetuksi”, siis pyhimykseksi – huolimatta siitä, että hän on tehnyt kaikkea sitä pahaa kuin kuka tahansa sen ajan rikas aatelin roomalainen. Tämä oli Waltarin tapa kommentoida kristittyjen yhteisyyttä edelleenkin haittaavaa ahdasmielisyyttä.

Mustaa huumoria on Mika Waltarin historianymmärryksessä runsain mitoin. Waltari oivaltaa mm. kristityille tärkeiden maailmanlopun ennustusten ja Rooman palon välisen samankaltaisuuden. Kun Rooma alkoi palaa, kristityt uskoivat maailmanlopun ja Kristuksen toisen tulemisen olevan käsillä ja lauloivat ilovirsiä kunnan roomalaisten kauhuksi! Oma vikansa, että joutuivat syytetyiksi!

Kristinuskoon kääntynyt roomalainen symboloi Waltarille sekä kristittyjen yleismaailmalista yhteyttä Kristuksessa että myös sivustakatsijan asennetta, mikä antaa mahdollisuuden hienovaraiseen kritiikkiin – sillä siihen on aihetta. Waltaria on mm. häirinnyt varhaisen kristinuskon lahkosten hävittäminen ja näiden kirjoitusten tuhoaminen. Niissä olisi tietoa vanhoista opetuksista.

Jumalan hunnutetut kasvot

Turms kuolematoman päähenkilö on **Turms**, etruski, joka seikkailujen ja koettelemusten jälkeen tunnustetaan syntymäkaupunkinsa hallitsijaksi *lukumoksi*, jos ja kun hän pystyy tietämään kuka on ja myöntämään kuolematomuutensa. Waltarilla lukumo on Jumala ihmisruumiissa ja hänen täytyy löytää itse oma

kaupunkinsa, jonka johtajuuteen hän on alkuaankin syntynyt. Hänen täytyy myös osoittaa olevansa oikea lukumo, sillä väärin perustein lukumoksi julistautunut on vaarassa joutua mustien voimien pauloihin.

Turms kuolemattomassa Waltari pohtii päähenkilönsä lukumo-olemuksen ja tämän déjå vu -kokemusten kautta myös jälleensyntymää.

Omassa elämässään Waltari pitää ajatusta jälleensyntymästä luonnollisena mutta jättää sen avoimeksi – samoin kuin kuolemanjälkeisen elämänkin. Ainakaan romaanien kirjoittamiseen hän ei koe tarvinneensa jälleensyntymää. Hän eli muutenkin kirjailijaelämänsä puitteissa henkilöidensä kanssa monta elämää yhden elämän sisällä.

Turms kuolemattomaan sisältyy myös kohtaus, joka viittaa kristinuskon Tuntemattomaan Jumalaan. Lukumoiden järjestämissä jumalien pidoissa kahden tunnetun jumalan seuraan ilmestyy Hunnutettu jumala ja saa aikaan hämmennyksen, sillä Hunnutettu jumala ilmestyy vain aikakauden muuttuessa.

1400-luvulla eläneen **Nicolas Cusanuksen** filosofia kiehtoo Waltaria, joka pohtii sitä kirjassaan *Johannes Angelos* sekä sen esimuodossa *Nuori Johannes*. Äärellisyys ja äärettömyys kohtaavat Cusanuksen opeissa toisensa sillä Cusanus oli paitsi uskonnollinen mystikko, myös luonnontutkija ja filosofi, jonka luonnonfilosofia rakentui matemaattikassakin tunnetulle äärettömän käsitteelle, samalle jonka mystikot kokevat suoraan

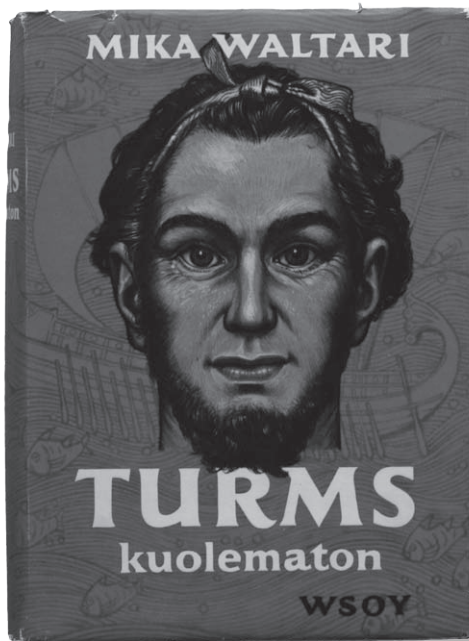
ilman matemaattis-filosofista apuvälineistöä.

Mikael Karvajalassa ja Mikael Hakimissa Waltari kuvaa kristinuskon ja islaminuskon välistä taistelua – jota aikanaan myös on haluttu rinnastaa 1900-luvun poliittisiin ristiriita-asetelmiin. Waltari esittää tämän taistelun sekä ulkoisesti historiallisina tapahtumina, että Mikaelin sisäisenä uskonnollisena pohdiskeluna. **Mikael** ja hänen seikkailutoverinsa **Antti** joutuvat mm. kääntymään islaminuskoon. Vertaillessaan kristinuskontoa ja islamia, Waltari painottaa niiden yhteistä historiaa – tällä asenteella olisi käyttöä myös nyky maailmassa.

Mystisiä kokemuksia Helsingissä ja Roomassa

Pienoisromaani *Felix onnellisen* ilmestyessä alettiin puhua myös Waltarin omasta uskonnollisuudesta. Felix onnellinen tihkuu uskonnollisen kokemuksen problematiikkaa ja paradokseja. **Felix** on 50-luvun helsinkiläinen ”pieni mies”, pelokas, vähän sairaalloinen. Lopussa selviää, että hän on epileptikko, kuten oli Ekhnatonkin Waltarin kuvaamana.

Epilepsia, kaatumatauti on perinteisesti ihmismielissä ja kaunokirjallisuudessa ”pyhä sairaus”, joka avasi Jumalalle tien ihmisen tajuntaan – tai ihmiselle tien jumalyhteyteen. Mm. **Dostojevski** ja hänen kirjansa *Idiootti* uskonnollisiin kokemuksiin taipuvainen päähenkilö ruhtinas **Myshkin** olivat epileptikkoja. Ehkä Waltariakin viitattesaan siihen että déjå vu -kohtaukset saat-

Turms kuolemattomassa Waltari pohti jälleensyntymän mahdollisuutta.

WSOY KUVA-ARKISTO

WIKIPEDIA COMMONS

Mika Waltarin tunnetuin uskonnollinen kokemus tapahtui Roomassa, Pietarin kirkossa.

tavat liittyä lievään epilepsiaan pohtii – vaikei suoraan sanokaan – omaa mahdollista taipumustaan epilepsiaan.

Felix uskoo, epäilee ja pelkää. Hänellä on pakkomielteenä kertoa Jeesuksesta ja Jumalan armosta ainakin yhdelle ihmiselle päivittäin. Hän onnistuukin siinä jollain merkillisellä tavalla. Usko leviää hänen kauttaan ihmisiin, joilla ei näennäisesti ole siihen mitään edellytyksiä.

Felix pystyy myös parantamaan uskontoon skeptisesti suhtautuvan luonnontieteilijän, professori **Marttisen** munuaiskivikohtauksen, mutta ei omaa sairauttaan. Kirjan lopussa Felix kuitenkin saa – epileptisen kohtauksen yhteydessä – voimakkaan kokemuksen Jeesuksesta Genesaretin järven rannalla. Onnellisuus ja syvä rauha valtaavat hänet. Ainakin vähäksi aikaa.

Mika Waltari kertoo *Ihmisen ääni* -kirjasarjassa ja myös **Ritva Haavikon** toimittamassa muistelmakirjassaan *Mika Waltari, Kirjailijan muistelmat* voimakkaimmasta mystisestä kokemuksestaan. Tuona ajanjaksona hän on hyvin onnellinen. Hän on kirjailijantyössään saanut valmiiksi *Felix onnellisen* ja valmisteli mielessään *Valtakunnan salaisuutta* ts. hän oli paneutunut hyvin paljon mystisten kokemusten kuvaamiseen.

Kokemus Roomassa

Hän on Roomassa ja haluaa lähteä kävellen Pietarin kirkkoon. Kadulla hänelle ”*tuli tunne, kuin tämä hetki olisi keskittynyt vuosituhansien lävitse*”. Olotilaansa hän kuvaa jonkinlaisena tietoisuuden laajenemisena. ”*Kuin tänä selit-*

Mika Waltari lyhyesti

Akateemikko, kirjailija **Mika Toimi Waltari**
Syntyi 19.9.1908

Osan lapsuuttaan Waltari vietti Mikkeliissä, mutta isän kuoltua perhe palasi Helsinkiin. Mika oli silloin viisivuotias. Waltari eli Helsingissä liki koko elämänsä muutamia ulkomailla vietettyjä jaksoja lukuun ottamatta. Ylioppilaaksi hän tuli "Norssista", Helsingin Suomalaisesta Normaalityksestä 1929.

Waltari opiskeli noin vuoden ajan teologiaa, mutta vaihtoi pian historiaan ja humanistisiin aineisiin.

Waltari valmistui filosofian kandidaatiksi vuonna 1929 opiskeltuaan myös Pariisin yliopistossa.

Hän oli naimisissa Marjatta Luukkosen kanssa, ja tyttärestä, Satu Waltarista tuli myös kirjailija.

Waltari aloitti uransa **Nuoren Voiman liiton Tulenkantajain** piirissä.

Hän työskenteli 1932–1942 *Maaseudun tulevaisuuden* kirja-arvostelijana, 1937–1938 *Suomen Yleisradion* kirjallinen avustajana ja 1936–1938 *Suomen kuvalehden* toimitussihteerinä

Vuodesta 1938 Waltari oli vapaa kirjailija.

Hänen varhaistuotannossaan kuvastuu romanttinen elämännälkä ja maailmantuska. 1930-luvulla Waltari suuntautui laajamuu-toiseen epiikkaan. Maailmanmenestyksensä hän saavutti historiallisilla romaaneillaan *Sinuhe egyptiläinen* ja *Johannes Angelos*; *Sinuhe* on käännetty 25 kielelle ja *Johannes Angelos* 18 kielelle.

Mika Waltari kuoli elokuussa 1979.

Lähteet: WSOY:n kirjailijagalleria ja Helsingin kaupunki /Historiallisia humanisteja
Luettu 16.2.02.

tämättömänä, käsittämättömänä hetkenä tajuaisin jotakin Jumalan olemuksesta. Siihen liittyi hyvin voimakas kirkkauden ja valon aistimus, joka ei johtunut ainoastaan säteilevästä aurin-gon paisteesta syksyisessä Roomassa. Juuri tämä kaikkien ongelmien selviäminen sillä tavoin ettei yleensä ollut mitään ongelmia, vaan tajusin jotakin siitä, että kaikki mitä tapahtui oli niin käsittämättömän niin yliluonnollisen järjen – ehkä järki on väärä sana – jonkin voittamattoman... saavuttamattoman... ainoan mitä voisi sanoa täydelliseksi... tulosta...”

Hänen kävellessään muut ihmiset reagoivat häneen eri tavalla kuin normaalisti, tekevät ristinmerkkejä ja väistävät kohteliaasti. Nunnana, joka kerää muilta tulijoilta pääsymaksuja, viittaa hänet vain istumaan. Kun normaalitila alkaa palata, hän lähtee kirkosta ja menee hotellinsa umpiväsyneenä nukkumaan. Unessa hän kokee olevansa syvästi onnellinen. Hän on paratiisissa kauniin suuren puun varjossa ja itkee vuolaasti niin että kyynelät kuivuvat suolakiteiksi. Herätessä hänellä on suolakiteet

silmännurkissaan ja asiat tuntuvat hyvin harmonisilta, itsestään selviltä. Kristus ei sinänsä kuulunut kokemukseen, mutta hänellä on tunne, että tämän jälkeen ei enää voi epäillä.

Kuvattuaan kokemuksensa hän kuitenkin toteaa, että epäilevänä henkilönä hän kuitenkin epäili vielä vaikka kuinka monta kertaa – kaikkea ei pidä suoraan uskoa, jos aikoo pitää itseään ajattelevana olentona. Vaikkei mystisen kokemuksen aikana pystyisikään kontrolloimaan itseään, niin kokemuksen loputtua se on tehtävä kuitenkin. Waltari sanoo myös, että hänellä ei ole koskaan ollut pyrkimystä ekstaasiin vaan paremminkin hänen tarkoituksensa oli pysyä järki-ihmisenä.

Mika Waltarin oma uskonto

Vaikka Mika Waltari tunnustautuu kulttuuriperinnöltään luterilaiseksi, roomalaiskato-lisen kirkon hajoaminen pohjoiseen protes-tanttisuuteen ja eteläiseen katolisuuteen vai-vaa häntä – kirkolla olisi ollut mahdollisuus

säilyttää yhtenäisyytensä ja yhteinen kielensä, hän ajattelee.

Waltari pitää katolista kirkkoa arvossa sen vuoksi, että ”*siellä on niin paljon mietitty asioita*”. Roomalaiskatoliset mystikot ovat hänen hengenheimolaisiaan eroottisesti värittäneen ilmaisumuotonsa vuoksi. Islamilaisuutta hän arvostaa myös, mutta intialaiset opit eivät häntä kiinnosta. Roomalaiskatolisuudessa hän pitää oikeana sitä, että siinä painotetaan hyviä tekoja, vaikka kokeekin, ettei hän ”*viheellinen*” juuri pysty sellaisiin. Kirjoittaminen on hänen hyvä tekonsa, uransa ja välttämättömyytensä. Luterilaiseen kirkkoon nähden hän haluaa pysytellä neutraalina. Vaikka hän pitää seurakuntaa tärkeänä, hän ei halua ottaa kantaa sen asioihin.

Waltari pohtii parannuksen tekemisen merkitystä ja toteaa ettei hän todellisuudessa pystyisi tekemään parannusta. Tuottelias kirjailijan ura, vaikka kuinkakin uskonnollisten kokemusten saattelemana ja epäitsekästi läpivietyinä, vaatii koko elämän – myös kirjailijan psyyken. Yhteiskunta käsityksineen kunnollisesta ihmisestä ja läheiset ihmiset tarpeineen jäävät siinä toiseksi, mikä on varmasti aiheuttanut vähintäänkin syyllisydentunteita kirjailijalle.

Panu Rajala sanoi juhluvuoden alussa, että Mika Waltarin ura tarvitsi myös ”äärimmäistä itsekkyyttä”. Mika Waltari puolestaan sanoo olevansa iloinen selityksestä, että ”parannuskenteon” alkuperäinen kreikankielinen merkitys on *muuttaa ajattelutapaa*. ●

Lähteitä

Ihmisen ääni -sarja: Mika Waltari, WSOY 1978
Ritva Haavikko (toim.): Mika Waltari, Kirjailijan muistelmia, WSOY 1980
Risto Lindstedt ja Reijo Vahtokari: Mika Waltari muukalainen maailmassa, WSOY 2006
Mika Waltari: Sinuhe egyptiläinen, WSOY 2000
Valtakunnan salaisuus, WSOY 1978
Ihmiskunnan viholliset I ja II, WSOY 1964
Felix onnellinen, WSOY 1958
Wikipedia

Kuvalähteet

WSOY arkisto, Wikipedia commons

Mika Waltarin saamia tunnustuksia:

Valtion kirjallisuuspalkinto 1933, 1934, 1936, 1949, 1953
Bergbomin palkinto 1939, 1949
Aleksis Kiven palkinto 1947
Pro Finlandia 1952
Turun yliopiston kunniaotohtori v:sta 1970
Suomen Akatemian jäsen v:sta 1957

Taiteilijanimiä: Leo Arne, Kristian Korppi, Nauticus, Leo Rainio, M. Ritvala

Tuotanto:

22 romaania, 15 pienoisromaanina, 26 näytelmää, 6 runteosta, 4 novellikokoelmaa, 7 salapoliisiromaanina, 2 satukirjaa, noin 1000 kirja-arvostelua ja lehtiartikkelia. Lisäksi kuunnelmia, tietokirjoja, suomenoksia, elokuvakäsikirjoituksia.

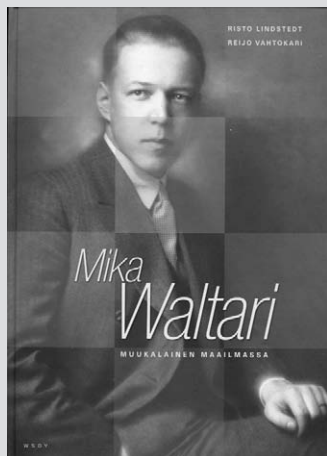
Pääteoksia:

Suuri Illusio (1928)
Appelsiinininsiemen (1931)
Mies ja haave (1933)
Sielu ja liekki (1934)
Palava nuoruus (1935)
Surun ja ilon kaupunki (1936)
Sinuhe egyptiläinen (1945)
Johannes Angelos (1952)
Turms, kuolematon (1955)
Valtakunnan salaisuus (1959)
Ihmiskunnan viholliset (1964)
Mikael Karvajalka (1948)
Mikael Hakim (1949)
Pienoisromaneja:
Vieras mies tuli taloon (1937)
Ei koskaan huomispäivää (1942)
Fine van Brooklyn (1942)
Jokin ihmisessä (1944)
Felix onnellinen (1958)

Lähteet: WSOY:n kirjailijagalleria ja Helsingin kaupunki /Historiallisia humanisteja
Luettu 16.2.02.

Mika Waltaria käsitteleviä verkkosivuja:

Mika Waltarin juhluvuoden sivut
Mika Waltarin nimikkoseuran sivut
WSOY:n kirjailijagalleria
Kiiltomato-lehti
Yle Teema/Sininen laulu
Waltari valkokankaalla
Nuoren Voiman Liitto ry
Helsingin kaupunki /Historiallisia humanisteja

Intohimo – nöryys

**Risto Lindstedt,
Reijo Vahtokari
Mika Waltari.
Muukalainen maailmassa.
WSOY. 2007. 139 s.**

Mika Waltarin (1908–1979) syntymästä tulee pian täyteen 100 vuotta ja on syytäkin hahmottaa hänen monitahtoista uraansa ja persoonansa. Risto Lindstedtin ja Reijo Vahtokarin kirja *Mika Waltari, muukalainen maailmassa* levittää panoraamana eteemme Mika Waltarin kehityskaaren ja valottaa samalla hänen aikansa suomalaista kulttuuri-ilmapiiiriä vaikuttajahenkilöineen.

Suomea ravistelleen sota-ajan jälkeen Mika Waltari oli kypsynyt historiallisten suurromaanien kirjoittajaksi. Muinaiseen Egyptiin sijoittuva *Sinuhe* valmistui vuonna -45, ja siitä alkoi Mika Waltarin kansainvälinen menestystarina. Sitä ennen ahkera kirjailija oli jo elättänyt itsensä ja perheensä kirjoittamalla.

Vasta jälkikäteen on ymmärretty, että hänen vaikutuksen-

sa läpäisi huomaamattomasti koko suomalaisen kulttuurin kentän usean vuosikymmenen ajan. *Kieku ja Kaiku*, nämä Kotilieden taitavia loppusointuja viljelevän sarjakuvan kukkopojat olivat alaikäisellekin tuttuja. Waltari kirjoitti myös dekkareita ja hänen käsikirjoitukseensa perustuvia elokuvia ja näytelmiä esitettiin jatkuvasti.

Mika Waltarin kirjailijajamago ja suuruus – josta myös keskusteltiin sävyyn, oliko Waltari suuri kirjailija vaan vain menestynyt kirjailija – perustuvat kuitenkin historiallisiin romaneihin. Ne eivät olleet mitä tahansa kirjoja, vaan niistä tehtiin käännöksiä ja luettiin ympäri maailmaa. 50-luvulla Sinuhe päättyi Hollywood-elokuvankin aiheeksi, kaikessa loisteliaisuudessaan se oli jotain ihmeellistä sota-ajan umpiosta pois pyrkivässä Suomessa. Historia antoi myös pohjaa käsitellä sodan läpikäyneen Suomen ongelmia etäämpää ja seikkailun ilmapiiirissä. Waltarin kehityskaari johti myös kristinuskon syväliehen pohdintaan.

Kirjallinen taitavuus ja tuoteliaisuus eivät vähentäneet hänen sanomansa painokkuutta vaikka se ehkä peittyikin joskus sujuvaan tarinankerontaan. Hänen mottonsa *intohimo – nöryys* on kantanut pitkälle.

Mika Waltari oli – paitsi etevä kirjailija – myös aikansa kiinnostavimpia henkilöitä. Hänet tunnettiin muuallakin kuin sivistyneistön parissa. Muistan kuinka aivan tavalliset ukot ja mummit pohtivat hänen mielenterveysongelmiaan ja alkoholismiaan. Kirjailijan kun oli pakko mennä hoidattamaan päätänsä mielisairaalaan kirjojen tekemisen väliaikoina. Pitkö neron olla myös hullu? Tämä

oli kansanomaisen tiivistys luovan ihmisen problematiikasta. Kun teos valmistui, kirjailijan valtavalla kapasiteetilla toimiva aivokoneisto ei suostunut ”alasajoon”, vaan jatkoi omia ehtoista pörinäänsä. Kiinnostavaa on, että Waltarin sielunelämää hoidettiin mm. insuliinilla, joka silloin jo tiedettiin vaaralliseksi, mutta äärimmäisen tarkkaan annosteltuna antoi helpotusta ja hyvää oloa.

Risto Lindstedtin ja **Reijo Vahtokarin** kirja *Mika Waltari, muukalainen maailmassa*, käsittelee aihettaan hyvin monipuolisesti ja järjestelmällisesti aihepiiri kerrallaan: hurmoksellinen tulenkantajavaihe, vaikutteiden haku Pariisista ja pyrkiminen eurooppalaisuuteen, kirjallinen kehityskaari, pääteokset, suhde kustantajaan, uskonnollinen kehitys, ystävytydet muihin ajan kulttuuripersooniin kuten Olavi Paavolaan jne.

Kirjalla on kaikki edellytykset herättää kiinnostusta sekä niissä, jotka jo tuntevat Waltarin kirjallista tuotantoa että myös niissä, joiden kohdalla siinä on aukkoja. Siitä löytyy vastauksia niin kirjallisuuden ystävien kysymyksiin kuin kansanihmistenkin pohdintoihin. Kirjassa on asiatiedon höyryteenä kaskumaista kerrontaa. Esim. kustantajan huoli kirjailijan mahdollisesta alkoholikäytöstä oli aiheellinen ja niinpä Yrjö Jäntti pani Waltarin raittiutta vahtimaan Suden – oman kyseiseen toimeen koulutetun koiransa.

Mika Waltari, Muukalainen maailmassa on oppikirjatoimituksen tekemä mikä antaa kirjalle elinikää. Kirja on kaiken lisäksi kaunis, selkeästi taitettu ja runsaasti kuvitettu.

Tuula Uusitalo

Tyttäreni Pirjetalle

*Pyhä Birgitta kulki kedolla,
oli tanhuet kukkasissa.
Hän säteillen siunasi aamua,
oli luonto viel' unelmissa.*

*Pyhä henkensä kulki yllä maan,
viitta välkkyvi auringossa.
Ei lintuset tohtineet laulaa vaan,
oli luodut hurmoksissa.*

*Sinut tyttöni kaukaa luokseni saan,
sinä Pirjetta Eveliina.
Sinun polkusi viereen kukkia jaan,
on hiuksissas valkea liina.*

*Tulit kerran sa luokseni, tiennyt en,
minkä tarinan mukanas toisit,
että aarteen omistin, lupauksen,
että tielleni kultaa loisit.*

Kastejuhla

*Ilon keijut tässä nyt karkeloi,
Sinä siunattu pienokainen.
Kuule kuink hopeatiut soi,
onnenapila lapsukainen.*

*Hetkeks' taivaan ovi avautui,
löysit kohta jo vanhempasi.
Valon henget sinua vartoi
aina seuraten askeltasi.*

*On poskesi pehmeä ruusuinen
ja katse niin huolista vapaa.
Syli äitisi hellä ja lämpöinen
sulle voimia elämään valaa.*

*Tulit juuri koittaessa keväimen,
on kohta jo kukkiva maa.
Sinä roudat sulatit sydänten,
hanget aurinkos haihduttaa.*

*Suukon poskelles annan ja siunauksen
onnenkukkasen kehtoosi kätken.
Me yhdessä kuiskaamme rukouksen
tämän muistoksi pyhän hetken.*

Opetan sinulle tyttäreni

*Opetan sinulle tyttäreni vihreistä,
kerron kaiken jalokivistä.
Ottaisitko vihreän smaragdin kruunuusi,
pudonneen jalokiven paikalle?*

*Opetan sinulle kaiken vedestä.
Tiedätkö kastepisaran salaisuuden?
Oletko tullut ajatelleeksi,
että vedelläkin on sielu?
Tiedätkö lumikiteen muodon?*

*Oletko laskenut pääsi hiukset?
Tiedätkö kuinka monta tähteä on taivaalla?
Tiedätkö, miksi taivas öisin tummuu
ja päivän sarastaessa taas kirkastuu?*

*Tiedätkö linnun salaisuuden,
miksi se on niin ylpeä höyhenistään?
Kerro minulle se salaisuus,
jos tiedät.*

*Opetan sinulle tyttäreni
maailmankaikkeuden laulun,
sen sanattoman,
joka kuitenkin sanoo kaiken.*

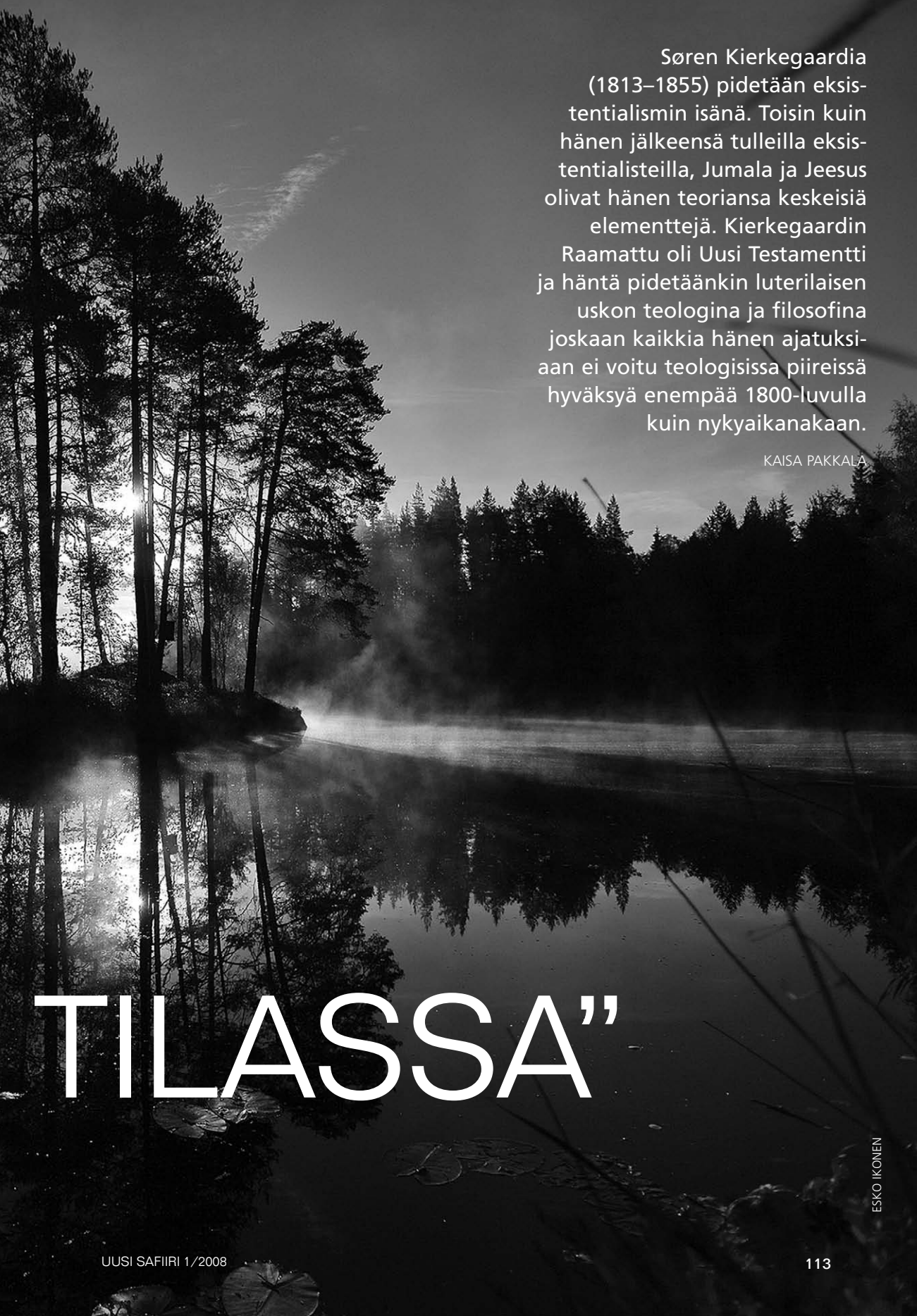
*Polvistu viereeni tyttäreni,
kuule sanojani.
Äitisi on jo kauan vaeltanut maailmaa,
tämän salaisuuden tähden.*

*Tiedätkö, miten poistat tuskan?
Kun sen tiedät,
olet saavuttanut taivaan.
Olet perillä.*

”TULEMISEN

Yksilön henkinen ja uskonnollinen kehitys
Søren Kierkegaardin mukaan

Søren Kierkegaardia
(1813–1855) pidetään eksis-
tentialismin isänä. Toisin kuin
hänen jälkeensä tulleilla eksis-
tentialisteilla, Jumala ja Jeesus
olivat hänen teoriansa keskeisiä
elementtejä. Kierkegaardin
Raamattu oli Uusi Testamentti
ja häntä pidetäänkin luterilaisen
uskon teologina ja filosofina
joskaan kaikkia hänen ajatuksi-
aan ei voitu teologisissa piireissä
hyväksyä enempää 1800-luvulla
kuin nykyaikanakaan.

KAISA PAKKALA

TILASSA”

ESKO IKONEN

Kierkegaard eli
teoriansa todeksi
omakohtaisten
kokemusten kautta.

Koko elämänsä ajan hän pohti Jeesuksen Vuorisaarnassaan antamia opetuksia: *Tulkaa täydellisiksi, niin kuin teidän Taivaallinen Isänne täydellinen on ja Taphtukoon Sinun tahtosi maan päällä niin kuin taivaissa.* Kuinka ihminen voi tulla täydelliseksi ja kuinka hän voi oppia tuntemaan Jumalan tahdon? Vasta myöhempinä vuosinaan Kierkegaard oivalsi, että vastaus löytyi Uudesta Testamentista. Jumala lähetti ainoan poikansa Jeesuksen malliksi ja ideaaliksi ihmisille. Jeesus oli ihmiseksi syntynyt Jumala, joka oli synnitön ja edusti Jumalan tahdon mukaista elämäntapaa ja sitä täydellisyyshannetta, joka oli asetettu malliksi ihmiselle.

Millä tavalla Kierkegaard sitten lähestyi yksilön henkistä ja uskonnollista kehitystä omas-

sa eksistenssitason teoriassaan ja minkälaiset mahdollisuudet ihmisellä on omassa elämässään edistyä kohti täydellisyyshannetta? Uskonnollinen ja henkinen kehitys merkitsee Kierkegaardille samaa asiaa.

Eksistenssitason

Kierkegaard loi kolmiportaisen ihmisen henkisen ja uskonnollisen kehityksen tasoluokituksen, eksistenssitason. Teoria kehittyi sitä mukaa kuin tekijä itse kehittyi, sillä Kierkegaard eli teoriansa todeksi omakohtaisten kokemusten kautta. Nuorena opiskelijana hän viihtyi alimmalla, siis esteettisellä tasolla, kunnes itse huomasi sen tyhjyyden. Toisaalta on sanottava, että Jumala oli lapsesta asti ollut mukana

hänen elämässään ankaran pietistisen isän kasvatuksen kautta. Oikeastaan koko hänen elämänsä oli jatkuvaa henkistä ja hengellistä kilvoittelua. Lapsena se oli ulkoisesti ohjautuvaa, myöhemmin yhä enemmän sisältä ohjautuvaa, kun Kierkegaard hylkäsi isän ja yhteiskunnallisten auktoriteettien normit ja lähti luomaan omaa urauurtavaa teoriaansa.

Alin eksistenssitaso on *esteettinen*, joka edustaa aistinautintoja ja ruumiillisuutta ja on kaikkein kauimpana Jumalasta. Seuraavana ylöspäin on *eettinen* taso, jossa jo suuntaudutaan kohti Jumalaa, mutta jäädään ulkokohtaiselle sovinnaisen moraalin tasolle. Seuraavana oleva *uskonnollinen* taso edustaa hengellistä heräämistä ja uskonnollista arvomaailmaa. Uskonnollisuuden yltäasolla, *paradoksikristillisellä* tasolla toteutuu korkein ihmisyyys, aito, oikea autenttinen olemassaolo ja autonominen, sisältäpäin ohjautuva etiikka. Koko ihmisen elämä on parhaimmillaan jatkuvaa pyrkimystä eteenpäin, liikettä kohti sitä täydellisyyshannetta, jota Jeesus edusti. Kaikki ihmiset eivät toki pidä tärkeinä näitä asioita. Eteneminen henkisessä ja uskonnollisessa kehityksessä ei ole tasaista ja systemaattista. Viihtyessään tietyllä eksistenssitasolla, arvomaailma, elämäntapa ja elämäntähtämys edustavat kyseistä tasoa. Kun se ei enää tyydytä, on tehtävä rohkea ja intohimoinen hyppy seuraavalle tasolle. On jätettävä taakseen kaikki entinen, hypättävä tuntemattomaan, vaikkei ole takeita siitä, putoaako rotkon pohjalle.

Tasolta toiselle ei voi nähdä. Kukin taso on oma suljettu piirinsä. Ei voi myöskään olla puoliksi toisella, puoliksi toisella tasolla. On tehtävä valinta tasonsa suhteen. Ei ole myöskään takeita siitä, että päästyään korkeammalle tasolle, siellä voisi jatkossa myös pysyä. Korkeammilta tasoilta on helppo pudota alemmalle tasolle. Kaikkein helpointa on oleskella alimmalla tasolla, koska sieltä ei voi pudota enää alemmas, eikä siellä tehdä valintoja oman elä-

mänsä suhteen. Ihminen on jatkuvassa liikkeessä ja prosessissa ja parhaassa tapauksessa lähestyy täydellisyyshannetta ja omaksi todelliseksi itseksensä tulemista. Toisaalta ihmisen elämässä on nousuja ja laskuja ja välillä mennään eteenpäin ja välillä taas taaksepäin *tässä jatkuvassa tulemisen tilassa*.

Alun perin on ihmisessä jo Jumalan asettamana mahdollisuus jumalalliseen, äärettömään, ikuiseen ja todelliseen vapauteen toisin sanoen avartaviin elementteihin. Toisaalta hän on kui-

tenkin sidottu myös rajoittaviin elementteihin, kuten ruumiillisuuteen, ajallisuuteen, äärellisyyteen ja välttämättömyyteen. Ihmisestä itsestään

riippuu, minkälaisen elämäntavan, elämäntähtämyksen ja arvomaailman hän valitsee. Viime kädessä tarvitaan kuitenkin kädenojennus Jumalalta ”Silmänräpäyksen” muodossa, jolloin ihminen ensimmäistä kertaa kohtaa Jumalan. Henkiseen ja uskonnolliseen kehitykseen tarvitaan omaa tahtoa ja kilvoittelua yhtä hyvin kuin Jumalan armoa.

Vastakkaisten elementtien synteesi

Ihminen on Kierkegaardille vastakkaisten elementtien synteesi, avartavien ja rajoittavien. Avartavia ovat: äärettömyys, todellisen vapauden mahdollisuus, ikuisuus ja sielu. Rajoittavia ja siten vähempiarvoisia elementtejä ovat: äärellisyys, välttämättömyys, ajallisuus ja ruumis. Ihmisen perusolemukseen kuuluu alkuperäisenä mahdollisuutena henki ja itseys ja todelliseksi itseksensä tuleminen. Vaikka ihminen on avartavien ja rajoittavien elementtien synteesi, ei hän vielä ole itseys eli henki sellaisenaan. Itseys eli henki on se positiivinen kolmas osapuoli, joka täydentää synteessin. Tarvitaan siis hengen työtä, jotta henkinen kehitys edistyy (Liehu 1988, 25–26).

Ihmisen on realisoitava itsensä synteessinä tullakseen autenttiseksi itseksensä. Synteesi realisoituu uskon ”Silmänräpäyksessä”, kun ihmi-

nen ottaa vastaan Jumalan. Ihmisen on tarkoitus tulla omaksi itsekseen, mikä mahdollistuu vasta, kun avartavat ja rajoittavat elementit saavat oikean suhteen synteessissä. Suhde on oikea silloin, kun avartavat elementit hallitsevat rajoittavia. Kuitenkin on tärkeää, että rajoittavat elementit ovat mukana. Omaksi todelliseksi itsekseen tuleminen merkitsee Kierkegaardille autenttiseksi ja oikeaksi kristityksi tulemistä (ibid, 26–28).

On jätettävä taakseen kaikki entinen, hypättävä tuntemattomaan.

Kierkegaard pohti sitä, miten suhtautua elämään, kuolemaan, aikaan ja ikuisuuteen sekä koko olemassaoloon. Hän ei ollut kiinnostunut yleisestä ja objektiivisesta, vaan yksilöllisestä ja subjektiivisesta tavasta elää ja olla olemassa. Ihmisellä on itsellään vastuu valita oma elämäntapansa. Hän pohti paljon myös sitä, millä tavoin Jeesus, joka oli historiallinen henkilö, voi kohdata tämän päivän ihmisen ja kuinka ihminen itse voi vaikuttaa omaan ikuiseen autuuteensa elikkä tulevaisuuteensa kuolemansa jälkeen. Hän tulikin siihen tulokseen, ettei ihminen koskaan ole valmis, vaan aina ”tulemisen tilassa” ja hänestä itsestään riippuu, millä asenteella hän suhtautuu Jumalaan ja muihin ikuisiin asioihin. Vain omakohtaisen kokemuksen kautta tulee tuntumaa korkeampiin eksistenssitasoihin ja sitä kautta löytää oman todellisen itseytensä.

Kierkegaardin teoria rakentui sitä mukaa kuin hänen oma henkinen ja uskonnollinen kehityksensä edistyi. Koko elämänsä ajan hän etsi omaa elämäntehtäväänsä. Hän oli kiinnos-

tunut itsetuntemuksesta ja ihmisen sisäisestä kehityksestä ja opiskeli psykologiaa teologian opintojensa ohella. Isä oli suunnitellut hänelle pappisuran. Tämän lisäksi hän opiskeli etiikkaa, filosofiaa, mytologiaa ja runoutta, mikä kaikki näkyy hänen teoriassaan ja laajassa kirjallisessa tuotannossaan. Hän rakasti myös taiteita ja kävi ahkerasti teatterissa, oopperassa ja konserteissa.

Omien rajojen ylittäminen ja pyhään suuntautuminen on mahdollista uskon kautta. Monille riittää profaani maailma. Kuitenkin ihmisen on tärkeää muistaa myös omat äärelliset rajansa ja vähäpätöisyytensä Jumalan edessä. Ihminen ei voi omapäisesti ylittää omia rajojaan ja pyrkiä yli-ihmiseksi. Usko on ainoa tapa ylittää turvallisesti äärettömyyden raja ja ottaa vastaan Jumalan armo ja kädenojennus ylhäältä käsin ”Silmänräpäyksen” muodossa. Vain Jumalalla on kaikkietävä ja kaikkinäkevä horisontti ja mahdollisuus objektiiviseen näkökulmaan iäisyyden asioissa. Maallisissa asioissa ihmiset voivat pitää omiin kokemuksiinsa perustuvat mielipiteensä. Rajallisen ihmisen on syytä pitää realiteettitaju tallella ja elää nykyhetkessä eikä hukata elämäänsä menneiden muisteluissa ja tulevaisuuden haaveissa. Myös liialliset iäisyysasioiden pohtimiset voivat haitata käsillä olevan konkreettisen todellisuuden ja siihen liittyvien velvollisuuksien toteuttamista (Koskinen 1994, 43–45, 50–52).

Kierkegaard eli kaikki eksistenssitasot läpi omakohtaisesti miltei pä ääri rajoille asti. Vaikka hän myöhemmin ankarasti katui oleskeluaan esteettisellä tasolla ja koki siitä syyllisyydentunteita, tuosta ajasta oli suurta hyötyä teorian kokonaisuudelle. Ehkäpä tässä näkyy vaikutteita kirkkoisä Augustinukselta, jolla myös oli paljon tunnustettavaa ja katumista varhaisvuosiensa mennessään uskonnollisessa kehityksessään eteenpäin. Mistään kirjasta ei olisi voinut saada tuntumaa siitä, millaista on elää esteettisellä tasolla ja minkälaiselta tuntuu, kun tämä ei enää tyydytä ja tilalla on tyhjyys. Kaikista omista elämäkokemuksista tuntuu olleen hyötyä ja Kierkegaard myös hyödynsi niitä hyvinkin rai-

lakkaasti itseään ja lähimmäisiään armahtamatta. Kirjoittaessaan sensuroimatonta päiväkirjatekstään, hän myös myöhemmin tajusi alempien eksistenssitasojen mielettömyyden, mikä kannusti häntä seuraavalle tasolle.

Kierkegaardin oma elämä oli hyvin vaikea, mikä osittain johtuu hänen erikoisesta luonteestaan ja mitä ilmeisimmistä kaksisuuntaisesta mielialahäiriöstään. Sitä ei aikoinaan tunnistettu eikä siitä ole mainintaa kirjallisuudessa. Onneksi sitä ei diagnosoitu ja häntä pantu mielisairaalaan tai lääkekuurille. Sen ajan hoito ja lääkitys olisivat todennäköisesti estäneet koko teorian kehittämisen. Masennuksen hän itsekin tiedosti ja se oli hänen suvussaan jo isänperintönä. ”*Melankolia on uskollisin rakastajattareni, se ei jätä minua koskaan*”, hän kirjoitti. Negatiiviset tunteet olivat keskeisessä asemassa tasolta toiselle siirryttäessä ja itse hän koki kaikki ne tunteet pohjia myöten. Epätoivo, ahdistus ja masennus tulivat hänelle hyvinkin tutuiksi ja ironia tuntuu olleen lapsuudenkodissa yleinen kommunikointimuoto. Hänen veljeään pidettiin ironian mestarina ja myös Kierkegaard itse käsitteli sitä maisterintyössään (Liehu 1996, 65–75).

Kirjoittaminen tuntuu olleen Kierkegaardille terapeutista, eräänlaista itsehoitoa. Päiväkirjoihinsa hän purki kaikki tunteensa. Hänellä oli käytössään useita huoneita ja joka huoneessa oli eri kirjoitusprojekti kesken. Siirtyessään huoneesta toiseen, hän vaihtoi näkökulmaa. Eksistenssitasojaan rakentaessaan hän otti mallia Platonin Pidoista ja kehitteli siitä oman versionsa, *In vino veritas*. Kutsuttuja olivat ainoastaan esteettisellä tasolla viihtyvät henkilöt. He saivat kaikki omasta elämäntutkimuksestaan käsin ja viinin vaikutuksen alaisina esittää käsityksensä naisista ja rakkaudesta. Eettisen tason **assessori Wilhelmii** ei oltu kutsuttu mukaan, mutta hänen elämäntapaansa ja perhe-elämäänsä saatiin tutustua kertojan toimesta kotimatalla.

Alemmilla eksistenssitasoilla hallitsevat rajoittavat komponentit, kuten ruumiillisuus, äärellisyys, ajallisuus ja välttämättömyys. Vielä

ei ymmärretä, että ihmisyyteen kuuluvat myös avartavat, ikuisuuteen suuntautuvat osatekijät. Toisaalta myös pelkät avartavat komponentit ilman rajoittavia vievät tuhoon. Vapaus ja rajoittamat mahdollisuudet voidaan ymmärtää väärin. Ihminen on kuitenkin rajallinen, äärellinen ja ajallinen, joten hänen on otettava huomioon välttämättömät olosuhteet ihmisenä. Hän tarvitsee rajoittavia osatekijöitä, mutta ne eivät saa hallita, vaan niiden on oltava alisteisessa asemassa ja harmonisessa suhteessa avartaviin (Liehu 1988, 26–28).

Mikäli haluaa kehittyä henkisesti, on otettava mukaan henki ja sen mukaan tuleva hengen työ. Vain tätä kautta voi myös tapahtua uskonnollinen kehitys ja omaksi autenttiseksi itsekseen tuleminen. Koskaan ei kuitenkaan voi pysähtyä. Prosessi on jatkuva ja arkipäivässä on valintoja tehtävä koko ajan, jotta pysyisi jo saavutetulla tasolla. Ihmisen on oltava koko ajan liikkeessä ja valppaana eikä voi pysähtyä mihinkään staattiseen lepotilaan nauttimaan jo saavutetuista voitoista mikäli ei halua luisua takaisin alemmille tasoille (Liehu 1988, 26–28).

Esteettisen tason ihminen – välitön tai harkitseva

Esteettiseen tasoon kuuluu **alempi välitön taso** ja **korkeampi harkitseva taso**. Esteettinen ihminen viihtyy mieluummin rajoittavien kuin avartavien kategorioiden parissa. Hän ei välitä Jumalasta sen enempää kuin muistakaan ikuisista asioista eikä kanna huolta ihmiselle annetusta tehtävästä tulla omaksi autenttiseksi itsekseen vaan pakenee vaikeita kysymyksiä pysähtyen hedonistisiin nautintoihin.

Esteetillä synteisien dominanssi on täysin pääläellään, ruumis hallitsee nukkuvaa sielua. Sen vuoksi ajalliset ja äärelliset asiat täyttävät hänen päivänsä ja tajuntansa.

Välitön esteetikko on aistillinen, lähes eläimellisen vaistonvaraisesti elävä, eräänlainen ”lihan inkarnaatio”, jonka elämää säätelee ruumis. Hänestä voidaan sanoa myös, että hän

on tusinaihminen, joka seuraa pienimmän vastuksen lakia eikä valitse itse mitään. Asiat vain tapahtuvat ja sattuvat hänelle. Hän elää tässä ja nyt ajattelematta tulevaisuutta tai kantamatta huolta menneistä rikkomuksistaan. Välttömän esteettisyyden tasolla on kuitenkin hyvin monenlaisia ihmisiä. Eräänä yhteisenä piirteenä voidaan sanoa, ettei heissä ole henkeä ja heidän tietoisuuden tasonsa on hyvin alhainen – eikä joukosta löydy henkisesti kehittyneitä ihmisiä.

Tälle tasolle Kierkegaard sijoittaa pakanan, poroporvarin, maailmallisen ihmisen, kohtaloon uskojan ja neron sekä myös kuuluisan viettelijän, **Don Juanin**. Heidän tietoisuuden tasonsa on alhaisin kaikista.

Harkitsevilla esteeteillä rajoittavat kategoriat ovat hieman vähentyneet, mutta epäsuhta on edelleen olemassa. Harkitseva esteetti on hengetön, epäautenttinen ja kyvytön hallitsemaan itseään Jumalan luomana synteesinä. Hän näkee itsensä kuitenkin jo itsenäisenä ja muista erillisenä eli josain määrin itsetietoisena. Hän myös erottaa mahdollisen välttämättömästä, äärettömän äärellisestä sekä tulevaisuuden menneestä ja nykyhetkestä.

Nämä ovat tietoisuuden kehittymisen kannalta tärkeitä asioita. Erottaessaan rajoittavat komponentit avartavista, harkitsevalle esteetil-

le avautuu mahdollisuus siirtyä korkeammalle tietoisuuden tasolle. Autenttiseen itseyyteen on kuitenkin vielä matkaa, sillä molemmat vastakaisparit olisi yhdistettävä harmoniseksi kokonaisuudeksi. Juuri siihen esteetti ei pysty.

Välitön esteetti elää tässä ja nyt, harkitse-

va esteetti ymmärtää mahdollisuuden, välttämättömyyden, äärettömyyden, tulevaisuuden ja menneisyyden käsitteet. Toisaalta mahdollisuus ja äärettömyys voivat koitua vahingoksi. (ibid, 51).

Harkitseva esteetti voi innostua vapaudesta ja lukemattomista mahdollisuuksistaan niin, että mikään niistä ei lopultakaan realisoidu vaan kaikki jää kesken. Jos kierrettä ei pystytä katkaisemaan, ei siitä seuraa hyvää. Itseys ei synny pelkistä mahdollisuuksista. Liika toiveikkuus voi johdattaa virvatulen takaa-ajamiseen.

Melankolinen tyyppi taas jäljittää omia pelkojaan ja ahdistuksiaan ja alkaa viihtyä niiden parissa ja jopa rakastaa niitä. Lopulta itseys häviää juuri niihin asioihin, joita eniten pelkäsi. Äärettömyys voi myös saada tuhoavan ylivalan. Haaveet, mieliku-

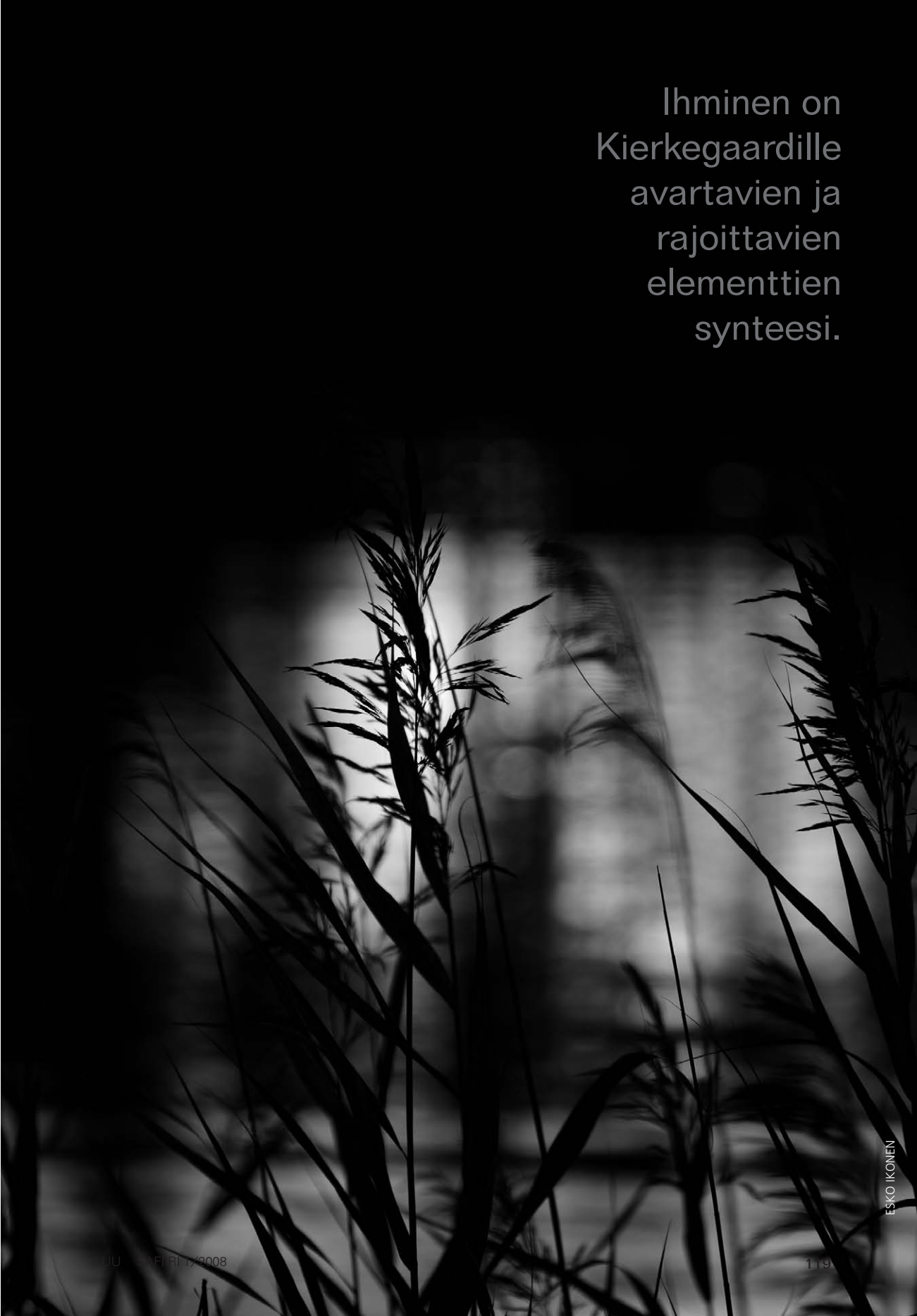
vitut ja ylenmääräinen luovuus vievät tilaa todellisilta mahdollisuuksilta ja realiteettien tajuamiselta. Liiallinen haaveilu voi esiintyä tunteen, tahdon tai tiedon alueella. Kosketus konkreettiseen todellisuuteen ja realiteettitaju

Kaksi esteettiä: välitön Don Juan ja harkitseva Johannes Viettelijä

Don Juanin hahmon Kierkegaard löysi **Mozartin** Don Giovanni -oopperasta. Kierkegaard koki tämän hyvin voimakkaasti ja lopulta koki koko musiikin niin viettelevänä, että pelkäsi itse luisuvansa tälle tasolle ja kielsi itseltään rakastamansa Mozartin musiikin. Kyseisessä oopperassa esiintyy tämä demoninen, sydämetön eroottikko ja viettelijä, jonka sanotaan vietelleen tuhansia naisia.

Johannes Viettelijä liittyy Kierkegaardin omaan elämään, lähinnä hänen traumaattiseen kihlaukseensa ja sen purkamiseen. Mielikuvituksellisessa rakkaustarinassa esiintyy kummitusmainen viettelijä Johannes. Johanneksen hahmossa kirjoittaja sekä puolustaa, että syyttää itseään. Johannes on juuri sellainen, joksi maailma syytti Kierkegaardia.

Johanneksessa on vallalla sielullisuuden kategoria. Johannes keräilee sieluja. Ruumiillisuus jää yllättävää kyllä taka-alalle. Vietelyn kohteena on sielu, ei ruumis. Kun uhri on antautunut, on suhde päättynyt ja Johanneksella on jo seuraava uhri näköpiirissään.

Ihminen on
Kierkegaardille
avartavien ja
rajoittavien
elementtien
synteesi.

vähenevät (ibid, 52–54). Harkitsevan esteetin perikuva Kierkegaardilla on fiktiohahmo **Johannes Viettelijä**

Välittömillä esteeteillä tuntuu elämä olevan helpompaa kuin harkitsevilla, joskin heillä on vähemmän mahdollisuuksia. Kaikessa hengetömyydessään välittömät tuntuvat olevan jokseenkin tyytyväisiä elämäänsä kun elävät tässä ja nyt miettimättä sen kummemmin mitään syvällisempää. He eivät suunnittele mitään, asiat vain sattuvat ja tapahtuvat heille ja he reagoivat tapahtumiin omalla yksinkertaisen rajoittuneella tavallaan.

Alhainen tietoisuuden taso tuntuu takaavan mukavan elämän. Vaikeudet tulevat elämään vasta tietoisuuden tason kohotessa. Myöskään ympäristö ei odota välittömiltä esteeteiltä mitään, joten sikäläkin heidän elämänsä on helppoa. Välittömiä esteettejä näytti olevan runsaasti Kierkegaardin aikana, eivätkä he näytä olevan harvinaisia nykyisinkään. Harkitsevia esteettejä löytyy varsinakin julkisuuden ihmisten parista.

Eettinen taso

– siirtymätaso uskonnolliselle tasolle

Esteetti tarvitsee tahdonvoimaa hypätäksensä täysin erilaiselle – eettiselle – tasolle kuin mitä oma arvomaailma ja elämäntapa on aikaisemmin edustanut. Eettisellä tasolla on tehtävä valinta mm. hyvän ja pahan välillä. Hyppy on merkityksellinen, sillä esteetti ei koskaan aikaisemmin ole tehnyt mitään valintoja. Tämän absoluuttisen valinnan myötä eetikko hyväksyy oman rajallisuutensa. Eetikkona hän on myös laadullisesti erilainen kuin aikaisemmin, sillä hän on palannut omaan äärelliseen ja rajalliseen itseensä. Hän näkee kuitenkin nyt rajoittuneisuutensa suhteessa ikuisuuteen ja äärettömyyteen. Samalla tulee ymmärrettäväksi itsessä oleva ikuisuus (Liehu 1988, 91–95).

Vapaus ei enää merkitse vain itsekeskeistä

hyötyä, vaan vastuuta ja velvollisuuksia omassa yhteiskunnassaan ja yhteisössään. Vapaus merkitsee eetikolle ennen kaikkea toimintaa ja omien mahdollisuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä ulkomaailmassa. Se merkitsee myös itsensä hillitsemistä ja hallitsemista, kasvattamista, kurittamista ja harmonisointia. Päämääränä on itseys, joka pitää sisällään sekä yksilöllistä, että sosiaalista vastuuta.

Eettinen taso ei kiinnosta Kierkegaardia itseään siinä määrin kuin esteettinen taso ja hän pitääkin sitä pelkkänä ylimenotasona us-

konnolliselle tasolle. Eettisyyttä Kierkegaard pitää ideaalina, jota ihminen ei koskaan lopullisesti pysty saavuttamaan eikä toteuttamaan toiminnassaan. Se on kuitenkin portti uskonnollisuuteen. Vapaus on realisoitava jatkuvassa

yleishyödyllisessä toiminnassa. Kuitenkin koko ajan on vaara luisua takaisin esteettiselle tasolle eikä epätoivostakaan päästä eroon pelkällä yhdellä valinnalla, vaan valintaa on jatkuvasti toistettava (Liehu 1988, 95–99).

Eetikko on itselleen oma tehtävänsä ja päämääränsä ja kontrolloi koko ajan itseään. Hän pohtii, miten yksilöllinen ihminen voi toteuttaa yleistä omassa elämässään. Eetikko on ikään kuin yleisen ja yksityisen synteesi. Lisäksi hän on äärellisyyden, mahdollisuuden ja välttämättömyyden synteesi. Eetikon koko elämä koostuu vastuusta ja velvollisuuksista. Hän toteuttaa velvollisuuden etiikkaa omassa elämässään.

Eetikon elämän neljä ohjenuoraa ovat: työ, avioliitto, kutsumus ja ystävyys, joita kaikkia esteetikko vielä kaihtoi. Juuri näiden velvollisuuksien kautta eetikko voi toteuttaa synteessin yleisestä ja yksityisestä. Kutsumusta toteuttava eetikko ei mieti omaa hyötyä tai mainetta vaan se on velvollisuus, jolla eetikko hyödyntää omat voimavaransa yhteiseksi hyväksi. Myös tosi ystävyys vaatii pohjakseen positiivisen elämäntutkimuksen eikä sitä katkaise edes kuolema. Työtä eetikko tekee siitä huolimatta, vaik-

Omaksi todelliseksi itseksensä tuleminen merkitsee autenttiseksi ja oikeaksi kristityksi tulemistä.

Aessori Wilhelmi

Aessori Wilhelmi on Kierkegaardin luoma eettisen tason prototyyppi, jossa on runsaasti aineksia hänen omasta isästään **Mikaelista**. Tiedetään isän olleen Kierkegaardin elämässä hyvin tärkeä henkilö. Mikael on ollut hyvin ankara kasvattaessaan poikaansa ja odottaessaan tästä arvostettua kirkonmiestä. Wilhelmiin Kierkegaard lataa kaikki tukahdutetut tunteensa. Kierkegaardin äiti oli lukutaidoton tyttö, joka työskenteli Mikaelin talossa piikana ja jonka Mikael teki raskaaksi ja otti velvollisuudentuntoisesti vaimokseen. Avioliitto on ollut ilmeisen harmoninen päätellen Wilhelmin avioliiton ylistyksestä.

Wilhelmin mielestä rakkaus aviopuoliso on jalostaa aistillisuuden, eikä aviopuolisoa voi kohdella välineellisesti. Avioliitto liittää pariskunnan valtioon ja isänmaahan ja muuhun sosiaaliseen yhteisöön. Se on aistillinen, mutta silti henkinen, toisaalta vapaa, silti välttämätön, ajallinen, mutta kantaa sisällään ikuisuutta. Avioliitto on Wilhelmin mielestä yksityisyyden ja yleisyyden, yksilön ja yhteiskunnan, äärellisyyden ja äärettömyyden, ikuisuuden ja ajallisuuden sekä vapauden ja välttämättömyyden synteesi (ks. Liehu 1988, 102–103).

Aessori Wilhelmi huomauttaa, ettei harjoittavan esteetin sielullisuus vielä ollut henkisyttä, kuten hän katsoi itsensä kohdalla olevan asian laita. Wilhelmi ihanoi työtä, joka liittää hänet yhteiskuntaan. Työ on välttämättömyys ja vapaus ja välttämättömyys yhdisty-

vät eettiseksi synteeksiksi. Työn ideaan liittyy myös kutsumus. Työ on yleistä, mutta kutsumus yksilöllistä, joten kutsumus kytkee yleisen yksityiseen (ks. Liehu 1988, 104–105).

Kierkegaard kritisoi ankarasti Wilhelmin näkemyksiä siitä, että tämä ei ymmärrä katumuksesta ja syyllisyydestä mitään, koska on koko elämänsä ajan ollut samanlainen eetikko ilman suurempia syntejä. Aessori perustaa Jumalan varaan oman itseluottamuksensa ja elämänsä katsomuksensa vaikka ei juuri tunnu tarvitsevan Jumalaa tehtäviensä toimittamiseen. Wilhelmi puhuu opettavaisesti syyllisyydestä, katumuksesta ja synnistä, mutta tuntuu käyttävän niitä vain aseinaan esteetikon elämäntapaa vastaan (ks. Liehu 1988, 122–123).

Kierkegaardin mielestä Wilhelmin synteetit eivät ole synteesejä, koska niistäkin puuttuu se positiivinen kolmas, henki eli itseys. Hänen absoluuttinen etiikkansa on lähinnä uskonnollisuuteen verhottua esteettisyyttä

Aessori itse uskoo olevansa katuvana, epätoivoina ja syyllisenä Jumalansa edessä, mutta todellisuus on toinen. Hän tahtoo epätoivoisesti olla oma itsensä ja tahtoo muovata itsensä siihen sopivaksi. Siis hän toimii samoin kuin harkitseva esteetti. Itseyden positiivinen kolmas mahdollistuu vain Jumalan avulla. (ks. Liehu 1988, 24–26).

Eettiset periaatteet ovat lähellä tavallisia hyviä tapoja. Tavanomaisuus on Wilhelmin ihanne eikä se riitä edettäessä uskonnolliselle tasolle (ks. Liehu 1988, 127–129).

kei se hänelle itselleen olisi taloudellisesti edes välttämätöntä. Avioliitto on jokaisen eetikon velvollisuus (Liehu 1988, 99–106).

Yleisen ja yksityisen yhdistäminen sekä eettinen elämäntapa vaativat taitoa, jota esteetillä ei vielä ollut. Eetikko on kuuliainen kansalainen ja häntä voidaan pitää tavanomaisena, mutta tämänkaltaisen tavanomaisuus vaatii myös elämäntaitoa. Tavanomaisuus on eetikolle kiitos eikä moite. Kierkegaard toteaa itse, että tällainen tavanomaisuus on itse asiassa hyvinkin harvinaista. Omaksi itsekseen jatkuvasti pyrkiminen ilman lipsumista on melkoisen vai-

kea tehtävä. Avoimuus, suoruus, luottamus ja jatkuvuus ovat niin avioliiton kuin tosi ystävyydenkin edellytyksiä. Kutsumuksen kohdalla korostuu jatkuvuus, sillä se vaatii pitkäjänteisyyttä. Vaikka eettinen taso helposti näyttää pelkältä esteettisen tason vastakohdalta, se ei kuitenkaan sitä ole. Esteettisellä tasolla ovat jo kaikki ne ainekset, jotka eettisellä tasolla jalostuvat – ihminen muuttuu laadullisesti, transformoituu, mutta on edelleen sama ihminen kuin aikaisemminkin. Synteetin avartavat kategoriat lokahtavat oikeille paikoilleen. (Liehu 1988, 108–111).

Eetikko ei enää käytä väärin äärettömyyden, ikuisuuden ja mahdollisuuden kategorioita eikä hän demonisesti yritä muovata itseään oman päänsä mukaan. Hän ottaa oman henkisen ja eettisen kehityksensä työn alle omana tehtävänä. Eettisen ihmisen synteesissä ovat mukana rajoittavat ja avartavat kategoriat positiivisine arvovineen ja esteettinen sulkeutuu absoluutisesti ulkopuolelle. Kaikki esteettinen palautuu takaisin jalostuneessa muodossa. Eetikko löytää itsensä uudella tavalla. Esteetti oli ulkokohtainen, eetikko on sisäinen. Vaikka hän suuntaa voimavaransa yleishyödylliseen toimintaan, se ei tarkoita sitä, että hänestä tulisi ulkokohtainen.

Yksilöllinen elämä toteutuu hänellä korkeammalla tasolla kuin ennen, ei enää pelkästään omaksi hyödyksi, vaan laajemmalti. Esteetti ikävystyi toistosta, eetikolle toisto liittyy tahtoon ja valintaan. Valintaa on jatkettava koko ajan jos haluaa säilyttää itseytensä ja muuttaa ulkoiset tapahtumat sisäisyydeksi. Toistaminen vaatii itsekontrollia, tahtoa ja jatkuvia päätöksiä (Liehu 1988, 112–114).

Eettisellä tasolla esteettisen tason kategoriat saavat uuden syvällisemmän merkityksen. Kuitenkin eettinen taso jää vain ylimenotaksoksi uskonnollisuuteen ja mikäli eettisen tason valintoja ei jatkuvasti uusita, vaarana on liukua takaisin esteettiselle tasolle.

Valitessaan itsensä eettisenä, ihminen valitsee samalla myös epätoivon, katumuksen ja syyllisyyden. Menneisyyden pahat teot alkavat vaivata omaatuntoa ja aiheuttaa katumusta ja syyllisyyttä. Eetikko ottaa vastuun teoistaan ja myöntää niin pahan kuin hyvänkin kuuluvan itseensä. Tulevaisuus merkitsee velvollisuuksia ja menneisyys katumusta. Ilman vastuuta ja katumusta menneisyydestä, ei tulevaisuuskaan ole vapaa.

Katumus tehdään Jumalan edessä ja vain täten saavuttaa eetikko konkreettisen itseytensä, jolla on sekä menneisyys, että tulevaisuus. Käsitteet vapaus, katumus, velvollisuus, jatkuvuus ja avoimuus ovat tiukasti eetikon elämässä. Katumus ja syyllisyys ovat kuitenkin kehittyviä

ja vasta kristinuskon tasolla voidaan puhua oikeanlaisesta tavasta. (Liehu 1988, 116–121).

Eettisen ja uskonnollisen tason rajakategorioihin kuuluu *huumori*, kuten esteettisen ja eettisen tason välissä oli ironia. Ironia on edelleen pohjalla. Huumori kehittyy syvällisluonteisesta ironiasta. Ironia jää ulkokohtaiseksi, huumorista kehittyy sisäisyyttä. Huumoriin sisältyy ajatus Jumalasta. Eettinen humoristi saa aiheensa äärellisen ja äärettömän välisestä konfliktista. Humoristi haluaa liioitella omaa kärsimystään Jumalan äärettömien vaatimusten edessä.

Vaikka huumori syntyy sisäisen Jumalasuhteen mahdollisuudesta, sillä yritetään kuitenkin välttää hyppy uskonnolliselle tasolle. Syyllisyys ja katumus työntävät eteenpäin, mutta eetikko perääntyy. Huumori on viimeinen keino yrittää välttää Jumalasuhde (Liehu 1988, 138–139).

Eetikko on laittanut omat viettinsä ja impulssinsa tiukkaan kontrolliin toisin kuin esteetti joka tässä suhteessa ei tajua itsellään olevan mitään kasvuntarvetta. Eetikko toteuttaa kaiken sen, mitä esteetti kaihtoi. Eetikko on myös ottanut omaksi tehtäväkseen oman itsekasvatuksensa niin moraalisesti kuin kaikessa muussakin elämässä. Hän on myös yhdistänyt yleisen ja yksityisen omassa elämässään. Kierkegaardin kirjoissa Asessori Wilhelmi edustaa tyyppillistä eetikkoa.

Pateettinen uskonnollisuus

Kierkegaard jakoi uskonnollisuuden alempaan **pateettiseen** ja korkeampaan **paradoksikristillisyyden** tasoon. Alemman tason uskonnollisuus on luonteeltaan pateettista ja yleistä. Se on myös sidottu aitoon eettisyyteen. Kun eettinen ihminen oli avoin, pateettinen uskonnollisuus on kätkeytyä sisäisyyttä.

Uskova on yksin ja jättäytyy kokonaan Jumalan ja uskonsa varaan. Kätkeyty sisäisyys ei toki ole harkitsevalle esteetikolle ominaista sulkeutuneisuutta. Pateetikko kätkee vain oman sisäisen Jumalasuhteensa. Siinä kun eetikko

relativoi Jumalasuhteensa, uskova suhtautuu relatiivisesti maallisiin asioihin, mutta pitää Jumalasuhteensa absoluuttisella tasolla. Eetikko sovelsi omia inhimillisiä periaatteitaan uskon-asioihin, uskova elää elämäänsä Jumalan edessä muistaen oman äärellisyytensä. Uskonnollinen ihminen irtautuu kokonaan äärellisestä elämästä, vaikka jatkaakin siinä elämistä. Ulkoisesti hän voi näyttää vaikka verovirkailijalta, mutta kukaan ei tunne hänen sisäistä elämäänsä, joka suuntautuu absoluuttista päämäärää kohti.

Hän ei millään lailla osoita sitä, että elää muukalaisena äärellisessä maailmassa.

Vasta täydellisesti alistuessaan omaan äärellisyyteensä, voi realisoida absoluuttisen suhteen äärettömyyteen. Suhteessa uskovaan, eetikko vaikuttaa lähinnä itseriittoiselta hurskastelijalta. Uskova palvoo Jumalaa ja mitätöi itsensä (Liehu 1988, 146–150).

Kierkegaard oli sitä mieltä, ettei todella sisäistä paatoksellista uskovaa kannata etsiä luostareista, itsensä kiduttajista eikä mystikoista.

Uskon ritari Aabraham

Vanhan Testamentin uskon isä **Aabraham** herättää monenlaisia tunteita. Kuinka Jumala voi olla niin julma, että antaa ensin Aabrahamin elää pitkään lapsettomana, sitten antaa hänelle ainoan pojan lisäkin ja käskää tappaa hänet. Jo pojan saaminen vanhalla iällä oli **Saaralle** mahdottomuus inhimillisellä järjellä ajatellen. Myös oman lapsen tappaminen on pahinta, mitä voidaan ajatella. Se on myös vastoin Jumalan kymmentä käskyä ja kaikkia moraalisia normeja, jotka varsinkin Aabrahamin pitäisi ymmärtää.

Jos Aabraham olisi kertonut asiasta jollekin, esimerkiksi vaimolleen tai neuvotellut asiasta jonkun muun kanssa, koko asia olisi pysähtynyt alkuunsa. Aabrahamin oli käytävä oma sisäinen taistelunsa yksinään. Kierkegaard onkin nimennyt Aabrahamin ”uskon ritariksi”, sillä tämä sisäinen taistelu oli traagisuudessaan ylivoimaista ihmiselle.

Aabraham kuitenkin kesti tämän Jumalan hänelle asettaman koetuksen pelottomasti, hetkeäkään epäroimattua, mitä pitää tehdä. Hän valmisteli huolellisesti uhraamistoimituksen ja lähti poikansa kanssa mestauspaikalle surullisena ja kärsien, mutta osoittamatta sitä pojalleen **lisäkille**, joka vuorostaan luotti isäänsä sokeasti. Juuri ennen uhritoimituksen aloittamista Jumala vapautti Aabrahamin käskynsä toteuttamisesta ja ohjasi paikalle korvaavan uhrattavan ”syntipukiksi”. Aabraham oli läpäissyt kokeen ja osoittanut uskonsa vahvuuden. Tämän jälkeen Aabraham sai elää rauhallisen vanhuuden poikansa ja tämän jälkeläisten parissa.

Lennart Koskisen mukaan Aabraham on Kierkegaardin käyttämän termin *Den Enkelte*

mukainen todellinen yksilö vastakohtana *Det Almene* mukaiselle yleiselle, objektiiviselle ihmiselle. *Enkelte* realisoi yksilöllisyytensä subjektiivisella tasolla Jumalan edessä toisin kuin yleisyyteen ja objektiivisuuteen perustuva ihminen. Tästä vastakohdasta taas on hyvänä esimerkkinä asessori Wilhelmi. *Den Enkelte* on yksilö, joka on uskossaan jättänyt taakseen yleiset periaatteet ja normit. Aabraham on tällainen uskova. Hän jättää eettisen tason ja yleiset moraalinormit absoluuttisessa uskossaan Jumalaan. Hän on valmis rikkomaan kaikki yleiset ja inhimilliset periaatteet alistuessaan Jumalan tahtoon.

Kierkegaard pitää yksilöllistä korkeampana kuin yleistä. Aabrahamin valinta on ääriyksilöllistä. Hän tekee valintansa yksin ja kärsii siitä omassa sisäisessä maailmassaan ilman että kukaan muu tietää hänen sisäisestä taistelustaan. Eettinen edustaa yleistä, joka voidaan selittää objektiivisesti, sisäinen usko vain subjektiivisesti. Vain yksilö voi valita subjektiivisesti ja usko on subjektiivinen akti (ks. Koskinen 1994, 82–84).

Subjektiivinen vapaa valinta voidaan toki tehdä muistakin syistä kuin uskosta. Esimerkiksi esteettisen tason Johannes valitsee vapaasti ja subjektiivisesti nautinnon, siis hänkin on yksilöllinen valinnoissaan – joskin tietoisuuden taso ja motiivit ovat kovin alhaiset. Aabraham on kuitenkin edennyt sovin naisen moraalintasolta autonomisen moraalintasolle. Hän tekee rohkean ratkaisun ilman että voi odottaa muun yhteisön sitä hyväksyvän. Kaikkina aikoina edelläkävijät ja uranuurtajat ovat joutuneet tekemään ratkaisuja, jotka ylittävät oman aikansa käsityskyvyn.

Heidät löytää paremminkin olohuoneista ja kävelypuistoista elämässä ulkoisesti tavallista elämää. Paatoksellinen usko on mukana arjessa, sillä siellä tehdään jatkuvasti valintoja oman tason suhteen.

Tämä uskon ritari joutuu sisäisesti taistelemaan ja kärsimään uskonsa vuoksi. Hänen on kuoltava omasta välittömyydestään. Uskovan on koko ajan uudistettava oma sisäinen Jumalasuhteensa. Hän tarvitsee kärsimystä samalla tapaa kuin esteetti tarvitsi nautintoa. Kärsimys on varma merkki sisäisestä Jumalasuhteesta ja samalla tietoisuuden kohoamisesta. Esteetille taas epätoivo oli merkki tietoisuuden kohoamisesta ja hän yritti päästä eroon epätoivostaan. Pateettinen uskova haluaa pitää kiinni kärsimyksestään. Aessori Wilhelmin Jumalasuhteeseen oli egosentri-

Synti lakkaa, kun suhde Jumalaan muuttuu absoluuttiseksi yhteistoiminnaksi ikuisuuden ja Jumalan kanssa.

nen ja perustui lähinnä tulevassa elämässä saatavaan palkkioon. Pateettinen uskova sitoutuu elinikäiseen kärsimykseen Jumalan edessä (Liehu 1988, 152–156).

Pateettinen uskova tuntee syyllisyyttä, mutta ei vielä synnintuntoa, joka kuuluu kristilliselle tasolle. Ahdistus työntää häntä kuitenkin seuraavalle tasolle, sillä synti aiheuttaa ahdistusta. Suurimmillaan synnin ahdistus on ennen kristilliselle tasolle hyppäämistä. Ahdistuksen lisääntyminen merkitsee tietoisuuden kohoamista (ibid, 157).

Ahdistus on seurannut uskonnollista ihmiskuntaa aina syntiinlankeemuksesta ja perisyntin keksimisestä saakka kun aistillisuudesta tuli syntiä. Synti ei kuitenkaan tarkoita yksittäisiä rikkomuksia vaan se liittyy Jumalasuhteeseen. Tässä mielessä syntiä voivat olla esimerkiksi ylpeys, viha, kateus ja uhma. Ahdistus synnistä seuraa niin kauan kunnes ylittää kuilun ja hyppää paradoksikristillisyyteen. Syntiä tehdään toki kaikilla eksistenssitasoilla, mutta oikeanlainen synnintunto syntyy vasta paradoksikristillisyyden tasolla. Kun ihminen

tiedostaa syntinsä, hän tulee tietoiseksi myös kristinopin tarjoamista pelastusmahdollisuuksista: armosta ja anteeksiannosta. (Liehu 1988, 162–167).

Mitä lähemmäs paradoksikristillisyyttä päästään, mutta kuitenkin vältetään hyppääminen, sen suuremmasta synnistä on kyse. Ihminen on välttämättömyyden ja mahdollisuuden ja myös ajallisen ja ikuisen synteisi.

Ikuisuus ja muut avartavat kategoriat ovat sekä mahdollisuuksina, että myös vaatimuksina äärieksistenssin rajalla. Ikuisuus on tarjolla, mutta ihminen ei ota tarjousta vastaan. Synti erottaa ihmisen ikuisuudesta ja Jumalasta. Synti lakkaa, kun suhde Jumalaan muuttuu absoluuttiseksi yhteistoiminnaksi ikuisuuden ja Jumalan kanssa. Ilman Jumalan apua ei suhde kuitenkaan har-

monisoidu. Ihmisen on kuitenkin ansaittava Jumalan armo omalla oikeanlaisella asenteellaan. Pateettisesti uskovan ainoa päämäärä on absoluuttisen Jumalasuhteen saavuttaminen. Jotta se mahdollistuisi, on Jumalan tultava vastaan ikuisuuden puolelta ja kosketettava ihmistä (Liehu 1988, 167–170).

Pateettisessa uskonnossa esiintyy taas piirteitä, jotka ovat päinvastaisia eetikolle. Siinä kun eetikko halusi maailmalle osoittaa omaa erinomaisuuttaan ja sosiaalista omaatuntoaan, pateetikko kätkee oman sisäisyytensä ja elää tavallisena ihmisenä tavallisten ihmisten joukossa haluamatta millään lailla erottua muista.

Pateetikon usko on kätkeytyä sisäisyyttä. Hän elää ikään kuin lainavaatteissa ja muukalaisena muiden joukossa ja pyrkii kohti Jumalaa. Uskossaan hän on todella pateettinen ja pitää kiinni kärsimyksestään, katumuksestaan ja syyllisyydentunnostaan, mutta ei näytä sitä muille. Hänen ainoa päämääränsä on absoluuttisen Jumalasuhteen muodostaminen. Kun arvojen hierarkia on tällainen, on hänen luovuttava monista maallisista asioista ja oltava

koko ajan pyrkimässä eteenpäin. Omat taistelunsa hän kätkee muilta ja käy ne omassa mielessään. Sisäistä kärsimystään hän ei voi jakaa kenenkään muun kanssa, avoimuus ei kuulu hänelle – näin toimii mm. Aabraham Jumalan käskyjä toteuttaessaan.

Paradoksikristillisyyys

Paradoksikristillisyyden tasolle päästään vain pateettisen uskonnollisuuden kautta. Ihmisen eksistenssitaso riippuu hänestä itsestään: mitä korkeampi tietoisuuden taso, sitä enemmän tahtoa ja mitä enemmän tahtoa, sitä enemmän henkeä.

Jeesus Kristus on tämän tason keskeinen henkilö. Hän syntyi vähäpätöiseksi ihmiseksi ja hänessä toteutui ajallisen ja ikuisen synteesi. Ilman Jumalan apua ei pysty etenemään ja uskomaan absurdiin. On joko uskottava, taikka jätettävä viimeinen hyppy tekemättä. Ihmisjärki voi olla pahin vihollinen. On uskottava, että Jeesus on Jumala, vaikka syntyi ihmiseksi.

Varsinainen kierkegaardilainen uskon hyppy on juuri tämä viimeinen hyppy. Paradoksikristillisyydessä toteutuu korkein henkisen kehityksen taso, äärirajat on saavutettu. Jumalaihminen Jeesus on täydellinen synteesi ja malli, jonka mukaan ihminen voi realisoida itsensä synteesinä. Ainoa tapa olla kristitty on seurata hänen malliaan ja olla Jeesuksen opetuslapsi. Omalla elämällään ja evankeliumien kautta Jeesus osoitti kristityksi tulemisen tien. Silmänräpäys ja hyppy vasta herättävät synnintunnon ja ilmiön *imitatio Christi*. Jeesuksen seuraaminen ja opetuslapseksi tuleminen ovat kristityn elinikäinen tehtävä (Liehu 1988, 183–194).

Ellei pysty olemaan samanaikaisessa suhteessa Kristukseen nykyhetkessä, ei ole Jumalasuhdetta ollenkaan. Kristitty tuntee myötätuntoa toisia tosikristittyjä kohtaan, sillä hän tietää, että he kulkevat samaa koko ajan kapenevaa polkua kuin hän itsekkin kohti samaa päämäärää. Synnintunto ja usko ovat autenttisuuden tunnusmerkkejä, samoin usko armoon

Jeesus Kristus, elämänmalli

Jeesus edustaa Kierkegaardille korkeinta henkistä ja uskonnollista kehitystä, joka vie kohti autenttista itseyyttä. Jeesuksen elämä ja evankeliumit kertovat ihmiselle miten seurata Jeesusta ja tulla hänen kaltaisekseen – miten elää Jumalan tahdon mukaista elämää. Kierkegaardin mukaan Jeesus on täydellisin maan päällä elänyt ihminen. Jeesus tunsu Jumalan tahdon.

Jeesuksen elämä oli aikaan sidottu historiallinen tapahtuma. Kristus on kuitenkin absoluutti ja sen vuoksi hän on ulkopuolella historian. Jos ihminen kohtaa Kristuksen, se tapahtuu nykyajassa, *samaan aikaisesti* Kristuksen kanssa – olla Kristuksen kanssa samanaikainen, tarkoittaa sitä, että pitää Kristusta eettisenä esimerkkinään.

Jeesus antoi mallin ihmisille omalla elämällään ja evankeliumien kautta. Hän on esimerkkinä Jumalan vaatimuksista ja ihmisen mahdollisuuksista niitä toteuttaa. (Elrod 1981, 239–244).

Tärkeitä käsitteitä ovat: myötätunto, lähimmäinen, usko, armo ja anteeksianto, jotka kaikki ilmenivät Jeesuksen maaelämässä. *Imitatio Christi* ja *Existing before God*, elää elämäänsä Jumalan edessä ilmentävät tätä kätkeytyä sisäisyyden uskoa.

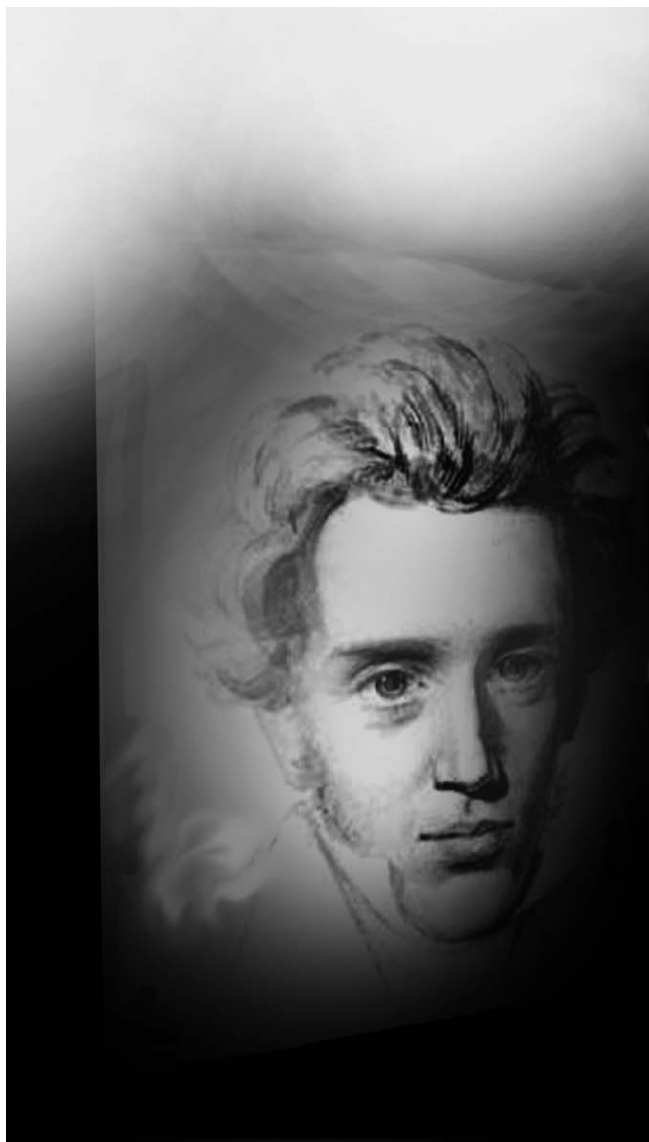
ja syntien anteeksisaamiseen. Ihminen *eksistoi* autenttisimmillaan vasta paradoksikristillisyyden tasolla ja tulee *itseyydekseen* vasta uskon Silmänräpäyksessä (ibid, 195).

Vasta tällä tasolla ihminen tulee *autenttiseksi itseyydekseen* eli eksistoiivaksi yksilöksi, joka *eksistoi* Jumalan edessä intohimoisesti ikuista autuuttaan kohti pyrkien. Kierkegaardilainen yksilö, *hiin Enkelte* löytää korkeimman totuutensa tältä tasolta. Eksistoiiva yksilö on jatkuvassa tulemisen prosessissa ja lakkaa pyrkimästä vasta kuollessaan. Ikuiseen autuuteen uskoessaan hän tulee vedetyksi äärirajoille. Hän laskee koko elämänsä ja kuolemansa tuntemattoman transspondenssin varaan (Liehu 1988, 202–203).

Hengen työ ihmisessä on onnistunut ja synteisin komponentit ovat oikeissa suhteissaan avartavien komponenttien hallitessa rajoittavia. Henki on viimeistellyt synteisin itseyydeksi. Kuitenkaan ei ihminen tälläkään tasolla voi alkaa nauttia rauhassa päämääränsä saavuttamisesta. Juuri korkeimmalta tasolta luisuu helpoimmin alemmille tasoille, mikäli ei toista valintaansa ja ole jatkuvassa tulemisen tilassa.

Jeesus on päässyt täydelliseksi itseyydekseen ja täysin autenttiseksi ihmiseksi – kukaan muu tuskin rohkenee sanoa saavuttaneensa saman päämäärän. Ja vaikka se olisikin mahdollista, matka ei vielä tähän pysähdy. Myös maallisen elämän jälkeen pyritään seuraavaan ikuiseen elämän autenttisuuteen ja autuuteen. Jälleen pyrkiminen ja liike, eteenpäin meno ovat tärkeitä. Omahyväinen pysähtyminen saavuttamalleen tasolle ei ole sitä, mitä Kierkegaard teoriassaan tarkoitti.

Tämä taso on kuitenkin Kierkegaardin teorian korkein ihmisen saavutettavissa oleva taso. Paradoksi syntyy siitä, että on uskottava niin absurdiin asiaan kuin ihmiseksi syntyneeseen Jumalaan, joka eli historiallisena henkilönä, mutta voi myös tulla *nykyihmisen aikalaiseksi*, mikäli tämä uskoo häneen. Uskoa ei voi ymmärtää objektiivisesti eikä sitä voi selittää. Se on itse koettava omakohtaisesti ja subjektiivisesti ja vain todellinen yksilö voi sen tehdä.

Yksilö voi puhua vain omasta kokemuksestaan eikä eri eksistenssitasoja pysty ymmärtämään, ellei ole siellä itse eksistoinut.

"Kristuksen aikalainen"

Kierkegaard kyseenalaisti sen, että kristittynä oleminen voisi olla pelkkää mukavuutta sekä

kristillisen ja maallisen yhdistämistä. Kristityillä on Jumalaihminen Jeesus Kristus, joka on sovittanut heidän syntinsä ja nyt voidaan rauhassa nauttia elämästä.

Kierkegaard toivoi voivansa tuoda todellisen kristillisyyden takaisin kristinuskoon. Hänen mielestään luterilaiset kristityt eivät erottaneet Pyhää profaania eivätkä sisäistä ulkoisesta.

Hän näki itseään kristittyinä pitävät ihmiset sovinnaisina ja itsekkäinä – heidän myötätuntonsa kohdistui vain omaan yhteiskuntaluokkaan. Kierkegaard toivoi, että kristittyjen yhteisö olisi sellainen, jossa myös köyhät saisivat yhdenvertaisen kohtelun ja että jokaista yhteisön jäsentä kohdeltaisiin samanarvoisena ja päämääränä ja arvona sinänsä (Elrod 1981, 199–221).

Tulla kristityksi, on tulla *Kristuksen aikalaiseksi*, mikä jokaiselle tosi kristitylle on mahdollista. Kierkegaard moittii sitä, etteivät kristityt enää tunne käsitettä *imitatio Christi* toisin sanoen Jeesuksen mallin mukaista elämistä ja Kristuksen seuraamista. Kun Kristus tulee mukaan suhteeseen, ihmistä kohdellaan aikuisena, kun sen sijaan Jumalan ja ihmisen välisessä suhteessa ollaan ikään kuin isän ja lapsen välisessä suhteessa. Kun Kristusta pidetään mallina, se kertoo siitä, että Kristus on ihmisen yläpuolella ja halutaan tulla hänen kaltaisekseen.

On tärkeää ymmärtää rakkauden kaksoiskäsky, rakastaa Jumalaa ja lähimmäistään niin kuin itseään. **Ihmistä transformoi** se, mitä tai ketä hän rakastaa. Uskonnollinen rakkaus on välttämätöntä moraalisen lain realisoimiseksi. Rakastaessaan ideaalia ja halutessaan tulla hänen kaltaisekseen, ihmisessä alkaa tapahtua muutoksia. Ihminen voi olla Kristuksen aikalainen.

Olla Kristuksen kanssa samanaikainen, tarkoittaa sitä, että pitää Kristusta mallina ja eettisenä esimerkkinään. Samalla ihminen muuntaa itsensä *eettisesti samanaikaiseksi* muiden ihmisten kanssa. Tämä tarkoittaa Jeesuksen kaksoiskäskyn toteuttamista yhdessä lähimmäistensä kanssa. Vain myötätuntoa ja lähimmäisrakkautta voidaan pitää absoluuttisina, sillä vain niillä on transformoiva vaikutus ihmiseen. Persoonallisella toiminnallaan ja teoillaan ihminen voi osoittaa antavansa ihmisarvon ja pitävänsä lähimmäisiään päämäärinä sinänsä (Elrod 1981, 222–237).

Ihminen voi etsiä köyhien ja hyljeksittyjen seuraa ja toimia altruistisesti. Jeesuksen elämä on mallina ihmiselle. Tärkeitä käsitteitä ovat:

myötätunto, lähimmäinen, usko, armo ja anteeksianto, jotka kaikki ilmenivät Jeesuksen maelämässä. *Imitatio Christi* ja *Existing before God*, elää elämäänsä Jumalan edessä ilmentävät tätä kätkeyttä sisäisyyden uskoa.

Uskonnollisuuden ei tarvitse näkyä ulospäin. Muutos joka tapahtuu, on ulkopuoliselle näkymätöntä. Ihminen itse tietää seuraako Kristusta ja onko hänen uskonsa Jumalan edessä eksistoimista. Mutta se ei jää sikäli piiloon, etteikö se näkyisi hänen suhtautumisessaan lähimmäisiin ja myötätunnossaan toisia kohtaan. Egoistinen luonne vaatii transformaation- sa tueksi tietoisuuden Jumalan rakkaudesta. Jumalan rakkaus on välttämätön – mutta ei riittävä – ehto perustaa tasa-arvoisten toisiaan kunnioittavien kristittyjen yhteisö. Jeesus on esimerkkinä Jumalan vaatimuksista ja ihmisen mahdollisuuksista niitä toteuttaa. (Elrod 1981, 239–244).

Ihmisellä on eettinen velvollisuus rakastaa Jumalaa ja lähimmäistään kuten itseään. Tähän liittyy henkilökohtainen kokemus omasta avuttomuudestaan eettisenä toimijana ja samalla kokemus Jumalan armosta. Tärkeänä eettisenä ohjeena on Jeesuksen kultainen sääntö: *tee lähimmäisillesi se mitä toivoisit heidän tekevän itsellesi*. Ihmisen pitää ottaa vastaan Jumalan rakkaus ja antaa sen transformoida itseään. Se on myös ihmiselle keino vapautua egoistisista välineellisistä suhteistaan toisiin ihmisiin. Kristuksen ihmiseksi syntyminen ja hänen osoittamansa ihmisen ideaali osoittaa, että Jumala tahtoo ihmisen muuttuvan (Elrod 1981, 245–248).

Kierkegaard pettyi itse oman aikansa luterilisiin tapakristittyihin. Hän piti suorastaan pakanoina näitä kristittyjä, jotka luottivat siihen, että kun heidät oli kastettu ja synnit lunastettu ei tarvinnut enää tehdä mitään. Todellista Kristuksen seuraamista ja mallina pitämistä puhumattakaan Jeesuksen opetuslapseudesta hän ei tavannut. Jeesuksen eettistä ideaalia ei seurattu eikä hänen Kulusta sääntöään noudatettu sen paremmin kuin hänen kaksoiskäskyään Jumalan ja lähimmäisen ra-

kastamisesta. – Evankeliumit antavat selkeän ohjeen siitä, miten kristityn tulee elää, mutta sitä ei oteta vastaan.

Silmänräpäys

Jeesuksen elämä oli aikaan sidottu historiallinen tapahtuma. Kristus on kuitenkin absoluuttinen ja sen vuoksi hän on ulkopuolella historian. Jos ihminen kohtaa Kristuksen, se tapahtuu nykyajassa. Kierkegaard yrittää ymmärtää Jeesusta apostolien ja muiden samanaikaisten silmin. Tämä samanaikaisuus Kristuksen kanssa voi nykyihmiselle tapahtua *Silmänräpäyksessä*

Silmänräpäys on tapahtuma, jossa Jumala toimii ja avaa ikuisuuden mahdollisuuden ihmiselle. Ihminen ottaa tämän käden ojennuksen ikuisuudesta subjektiivisena kokemuksesta vastaan. Hän voi kokea tässä tapahtumassa samanaikaisuutta Kristuksen kanssa ja tulee eräällä tavalla Kristuksen aikalaiseksi. Kristus voi olla läsnä nykyihmisen elämässä, kuten hän oli omien aikaistensa elämässä. Paitsi samanaikaisuutta Kristuksen kanssa, Silmänräpäys tarkoittaa myös ihmisen yhteyttä ikuisuuteen joka tapahtuu ikuisuudesta käsin. Ihminen ei itse voi ottaa yhteyttä Jumalaan.

Kun ihmiseen otetaan yhteyttä, hän saa samalla esimakua ikuisesta autuudestaan (Koskinen 1994, 160–169) Silmänräpäys on ylimenokategoria, tarpeellinen ihmisen vastaanotto-kyvyille. Kristikunnalla on käytettävissään tiedot Jeesuksen elämästä ja opetuksista. Ei riitä, että on tietoinen tästä, on kastettu ja lukeutuu kristittyihin. Pitää myös kokea subjektiivisesti oma uskonsa.

Tunnetuin Silmänräpäys on ehkä ollut apostoli **Paavalilla** Emmauksen tiellä kun hän kohtasi Jumalan ja tämän tapahtuman jälkeen hänen elämänsä muuttui ja hän omisti koko loppuelämänsä kristinuskon opetukseen. Paavalista tuli Jeesuksen opetuslapsi, vaikka he elivät eri aikoina.

Samalla tapaa nykyihmisestä voi tulla Kristuksen seuraaja ja opetuslapsi, joka ottaa toissaan *imitatio Christi* -kehoituksen ja elää

Jeesuksen asettaman ideaalin mukaan. Silloin kohtaavat myös Pyhä ja profaani. Ikuisuus on antava ja aktiivinen osapuoli, ajallisuus on vastaanottava. Aika katoaa ja ikuisuus näyttäytyy ajassa. Jos ihminen ottaa vastaan ikuisuuden kutsun, on se otettava tosissaan. Apostoli Paavali otti tosissaan Jumalan kutsun eikä hukanut enää yhtäkään hetkeä elämästään (Koskinen 1994, 52–59).

Silmänräpäyksen kristillinen merkitys on *Ajan täyttymys*, joka tapahtuu nykyisyydessä. Ihminen elää maailman orjuudessa ja vangittuna aina ajan täyttymykseen saakka, jolloin hänet lunastetaan. Kyseessä on ajallinen hetki, jolloin Jumala avaa iäisyyden mahdollisuutena ihmiselle. Jumala on erällä tavalla kattanut pöydän ihmiselle ja ihminen ottaa tämän tarjouksen vastaan subjektiivisesti. Toisaalta hän voi myös torjua sen. Kierkegaardin todellisuuskäsityksessä on kaksi sfääriä: *Luojan sfääri*, joka liittyy iäisyyteen, äärettömyyteen, lepoon ja täydellisyyteen. *Luodun sfääri* on sidottu aikaan ja äärellisyyteen, on liikkeessä ja muuttuu ja on epätäydellinen. Äärettömyys on tullut ihmiselle mahdolliseksi uskossa. Ihminen ja Jumala voivat kohdata ajassa, Silmänräpäyksessä (ibid. 59–64).

Silmänräpäys on ainutkertainen tapahtuma ihmisen elämässä. Ihmisestä itsestään riippuu, ottaako hän tarjouksen vastaan. Muuttaako se hänen koko jäljellä olevan elämänsä matkaksi kohti paradoksikristillistä tasoa ja autenttista itseyyttä vai jatkaako hän edelleen profaania elämäänsä entiseen tapaan ja sulkee portin pyhältä. Silmänräpäys ei ole mystinen vaan uskonnollinen kokemus.

Jeesus kehityksen ideaalina

Henkisen kehityksen päätepiste Søren Kierkegaardilla on autenttisuus ja uskonnollisen kehityksen päätepiste paradoksikristillisuus – ne ovat sama asia. Ihminen ei voi kehittyä henkisesti ilman, että hänestä tulee todellinen kristitty ja samalla hän saavuttaa oman todellisen itseytensä. Henkinen kehitys tarkoittaa tietoi-

suuden tason kohoamista ja eettisen ymmärryksen kasvua autonomisen etiikan tasolle.

Eksistenssitasot ovat eräänlaisessa arvojärjestyksessä alimmasta korkeimpaan. Ihmisen oma arvomaailma, elämäntavat ja katsomukset määräävät sen tason, millä hän kullakin hetkellä on. Hänen on oltava jatkuvassa tulemisen tilassa säilyttääkseen toivotun henkisen ja uskonnollisen tason. Tietoisuuden ja ymmärryksen kasvaessa myös vastuu ederä henkisessä ja uskonnollisessa kehityksessä kasvaa.

Ihmisen on edettävä systemaattisesti halutessaan kehittyä henkisesti ja uskonnollisesti. Esteettiseltä tasolta ei voi soraan hypätä paradoksikristilliselle tasolle. On mentävä eettisen tason kautta, jolloin arvomaailma ja moraali harmonisoituvat. Myöskään eettiseltä tasolta ei voi suoraan mennä ylimmälle tasolle, vaan on mentävä pateettisen uskonnon alatason kautta, jossa kiteytyy absoluuttisen uskon päämäärä. Alimmalla esteettisellä tasolla ihmistä eivät vielä kiinnosta ikuiset asiat, uskonto ja Jumala sen paremmin kuin eettisetkään asiat. Vasta eettisellä tasolla nämä asiat alkavat kiinnostaa. Jumalasuhde, yhteistyö ja oikea asenne Jumalan edessä kirkastuvat koko ajan edettäessä kohti paradoksikristillistä tasoa. *Silmänräpäys* taas on subjektiivinen kokemus yhteydenotosta, joka tulee Jumalan taholta ja ihminen voi sen ottaa vastaan tai torjua.

Kierkegaard loi Uuteen testamenttiin ja Jeesuksen elämään ja opetuksiin perustuvan teorian ihmisen henkisestä ja uskonnollisesta kehityksestä henkilökohtaisten kokemustensa pohjalta. Koko elämänsä ajan hän pohti omaa elämäntehtäväänsä, joka mitä ilmeisimmin oli juuri tuo teoria ihmisen eksistenssitasoista.

Teoriaansa luodessaan hän itse eli sen todeksi omassa elämässään. Alemmilla tasoilla eksistoidessaan hän ei vielä ymmärtänyt korkeampien tasojen olemusta, joskin koko hänen elämänsä alusta loppuun oli henkistä ja hengellistä kilvoittelua. Kierkegaard eli hyvin rikinäisen ja onnettomalta vaikuttavan elämän. Juuri tuonkaltaisen elämä kuitenkin tarvittiin tämän teorian luomiseen.

Kierkegaardin teoria edistyi sitä mukaa kuin hänen oma henkinen ja hengellinen kehityksensä. Hän koki omakohtaisesti, millaista on olla kullakin tasolla ja varsinkin sen, miltä tuntuu, kun kyseinen taso ei enää tyydytä ja tilalla on tyhjiys. Ahdistuneena ja epätoivoisena hän tajusi, että on tehtävä ”hyppy tuntemattomaan”, josta ei ole takuita, johtaako se etenemiseen vai tuhoutumiseen. Teorian kokonaisuuden kannalta oli välttämätöntä kokea myös esteettinen taso omakohtaisesti. Vasta korkeammalta tasolta katsottuna ymmärsi sen mielettömyyden ja koki sillä oleskelun seuraukset: katumuksen, syyllisyyden ja synnintunnon.

Alkoi kuulua Jumalan puhe

Lapsesta saakka Kierkegaardilla oli ollut jatkuva dialogi Jumalan kanssa. Ajoittain se oli ollut hyvinkin vilkasta puhumista Jumalalle, välillä Jumalan vastustamista ja protestointia ja erilaisia pyyntöjä. Jumala oli vastannut omalla tavallaan. Välillä oli pyyntöihin tullut entistä kovempaa kuritusta tai ei vastausta ollenkaan. Silloin kun Kierkegaardin omat voimat olivat lopussa, Jumala oli osoittanut armonsa ja anteeksiantonsa. Pahimmassa ahdingossa Jumala oli kutsunut häntä ja antanut voimaa mennä eteenpäin. Jumalan johdatus oli kuitenkin aina ollut mukana.

Omien kokemustensa kautta hän ymmärsi, että ihmisellä on syntyessään mahdollisuus autenttiseen, paradoksikristilliseen olemassaoloon. Kristilliseen elämään liittyy hengen johdatus ja Jumalan tahto on, että ihminen voittaa alemman aistillisen luontonsa ja pyhityy. Hän myös ymmärsi, mitä Jeesus tarkoitti alemman luonnon ristiinnaulitsemisella ja Jeesuksen seuraamisella.

Kierkegaard kritisoi ankarasti sitä, että asioita tarkasteltiin objektiivisen ulkokohtaisesti tai selitettiin sellaista, mistä ei ollut omakohtaista kokemusta. Usko ja ihmisen Jumalasuhte perustuu yksilölliseen ja subjektiiviseen kokemukseen.

Vasta elämänsä loppupuolella Kierkegaard ymmärsi oikeanlaisen rukouksen merkityksen. Hän huomasi, että mitä hartaammin hän rukoili, sitä vähemmän hänellä oli sanottavaa. Kyseessä ei kuitenkaan ollut vaikeneminen. Rukoilijasta tuli kuuntelija. Kun oma ääni ja pyyteet vaimenivat, alkoi kuulua Jumalan puhe. Jumala puhui kaikessa, myös luonnossa, kun osasi kuunnella. Olisiko tässä ollut kyseessä tuo kädenojennus Jumalan taholta – Silmänräpäys?

Kristillisellä tasolla ollessaan Kierkegaardin oma mieli tyyntyi ja hän sai mielenrauhan. Hän ymmärsi, mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan: ”*Autuaista ovat ne, joita vanhurskauden takia vainotaan. Heidän on Taivasten valtakunta*”. Kierkegaard tuntui itse kokeneen tuon Taivasten valtakunnan laskeutumisen ja levon Jumalassa kuolinvuoteellaan 42-vuotiaana. ●

Lähdeluettelo

- Elrod, John W.:** Kierkegaard and Christendom. Princeton, New Jersey: Princeton University Press 1981
- Koskinen, Lennart:** Søren Kierkegaard och existentialismen. Falun: Nya Doxa 1994
- Liehu, Heidi:** Søren Kierkegaardin teoria ihmisen eksistenssitilasta. Helsinki: Yliopistopaino 1988
- Liehu, Heidi:** Kierkegaard ja kolmen tason tunteet siv. 65-76. Teoksessa: Tunteet. Toim. Ilkka Niiniluoto ja Juha Räikkä. Helsinki: Yliopistopaino 1997
- Koskenniemi, V. A.:** Johdanto siv.5-11. Teoksessa: Viettelijän päiväkirja. Kirj. Søren Kierkegaard. Juva: WSOY 1997

Kirjoittaja FM Kaisa Pakkala on työskennellyt erikoissairaanhoitajana, psykoterapeuttina ja terveydenhuollon lehtorina.

Ankkurilanka suureen mereen

*Sisäinen Opettaja, ikkuna etelään päin
metsiin, joissa on ilakoivia tuulia.*

*Sisäinen Opettaja, kuihtuva on
aurinkopurppura
mutta valo ihmisessä viivyttelee öitten yli.*

*Sisäinen Opettaja, päivät ovat
tehtäviä itsessään
ja ihminen on suoritus, jonka voi arvioida.*

*Sisäinen Opettaja, sinä huo'ut harmoniaa,
joka osaa hiljaisuuden kieltä,
osaa kuunnella.*

*Sisäinen Opettaja, kehittyminen on
pysähtymätöntä
sinä et ole oksa, et maa, olet kauttakulku.*

*Sisäinen Opettaja, se joka lähtee
ylevälle tielle
tutustuu metsiin, joissa on
ilakoivia tuulia.*

Pirkko Viskari

Alice A. Bailey

Alice A. Bailey, alkuaan Alice LaTrobe Bateman, syntyi aate-lissukuun ja sai fundamentalisti-sen uskonnollisen kasvatuksen. Bailey tapasi Viisauden Mes-tari Koot Hoomin jo 15-vuoti-aana kuitenkin tunnistamatta tätä. Mestari ilmoitti, että Ali-celle oli suunniteltu tärkeä työ tehtäväksi, mikäli tämä pystyisi oppimaan itsekontrollia.

Alice A. Bailey tutustui 35-vuo-tiaana teosofiaan ja liittyi Teoso-fiseen Seuraan. Siellä hän tapasi myös tulevan miehensä Foster Baileyn ja he toimivat Yhdys-valloissa Krotonassa Teosofisen Seuran työntekijöinä. Myöhem-min Baileyt muuttivat New Yor-kiin. Alice Bailey ei eronnut Teo-sofisesta Seurasta, mutta vähi-tellen hänen työnsä laajeni kan-sainväliseksi henkisen Tien kou-luksi nimeltä Arcane School.

Tunnetuksi Bailey on tullut yhteistyöstään "Tiibetiläisen", eli mestari Djwhal Khulin kanssa, mikä tuotti 24 kirjaa. Suurin osa niistä oli "Tiibetiläisen" telepaat-tisesti sanelemia.

Aluksi Bailey kieltäytyi yhteis-työstä, koska hän pelkäsi sen sisältävän psyykkisten voimien käyttöä.

Prosessin aikana Bailey, omien sanojensa mukaan säilytti nor-maalin tietoisuudentilan, välillä hän oli eri mieltä tekstin sane-lijan kanssa ja myös kertoi sen Tiibetiläiselle.

Kirjat sisältävät runsaasti informaatiota erilaisista aiheista henkisestä astrologiasta esotee-riseen psykologiaan ja seitse-mään säteeseen.

Osa kirjoista on suomennettu mutta kaikkea suomennettua ei ole julkaistu. Bailey kirjoitti myös keskeneräiseksi jääneen omaelä-mäkerran, joka on melko realistiselta vaikuttava elävä kuvaus totuudenetsijän tiestä.

Korviin kuiskaten

Alice Baileyn esoteerisen filosofian perusteista

Yhteistyössä Djwhal Khulin, Tiibetiläisen, kanssa Alice A. Bailey (1880–1949) on kirjoittanut 24 kirjaa esoteerisesta filosofiasta. Teokset ovat jatkoa H. P. Blavatskyn idän ja lännen ajattomalle viisaudelle, teosofialle. Baileyn kirjat ovat ajattoman viisauden uusin tulkinta ja esitys.

TIMO VIITALA

Ne sisältävät nähdäkseni kaiken tarpeellisen opastuksen nykyajan ihmiselle hänen kehityksensä eri vaiheissa oman henkisen luontonsa paljastamiseksi ja ihmiskunnan ja maailman ongelmien ratkaisemiseksi ja uuden Vesimiehen aikakauden henkisen kulttuurin luomiseksi.

Bailey pysyi Teosofisen Seuran jäsenenä lähes kuolemaansa saakka. Elämäkerrassaan hän kertoi, että *Salainen Oppi* on perustana hänen kirjoituksilleen. Teosofiaa tuntevat voivatkin löytää Baileyn teoksista paljon yhteisiä asioita ja aiheita. Baileyn teokset ovat hyvin systemaattisia ja siten mielestäni monessa tapauksessa helpommin avautuvia kuin Blavatskyn usein raskas ja rönsyilevä tapa käsitellä asioita. Baileyn ehkä merkittävin teos, *A Treatise on Cosmic Fire* antaa psykologisen avaimen *Salaiseen oppiin* ja se laajentaa sen opetusta kolmesta tulesta, jotka ovat sähkötuli, aurinkotuli ja kitkatuli.

Esoteeriselle opille on luonteenomaista tarkastella asioita suuren kokonaisuuden näkökulmasta ja selittää ja tulkita yksittäisiä ja partikulaarisia ilmiöitä universaalin ja yleisen kautta. Esoteeriseen filosofiaan liittyy olennaisena osana kosmogonia, oppi maailmankaikkeuden synnystä, ja kosmologia, oppi maailmankaikkeuden rakenteesta. Toisin kuin tieteellisessä, materialistisessa maailmanselityksessä, esoteerisessä filosofiassa painopiste on näkymättömissä henkisissä syissä ja voimissa.

Se opettaa, että kaikkien näkyvien muotojen takana on jokin ajattelija ja luoja. Tärkeä osa esoteerista oppia on esoteerinen astrologia. Planeettojen ja aurinkojen ja linnunratojen välittämän näkyvän ja näkymättömän säteilyn ja energian kautta kaikki maailmankaikkeudessa on vuorovaikutuksessa ja yhteydessä keskenään. Esoteerinen psykologia antaa muuta psykologiaa syvemmän käsityksen ihmisen rakenteesta ja ihmisen tietoisuuden kehitysvaiheista.

1800-luvun lopulta lähtien orientalistien toimesta itämaisten luostarien kätköistä on jatkuvasti nostettu esiin ja käännetty länsimaisille kielille lukuisia ennen tuntemattomia uskonnollisia ja filosofisia kirjoituksia.

Salaisen opin ilmestymisen (1888) jälkeen monet ihmettelivät, mitä olivat sen tärkeimpänä lähteenä käytetyt *Kiu-ten* kirjat (joista Dzyanin stanzat on otettu). David Reiglen tutkimusten ansiosta kyseiset kirjat on nyt saatu identifioitua, ja ne kuuluvat Tiibetin buddhalaisiin tantroihiin. Hän uskoo ja toivoo, että jonain päivänä on mahdollista saada jopa itse alkuperäinen *Salaisessa opissa* käytetty teos julkaistuksi ja käännettyksi.

Siten on todennäköistä, että myös Alice Baileyn kirjoissa paljon siteeratut salaperäiset lähteet *Vanha kommentaari*, *mestarien arkistot* ja muut ovat todennäköisesti olemassa eivätkä esim. Baileyn mielikuvituksen tuotetta, kuten joku skeptikko voisi väittää. Näiden kyseisten teosten sanontojen syvyys, selkeys ja kauneus ovat joka tapauksessa huikaiseva osoitus niiden syvästä viisaudesta.

Baileyn esoteerinen filosofia on synteesi idän viisautta ja länsimaista esoteerista kristillisyyttä. Alice Bailey kuului nuoruudessaan evankeliseen liikkeeseen. Tämä ehkä osittain selittää kristillisen perinteen painokkuutta hänen kirjoissaan. Toisaalta henkisistä asioista kirjoittavan, joka haluaa tavoittaa mahdollisimman laajan länsimaisen yleisön, on luontevaa jollain tavalla ankkuroida opetuksensa kristilliseen perinteeseen. Alice Bailey on itsenäisesti kirjoittanut esoteerisen kristinuskon tulkinnan *From Betlehem to Calvary*. Teos *Kristuksen jälleentuleminen* on sen sijaan Tiibetiläisen käsialaa.

Useimmat teokset on Alice Baileyille telepaattisesti sanellut mestari Djwhal Khul, mutta Alice Bailey on myös kirjoittanut noin viisi teosta täysin itsenäisesti. Myös H. P. Blavatskyl-

la oli mm. *Hunnutonta Isistä* ja *Salaista Oppia* kirjoitettaessa avustajinaan viisauden mestareita, joilta hän sai suuren osan niiden tiedoista. Blavatskyn kerrotaan vastaanottaneen tietoa selväkuuloisesti saneluna yhtä hyvin kuin selvänäköisyydenkin kautta. Sen lisäksi tekstin ja kirjeiden kerrottiin usein ikään kuin tiivistyneen suoraan ilmasta.

Herää kysymys, miksi Alice Baileyn kohdalla on käytetty telepaattista menetelmää. Varmasti eräs syy sen käyttöön on ollut se, että siten mestari ja oppilas – joka on myös tämän avustaja – saattoivat saavuttaa läheisen henkisen yhteyden. Menetelmällä lieene ha-

luttu myös kirjaimellisesti todistaa hengen yhteyden ja ykseyden tosiasia ja myös mielen ja ajatuksen hallinnan voima ja mahdollisuudet. Mestari on luultavasti halunnut itse pysytellä tuntemattomana ja taka-alalla, ja on sik-

si työskennellyt oppilaansa kautta.

Alice Baileystä on siten työn ja kirjojen tekemisen myötä tullut esoteerisen filosofian tuntija ja edustaja kansan parissa, ja mestari on ollut vapaa näistä velvoitteista. Alice Bailey on kertonut, että kirjojen telepaattisen sanelemisen yhteydessä on käytetty erityistä huolellisuutta, ja Tiibetiläinen on vielä ennen niiden painamista itse tarkastanut, että teksti on kuten pitääkin. Esoteerinen filosofia on monismia ja se opettaa, että on vain yksi suuri elämä ja että hengen tasolla kaikki on yhtä. Telepatia on vain eräs tämän hengen ykseyden ja yhteyden muoto. Telepatia on osa vaikutteen tiedettä, joka on henkisen vuorovaikutuksen tiede. Baileyn näkemyksen mukaan esoteerinen viisaus ja uuden ajan ideat ja ihanteet ja viisaudet myös kaiken aikaa leviävät ja vaikuttavat telepaattisesti, erityisesti vihittyjen ja oppilaiden henkisen säteilyn kautta.

Mestari Djwhal Khul on tiibetiläinen, ja Tiibetin kulttuurin ja Tiibetin buddhalaisuuden vaikutus voi selittää ja valaista monia kir-

Toisin kuin tieteellisessä, materialistisessa maailmanselityksessä, esoteerisessa filosofiassa painopiste on näkymättömissä henkisyssä syissä ja voimissa.

joissa esiintyviä erikoisia käsitteitä ja käsityksiä (kuten vaikkapa musta maagikko ja valkoinen maagikko). Tiibetin buddhalaisuudessa ja lomalaisuudessa kaikkein korkein opetus ei ole kirjallisessa muodossa, vaan se annetaan joko telepaattisesti tai ”korviin kuiskaten”.

Djwhal Khulin esoteerinen filosofia ei kuitenkaan edusta mitään tunnettua Tiibetin buddhalaisuuden koulukuntaa, vaikka jotain yhdenmukaisuuksia niiden väliltä voidaan löytää. Lähellä mestarin todennäköistä asuinpaikkaa Shigatsea (nyt Xigatze) sijaitsee Tashi-lhunpon tantrinen opisto. Siellä ja muissa vastaavissa paikoissa opiskeltiin ja harjoitettiin Kalachakra-tantraa.

David Reiglen mukaan Kalachakra-tantrassa ensimmäinen käsiteltävä asia on kosmologia, joka perustuu makrokosmoksen ja mikrokosmoksen välisiin vastaavuuksiin. Samaa aihetta käsitellään myös Alice Baileyn teoksissa. On kerrottu, että Tiibetin Kalachakra-opistoissa on opiskeltu myös astronomiaa ja astrologiaa, jotka ovat perustuneet Intiasta tuotuihin kirjoituksiin. On siten luultavaa, että Tiibetiläisen ympäristössä on vaikuttanut salainen opetus, jolla on juurensa Intiassa ja joka on vuosisatojen kuluessa kehittynyt buddhalaiseksi tantraksi.

Tavoitteena oleva hierarkkinen hallinto, missä viisaat ja kehittyneet sielut hallitsevat Maan asioita, voidaan saavuttaa vain asteittain ja ihmiskunnan kypsymisen ja vapaaehtoisen yhteistyön kautta. Mestarit eivät käytä painos-

tusta eivätkä autoritaarisia menetelmiä. Ehkä myös siksi esoteeriset viisaudet on paljastettu ikään kuin epäsuorasti ja telepaattisen menetelmän kautta. Opetusten takana olevat mestarit ja heidän tiedossaan oleva vanha perinne ja lähdeteokset ovat jääneet enemmän tai vähemmän arvoituksellisiksi.

Tiibetiläinen sanoo myös käyttävänsä paljon verhottua kieltä, joka kätkee syvemmät opetukset kypsymättömiltä. Kaikkea hänen kir-

joissaan olevaa ei siten pidä tulkita kirjaimellisesti. Teosten opetusten merkitys ja arvo ja totuuden mitta on etsittävä elävästä elämästä kokemuksen ja soveltamisen kautta. Jokaisen on itse löydettävä

teosten kuvaamat totuudet ja todellisuudet intuitiota käyttämällä ja seuraamalla yhdenmukaisuuksien eli analogian lakia, kuten Tiibetiläinen jokaisen sinikantisen kirjan alussa olevassa lausunnossaan sanoo. Baileyn kirjoissa käsiteltyjä asioita kannattaa tietenkin tutkia myös muun filosofian, psykologian ja tieteen kautta. ●

Tiibetiläisen verhottu kieli kätkee syvemmät opetukset. Kaikkea hänen kirjoissaan olevaa ei pidä tulkita kirjaimellisesti.

Lähteet:

W. Y. Evans-Wentz, Tibetan Yoga and Secret Doctrine. Oxford University Press, 1958.
David Reigle, DK and Kalachakra, The Beacon 1991.
David Reigle, The Books of Kiu-Te or The Tibetan Buddhist Tantras.
David Reigle, On the Alleged Tibetan Source of Alice Bailey's Writings, Fohat, 1, 1997
M. Temple Richmond. Who Was Djwhal Khul, the Tibetan?
Barborka, Blavatsky, Tibet and Tulku.
Alexander David Neal, Mystery and Magic in Tibet.

Alice A. Bailey-yhdistys

Alice A. Bailey-yhdistyksen tarkoituksena on edistää Alice A. Baileyn välittämän tiibetiläisen mestarin Djwhal Khulin ("KD") esoteerisen filosofian tutkimista, opiskelua, tunnetuksi tekemistä ja soveltamista Suomessa.

Yhdistyksen toimintamuotoihin kuuluvat tällä hetkellä kirjojen ja tekstien suomentaminen ja julkaiseminen, opintopiirit sekä messuille osallistuminen. Ne, jotka ovat kiinnostuneita Mestari Djwhal Khulin opetuksista ja haluavat osallistua yhdistyksen toimintaan, voivat ottaa yhteyttä.

Alice Bailey yhdistyksen internet kotisivu on <http://www.alicebaileyry.fi>

Vesimiehen aika

– Tie ryhmätietoisuuteen

Käsillä oleva Kalojen ajan päättymisen tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että energiat, jotka ovat viimeisen 2000 vuoden ajan virranneet Kaloista, korvautuvat Vesimiehestä tulevilla energioilla.

Astrologien mukaan aurinko alkoi siirtyä Vesimieheen noin 260 vuotta sitten. Vuonna 2000 Pohjantähti ja Vega olivat konjunktiossa, ja Baileyn mukaan tämä on merkinä siitä, että silloin me todella astuimme Vesimiehen aikakaudelle. (*The Labours of Hercules*, 183).

Kalat ja Vesimies

Kalojen energiat ovat erityisesti yhteydessä kuudenteen säteeseen. Vesimiehellä on taas yhteys mm.

Visio, jossa yksilö palvelee ryhmäihannetta, merkitsee pyrkimystä siirtyä seitsemännen säteen vaikutuspiiriin ja samalla Vesimiehen aikaan. – Säteet tuovat kaikissa luonnonkunnissa mukanaan sellaisia ilmiöitä, jotka ovat sopusoinnussa niiden kanssa. Alice A. Bailey (1880–1949) käsittelee muutosta Kalojen ajasta Vesimiehen aikaan esoteerisessa filosofiassaan ja psykologiassaan.

TIMO VIITALA

seitsemänteen säteeseen. Vesimiestä hallitsevat Uranus, Jupiter ja Kuu, jotka tuovat mukanaan *seitsemännen, toisen, ja neljännen* säteen energiat. (*Esoteric Astrology*, 139). Tänäpä voidaan kaikkialla nähdä taistelua Kalojen ja Vesimiehen energioiden välillä.

Voidaan nähdä myös kaaosta, joka liittyy kuudennen ja seitsemännen säteen voimien yhteen törmäämiseen. Tästä johtuu nykyisen maailmankauden jännitys ja vaikeus. Kaikki mitä me näemme tapahtuvan fyysisellä tasolla, on vain heijastusta ja seurausta sisäisistä ja subjektiivisista energioista ja tapahtumista. Kriisi on erityisen voimakas silloin kun molempien säteiden voima on yhtä suuri. Vastakkain ovat ne ihmisryhmät, jotka ovat sidoksissa menneisyyteen ja aineelliseen aspektiin, ja ne jotka näkevät vision, jotka tiedostavat jollain tavalla jumalallisen suunnitelman ja joita henkinen maailma vetää puoleensa.

Vesimiehen inspiraation rekisteröivät kaikki, joita kiehtovat uudet "ajattelun koulukunnat". Kalojen ajan voimiin taas reagoivat pääasiassa valistumattomat massat, ihmiset, jotka eivät vielä todella ajattele. Eräs seuraus seitsemännen säteen kasvavasta ja kuudennen säteen hiipuvasta voimasta on se, että ne, joiden sielut tai persoonallisuudet eivät vastaa kumpaankaan näistä voimista, joutuvat ajoittaiseen hämmennyksen tai epätoivon tilaan. (*Kansojen kohtalo*, 30).

Kalojen aika tai kristillinen aika on korostanut auktoriteettia ja uskoa, Vesimiehen aika tulee painottamaan yksilön omaa ymmärrystä ja suoraa tietoa ja kokemusta. Tuleva Vesimiehen aikakausi tulee olemaan pääasiassa ryhmävuorovaikutuksen, ryhmäidealismien ja ryhmätietoisuuden aikakausi aivan kuten Kalojen aikakausi on ollut persoonallisuuden kehityksen, persoonallisuuden korostamisen ja persoonal-

lisuuden tietoisuuden aikakausi. Itsekkyys tulee vähitellen katoamaan ja yksilön tahto sulautuu vapaaehtoisesti ryhmän tahtoon. (*The Rays and the Initiations*, 109).

Vallitsevien sädevoimien seurauksena ihmiskunta tulee saavuttamaan tietoisuuden laajentumisen, joka paljastaa hänelle ryhmäsuhteet yksilöllisten ja itsekeskeisten henkilökohtaisten suhteiden sijasta. Nykyinen kasvava persoona-ton suuntaus on jo askel kohti tätä.

Siirryttäessä Kaloista Vesimieheen tietoisuuden polarisaatio muuttuu asteittain astraalisesta

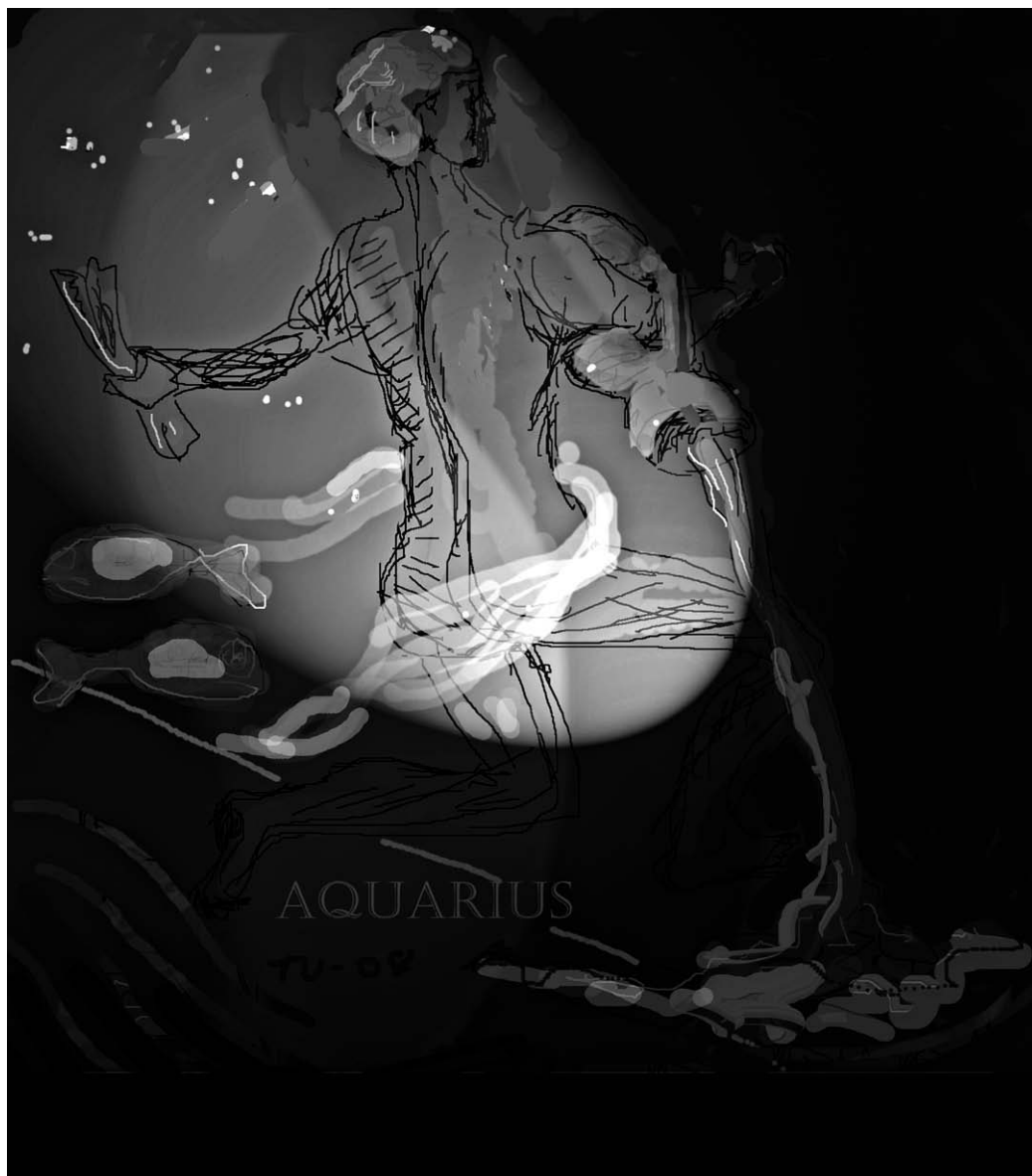
ja emotionaalista mentaaliseksi, ja Vesimiehen sivilisaatio tulee lopulta olemaan intuitiivinen. Vesimiehen aikaa tulee suuressa määrin hallitsemaan *rakastavan ymmärtämyksen laki*, (ei jakaumien laki kuten tänään), ja sitä tulee luonnehtimaan kansain-

välisyyden henki, uusi universaali maailmanuskonto ja ihmisen tietoisuuden siirtyminen aineellisten asioiden maailmasta henkiseen todellisuuteen. Materialismi tulee häviämään ja koko Kuudes säde on siis vetäytymässä ja seitsemännen säteen voima kasvaa vakaasti. Omistautumisen sininen säde muuttuu nyt seremoniallisen säteen violetiksi.

Maailmankaikkeuden suuri muusikko vaihtaa sävellajia, soittaa toista nuottia ja saa siten aikaan pyörän kääntymisen, jolloin violetti säde, suuri G-nuotti, ilmenee. Säteet tuovat mukanaan – kaikissa luonnonkunnissa – kaiken, mikä on sopusoinnussa niiden kanssa: ihmiset, korkeat tai alemmat deevat, toivotut tai epätoivotut elementaalit, kukat, hedelmät, tietänyttypisen kasvillisuuden ja erilaiset eläimet ja muodot.

Säteen vetäytyminen on merkki jonkin erityisen muodon tai tietänyttypisen eläinlaman lopullisesta häviämisestä, ja se johtaa jonkin kasvikkunnan osan kuolemaan. Vetäytyvä kuudes säde ottaa mukaansa kaikki ne muodot,

Maailmankaikkeuden suuri muusikko vaihtaa sävellajia ja saa siten aikaan pyörän kääntymisen, jolloin violetti säde, suuri G-nuotti, ilmenee.

joiden perussävel on sininen – esimerkiksi ihmiset, jotka palvoen seurasivat jotakin tiettyä asiaa, henkilöä tai ideaa. Sen myötä poistuvat kaikki ne, joita me nimitämme fanaatikoiksi, ihmiset, jotka suoraviivaisella kiihkolla työskentelevät jonkin tiedostetun tavoitteen puolesta.

Monet niistä kukista, joista me nyt iloitsimme, ovat katoamassa, esimerkiksi sinikello ja hyasintti. Safiiri tulee harvinaiseksi ja turkoosi tulee kadottamaan sävynsä. Violetin, laventelinsinisen ja purppuran väriset kukat nousevat suosioon. Tämän kaiken takana on syvä tarkoitus. (*Esoteric Psychology I*, 122). Nykyinen

Kuudes ja seitsemäs säde lyhyesti

Kuudes säde	Seitsemäs säde
visio mystikko	vision materialisoiminen valkea maagikko
separatismi	yhteensulautuminen ja synteesi
oppilasjoukot, joissa toimitaan erillisinä	vihittyjen ryhmiä, joilla yhteys suunnitelmaan ja toinen toisiinsa
fyysinen ykseys mutta kaksinaisuuden tunne	korkeampi ykseys
sähkö palvelee aineellisia tarpeita.	muotoja koordinoivat sähköilmiöt
uhraaminen	ryhmäpalvelu ja ryhmäuhraus
individualismi	ryhmähenki
historiallinen Kristus	kosminen Kristus ja Valon uskonto
idealistiset uskonnot	uskonnollinen synteesi
separatistinen vaisto	ihmisten välinen rauha ja hyvä tahto
moderni psykologiatiede	kypsä psykologiatiede

nopea lajien katoaminen voi siis osittain johtua myös säteiden vaihtumisesta ja vaikutuksesta eikä ainoastaan ympäristötekijöistä.

Menneisyys ja tulevaisuus

Erityisesti opiskelijoiden tulisi ymmärtää välittömän menneisyyden suhde välittömään tulevaisuuteen ja myös nähdä tässä suhteessa Jumalan suunnitelman toteutuminen ja ihmiskunnan tuleva pelastus:

Kuudennen säteen vaikutus sai ihmisten mielen kiinnittymään sellaisiin *ihanteisiin kuin yksilöllisen uhrauksen tai palvelun ihanne*, ja sen jakson aikana ilmaantuivat lukuisat lännen ja idän opastavat mystikot. Se tuotti myös suuret *idealistiset uskonnot* visioineen ja niiden väis-tämättömän kapeuden jota tarvitaan suojelemaan lapsisieluja.

Kuudennen säteen vaikutus antoi ihmisille kyvyn ymmärtää *historiallista Kristusta* ja kyvyn kehittää kristillisen uskon rakenne, jota

väritti visio suuresta rakkauden pojasta, mutta samalla rajoitti kapeaan idealismiin perustuva yletön sotaisuus ja separatismi. Kuudennen säteen vaikutuksen seurausta on ollut suosia *separatistista vaistoa* – dogmaattista uskontoa, tieteellistä faktuaalista tarkkuutta, ajattelun koulukuntia opillisine raja-aitoineen ja eksklusiivisuudessaan sekä patriotismin kulttia.

Osana kehityssuunnitelmaa kuudes säde johti siis separatismiin, nationalismiin ja nurkkakuntaisuuteen. Tämä johtui mielen valikoivasta luonteesta ja sen taipumuksesta jakaa ja erottaa.

Seitsemäs säde taas tulee johtamaan yhteen-sulautumiseen ja synteisiin, sillä sen energia on tyyppiä, joka yhdistää hengen ja aineen. Seitsemäs säde tulee myös vapauttamaan kehittyneet sielut lastentarha-asteelta ja aloittamaan sen *jumalallisen tarkoituksen tieteellisen ymmärtämisen*, joka tulee edistämään tulevaa uskonnollista synteesiä. Seitsemäs säde tuo ihmiselle kyvyn havaita *kosminen Kristus* ja luoda se tulevaisuuden tieteellinen *valon* uskonto, joka tekee ihmisen kykeneväksi täyttämään historiallisen Kristuksen käskyn antaa hänen valonsa loistaa.

– Seitsemäs säde tulee valmistamaan tietä niiden laajempien asioiden tiedostamiselle, jotka materialisoituvat sinä uutena maailmanuskontona, joka tulee painottamaan ykseyttä, mutta vastustamaan yhdenmukaisuutta. Se tulee raivaamaan tietä sille tieteelliselle tekniikalle, joka todistaa jokaisen muodon verhoamasta ja kätkemästä universaalista valosta sekä sille kansainvälisyydelle, joka ilmaisee itseään *käytännöllisenä veljeytenä* sekä ihmisten välisenä rauhana ja hyvänä tahtona.

Kuudennen säteen vaikutus synnytti mm. *modernin psykologiatieteen*, ja tuo tiede on ollut sen kruunaava saavutus. – Seitsemännen säteen vaikutus tulee *saattamaan tämän lapsitieteen kypsytyteen*. Usko sielun olemassaoloon levisi laajalle kuudennen säteen jakson aikana. Tieto sielusta tulee olemaan seurausta voimaan astuvasta sädeaktiivisuudesta se-

kä niiden energioiden suomasta avusta, jotka vapautuvat tulevana Vesimiehen aikana. (*Esoteric Psychology I*, 358–63).

Kuudes säde toi kaksinaisuuden tunteen ihmiskunnalle, joka piti itseään fyysisenä ykseytenä. Tämän asenteen edustajia ovat akateemiset materialistiset psykologit. – Seitsemäs säde tulee herättämään *korkeamman ykseyden tajun*, ensiksi suurille joukoille integroidussa persoonallisuudessa ja toiseksi maailman pyrkijöille sielun ja ruumiin yhteensulautumisessa.

Seuraavat suhteet kuudennen ja seitsemännen säteen välillä tulisi pitää selkeästi mielessään.

Kuudes säde opetti meille *uhrauksen* merkityksen ja ristiinnaulitseminen oli vihityille tämän opetuksen huomattavin tunnuskuva. Filantropia oli saman opetuksen ilmausta edistyneelle ihmiskunnalle. Ajattelemattomien massojen epämääräinen ihanne “olla hyvä” on saman motiivin ilmausta. – Seitsemäs säde tuo tulevien vihittyjen tietoisuuteen ryhmäpalvelun ja ryhmäuhrauksen merkityksen. Tämä tulee aloittamaan “jumalallisen palvelun aikakauden”.

Visio, jossa *yksilö uhrautuu ryhmän puolesta* ja palvelee ryhmäihannetta, tulee olemaan edistyneiden ajattelijajoukkojen päämäärä uudella ajalla, kun taas muulle ihmiskunnalle veljeys tulee olemaan heidän pyrkimyksensä johtoajatus. Näillä sanoilla on laajempi sisältö ja merkitys kuin tämän päivän ajattelijat voivat tietää ja ymmärtää. Kuudes säde edisti *individualismin* hengen kasvua. Ryhmiä oli olemassa, mutta ne olivat sellaisten yksilöiden ryhmiä, jotka olivat kerääntyneet yksilön ympärille. Seitsemäs säde tulee vaalimaan *ryhmähenkeä*, ja ryhmän rytmi, ryhmän päämäärä ja ryhmän ritualistinen toiminta tulevat olemaan perusilmiöt.

Myös käsitys sähköstä muuttuu. Kuudes säde erottaa sen aspektin universaalista sähköenergiasta, jonka me tunnemme nykyaikaisena sähköinä ja jota tuotetaan palvelemaan ihmisen aineellisia tarpeita. Seitsemännen säteen ajanjakso tekee ihmisen tutuksi sen sähköilmiöiden

tyypin kanssa, joka tuottaa *kaikkien muotojen koordinaation*.

Seitsemannen säteen vaikutus tulee aikanaan tuottamaan maagikon, joka kuuluu valkoisen magian luokkaan (ei kuten Atlantiksen päivinä, jolloin vallitsevana oli itsekäs tai musta magia). Valkoinen maagikko työskentelee luonnonvoimien parissa ja lahjoittaa ne takaisin edistyneen ihmiskunnan hallintaan. Tämän voidaan jo nähdä toteutuvan tällä ja viime vuosisadalla vaikuttaneiden tiedemiesten toiminnan kautta. Materialistinen aikamme taipumus on kuitenkin kääntänyt itsekkäisiin kanaviin paljon heidän maagisesta työstään.

Uusi aika on siis tulossa, eikä mikään voi estää sitä, minkä tähdet määräävät ja minkä opastavien mielen hierarkia niin muodoin näkee ennalta. Voimaan tuleva seitsemäs säde on hitaasti ja varmasti – huolimatta pintailmiöistä – luomassa järjestystä ja hierarkkista hallintaa planeetalle. Kaikilla luonnollisilla prosesseilla on kuitenkin hidas tempo, sillä muuten seuraukset olisivat liian tuhoisia. Sädevaikutusten seuraukset tunnetaan seuraavassa perättäisessä järjestyksessä:

1. Ihanteen tiedostaminen.
2. Teorian muodostaminen.
3. Julkisen mielipiteen kasvu.
4. Kasvavan uuden mallin pakottaminen kehittyvään elämään.
5. Tuota mallia vastaavan muodon luominen.
6. Muodossa asuvan elämän tasapainotettu toiminta.

On muistettava, että kukin säde ruumiillistaa ideaa, joka voidaan aistia ihanteena. Säteet luovat ne maailmanmallit, jotka taas muovaavat planetaarisia muotoja. Säteet tuottavat siten evolutiivisten prosessien sisäisen voiman. Jokainen säde synnyttää kolme päämallia, jotka pakotetaan aineaspektiin, olkoon se sitten ihmisen, kansakunnan tai planeetan aineaspekti. Nämä kolme mallia ovat:

Emotionaalinen malli. Tämä ilmentää ihmisen, kansakunnan tai planetaarisen elämän pyrkimystä ja halutaipumusta.

Mentaalinen malli. Tämä ilmentyy ajallisesti myöhemmin ja ohjaa ihmisen, kansakunnan ja planeetan ajatusprosesseja. Siitä tulee lopulta hallitseva tekijä persoonallisuuden tai muodon elämässä. Emotionaalinen ja mentaalinen malli ovat persoonallisuuden säteen negatiivinen ja positiivinen aspekti.

Sielumalli. Tämä on vastaanottavaiseksi tekevä päämäärä, ylikäymätön kehä tai kohtalo, jonka kuolematon periaate, aurinkoenkeli, onnistuu lopulta ja ajallisesti paljon myöhemmin pakottamaan muotoelämään. Sielumalli ylittää ja pyyhkii lopulta pois kaksi aikaisempaa malleja tuottavaa prosessia. (Ibid., 390-1).

Vesimiehen aikakauden ja “uuden ajan” saapuminen on tähtitieteellinen ja henkinen tosiasia. Uuden testamentin sanonta “maailmanloppu” viittaakin juuri tähän aikakauden päättymiseen ja uuden aikakauden alkamiseen. ●

Lähteitä:

Alice A. Bailey: *Esoteric Psychology* I ja II
Alice A. Bailey: *Esoteric Astrology*
Alice A. Bailey: *Kansojen kohtalo*
Alice A. Bailey: *The Labours of Hercules*
Alice A. Bailey: *The Rays and the Initiations*

Kirjoittaja
Timo Viitala
on valmistunut Jyväskylän yliopistosta yhteiskuntatieteen kandidaatiksi vuonna 1989 pääaineena filosofia ja on suorittanut YTL tutkinnon vuonna 1992. Hän on opiskellut esoteerista viisautta Alice Bailey'n perustamassa Arcane koulussa.

Esoteerinen elämänviisaus (Timo Viitalan kirjoituksia ja ajatelmia) internet-kotisivu on <http://www.esoteerinenelamanviisaus.fi>

Timo Viitalan kirjoitus Ihmisen henkinen rakenne on Uusi Safiiri -lehdessä 2/2005

Lectorium Rosicrucianum,

Kultaisen

Ruusuristin

Kansainvälinen Koulu

Mikä Lectorium Rosicrucianum on? Mikä on sen filosofia? Mitä merkitsee Ruusuristi?

Kaikkien aikojen suuret uskonnot, myytit ja tarut kertovat, että ihminen on langennut korkeammasta jumalallisesta olotilasta. Niinpä ihmisen elämän päämääränä on löytää tie takaisin jumalallisuuteen. Tämän tien Universaali Oppi on kautta aikojen näyttänyt ihmiselle.

BJÖRN KJELLGREN JA MERVI LEHTINEN

Vastaavasti kuin aina on ollut olemassa massojen uskonto, on suljetuissa mysteeriokouluissa opetettu hyvin konkreettisesti paluutien kulkemista. Nimi Ruusuristi tunnetaan Euroopassa 1300-luvulta alkaen. Kuka tai mitä oli **Kristian Ruusuristi**? Hän on ennen muuta sellaisen ihmisen prototyyppi, joka onnistuu löytämään paluutien ja kulkee sen, uuden Ihmisyuden saavuttaen.

Oppi, jota Kultainen Ruusuristi välittää, on juuri tämä Universaali Oppi, länsimaiselle ihmiselle selitettynä. Sen jälkeen kun ruusuristiläismanifesti oli 1600-luvulla julkaistu, useat – usein suljetut – seurat ottivat käyttöönsä nimen Ruusuristi. Tämä valmisti tietä 1900-luvulla perustettavalle gnostiselle hengenkoululle. Hengenkoulu ylläpitää voimakenttää, joka

toimii porttina tai siltana ihmisen alkuperäiseen, jumalalliseen elämään.

Ihmisruumiin ja kulttuurin jatkuvan muuttumisen takia on esiintynyt erilaisia mysteerikouluja eri aikoina, mutta olennainen tieto, Gnosis ja sen yhteenvedo ns. Universaali Oppi, pysyy aina muuttumattomana. Sitä ei kuitenkaan koskaan ole kirjoitettu mihinkään – sitä ei voida kirjoittaa, koska se on vapautumiseen tarvittava *Voima*.

Gnostisia hengenkouluja on kautta maailmanhistorian vainottu, ja juuri siitä syystä ne ovat usein toimineet suljetuina, mutta noin joka seitsemäsadas vuosi voidaan perustaa avoimesti toimiva gnostinen hengenkoulu. Näin tapahtuu, koska aika on kypsä.

Meidän maailmanossamme tällaisia hengenkouluja on ollut Egyptissä ennen ajanlaskumme alkua, laajalle levinneiden manikealaisten keskuudessa 400–500-luvuilla ja viimeksi Etelä-Ranskan kartaarien keskuudessa 1100–1200-luvuilla. Kaikki nämä yhteisöt tuhottiin lopulta verisesti, mutta ennen tuhoutumistaan ne olivat oman vapautumisensa ansiosta ehtineet johdattaa tuhansia ihmisiä täydelliseen vapautumiseen elämän ja kuoleman pyörästä.

Koulun perustajat, veljekset **Z. W. Leene** (1892–1938) ja **J. Leene** (1896–1968) liittyivät v. 1924 **Max Heindelin** ruusuristiläiseen The Rosicrucian Fellowship -järjestön hollantilaiseen sivuosastoon. Järjestön pääpaikka on Kaliforniassa. Vuonna 1929 saivat veljekset Leene sen johtajuuden Alankomaissa. Vuonna 1930 heihin liittyi rouva **H. Stok-Huyser** (1902–1990). Syyskuussa 1935 perustettiin

itsenäisesti toimiva Ruusuristiläisen Yhteisön Seura (Vereeniging Het Rozekruisers Genootschap).

Z. W. Leene kuoli vuonna 1938 ja Herra J. Leene sekä rouva H. Stok-Huyser jatkoivat aloitettua työtä. Oppilaittensa kanssa he loivat perustan Kultaisen Ruusuristin Kansainväliselle Koululle.

Toisen maailmansodan aikana oli Koulun toiminta maan valloittajien taholta kielletty. Työ jatkui maanalaisena. Heti sodan jälkeen asetettiin keskeiseksi opiksi *transfiguristinen vapausoppi*.

Marraskuun 25. 1946 valittiin järjestön muodoksi kansainvälinen Stichting Lectorium Rosicrucianum sillä kiinnostusta Kultaisen Ruusuristin oppiin ilmeni myös paljon ulkomailta. Näiltä ajoilta lähtien esiintyi Koulua yhä enemmän ”Gnostisena Hengenkouluna”.

Lectorium Rosicrucianum rekisteröitiin 20. heinäkuuta 1960 Alankomaissa virallisena kirkkoyhdyskuntana.

J. van Rijckenborghin (J. Leenen

kirjailijanimi) ja **Catharose de Petrin** (H. Stok-Huyserin kirjailijanimi) tuhannet esitelmät, puheet ja konferenssit koottiin kymmeniksi kirjoiksi, eri kielillä julkaistuina. He paljastivat useita autenttisia gnostisia kirjoituksia ja tekivät niitä nykyajan ihmisen tietoisuudelle ymmärrettäviksi. Heidän selittämiään ja kommentoimiaan ovat klassisten Ruusuristiläisten manifestit, *Corpus Hermeticum* ja **Hermes Trismegistoksen** *Tabula Smaragdina*, **Lao Tsin** *Tao Te King*, kanoniset evankeliumit, gnostinen evankeliumi *Pistis Sophia*, **Apollonius Tyanalaisen** *Nuctemeron* ja monia muita tekstejä.

Tämä kaikki muodostaa kirjallisen aarteen, joka on julkaistu monille kielille **Rozekruis Persin** toimesta Haarlemissa, Hollannissa.

Lectorium Rosicrucianumilla on tällä hetkellä oppilaita noin 70 maassa. Noin 35 maassa heillä on oma järjestönsä. Tällä hetkellä Koululla on melkein 200 alueellista ja paikallista keskuspaikkaa. Kansalliset johtokunnat ja työryhmät johtavat Lectorium Rosicrucianumin työtä eri maissa. Lectorium Rosicrucianumin viimekäden vastuu on Kansainvälisellä Henkisellä Johdolla.

Lectorium Rosicrucianumin antamaa opetusta ei pidä jättää teoreettiseen omaksumiseen, vaan se on ellettävä myös käytännössä. Jokaisen vakavamielisen oppilaan tunnuslause kuuluu: "Unohda itsesi ja palvele muita. Se on turvallisin ja riemullisin tie Jumalan luo." Nykyaikaiseen paluutiehen ei kuulu erakon elämä, askeesi eivätkä erilaiset menetelmät, joita voitiin käyttää menneisyydessä.

Oppilaat täyttävätkin aina sosiaaliset ja yhteiskunnalliset velvoitteensa ja elävät ihmisten parissa. Heidän tavoitteensa on transfiguraa-

Universaalia Oppia ei voida kirjoittaa, koska se on vapautumiseen tarvittava Voima.

tio, joka tarkoittaa: maisen ihmisen vähittäistä kuolemista elämän aikana ja alkuperäisen henkiseluihmisen, Kristus-ihmisen, syntymistä ja kasvua ruumiiden järjestelmässä. Oppilaat ovat kasvissyöjiä, eivät polta eivätkä käytä alkoholia tai muita narkootisia aineita.

Näiden hengenkouluissa kautta aikojen noudatettujen perusohjeiden tarkoituksena on pitää ruumiiden järjestelmä mahdollisimman puhtaana paluutien kulkemista varten.

Ennen kuin kiinnostunut etsijä voi anoa oppilaspaikkaa Hengenkoulussa, hänen tulee käydä Perehtymiskurssi. Hän voi jo kurssin aikana käydä yleisölle suunnattujen tilaisuuksien lisäksi myös temppeleipalveluissamme ja viikonloppuina pidettävissä uudistuskonferensseissa Järvellä sijaitsevassa keskuksessamme nähdäkseen ja aistiakseen Hengenkoulun työtä käytännössä. Tutustuminen on täysin sitoumuksetonta, joten jokainen on vapaa minä hetkenä tahansa katkaisemaan suhteensa Lectorium Rosicrucianumiin. Koulun viitoittamaa tietä on mahdollista kulkea ainoastaan vapaan, henkilökohtaisen päätöksen pohjalta. ●

Kultaisen Ruusuristin konferenssikeskus Sveitsissä

Kotisivuiltamme www.lectoriumrosicrucianum.org löydät ohjelmamme ja voit tilata Perehtymiskurssin ja muuta materiaalia tutustumista varten. Tervetuloa kuuntelemaan myös yleisöluentojamme ja multimediaesityksiämme!

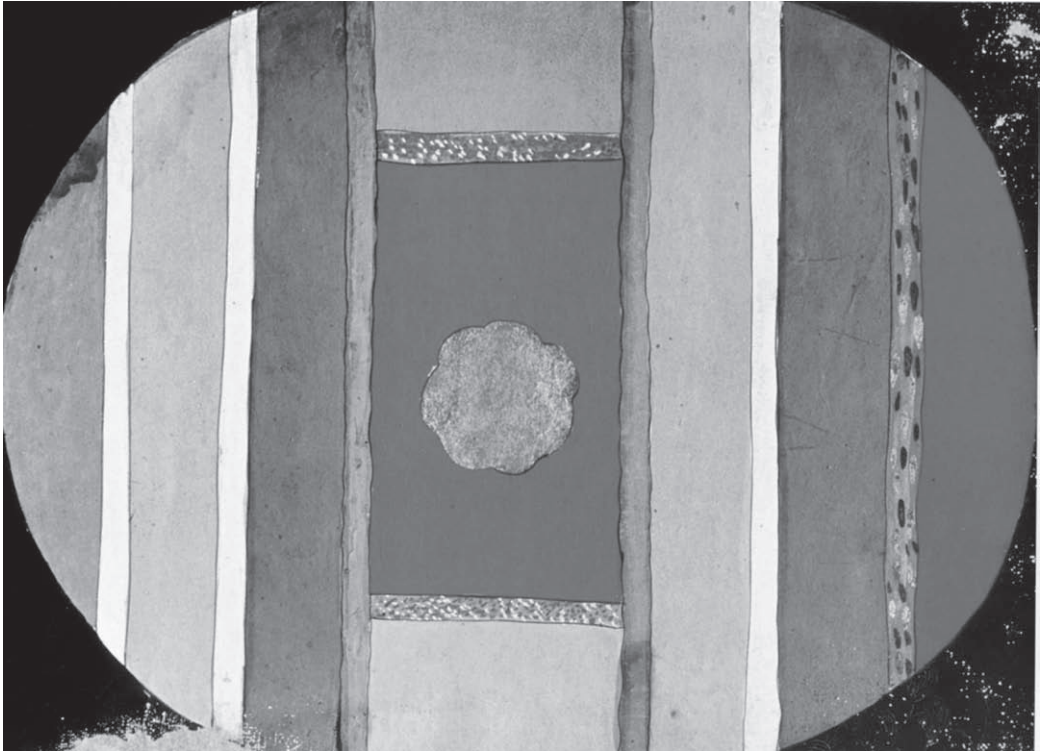
Ruusun VOIMA

Mikä on Jumalan valtakunta?
Jokainen ihminen kantaa
Jumalan valtakuntaa
itsessään. Se on suurin voima,
mitä ihmisen käyttöön on
annettu ja se manifestoituu
avoimen sydämen kautta.
Sen toteutuminen
keskuudessamme tarvitsee
hengenkoulun voimakentän:
rakkautta, säteilyä,
antaumusta, hellyyttä,
kasvumahdollisuuksia, valoa,
viisautta, ykseyttä, voimaa.

Jeesus oli ensimmäinen, joka käytti ilmaisua *Jumalan valtakunta*. Se on kaksituhatta vuotta sitten käytetyn kielen ilmaisu. Siihen aikaan ei sanaa *tietoisuus* ollut olemassakaan. Sana *tietoisuus* kehittyi vasta 1700-luvulla osana sen ajan filosofista terminologiaa, eikä ollut yleisessä käytössä ennen psykologian kehitystä ja kasvavaa psykologista ymmärrystä.

Muodonmuutoksia

Jumalan valtakunta on teidän sisällänne. Nämä viisi sanaa sisältävät käänteentekevän totuuden. Ne voivat muuttaa totaalisesti ihmiselämän; ne voivat muuttaa jopa koko planeettamme

*Eräät myyttiset kosmogoniat olettavat näkyvän universumin syntyneen valtavasta munasta, joka oli kotoisin alkupe-
räisestä kaaoksesta. "Universumi oli olemassa pimeyden muodossa, havaitsematon, järjelle käsittämätön, tuntematon,
ikään kuin kokonaan syvään uneen uponneena. Silloin ilmestyi jumalallinen itse, vastustamattoman luovan energiansa
kanssa, joka repäisi pimeyden." (Manun lait -teoksesta) Tästä jumalallisen valon ytimestä kehittyivät vähitellen maa-
ilmansfäärit. LÄHDE: S. COLOWIN: THE GREAT MYTHS OF HUMANITY.*

olosuhteet! Niillä on räjähdysmäinen lataus. Kun tämä lataus sytytetään, käy ihminen läpi täydellisen muodonmuutoksen, joka vähitellen muuttaa hänen sekä välittömiä että epäsuoria elinolosuhteitaan.

Muutos maailmassa on *seuraus* ihmisessä tapahtuvasta muutoksesta, kun hän todella ymmärtää nämä voimalliset sanat ja alkaa elää niiden mukaan. Jos käännämme asiat toisin päin ja katsomme ensin tuloksia, jää kaikki vain turhaksi yritykseksi.

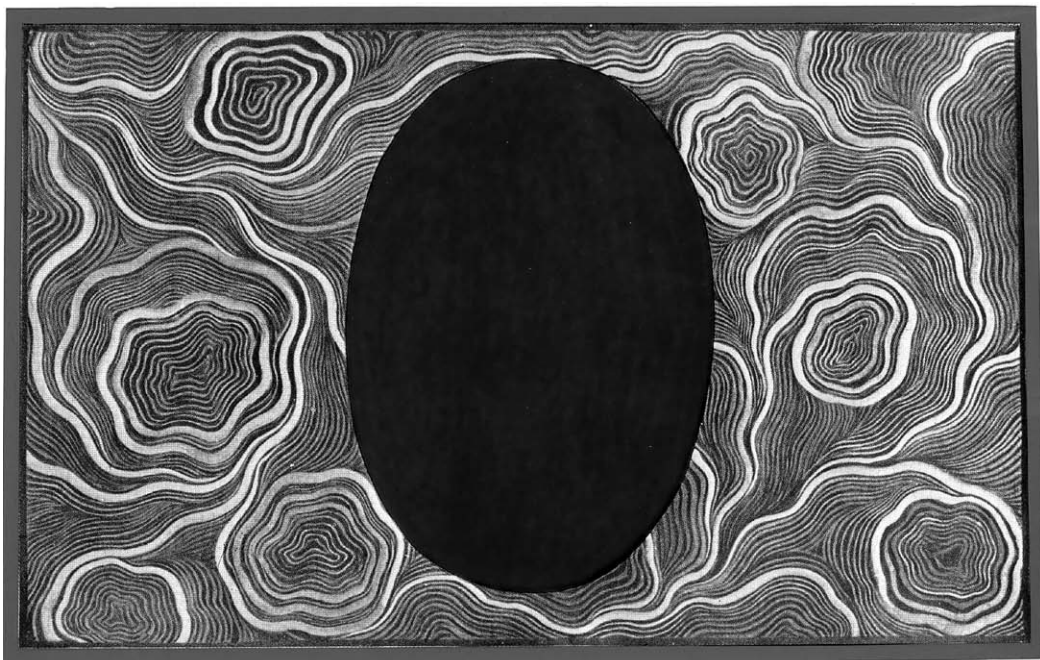
Mikä on *Jumalan valtakunta*? Kukaan ei odota tähän kysymykseen täydellistä vastausta. Siitä voidaan tuoda esiin vain sirpaleita. Ääretömyyttä ei voida kuvata sanoilla, ei kiteyttää ajatuksina eikä määritellä millään käsitteellä.

Se riippuu henkilökohtaisesta mieltämisestä, sillä meihin vaikuttaa toinen sana enemmän kuin jokin toinen.

Kuitenkin voimme ymmärtää sitä sisäisenä voimana. Voimme nähdä sen mahdollisuutena kaikkein ylevimpään, todelliseen universaaliiseen tietoisuuteen, täydelliseen elämään, kuolematto-
muuteen, gnosikseen, viisauteen, tietoon, luomiskykyyn, ykseyteen jumaluudessa, ykseyteen kaikessa ja kaiken kanssa. Rakkauteen.

Tietoisuuspotentiaali ja mystinen kyky

Jumalan valtakunta ilmaisee tiettyä *tietoisuutta*: korkeinta tietoisuutta, joka ihmiselle voidaan lahjoittaa, mikäli hän haluaa antautua sille tyy-

Brahman kultainen muna. Hiranyagarbha, Intia, 1775–1800

dellisesti – niin täydellisesti, että kaikki mikä on luonto-egoa, katoaa olemattomiin.

Jumalan valtakunta on meissä oleva tietoisuuspotentiali, mahdollisuus elämään ja oloilaan, jota tuskin pystymme edes kuvittelemaan, mutta josta meillä syvällä sisimmässämme on tietoa – uskoa. Myös sana *usko*, ainakin sen alkuperäisessä mielessä, tarkoittaa älyllisen ajattelun yläpuolella olevaa tietoisuutta.

Jumalan valtakunta on meissä oleva mystinen voima, mystinen kyky. Meitä ei ole koskaan siitä erotettu. Hädän hetkellä *se* on lähellämme. Kun tunnemme olevamme täysin epätoivoisia vaikeuksinemme ja huolinemme, *se* on luonamme, *se* on meissä. Kun meitä koetellaan sairauksilla ja kärsimyksillä, *se* on luonamme. Epätoivon hetkellä *se* on luonamme. Kun antaudumme ulkoisen ilon ja riemun valtaan, *se* on luonamme. Kun nautimme asioista, *se* on luonamme. Aikoina, kun kaikki on meissä pi-

meää, kun ympärillämme kaikki on pimeää, *se* on luonamme. Mitä tahansa meille tapahtuu-kin, on *se* luonamme, meissä.

Jumalallinen Valo säteilee hiljaa syvällä sydämessämme ja kutsuu meitä siitä hiljaisuudesta, ja käy kanssamme mihin tahansa askeleemme meidät johtavatkin.

Nöyrä sydän täynnä myötätuntoa

”Jumalan valtakunta on sisällämme.” Tämä on vallankumouksellinen totuus kun hyväksymme sisäisen tietomme, tietoisuutemme. Sisällämme on *suuren rakkauden* siemen, jumalallisen olemuksen siemen. Me, maalliset ihmiset pienine ja suurine pettymyksinemme ja epäilyksinemme, kannamme itsessämme jotain jumalallisesta Valosta.

On vanha sanonta: *”Jumala on lähimpänä ihmistä, jolla on särkynyt sydän.”* Surun ja hen-

kilökohtaisten kriisien aikana olemme alttiimpia sille mikä on syvimällä sydämessämme. Vaikka sellaisina hetkinä olemme tunteidemme vallassa, on syvällä meissä kaipaus, voimakas kaipaus *toiseen: vapauttavaan rakkauteen*.

J. van Rijckenborgh ja Z. W. Leene ilmaisevat sen seuraavasti: ”Kun kokemuksen täydellisyys on saavutettu, on sydän altis jumalalliselle mysteerille, joka säteilee syvällä sisimmässämme. Kun olemme saavuttaneet kokemusten täyteen ja sydämemme on avoin, silloin voi tapahtua ihmeellisiä asioita.”

Avoin sydän on täynnä myötätuntoa. Kokemusten täyteys saa meidät tuntemaan sisäistä myötätuntoa toisten kokemuksia kohtaan. Sydäntä ympäröivä egon panssari on haljennut, särkynyt. Avoin sydän on nöyrä sydän, se taipuu hiljaisessa nöyryydessä sisäisen Valon ihmeneen edessä.

Jumalan Valtakunta on sisällänne. Sanonta kuuluu: ”*Jumalan Valtakunta ei ilmene puheina, vaan voimana* (1. Kor. 4:20)”. Se on meissä piilevä ja samalla kaikkialla oleva ylimaallinen voima, joka manifestoituu avoimen sydämen kautta eikä se ole sanoilla saavutettavissa.

Kultainen taimi ja hengenkoulun lämpökenttä

Hedelmöitetty muna, samoin kuin siemen tai itu, sisältää itsessään kaikki mahdollisuudet ja potentiaalit uuteen kasvuun. Se kantaa sisällään uskomattoman määrän informaatiota. Informaatiota luonnosta, avaruudesta ja jopa ulkoavaruudesta, elävää tietoa.

Saattaakseen uuden elämän kasvuun ja kehitykseen, muna tarvitsee muutakin kuin informaatiota ja siinä piilevää potentiaalia. Se on, yksinkertaisesti sanottuna haudottava. Siihen tarvitaan eräitä välttämättömiä asioita: lämpöä, suojaa, kuorta, ja ympäröitynä olemista enemmän tai vähemmän ylimaallisin voimin.

Kultainen taimi, jota kannamme sisällämme, tarvitsee myös joukon elinehtoja kasvaakseen

uuteen elämään. Se tarvitsee ”lämpökentän”: rakkautta, säteilyä, antaumusta, hellyyttä, kasvumahdollisuuksia, valoa, viisautta, ykseyttä, voimaa. Lämpö on voimakenttä, ja siinä voimakentässä voi taimi aueta ja kehittyä.

Hengenkoulun voimakenttä on juuri se ”lämpökenttä”, jonka sisällä siemen voi kehittyä. Kirjassaan *Kristian Ruusuristin Alkemialliset Häät* sanoo J. van Rijckenborgh seuraavasti:

”Kaikki, mikä voi palvella rauhaa ja vapautta, kaikki se, mikä auttaa ihmisen todellista kehitystä ja ilmennystä, asuu ajatuksena, hengen aatteena ja sen astraalisena ilmentymänä, voimana, universaalisena ketjun mahtavassa elämäkentässä... ja siksi myös nuoren gnosisen magneettisessa elämän kentässä.” Muna tai siemen kehittyy vain sellaisen lämpökentän vaikutuksessa.

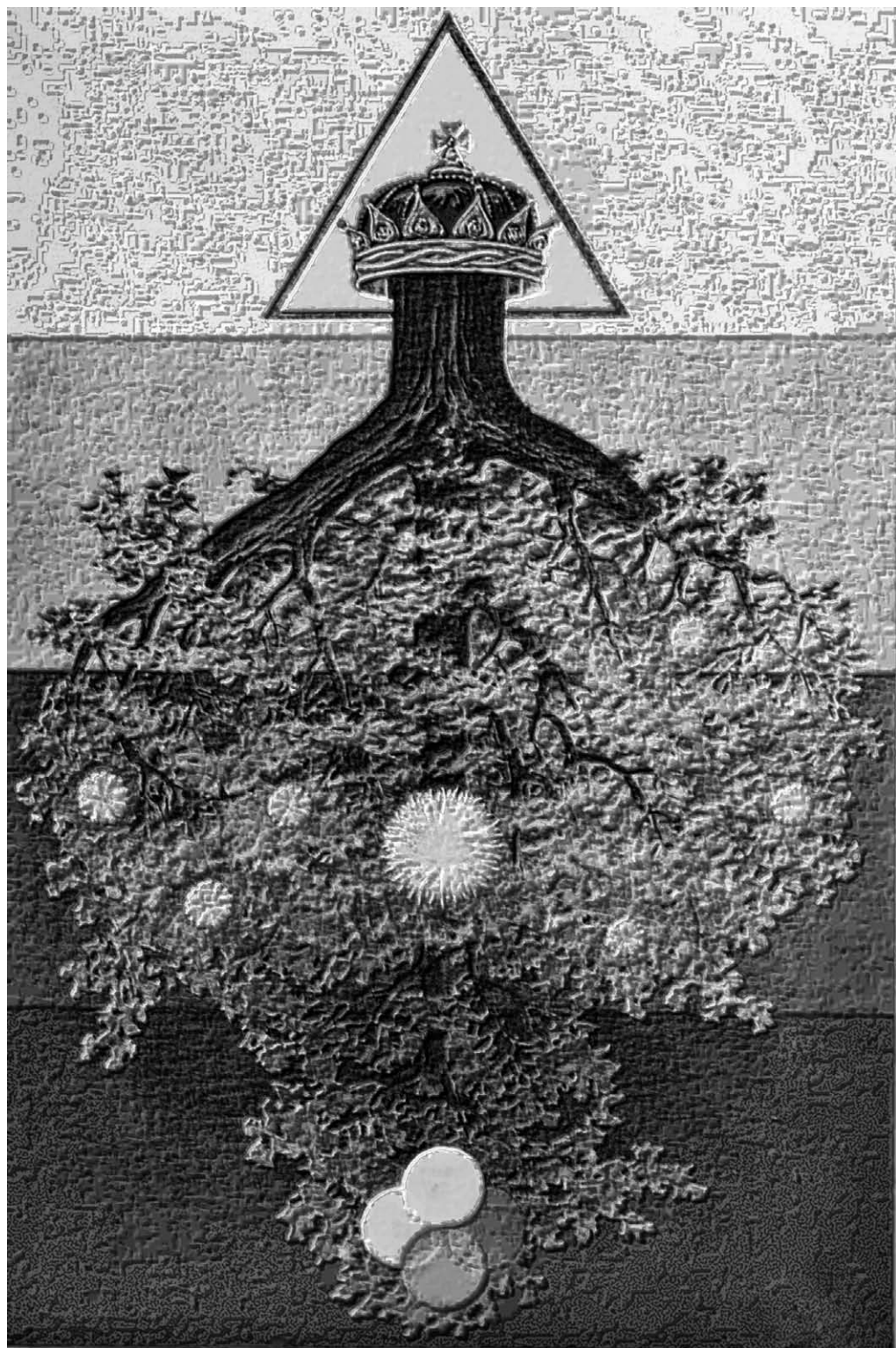
Ajatusta, että ”teen sen kyllä yksinkin, en tarvitse ketään enkä mitään, sillä Jumalahan on kaikkialla”, olisi syytä pohtia uudelleen. Itsensä toteuttamisella ei tarkoiteta että ”teen sen ihan itse”. Itsensä toteuttaminen on elävää vuorovaikutusta, vuorovaikutus taas on tietoiseksi tulemistä. Itsensä toteuttaminen on *jumalallisen itsen* ilmentämistä ihmisessä.

Jumala on todellakin kaikkialla läsnä oleva, loputon, rajaton alkujärki, joka luo, läpivalaisee, ruokkii ja kantaa kaiken. Jumala on avaruudellinen tai makrokosminen viisaus ja rakkaus, joka tekee elämän mahdolliseksi. – Ihmisen päämäärä on toteuttaa omassa itsessään tämä rajaton mysteeri.

Vesimiehen evankeliumissa sanotaan: ”Ihminen on Jumalan ajatus, ja kaikki Jumalan ajatukset ovat siemeninä täydellisiä”, mutta niiden on käytävä läpi pitkä kehitys täyteen ilmentymiseen. Viimekädessä on kysymys itsetoteutuksesta.

Kuin opettelisi uimaan

Jumalan Valtakunta sisällämme tuo mahdollisuuden todelliseen elämään. Voimakenttä, tai

lämpökenttä on tila, jonka kautta ja jonka sisällä meissä piilevä potentiaali voi kehittyä. On vielä kolmas vaikuttava tekijä: me itse.

Meidän on työskenneltävä mukana – ehdoitta. Joka haluaa uida, riisuu vaatteensa. Sinun on sisäisesti riisuttava itsesi, jos todella olet pyrkimässä totuuteen. Jos todella haluat uppoutua jumalallisen todellisuuden valtamereen, sinun on poistettava kaikki mikä on esteenä. Sinun on luovuttava egon antamisen ajatustesi ja mielikuviesi vaatteista, itseesi suuntautuvista toiveista ja haluista, tuomioista ja ennakkoluuloista.

Niistä luovuttuamme voimme astua ilman pakkoa ja kaikesta vapaana sisäiselle alttarille, jolla palaa jumalallinen tuli, jolla kipinä odottaa sytyttämistään valtavaksi liekiksi. Ihmisenä oleminen on tarkoitettu ponnahtuslaudaksi sen palatessa jumalallisen elämän syvyyksiin. Vaikka estelisimme käsin ja jaloin, vaikka pyristelisimme kuin kala kuivalla maalla, joskus meidän on kuitenkin luovuttava egoistisesta elämästämme ja henkiseluihmisinä astuttava sisälle jumalalliseen elämään.

Ajatuksen voima

Ajatukset ovat suurta voimaa. Käytämme tietenkin ajatuksiamme jokapäiväisen elämän järjestyksessä pitämiseen, siihen meidän ei tarvitse enempää puuttua.

Suuri vallankumouksellinen muutos alkaa ajatuksilla – muodonmuutos, jota meissä läsnä oleva *Jumalan Valtakunta* vaatii. Ajatus ilmenee tunteena ja sanana. Tunne ja sana ilmestyvät tekona. Teko kehittyy tavaksi. Tapa kiteytyy luonteeksemme, maalliseksi luonteeksi.

< *Elämänpuu ja sen kymmenen Sephirotia, jotka saavat alkunsa kruunusta, tai huipusta (Kether). Niin mikrokosmoksessa kuin makrokosmoksessakin ne muodostavat yhdysiteen luomakunnan korkeimman ja alhaisimman välille. Mukaella kuvasta M. P. Hall, An encyclopaedic outline of hermetic, cabbalistic and rosicrucian symbolical philosophy. San Francisco, 1928.*

On varottava itsekkäitä ajatuksia ja antaa ajatuksen syntyä rakkaudesta – rakkaudesta *Jumalan valtakuntaan teissä* ja Jumalan valtakuntaan ympärillänne. Tästä rakkaudesta alkaa myötätunto kaikkeen luotuun.

Ajatukset ovat kuin ruumiimme varjo. Juuri niin kuin varjo seuraa ruumista, *meistä tulee sitä mitä ajattelemme*. Tämä on luonnonlaki. Siksi ainoastaan sydämen jumalallisesta syvyydestä tulevalla ikuisella kutsulla on lupa tunkeutua ajatuksiimme, sieluttaa ja ohjata niitä.

Ruusun kauneus

Hänen, toisen – sisäisen – on kasvettava. Minun, egon, ulkoisen, on antauduttava sisäiselle, toiselle. Tämä ratkaisee myös suhtautumisemme kanssaihmiisiin.

Katso ruusua, koko ruusua: kukkaa, oksia, lehtiä ja vartta okaineen. Joku ojentaa ruusukimpun, se tekee iloiseksi. Olen kiitollinen, en moiti ja sano antajalle: ”Minusta ruusut ovat kyllä kauniita, mutta okaat näyttävät vaarallisilta, ne voivat pistää.” En edes huomaa piikkejä, sillä ruusut ovat kauniita ja tuoksuvia. Tällä tavalla meidän on suhtauduttava kanssaihmiisiimme.

Miksi ärtyä parista piikistä, muutamista virheistä tai heikkouksista toisissa? Olipa ihmisellä kuinka monta piikkiä tahansa, ei ole meidän asiamme tuomita. Se, mikä sen sijaan on meidän asiamme, on *ruusu, sisäinen Valtakunta*, jumalallinen siemen, jonka on kehityttävä lämpökentässä, meitä ympäröivässä voimakentässä *ja samalla* meidän ehdottoman antautumisemme kautta.

Rakastakaa Jumalaa yli kaiken – kaikkialla läsnä olevaa ja sisällänne olevaa Jumalaa. Rakastakaa lähimmäistänne niin kuin itseänne. Lähimmäisenne kantaa, kuten tekin, *Jumalan valtakuntaa* itsessään. Se on kaikkeuden ja sen ulko- ja yläpuolella olevan suurin voima. Se on suurin voima, mitä ihmisen käyttöön on annettu. – Elä siinä syvässä tietoisuudessa, että kannat tätä voimaa itsessäsi, anna sen vaikuttaa sinussa ja sinun kauttasi. ●

Etsijä

Matti Luoma

löysi omat tiensä

"Ihminen ei ole, eikä voi olla vain sokeiden luonnonvoimien tai kohtalon tms. heittelemä tahdoton olento, vaan hän on henkisesti itsenäiseen ajatteluun kykenevä, moraalisesti vastuunalainen olento, joka voi omalla kohdalleen antaa panoksensa koko ihmiskunnan tulevaan kehitykseen. Enempää ei häneltä voi vaatia, eikä yksityinen ihminen rajoituksineen enempään voi pystyä. Näin ihmiskunnan tulevaisuus historiallisesti, kulttuurisesti ja myös uskontoisesti on jokaisen yksilön ratkaisaista kiinni."

TEKSTI PIRKKO JYVÄKORPI
KUVAT TOMI LEPORINNE

Näin sanoo Tampereen yliopiston kulttuurifilosofian dosentti ja yliopiston terveydenhoitosäätiön psykoterapeutti **Matti Luoma** *Länsimaisen kulttuurin kriisi nyt* -teoksessaan.

Matti Luoma oli mieleen jäävä persoona. Kohtasin hänet ensimmäisen kerran toimiesani Tampereella ilmestyneen Kansan Lehden toimittajana. Olin tilannut häneltä haastattelujan. Haastattelutilanteessa Matti Luoma imaisi minut energiakenttäänsä ja hurmaannuin hänen sanoistaan. Kun palasin toimitukseen, huomasin, että en saa mitään selvää muistiinpanoistani. Kauhistuttava tilanne toimittajalle! Tilasin uuden ajan ja otin varmuuden vuoksi

”mankun” mukaani, jotta saisin Matin puheen talteen. Toisesta haastattelusta syntyi erittäin hyvä juttu. Muistan vielä vuosikymmenten jälkeen juttuaiheen, *roolirobotit*. Matin mielestä useista ihmisistä oli tullut roolinsa uhreja, roolirobotteja. Valitettavasti en ole tallentanut juttujani. Enkä voi niihin palata. Tämän toimittajakömmähdyksen jälkeen meistä tuli Matin kanssa tutut. Osallistuimme usein samoihin tilaisuuksiin ja tapasimme muutenkin.

Matin kuoleman jälkeen olen tutustunut häneen paremmin hänen kirjoittamiensa kirjojen kautta.

Tätä artikkelia varten lainasin kolme kirjaa: *Länsimaisen kulttuurin kriisi nyt, Etsijän tie ja ihmisen probleemi* ja *Länsimaiden kaksi uskontoa, kristinusko ja rationalismi*. Hän kirjoitti toki muitakin kirjoja, mutta nämä löytyivät Tampereen kirjastosta.

Maailma ja katsomus

Matti Luoma koki olevansa etsijä. Hän käytti kirjaimia MK ja niillä hän tarkoitti maailmankatsomusta. ”Joskus lukiovaiheessa, kai 17 vuoden iässä kuulin tämän käsitteen maailmankatsomus ensi kertaa ja siitä lähtien se alkoi kiinnostaa ja vaivata mieltäni. Mitä se on? Mikä on minun maailmankatsomukseni? Mikä on oikea maailmankatsomus?” MK:n merkeissä Matti kävi läpi useita elämänvaiheita. Itse hän jaotteli elämänsä kolmeen päävaiheeseen: *kristitty = teesi, ateistis-humanistinen = antiteesi* ja *Intian viisausperinne = synteesi*.

”Intia oli tulevan elämäni tärkein kulttuurikohde ja esikuva maailmankatsomuksellisella elämän tiellä.”

Matti koki menestyneensä synteessin tavoittelussa löydettyään Intian viisausperinteen. Hänen tiensä kulki hindulaisuudesta buddhalaisuuteen. Kirjallisena oppaana hänellä oli **Sri Aurobindo**, joka asui Pondicherryssä Etelä-Intiassa. ”Mitä Sri Aurobindo tarjosi itselleni? Perinteisen ja modernisoidun eli uushinduisti-

sen maailmankatsomuksen. Siinä kohtasin sekä uskonnonle että filosofialle ja vielä psykologialle oikeutta tekevän synteessin, johon yksi tavalinen ihminen voisi pysähtyä loppuiäkseen ja ammentaa sen viisautta.”

Sri Aurobindon oppilaan **Sri Chinmoy**n Matti tunsikin myös oppaakseen.

Matti oli aikoinaan tutustunut myös intialaisten kansalliseepokseen Mahabharataan ja Ramayanaan, ja lukenut myös **Sri Ramakrishnan** elämäntarinan. ”Mahabharata ja Ramayana osuivat käsiini 1960-luvun alussa Juha Savion suomennoksina.”

Ihmisiä, vain ihmisiä

Tampereen yliopistossa Matti Luoma luennoi keväällä 1994 buddhalaisesta filosofiasta. Uskonnonfilosofinen tutkistelu jatkui.

”**Buddha** oli ihminen samoin kuin me. Mistä Buddha vapautui, me myös voimme vapautua, Mitä Buddha saavutti, me myös voimme saavuttaa”. Matti Luoman tulkinnan mukaan Buddha ja buddhalaisuus on epäitsekkyydenfilosofiaa ja pasifistista uskontoa. Buddhalaisuuden kohtaaminen opettaa, miten vähät sanat ja lauseet ilmaisevat syvintä viisautta.

Vaikka Matti Luoma (10.7.1925–15.11.2007) siirtyi ajasta ikuisuuteen, hän kuitenkin elää. Hänet muistavat ne, jotka hänet kohtasivat. Myöskään hänen kirjoituksensa eivät ole hävinneet.

Etsijän tie ja ihmisen probleemi -kirjassa Matti kirjoittaa:

”Etsivän ihmisen on kaikkialla jatkettava tietään ja keskityttävä tähän koko olemuksellaan ja päädyttävä mielellään yhteyksiin muiden asian vakavasti ottavien kanssa, miten se *in casu* – tapahtuukin.”

Nykyaikana internetistä voidaan hakea tietoa. Googlasin ja löysin muun muassa tämän tekstin:

”Matti Luoma on Tampereen yliopiston kulttuurifilosofian dosentti ja toimi 20 vuot-

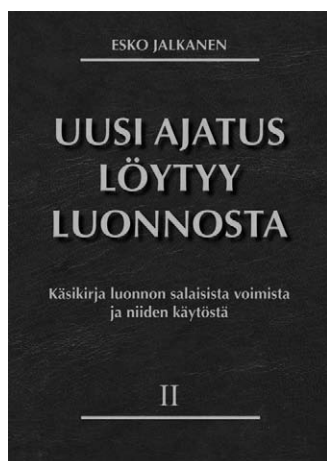
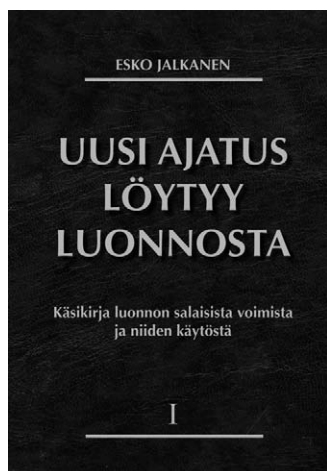
Etsijän tie ja ihmisen probleemi -kirjassaan Matti Luoma kirjoittaa:

"Etsivän ihmisen on kaikkialla jatkettava tietään ja keskityttävä tähän koko olemuksellaan ja päädyttävä mielellään yhteyksiin muiden asian vakavasti ottavien kanssa, miten se in casu -- tapahtuukin."

ta YTHS:n psykoterapeutina. Luoma yhdisti urallaan tieteellisen tutkimustyön ja käytännön ihmissuhdetyön. Monet muistavat Matti Luoman varmaankin parhaiten värikkäistä ja älyllisesti haastavista luennoistaan, jotka käsittelivät muun muassa Intian filosofiaa, gnostilaisuutta, joogafilosofiaa ja psykoanalyysia. Luoman luentoja leimasi innostuneisuus

ja älyllinen uteliaisuus, joka tarttui nuoreen opiskelijaan. Tuntui, kuin Luoman oppineisuudella ei olisi rajoja. Lisäksi Matti Luoma oli erinomainen luennoitsija; yhtä aikaa viihdyttävä ja sivistävä."

Matti Luoma oli oppinut. Elämän opettama. ●

Esko Jalkasen elämäntyö

Esko Jalkanen Uusi ajatus löytyy luonnosta

osat I–III 1798 siv.
ja IV 432 siv.
Pilot-Kustannus OY
Tampere
2006 ja 2007

"Uusi ajatus löytyy luonnosta" tuntuu oivalliselta kirjanimeltä, kun tutustuu Esko Jalkasen elämäntyöhön näkyvän ja näkymättömän luonnon tutkimisessa. "Oma tieni salaisten tietojen lähteille ei ole ollut helpoa. Sitä on edeltänyt neljännesvuosisadan yhtäjaksoinen puutarhaviljely ja siiheen liittyvä jatkuva koetoiminta. Tässä työssä minulle selvisi vähitellen, ettei luonto olekaan pelkkää kemiaa, vaan siihen liittyy myös kaikkea ylläpitävä henkinen osapuoli. Havainto pakotti perehtymään eri uskontoihin ja niistä löytyviin totuuksiin. Tätä kautta selkeytyi käsitys jälleensyntymisopista ja siihen liittyvästä syyn ja seurauksen eli Karman laista", sanoo Esko Jalkanen.

Jossakin vaiheessa Esko Jalkanen otti varvun tutkimusvälineeksi ja varpu alkoi taipua hänen käsissään. Näin löytyivät vesisuonet maasta. Vähän ajan kuluttua tutkija huomaa, että vastaukset tulevat suoraan taajuntaan. "Tiedon saanti on kuin leimahdus, välähdys, intuitio. Kun tarkistan asian, se on juuri näin – myös minulle aiemmin tuntemattomissa asioissa. Minun itseni on vain oltava oikealla asialla. Mihinkään oman minän korostamiseen, näytösluontoihin tilanteisiin kertomaan annetusta lahjasta se ei sovellu. Se otetaan pois, jos sitä käytää väärin. Enkä minä voi sanoa – en osaa sanoa – mistä tieto tulee, kuka vastauksen antaa. Tieto vain tulee."

Auttamista Jalkanen pitää tärkeänä. "Jos esimerkiksi ihmisen auttamiseksi tarvitaan tietoa siitä, mitä hänen olisi tehtävä olonsa kohentamiseksi, se tieto annetaan. Tutkin, nukkuuko hän säteilylinjalla, onko hänellä hivenainevajausta ja millainen on hänen bioenergiansa, elämää ylläpitävä voimansa. Kun sanon "tutkin", tarkoitan käytännössä, että kysyn tietoa. Yhä selvemmäksi on käynyt, että nykyinen virallinen tutkimustoiminta on haparoitua, kaukana luonnon omista totuuksista."

Koko kirjasarja hengittää auttamisen halua. On selvä että kirjoittaja on aidosti nöyrä ihminen, jolle toisten ihmisten ja luonnon auttaminen pyytetömmästä on muodostunut elämäntehtäväksi.

Oman henkisen perusopeutuksensa Esko Jalkanen kertoo saaneensa pääasiallisesti Helena Petrovna Blavatskyn ja Rudolf Steinerin kirjoista. Henkisen kehityksensä myötä Jalkanen on henkistä tietä saanut uutta tietoa luonnosta. Kirjassa esiintyy myös Carolus niminen "kolmannen olevaisuuden korkea veli".

Esko Jalkanen ryhtyi kirjoittamaan kirjoja uusista kokemuksistaan. Näin syntyi ainutlaatuinen sarja kirjoja luonnosta ja ihmisestä luonnon osana. Ensimmäinen oli nimeltään "Luonnon salaiset voimat" ja se ilmestyi vuonna 1986.

Kirjat olivat suosittuja ja painokset loppuivat. Joistakin otettiin uusintapainoksia.

Kuitenkin noin 20 vuotta myöhemmin tuli aika julkais- ta kaikki kirjat ja niiden lisäksi 1000 ennenjulkaisematonta tut- kimusta kolmena isona kirjana. Lisäksi syntyi neljäs kirja joka on sekä kuntouttajan käsikirja et- tä koko paketin hakemisto. Tä- mä neljän kirjan kirjapaketti on parasta mitä olen lukenut täs- tä aihepiiristä suomen kielellä. Kirjoissa paljastuu suomalainen mies, koulutukseltaan metsän- hoitaja ja ammatiltaan kauppa- puutarhuri, joka on ystäväystynyt luonnon kanssa ja jolle luonto on avannut salaisuuksiaan. Tällä miehellä on huoli luonnosta ja ihmisistä. Sairaus voidaan tor- juu, on ensimmäisen kirjan eräs väliotsake ja se kertoo samalla mistä näissä kirjoissa on kysy- mys: sairauksien torjumisesta, parantamisesta ja elinvoiman lisäämisestä siellä missä se on tarpeen. Jalkanen sanoo et- tä ihmisen tärkein tehtävä on toisten auttaminen. Tämän hän on ainakin itse sisäistänyt täy- dellisesti.

Kolmannessa kirjassa seli- tetään mm. miten kasvit voi- vat muuttaa alkuaineita tarpei- densa mukaan. Toisessa kirjas- sa ovat tapetilla mm Kalevalai- set voimat ja vuodenajat. Kes- tää oman aikansa sulatella näi- tä tietoja. On tavattoman hyvä, että kaikki on kirjoitettu selvällä suomen kielellä, sillä se saattaa helpottaa luetun tekstin ymmär- tämistä. Ja myös rivien välistä lukeminen on useimmille suo- malaisille helpompaa suomek- si kuin esim. englanniksi.

Hankittuani nämä kirjat luin ne läpi muutaman päivän aika- na. Paljastui että neljäs kirjois- ta Kuntouttajan käsikirja ja ha- kemistot, on laajuudessaan ai- nutlaatuinen mantrakokoelma suomen kielellä.

Olin hyvin yllättynyt sisäl- lön laajuudesta ja samalla hy- vin kiitollinen tästäkin osas- ta. Kirjassa on valokuva Esko Jalkasesta ja alla lukee "Hyvä voittaa aina pahan". Niin se on – silti hyvinvointi tarvitsee akti- vitoijiaan. Meistä jokainen on periaatteessa kykenevä aut- tamaan itseään ja muita. Kirja alkaakin luettelolla käytännön ohjeista ja niihin tarvittavasta henkisestä voimasta. Numeroi- tuja ohjeita on 297.

Kenelle tämä kirja sopii? Iso- jen kirjojen tekstiosat ja niitä tukevat piirustukset sisältä- vät sellaista tietoa joka sopii jokaiselle suomalaiselle. Kun- touttajan käsikirja on työkalu sellaiselle, jolle tämä työsken- telymuoto sopii.

Jokaisen ohjeen tai mant- ran kohdalla ilmoitetaan kuin- ka paljon se vaatii suorittajal- ta Be: tä eli bioenergiaa. Se on elävän olennon ympärillä ole- va voimakenttä. Jos kokeilee tämän kirjan mantroja ilman riittävää henkistä voimaa, niin tulos jää vaan saavutamatta. Kokeilla voi Esko Jalkanen – Luonnonvoimat Yhdistys r.y:n tiloissa Helsingissä ja saada kurssiopetusta mm. varvun oi- keassa käytössä.

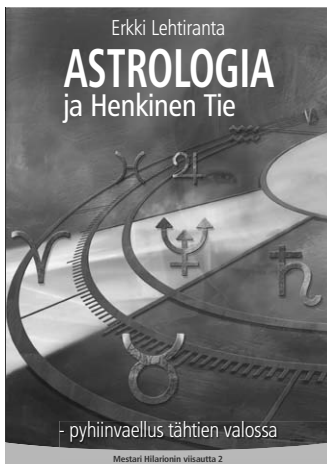
Esko Jalkasella on hyvin suuri määrä oppilaita, työn-

sä jatkajia. Mielenkiintoista ja huomattava on että Saksasta löytyy hyvin paljon Jalkasen oppilaita ja yhdistyksen koti- sivut ovat sekä suomen- että saksankielisiä.

Esko Jalkanen kirjat anta- vat selityksiä moniin luonnon- ilmiöihin ja niissä on jännittäviä kohtia sekä nuoremmille että vanhemmille sieluille. Tämä kir- jasarja tuntuu olevan eräänlai- nen kalevalainen jatkumo jonka juuret ovat vankasti Suomes- sa. Kirjoissa käytetty kieli on helposti ymmärrettävää prag- maattista arkikieltä jolla vähän vieraammatkin asiat on helppo omaksua.

Esko Jalkanen toteaa, että auttajana vanhempi ihminen on luonnolle arvokas. Tällaista henkilöä suojataan koska hän pystyy fyysisellä tasolla olles- saan tekemään paljon hyvää. Tahdottavasti nämä kirjat le- viävät ja kuluvat eri ikäluokis- sa, yhä useamman luonnosta ja auttamisesta aidosti kiinnostu- neen ahkerassa käytössä, jotta tulee uusia auttajia. Kirjat ovat hintansa arvoisia. Kirjojen teks- ti on selkeä ja helppolukuinen. Kirjoittaja ja kirjat sekä niiden sisältö ansaitsevat tulla tunne- tuiksi laajemminkin.

Börje Fri

Hilarionin viisautta

Erkki Lehtiranta
Astrologia ja Henkinen Tie

Kopio Niini Finland Oy,
Tampere 2008. 295 s.

Jo monta tuhatta astrologista tulkintaa asiakkailleen tehnyt FM Erkki Lehtiranta on kirjoittanut kirjan astrologian salaisemmasta puolesta, henkisestä astrologiasta.

Se on kirjoitettu Mestari Hilarionin antamien tietojen pohjalta. Kirjan kannessa lukee alareunassa "Mestari Hilarion, viisautta 2".

Jos ajattelee astrologian olevan yksi työkalu nähdä ihmisen ulottuvuuksiin, on tässä kirjassa paljon lisätietoja siitä mitkä ovat itse kunkin haas-

teet tässä elämässä. Kirjassa on henkisen tien kulkijan määritelmä: "Todellinen Valaistun Tien oppilas on lupautunut palvelemaan ihmiskuntaa, toimimaan parhaansa mukaan yhteistyössä Suuren Jumalallisen Suunnitelman kanssa sellaisena kuin hän sen näkee ja kehittämään sielunsa voimia ja laajentamaan tietoisuuttaan, kunnes hän voi seurata korkeamman Itsen ohjausta, eikä alemman itsensä impulsseja." Mitä palveleminen on käytännön tasolla? Kirjoittaja vastaa tähän, että ennen kaikkea se on (oikea) *asenne*. Tämän kirjan pääasiallinen lukija- ja käyttäjäkunta on siis määriteltävissä oikean asenteen omaaviksi palvelijoiksi.

"Jokaista planeettaa, aurinkokuntaa, aurinkokuntien yhteenliittymää, galaksia ja suurempia tähtijoukkoja varten on olemassa Jumalallinen Kehityssuunnitelma, joka on ikään kuin arkkitehdin piirtämä malli rakenteilla olevasta rakennuksesta." Tässä perspektiivissä oman minän napa äkkiä katoaa näkyvistä, muutuu merkityksettömäksi.

Rakkaus ja anteeksianto ovat avaimia, jotka auttavat meitä käsittelemään negatiivisia tunteitamme. Ajatus on valtava työkalu joka "sopii käteen" meille kaikille. Meditaatio on portti hiljaisuuteen ja tyyneyteen. Vasta tyyni mieli voi ottaa vastaan Jumalallisen Mielen tai Äärettömän

Älyn virtauksia ja vaikutuksia. Meditaatiossa säännöllisyys on tärkeä. Itsekuri näyttää olevan erittäin tärkeä henkisen tien kulkijalle. Kirjoittajan mielestä monet ihmiset etsivät henkisyiden aarreaitasta vain pika-voittoja, nopeaa valaistumista tai muuta vastaavaa. Kuitenkin hengen hedelmät vaativat riittävää kypsymistä ja kasvua. Planeetta Saturnus pitää tästä huolen.

Monet ihmiset ajattelevat, että jokin planeetta on paha tai huono. Rakas Saturnus ja muut planeetat toteuttavat ilmeisesti kuitenkin vaan kosmisen tehtävänsä. Ne toimivat ehkä siten, että ne järjestävät meille "tenttejä" eri elämänalueilla tai ainakin osallistuvat niiden järjestämiseen.

Sitten katsotaan kuinka ratkaisemme eteen tulevat kysymykset, miten selviämme eri tilanteista. Itsenäisen ihmisen tehtävä on oppia selviämään hyvin niin helpoista kuin vaikeistakin tilanteista. Meidän on opittava ottamaan oppiläk-syt vastaan oikealla tavalla eli nöyrästi ja kiittäen. Se on tie oikeasti edetä ja eheytyä.

Karma – eli meidän itse itsellemme langettama työ – on sovitettava. Vanhoista haasteista tulee henkisen kehityksen myötä uusia mahdollisuuksia. Meillä on mahdollisuus toimia uudella, erilaisella ja paremmalla tavalla.

Kirjasta löytyy paljon tietoa henkisen astrologian suunta-

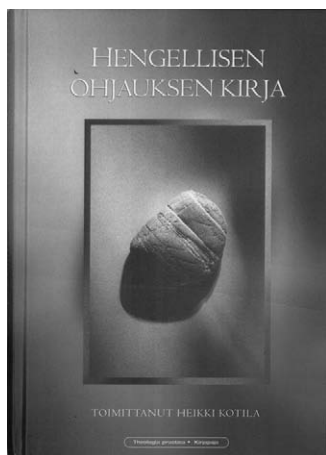
viivoista, periaatteista ja lainalaisuuksista. Kirjan voi lukea oivaltavasti läpi ja sen jälkeen palata siihen kuin parhaaseen hakuteokseen.

Lukiessani kirjaa tulin siihen tulokseen, että tähtikarttani valossa elämäni voisi olla paljon vaikeampi, kuin miltä se tuntuu tässä ja nyt. Niin kuin Lehtiranta sanoo:

"Meille on hyvin tärkeitä oppia ilmaisemaan nousevan merkin positiivisia puolia."

On hyvä muistaa että ristiriidat ne vasta kehittävät. Elämään kuuluu erilaisia jaksoja ja vanhan totuuden mukaan: "Viisas hallitsee tähtiään." Kiitos tarpeellisesta kirjasta joka antaa elämänohjeita ja uutta yksityiskohtaista tietoa aurinkokuntamme planeettojen vaikutuksesta elämäämme. Tämä kirja innostaa lukijaa tutkimaan itseään ja ympäröivää maailmaa. Se kannatta todella lukea ajatuksella.

Börje Fri

Hengellisen matkakumppanin opas

Heikki Kotila (toim.)
Hengellisen ohjauksen kirja

Theologia practica, Kirjapaja
2006 Helsinki

Hengellinen ohjaus Suomessa etsii muotojaan ja on itsekin vielä matkalla. Hengellisen ohjauksen kirja kuuluu käytännöllisen teologian sarjaan ja sen toimittaja on käytännöllisen teologian professori Heikki Kotila. Kirjan artikkelit ovat kaikki teologien kirjoittamia, joko tohtoreiden tai maistereiden. Munkki Serafim on filosofian tohtori ja munkkidiakoni. Osa kirjoittajista toimii yliopistossa tutkijoina tai yliopistonlehtoreina, osa taas evankelis-luterilaisen kir-

kon käytännön työssä: rovas-tina, pastorina, koulutuspäällikkönä, toiminnanjohtajana tai hiippakuntasihteerinä.

Kirjaan tarttuessani minut valtasi epäily siitä, olenko oikea henkilö arvioimaan kirjaa, kun en ole teologi enkä seurakunnan työntekijä. Huolimatta lievästä ulkopuolisuuden tunteesta jatkoin lukemista enkä ole katunut tämän haasteen vastaanottamista. Voisin suositella kirjaa muillekin ulkopuolisille. Evankelis-luterilaisen kirkon jäsenyys ja kiinnostus spiritualiteetin eri ilmenemismuotoja kohtaan auttaa ymmärtämään mistä kirjassa on kysymys. Kirja on eräällä tavalla jatkoa vuonna 2003 ilmestyneeseen *Spiritualiteetin käsi-kirjaan* ja kirjoittajajoukkokin on osittain sama.

Jotakin on tapahtunut luterilaisen kirkon piirissä. Nuorten aikuisten lisääntyvä kirkosta eroaminen on ehkä käynnistänyt pohtimaan, ovatko perinteiset toimintamuodot riittäviä nykyajan ihmiselle vai tarvitaanko jotakin uutta. Nuoret aikuiset eivät ole halukkaita tulemaan raamattupiireihin ja muihin keskustelukerhoihin, joissa samat ihmiset keskustelevaltu vuodesta toiseen. Hiljaisuuden retriitit sensijaan kiinnostavat. On myös huomattu, että osa seurakuntalaisista kaipaa syvemmälle menevää hengellisyyttä kuin keskustelukerhot.

Kirkon työntekijät ovat suurten haasteiden edessä. Toisaal-

ta työtä on paljon ja pelkät kirkolliset toimitukset vievät aikaa ja voimavaroja, koska juuri ne ovat seurakuntalaisille tärkeitä. Toisaalta olisi pidettävä myös huolta omasta jaksamisestaan ja vastattava syvempää hengellisyyttä kaipaavien ihmisten odotuksiin. Kirkolla on pitkät perinteet työohjauksesta osille työntekijöilleen, mutta nyt se ei enää tunnu riittävän.

Hengellinen ohjaus on vastaus tähän tarpeeseen. Vaikka käsite on tullut tutuksi vasta viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana, asia sinänsä on Suomessakin tuttu jo herännäisyyden ajoilta, jolloin kokeilemmpi kilvoittelija tuki hengellisen tiensä alussa olevaa.

Kaikki Hengellisen ohjauksen kirjan kirjoittajat tuntevat olevan hyvin perillä kirkon käynnistämästä *Hengellisen matkakumppanuuden koulutuksesta* sekä sen perustana olevasta **Ignatius de Loyolan** (1491–1556) ignatianisen hengellisen ohjauksen teoriasista. Ignatius de Loyolan teokset *Pyhiinvaeltajan tarina* ja *Hengellisiä harjoituksia* saatiin tutkijoiden käyttöön vasta 1950-luvulla ja se käynnisti hengellisen ohjauksen koulutuksen ensin katolisen kirkon ja paljon myöhemmin luterilaisen kirkon piirissä. Loyola käyttää hengellisestä ohjaajasta nimitystä *matkakumppani*, joka kulkee toisen rinnalla ja ymmärtää omakohtaisen kokemuksen

kautta hengellisellä tiellä eteen tulevat karikot.

Ekumeeninen liike on lähentänyt kristillisiä kirkkoja. Onhan meillä yhteinen *Raamattu* ja etenkin *Uusi testamentti* sekä Pyhä Kolminaisuusoppi. Voimme ottaa esiin sellaista pääomaa, joka reformaation myötä on liitetty vain katoliseen ja ortodoksikirkkoon ja poistaa lisää raja-aitoja kristillisten kirkkojen väliltä. Luterilaista kirkkoa on moitittu siitä, että se ei ole kiinnostunut mystiikasta, jota aikamme ihmiset tuntevat kaipaavan. Toisaalta kirja tuo esiin sen, että **Luther** itse Ristin teologiassaan ja Pyhän kolminaisuusopin pohdinnossaan voidaan korottaa vanhojen mystikoiden rinnalle. Nyt on tullut aika, jolloin luterilaisen kirkon on luovuttava opillisten asioiden korostamisesta ja järkeen painottuvasta asialisuudesta, sillä myös luterilainen yleisö tuntuu kaipaavan sitä mystiikkaa ja hengellisyyttä, jota katolisessa ja ortodoksikirkossa on perinteisesti vaalittu. Hiljaisuus on meillä suomalaisilla voimavara. Me osaamme olla hiljaa, mutta miten? On aika oppia sitä hiljaisuutta, jossa kuulee Jumalan puhuvan.

Hengellisen ohjauksen kirja keskittyy systemaattiseen, jatkuvaan, sovittuun ja järjestettyyn ohjaukseen. Kaikilla kirjoittajilla on takanaan pitkä kokemus ja paljon edellämainittua tietotaitoa sekä myös vuosien kokemuspohja, joten

heidän ryhmiinsä voivat kaikki osallistua luottavaisin mielin. Kirja antaa hyvät eväät kirkon työntekijöille, jotka työssään haluaa toteuttaa hengellisen ohjauksen näkökulmaa ja jotka suunnittelevat esimerkiksi hengellisen ohjauksen pienryhmän käynnistämistä.

Ohjeet ovat useilla kirjoittajilla melko samansuuntaisia ja niin yksityiskohtaisia ja hyviä, että vaarana voi olla lähteä "soitellen sotaan" ajattelematta mitä kaikkea hengelliseltä ohjaajalta vaaditaan. Ulkoisten muotojen hallinta on luonnollisesti tärkeää, mutta se ei riitä näin vaatimaan tehtävään. Takana pitää olla paitisi omakohtainen pitkä hengellisen kilvoittelun tie, myös paljon henkistä pääomaa ja sielunhoidollista, terapeutista, psykologista, työnohjauksellista ja ryhmädynamiikan koulutusta. Liian innokkaita hengellisen ohjauksen ryhmän suunnittelijoita kehoittaisin siis hankkimaan tarvittavaa alkupääomaa ja ehkä hyvä alku olisi juuri tuo hengellisen matkakumppanuuden koulutukseen osallistuminen. Toisaalta kaikista ei tule hyviä hengellisiä ohjaajia vaikka takana olisi muodollinen koulutus sillä kokemus karttuu vain työtä tekemällä.

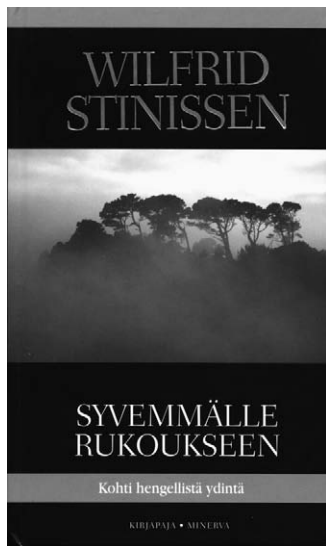
En oikein voi yhtyä siihen, että joissakin kirjoituksissa pidetään ohjaajaa pelkkänä fasilitaattorina ja ryhmä on varsinainen ohjaaja. Ryhmän ohjaajuus voidaan myös panna

kiertoon eri jäsenten välille. Toisaalta tuodaan esiin, että varsinainen ryhmän ohjaaja on Pyhä Henki.

Tavallista kristittyä Hengellisen ohjauksen kirja auttaa löytämään kirjallisuutta, jonka pohjalta ymmärtää omaa hengellistä tietään. Kirjan lopussa on kattava kirjaluetelo hengellisen ohjauksen alueelta. Erityisen hyvänä pidin sitä, että luettelo on teemoitettu aihealueittain. Lukija löytää helposti juuri itseä kiinnostavan teeman kirjat. Aina ei tarvita hengellistä ohjaajaa tai ryhmää. Voi myös edetä itsekseen lukemalla kirjallisuutta, jonka avulla voi käydä läpi niitä asioita, joita omassa kokemusmaailmassa tulee vastaan hengellisellä tiellä. Lo-yolan tapaan kirjassa verrataan hengellistä tietä matkaan ja ohjaajaa matkakumppaniin. Tämä kirja ja sen esittelemä tietotaito sekä kirjaluetelon kirjat voivat toimia matkakumppanina.

Kirja haastaa lukijan pohtimaan omaa uskoaan ja sen eri vaiheita hengellisellä tiellä: sumussa, pilvessä, hämärässä, pimeässä ja valossa, kaukana Jumalasta, sielun pimeässä yössä. Niitä vaiheita, jolloin on kokenut Jumalan hyljänneen tai vaikenevan ja taas niitä vaiheita, jolloin on kokenut Jumalan johdatusta eri tilanteissa. Tai jolloin ymmärtää Jumalan puhuvan luonnossa.

Kaisa Pakkala

Rukous on portti mystiikkaan

Wilfred Stinissen
Syvemmälle rukoukseen
Kohti hengellistä ydintä

Suomennos Kai Takkula
Kirjapaja OY, Helsinki 2004
176 sivua

Pieni kirjanen *Syvemmälle rukoukseen* on mainio opas rukouksen meditatiivisen luonteen kokemiseen ja ymmärtämiseen. Kirjoittaja FT Wilfred Stinissen on katolinen pappi ja karmeliittaveli, joka asuu Ruotsissa. Hänen teoksiaan on suomennettu jo kymmenisen.

Wilfred Stinissen onnistuu tehtävässään avata rukouk-

sen maailma kaikessa laajuudessaan.

Hän kuljettaa lukijan sisäisestä keskittymisestä suullisen rukouksen muotojen läpi (pyyntörukous, esirukous, kiitos ja ylistäminen) hiljaiseen rukoukseen, joka on pohjimmiltaan olemista Jumalan edessä, hengittämistä ja lakkaamatonta läsnäoloa Jumalassa.

Stinissen tuntee hyvin kristillisen mystiikan tradition Avilan Teresan, Ristin Johanneksen ja monet muut, joiden elävään Jumalasuhteeseen hän toistuvasti viittaa. Hän pitää kirkon mystistä perintöä vertaansa vailla olevana aarteena. Ja siksi hän tuo esille harmistumisensa mystiikan ja teologian erkaantumisesta toisistaan, koska keskiajan lopulle saakka suuret teologit olivat myös pyhimyksiä.

Hänen mielestään New Age -nimilapun alla kulkevalla tarjonnalla olisi tuskin mitään mahdollisuutta, ellei yhteyttä kristilliseen mystiikkaan olisi aikoinaan kadotettu. Hengellisyyden nälkä ja pettymys kirkkoon ovat vieneet etsijöiden mielenkiintoa itämaisiin uskontoihin, joissa mystiikalla on keskeinen sija.

Mystiikkaan kuuluu äänettämyys, hiljaisuus ja sisäinen keskittyminen. Tätä monet henkiset etsijät hakevat. Mystikkojen kielellä palaaminen takaisin sydämeen tarkoittaa paikkaa, joka on vielä syvemmällä kuin raamatullisesti kuvailtu sydän. Se on paikka, jossa

Pyhä Kolminaisuus asuu ja joka on meidän itsemme tuolla puolen, paikka jossa iankaikisuus virtaa siihen rajattuun astiaan, joka olemme me. Avilan Teresa kutsui tätä paikkaa sielun keskukseksi.

Stinissen patistaa teologit ja psykologit käymään ahkerammin mystikkojen koulua, jotta järjen ylivalta hellittäisi ja olisi mahdollista ottaa askel paljaan uskon varaan. Stinissen huomauttaa, että esim. buddhalaisuudessa ei pelätä luopua ajatuksista ja astua tyhjyyteen. Kristillisestä traditiosta ei puutu paljaan uskon vakaumus, kuten Ristin Johannes ilmaisee sen runossaan Sielun säkeistöt 1 (*Pimeä yö*, s. 26, Aale Tynnin suomennos):

*Yö sieluni täytti syvä,
halu rakkauden kun syttyi
sielussa tässä.
oi sinua, sallima hyvä!
Ulos lähdin pimeässä,
kun tyyntä oli jo kaikki talos-
sa tässä.*

Kirjanen *Syvemmmälle rukoukseen* osoittaa tien hiljaisen rukouksen ytimeen, joka on Oleminen. Kirjaa voi suositella sekä paljon rukoilleille ja meditoineille että rukous- ja meditaatioelämää vasta aloitteleville.

Terttu Seppänen

Intian kaikkein pyhin joki

**Gita Mehta
Joen sutra**

Basam Books 2005
Suomennos Virpi Hämeen-
Anttila
288 sivua

Intia on sekä looginen että täysin yllätyksellinen ja äärimmäisen absurdi maa – näkökulmasta riippuen. Siellä vaikuttavat arkaaiset perinneuskomukset ja tarinat ja maailmanlaajuisestikin vaikuttavat monituhatuotiset filosofiat sekä niistä kumpuavat korkealle tähtäävät uskonnolliset pyrkimykset. Lisänä ovat siirtomaa-ajan brittiläispohjainen kulttuuri ja nykyajan politiikka samoin kuin voimakkaasti etenevä teollinen ja kaupallinen edistyspyrkimys. Kaikki

nämä elävät yhtäkaaa ja usein myös törmäävät kohtalokkaasti toisiinsa.

Gita Mehta, kashmirilaisen poliitikon tytär, kuvaa kirjansa *Joen sutra* kertomuksissa Intian äärimmäisen vanhakantaisista hämmäntävää puolta heijastettuna nykyaikaan – joka on aivan oma intialainen nykyaikansa.

Joen sutran aiheet liikkuvat Intian kaikkein pyhimmäksi joeksi sanotun – tarun mukaan Shiva-jumalan askeesista syntyneen – Narmadan jokiseudun arkaaisen taru- ja uskomusmaailman kyllästämissä maisemissa.

Narmada-joen rannoilla jokainen askel on pyhä ja myös joen ilmentämä naisellinen seksuaalisuus ja viettelevyys ovat osa sen pyhyyttä. Samantapainen seksuaalis-uskonnollinen asenne ilmenee mm. pronssikauden eurooppalaisissa hedelmällisyysmyyteissä – siitä voi hieman aavistella kuinka vanhaa kulttuuria Narmada-joen uskomukset edustavat. *Sutra* taas on sana, joka tarkoittaa sekä uskonnollista opetuskerptomusta että lankaa. *Joen sutra* -kirjassa Narmada-joki vertautuu molempiin.

Kirjan novellimaiset osat kuvaavat yhtä tarinaa kerrallaan mutta ne on nivottu taitavasti yhteen. Niiden päähenkilöt tavalla tai toisella osuvat Narmadan rannalla olevaan matkustajakotiin, jonka johtajana toimii kirjan ”minä-kertoja”,

työelämästä vetäytynyt ja intialaiseen tapaan maaseudun rauhassa omaa henkisyytään etsivä entinen virkamies, joka joutuu matkalaisten merkkillisten tarinoiden kuulijaksi ja neutraaliksi ymmärtäjäksi. Ikään kuin jungilaisen synkroniteetin voimasta matkalaisten elämäntapa-kohtalot jollain tavoin kuvastavat myös kuulijansa kehityskaarta – sitä voi pohtia sitten kun kirja on päätöksessä.

Shivan tytär, Narmada-joki ei ole vain hindu-uskonnon palvonnan kohde, sen pyhyys kiehtoo uskontoja laidasta laitaan. Novellien päähenkilöinä ovat mm. jainalainen maailmasta luopuja, islaminuskoinen musiikinopettaja ja Shivaa palvova sotainen naga-askeetti, rosvoksi päätynt sikh sekä myös maallistunut teeplantaan työntekijä, joka hankin joutuu Narmadan lähiseuduilla kummallisiin kokemuksiin.

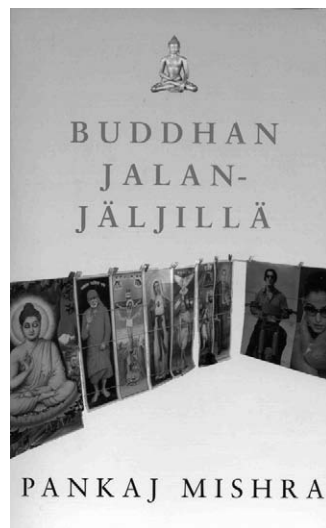
Näiden Narmada-joen uskomusmaailman vaikutuspiiriin joutuneiden ihmisten elämäntapa on lakannut noudattamasta tavanomaisia odotuksia ja tarinoiden punainen lanka – ”sutra” – kiemurtaa oudosti. Arkaaisen pyhyiden pystyy ohittamaan ainoastaan geologi, joka tutkii uoman ikiaikaisia kerrostumia – ja hänelläkin on siihen erityinen suhde.

Eksotiikkaa ei tarinoista puutu ja siinä sivussa valottuvat mystisen vanhan kulttuurin runolliset, intohimoiset ja vaa-

ralliset puolet, joiden kautta kuitenkin on saavutettu myös henkisiä päämääriä. Loppua kohden runous ja musiikki nousevat yhä huikeampaan pääosaan. Yhtä olennaisesti valottuu kirjassa myös intialaisen kulttuurin toinen puoli: ihmisten hyväksikäyttö ja tukala kykenemättömyys nähdä totunnaisten raja-aitojen ylitse.

Virpi Hämeen-Anttila on tehnyt hyvän käännöksen ja varustanut sen niin Gita Mehtaa kuin intialaista kulttuuria ja kirjallisuutta sekä Narmada-jokea valottavalla alkulauseella. Mm. naisten osuus intialaisessa kirjallisuudessa saa oman käsittelynsä. Kirjassa on myös sanasto, jonka Hämeen-Anttila on tarkastanut ja täydentänyt.

Tuula Uusitalo

Valaistuneen jalanjäljet

Pankaj Mishra
Buddhan jalanjäljillä

Basam Books 2004
Suomentanut Heikki Salojärvi
426 sivua

Uskonnot liikkuvat, syntyvät yhtäällä, kasvavat ja kehittyvät toisaalla sekä vaeltavat usein kauas syntysijoiltaan. Alunperin Intian pohjoisosassa syntynyt buddhalaisuus on vaeltanut Tiibetiin, Nepaliin... moniin eri Aasian maihin ja sittemmin Eurooppaan ja myös Amerikkaan. Intiassahan sitä ei nykyisin saattavasti olekaan.

Nuori lehtimies ja kirjailija, intialainen Pankaj Mishra läh-

ti Buddhan jalanjäljille aivan konkreetisti. Hän kävi Gautama Buddhan elämäntarinaa liittyvillä paikoilla rohkeana tarkoituksenaan kirjoittaa kirja Buddhasta. Myöhemmin Mishra asui myös Englannissa ja Yhdysvalloissa, joissa buddhalaisuus on edennyt ja saanut runsaasti kannattajia.

Näistä kirjoittamisaikeista, matkoista ja elämäkokemuksista on kypsynyt monitahoinen ja moniin suuntiin katsova teos, jossa Buddhan elämäntarina ja Buddhan opin kehittyminen kietoutuvat Mishran omaan elämäntarinaa. Kotimaa Intia saa myös käsitte-lynsä niin Buddhan aikaisena monenkirjavana erilaisten kansojen ja valtiomuotojen usein ristiriitaisena yhteiselona kuin nykyisenä tämän ajan Intiana. Kirjaa voi yhdeltä osalta pitää myös nyky-Intian kehityksen kuvauksena Gandhista 1900-luvun loppuun.

Pankaj Mishra on keskiluokainen ja sivistynyt. Hänen sivistyksensä perustuu kadehdittavan monipuolisesti ja perusteellisesti omaksuttuun länsimaiseen kirjallisuuteen – niin filosofiseen, sosiologiseen ym. kirjallisuuteen kuin myös kaunokirjallisuuden klassikoihin – mikä kaikki antaa hänelle erinomaisen pohjan havaita lännen omaksumia buddhalaisia vaikutteita. Esim. buddhalaisuutta ihannoineen Nietzschen sitaatteja on runsaasti. Intian oma kirjallisuus on Mishralle

hieman vieraampaa. Lännessä suositun vedanta-mestarin Vivekanandan ajatuksiin tutustuminen antoi hänelle kuitenkin näkökulmaa nyky-Intian ongelmiin, kuten korruptioon.

Mishran kuvaamana nyky-Intia tulee esiin jollakin tavoin alakuloisena ja suttuisena. Siitä puuttuu kaikki hindulaisuuteen liitetty glamour ja länsimaisia ihmisiä kiehtova eksotiikka. Tämä alakuloisuus tavallaan vastaa Mishran omaan mielenlaatuun ja auttaa lukijan ymmärtämään paremmin sitä miksi nuori intialainen mies päätyy Buddhan opin kannattajaksi. Mikään äkillinen kääntymys ei kuitenkaan Mishraa kohdannut – ei edes silloin, kun hän havaitsi entisen ystävättärensä päätyneen buddhalaiseksi nunnaksi.

Mishralla on myös hieman vaivautunut tai huvittunut suhtautuminen buddhalaisuuden länsimaisiin, usein kaupallistuneisiin nykymuotoihin. Hän ihmettelee, miksi myös Aasiasta tulleet ihmiset ovat niistä niin kiinnostuneita vaikka heillä on kotimaissaan aito buddhalainen perinne. Pankaj Mishran oman buddhalaistumisen takana on vuosien tutustuminen Buddhan opetuksiin ja niiden edelleen relevantteihin käsityksiin maailman kärsimyksestä sekä kärsimyksen päättymisestä Buddhan doktriinin mukaisesti. Syyskuun yhdeksentoista päivän katastrofi oli piste i:n päällä Mishran tiellä buddha-

laisuuden kokonaisvaltaiseen omaksumiseen. Se selviää kirjan lopusta.

Buddhan jalanjäljillä on erittäin selkeästi kirjoitettu teos siitä huolimatta, että siinä kulkee rinta rinnan niin monta jossain määrin yhteenkuuluvaa juonetta. Pankaj pitää niitä kuitenkin riittävästi erillään – esim. Buddhan elämää, opetuksia ja mm. shangan eli buddhalaisen yhteisön syntyvaiheita koskevat asiat ovat omassa luvuissaan, joissa on mm. sitaatteja Buddhan saarnoista. Nämä luvut ovat sellaisenaan mielenkiintoisia. Itsekkyyden liekkien sammuttaminen nirvanaan pääsemiseksi – Kirjassa on havainnollinen sitaatti Buddhan *Tulisaarnasta* – samoin kuin meditaation kautta valaistukseen pyrkivä psykologia alkavat ainakin tiedollisesti olla länsimaista yleissivistystä. Mutta esim. shangan jokaisen yksittäisen jäsenen mielipiteet huomioon ottava ja täyteen yhteisymmärrykseen pyrkivä toimintaihannne sekä Buddhan suhde aikansa politiikkaan kannanottoineen olivat ainakin minulle uusia.

Kirja kannattaa ehdottomasti lukea mm. sen vuoksi, että käsissä on todella hienosti kirjoitettu teos millä mittapuulla tahansa. Klassikkokirjojen lukeminen ei ole Mishralta mennyt hukkaan vaan hän on pysynyt omaksumaan niiden kuvausvoiman – suomennos tekee oikeutta tekstin kaunokir-

jalliselle puolelle. Mishralla on kirjailijan havaintoja poimiva katse ja myös lehtimiehen kyky nostaa esiin sitä mikä yhteiskuntatasolla on olennaista.

Runsaassa asiapitoisuudessaan kirjaa voisi aivan hyvin hyödyntää esim. uskontotieteen opetuksessa.

– Sille, joka janoaa tietoa Buddhasta ja buddhalaisuudesta, Buddhan jäljillä on välttämätön.

Tuula Uusitalo

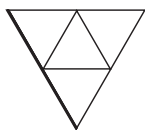
Korjaus

Uusi Safiiriin numeroon 2/2007 Irma Rantalan artikkeliin Yhtä toistemme ja koko elämän kanssa oli tullut epätarkkuuksia.

Sivulla 8 ylälaidassa sitaatti "Kaikki kelpatkoon mikä toimii!" on Eskolan, ei Feyrabendin.

Kuviossa Tieteen pyörä s. 20 sana "hypoteesit" kuuluu olla kuvion oikeassa laidassa.

Taulukossa 1. s. 21 Perinteiset tutkimusmenetelmät, kohta 4. Teorian ja tutkimuksen suhde - rivi oli jakautunut kahdelle riville, vaikka kokonaisuus kuuluu samalle riville. Sanat "teoriaa testaava" kuuluvat kohtaan kvantitatiivinen ja "teoriaa luova" kohtaan kvalitatiivinen.

VIA-AKATEMIA

YLEISÖTAPAHTUMAT

ILP-Workshop

Helsingissä lauantaina 27.9.2008

Teoria, Terveys, Terapia ja Tasapaino ihmisenä kasvamisessa
Miten yhdistää henkinen, älyllinen, fyysinen ja emotionaalinen kasvu?
ILP eli Integral Life Practice on filosofi Ken Wilberin perustaman Integral Instituten kehittämä harjoitusohjelma. Sen tasapainottavat harjoitukset yhdistävät parhaimmat itsekasvatuksen menetelmät kehon, mielen, sielun ja hengen kehittämiseksi. Taustalla on näkemys ihmisen kokonaisvaltaisesta luonteesta, jonka toteuttamiseksi tarvitaan kokonaisvaltainen harjoitusohjelma. Holistinen harjoittelu on askel täydempään ja vapaampaan ihmisyyteen.

Harjoitukset:

Teoria: Wilberin perusmallin esittely (1-2 tuntia)
Terapia: 3-2-1-prosessi (noin 2-2 1/2 tuntia)
Terveys: jooga/kolmen kehon voimistelu/ tai chi/jne... (max. 30 min)
Tasapaino: meditaatio (30 min. tai Big Mind 2 t 30 min)

Aika: klo 9 –18

Hinta: 80 euroa

Paikka: Valon Tila,
Uudenmaankatu 35, Helsinki

Työryhmä ja JP Jakonen.

Seuraa www.via.fi/akatemia

Yleisöluento Turussa

sunnuntaina 5.10.2008

Hyvän elämän avaimet

Esitelmät:

Spiritualiteettia tämän päivän ihmiselle,
Kaisa Pakkala

Logoterapian renessanssi, Heikki Vuorila
Paikka: Ruusuportti, Paimalantie 374,
Turku

Aika: Luento alkaa klo 13 ja päättyy
noin klo 16.00

Oviraha 10 euroa. Kahvitarjoilu.

Yleisöluento Helsingissä

lauantaina 15.11.2008

Rauha ihmisten ja kansojen kesken

Esitelmät:

Rauhan avaimet – rauha ihmisten kesken,
Rauni Pietarinen

Euroopan sielu – kansat ystävinä,
Sinikka Juntura

Paikka: Valon Tila, Uudenmaankatu 35,
Helsinki

Aika: Seminaari alkaa klo 13 ja päättyy
noin klo 16.00.

Oviraha 10 euroa. Kahvitarjoilu.

Puutarhakonsertti 3.8.2008

Pyhäpäivän ratoksi kahvikonserttisäveliä
Kaukalinnan puistossa
Katso tarkemmat tiedot ilmoituksesta sivulta 2.

KURSSIT

Rakkaus ja aikuisuus

Aika: 7.-8.6.2008

Paikka: Kaukalinna, Viitamäentie 189, Kerimäki

Opettaja: KT, dosentti Simo Skinnari

Kurssimaksu: 100 euroa

Ilmoittautumiset 2.6.2008 mennessä, via.akatemia@via.fi tai puh.(015) 543 112 tai 040 8255165

Teemat:

Ihmisen arvoitus ja pedagoginen rakkaus
Ihmisen kokonaisuuden hahmottaminen, aikamme keskeiset ihmisen kriisit, lapsuuden ja nuoruuden kehityskriisit ja niihin vastaaminen, miten kasvattaja voi kasvaa pedagogiseen rakkauteen?

Aikuinen elämäntutkimus

Rakkaus ja kriisit elämänkaaren eri vaiheissa, miten tulla siksi, mikä syvimmältään on? Ihmisen vapaus ja yksilöllisyys. Elämän tarkoituksen luominen/löytäminen? Sairauksien ja muiden ongelmienä pidettyjen asioiden muuntaminen inhimilliseksi voimavaroiksi, kasvu rakkauteen...

Katso myös www.simoskinnari.fi

Lisätietoa ja ilmoittautumiset

VIA-AKATEMIA

Puhelin: (015) 543 112, Telefax: (015) 533765

Postiosoite: PL 4, 58201 Kerimäki,

Käyntiosoite: Kaukalinna, Viitamäentie 189, Kerimäki

Sähköposti: via.akatemia@via.fi Internet: www.via.fi

TAPAHTUMAT VIALAISEN RAJAJOOGAN HARJOITTAJILLE

- 20.-25.6.2008 Vialaiset kesäkurssit
Kerimäen Kaukalinnassa

- 1.11.2008 Pyhäinpäivän seminaari
Kerimäen Kaukalinnassa

- 29.11.2008 Adventtiseminaari
Tampereella

- 1.1.2009 Uudenvuoden seminaari
Kerimäen Kaukalinnassa

MUUT TAPAHTUMAT

Henkisen kasvun päivät, Oulu, Madetojasali 24.-25.5.2008

- 25.5.2008 klo 14.00 – 16.00 Yleisluento
Terttu Seppänen, Ajatusten avulla sisäiseen muutokseen – Johdanto Kirjeopisto Vian rajajoogaan

Hengen ja tiedon messut, Helsinki, Suomalainen Yhteiskoulu 18.-19.10.2008

Messuilla luennoivat Ken Wilberin filosofiasta JP Jakonen ja Terttu Seppänen.

Majoitus ja ruokailu

Majoitus ja ruokailu eivät sisälly kurssimaksuun, vaan ne maksetaan erikseen.

- Via-Akatemian opiskelijoille majoitus sisältäen täyshoidon on 27 euroa/vrk, Via ry:n jäsenet 22 euroa/vrk.
- Lisämaksu liinavaatteista ja 1-2 hengen huoneesta.
- Kesäisin mahdollisuus aittamajoitukseen.

Käännän katseeni hiljaisiin metsiin

*Käännän katseeni hiljaisiin metsiin ja
siintäville vuorille.
Kauaksi häipyy melske takanani.
Käänny kohti sisintäni
hiljaisuuden lähteille,
missä todellisuus puhuu.
Siksi en kuule kuohuvan elämän virtaa.
Kaikki tapahtumat ovat niin kaukana.
Jotakin minusta luopuu
kulkiessani kohti tosioleavaista,
joka on vain rauhaa ja pysähdystä.
Mitään ei tapahdu, mutta kaikki syyt
ovat tässä.*

Elämän juhla

*Syleilen sinua aamu.
Puun lehviä hyväillessäsi
lempeä tuulonen
tuothan rakkauden viestin.*

*Sumuinen taivas,
pehmeen maisema sulaa.
Kasteen kimmellys,
neulasten vihreä matto.*

*Saan uinua sinussa
kesäinen luonto.
Ei askelta kuulu,
vain ikuinen rauha.*

Anita Heiskanen

Runoja kokoelmasta Käännän katseeni hiljaisiin metsiin.
Pilot-kustannus Oy 2003.

Uusi
SAFIIRI

Ilmoitushinnat 2008

Mustavalkoinen/euroa

1/1 sisäsivut	135
1/2 sivua	85
1/4 svua	50
1/8 sivua	25

Neliväri/euroa

1/1 takakansi	470
1/1 sisäkansi	420
1/1 sisäsivu	300
1/2 sivua	190
1/4 sivua	110
1/8 sivua	55

Sivun koko 172 x 247 mm
Resoluutio 300 ppi

Hintoihin lisätään alv 22 %.
Vuosisopimuslennus 15%

Lisätietoja

Kaukalinna/Via-Akatemia,
Sinikka Juntura 015 543 112,
040 8255165
uus.safiiri@via.fi

Uusi Safiiri
maksaa
postimaksun

UUSI SAFIIRI
Tunnus 5009982
58003 Vastauslähetyt

TILAUSKORTTI

Uusi
SAFIIRI

Teen Uusi Safiiri -lehden tilauksen

13,80 euroa/2 numeroa
alkaan numerosta _____

24 euroa/4 numeroa
alkaan numerosta _____

Tilauksen hinta Suomen ulkopuolelle;
2 numeroa Eurooppaan 16,80 euroa ja muualle 19,80 euroa
4 numeroa Eurooppaan 27 euroa ja muualle 30 euroa

☐ Suoritan ☐ Olen suorittanut

tilauksen maksun tilille

Uusi Safiiri, Kerimäen Op 513300 - 223577,
viite 550

Lehti postitetaan maksun tultua tilille.

Tilaan lehden itselleni ☐

Tilaan lehden lahjaksi ☐

Tilaan aiempia numeroita seuraavasti
Suoritan niiden maksun + postikulut
lehtien mukana tulevalla tilisiirtolomakkeella.

Maksaja/tilaaja

Nimi _____

Jakeluosoite _____

Postinumero ja postitoimipaikka _____

Allekirjoitus _____

Lahjatilauksen saaja

Nimi _____

Jakeluosoite _____

Postinumero ja postitoimipaikka _____

Uusi SAFIIRI

Tilauksen teet maksamalla vuosiker-
ran hinnan lehden tilille
Kerimäen Osuuspankki
Uusi Safiiri
513300-223577, viite 550.

Tilaushinnat

Vuositilaus, 2 numeroa, Suomeen
13,80 euroa,
Eurooppaan 16,80 euroa ja muualle
19,80 euroa
Kahden vuoden tilaus, 4 numeroa,
Suomeen 24 euroa,
Eurooppaan 27 euroa ja muualle 30
euroa

Irtonumerohinnat

1999 - 2004
2,00 euroa/kpl + toimituskulut

Vuosikerrat

2005 - 2006
11 euroa + toimituskulut
5,90 euro/kpl

Vuosikerta 2007
12 euroa + toimituskulut
6,90 euroa/kpl

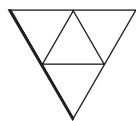
2008
6,90 euroa/kpl

Myyntipisteet

Aatma, Helsinki
Akateeminen Kirjakauppa,
Helsinki, Tampere, Turku
Delfiini Kirjat, Turku
Era Nova, Helsinki
Myllyoja, Ruusuportti, Turku
Unio Mystica, Helsinki
Via-Akatemia, Kerimäki

Tilaukset

Uusi Safiiri
PL 4, 58201 Kerimäki
uus.safiiri@via.fi
Via-Akatemia/Kaukalinna,
015 543112

KIRJEOPISTO VIAN RAJA-JOOGA

Opetusta luonteen jalostamiseksi menetelmänä looginen positiivinen ajattelu

Itämaisen filosofian ja psykologian tietämystä ihmisen
sisäisestä kehittämisestä täydennettynä nykyajan
länsimaisella psykologialla ja henkisellä tiedolla.

Tavoitteena mm.

- ajatusten hallinta
- luonteen jalostuminen
- keskittymiskyky
- sisäinen rauha
- harmoniset ihmissuhteet
- tajunnan avartuminen
- tietoinen yhteys Jumalaan

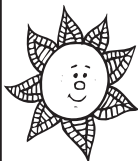
Yksilöllinen oppilaan lähtökohdat huomioonottava ohjaus.
Kirjeopistomuotoinen etenemistapa mahdollistaa mukana-
olon ajasta ja paikasta riippumatta. Myös lähiopetusta.

Tiedustelut ja esitetilaukset:

Kirjeopisto Via, Olavinkatu 34 B 22, 57130 Savonlinna
Puh. 015 273 558 tai 050 567 9630,
sähköposti: terttu.seppanen@via.fi, internet: www.via.fi

*Kalevalainen Jäsenkorjaaja
Koulutettu hieroja*

HEIMO KARVONEN

Kerimäki ja Helsinki
050-524 3300

AATMA

Kirjakauppa &
Antikvariaatti

Et. Rautatiekatu 16
00100 Helsinki
09-693 3339

www.aatma.fi

Totuudenetsijän kirjakauppa

Huolenpito Helena

**Kotipalvelua
hoitaa, hoivaa ja huolehtii
kaikki apua tarvitsevat**

Helena Suni-Välimäki
lähihoitaja, kodinhoitaja
Tampurinkatu 2.A.5, 20780 Kaarina
puh. (02) 2434 238, 040 73 76 761

**Samje retriittikeskus
Siikainen**

www.samje.fi p.050 5595647

Uusi SAFIIRI

Henkinen kulttuurilehti

**Pohtii valoisasti ja rakentavasti
henkisen maailmankatsomuksen kysymyksiä**

Laajentaa ja syventää elämänymmärrystä

Tilaa Uusi Safiiri!
Kahden vuoden tilaus 24 euroa/4 numeroa
tai vuositilaus 13,80 euroa/2 numeroa.

Tiloja vuokrattavana Kerimäellä

Via-Akatemia, **Kaukalinna** (rakennettu 1853), Viitamäentie 189

Via ry, **Wanha Apteekintalo** (rakennettu 1911), Ristisointie 1

Kerimäen Wanhalla Apteekintalolla oopperajuhlien aikaan 2008

Kesäkahvila ja aamiaismajoitus

- Avoinna arkisin klo 12-18 ja sunnuntaisin koko päivän
- Majoittuminen klo 17 alkaen (sis. liinavaatteet ja aamiainen) 35 euroa
- Torstaisin ja sunnuntaisin pieniä konsertteja
- Esiintyjinä mm. Savonlinnan oopperajuhlien taiteilijoita

Kesäkahvilaa hoitavat musisoivat emännät

Aila Knihtilä, 040 5322653 ja Leena Reinman, 040 5868028

Tervetuloa!

VIA-AKATEMIA
kurssit
via.akatemia@via.fi

Puhelin (015) 543 112

VIA RY
vuokraukset
kaukalinna@via.fi

www.via.fi

Clematis 'Ivan Olsson', vaaleansininen
Clematis 'Hanaguruma', vaaleanpunainen

Sofianlehdosta löydät mm:

- Kukkakaupan täyspalvelu
- Kotipuutarhakoulun kasvi- ja puutarha-aiheisia iltakursseja
- Suomen suurin kärhövalikoima (Clematis)
- Wanhat ja uudet ruusulajikkeet
- Perennat erilaisille kasvupaikoille
- Pionit keväästä syksyyn
- Hedelmäpuut ja marjapensaat
- Havukasvit ja muut ikivihreät
- Verkkomyymälämme

Tervetuloa !

Palvelemme Sinua vuoden ympäri.

Puutarhakeskus Sofianlehto
Garden Center
Sofianlehdonkatu 12, 00610 Helsinki
Puh: 09-796 230
sofianlehto@sofianlehto.com

*** myyntilueletot

www.sofianlehto.com***